

Законодавство Српске православне цркве, 1939.

Садржај

Закон о Српској православној цркви

Устав Српске православне цркве

Спроводбена наредба Светог архијерејског синода

I Основне одредбе

II Устројство власти, тела и органа Српске православне цркве

1. Патријарх
2. Свети архијерејски сабор и Свети архијерски синод
 - а) Опште и заједничке одредбе
 - б) Делокруг Светог архијерејског сабора
 - в) Делокруг Светог архијерејског синода
3. Велики црквени суд
4. Патријаршијски савет
5. Патријаршијски управни одбор
6. Епархијски архијереј
7. Епархијски црквени суд
8. Епархијски савет
9. Епархијски управни одбор
10. Архијерејски намесни
11. Парох

Правилник о делокругу верскодобротворног Старатељства и
управљања његовим фондом

12. Црквеноопштински збор

13. Црквеноопштински савет и управни одбор

а) Црквеноопштински савет

б) Црквеноопштински управни одбор

в) Заједничке одредбе за Црквеноопштински савет и Црквеноопштински управни одбор

14. Настојатељ и братство манастира

III Црквене кривице и казне

IV Црквена просвета

V Црквена имовина

Правила Синодалног фонда

VI Прелазна наређења и завршне одредбе

Закон о избору Патријарха Српске православне цркве

Уредба о Патријарху и Архијерејима и њиховим припадностима

I Опште одредбе

II Права и дужности Патријарха и Архијереја

III Припадности

Уредба о парохијском свештенству Српске православне цркве и његовим активним и пензијским припадностима

I Опште одредбе

II Права, дужности и казне због невршења дужности парохијског свештенства

III Припадности

IV Престанак службе

V Пензије

VI Материјална средства

VII Прелазне одредбе

Таблица доприноса за пензије пензионисаних свештеника Српске православне цркве, њихових жена и деце

Уредба о црквенојерархијским службеницима Српске православне цркве и њиховим припадностима

I Опште одредбе

II Права и дужности црквенојерархијских службеника

III Припадности

IV Оцењивање

V Престанак службе

VI Контрактуални чиновници и дневничари

VII Прелазна наређења

Уредба о организацији Патријаршијске управне канцеларије и осталих канцеларија за спољну црквену управу

ЗАКОНА

ДУЗЕЋА ГЕЦА КОН А.Д.

348.819.61
261.7:281.961

ЗАКОНОДАВСТВО
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ
ЦРКВЕ

~~4344~~

Уведено ~~у нови инвентар бр. 3357-(2)~~

1 јануара 1942 год.

З Б И Р К А ЗАКОНА

ИЗДАВАЧКОГ И КЊИЖАРСКОГ ПРЕДУЗЕЋА ГЕЦА КОН А. Д.

Св.: 40

1/244

ЗАКОНОДАВСТВО СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

ЗАКОН О СРПскоЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ. — УСТАВ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ, СА СПРОВЕДБЕНОМ НАРЕДБОМ И НАЧЕЛНИМ ОДЛУКАМА ПАТРИЈАРШИСКОГ УПРАВНОГ ОДБОРА. — ЗАКОН О ИЗБОРУ ПАТРИЈАРХА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ. — УРЕДБА О ПАТРИЈАРХУ И АРХИЈЕРЕЈИМА И ЊИХОВИМ ПРИНАДЛЕЖНОСТИМА. — УРЕДБА О ПАРОХИСКОМ СВЕШТЕНСТВУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ЊЕГОВИМ АКТИВНИМ И ПЕНЗИСКИМ ПРИНАДЛЕЖНОСТИМА. — УРЕДБА О ЦРКВЕНОЈЕРАРХИСКИМ СЛУЖБЕНИЦИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ЊИХОВИМ ПРИНАДЛЕЖНОСТИМА. — УРЕДБА О ОРГАНИЗАЦИЈИ ПАТРИЈАРШИСКЕ УПРАВНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ И ОСТАЛИХ КАНЦЕЛАРИЈА ЗА СПОЉНУ ЦРКВЕНУ УПРАВУ.

ПРИРЕДИО

Др. ИЛИЈА А. ПРЖИЋ

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКО И КЊИЖАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ГЕЦА КОН А. Д.

12 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 12

1939

и нб. ср. 36115

ШТАМПАРИЈА
ДРАГ. ГРЕГОРИЋА
БЕОГРАД

ЗАКОН О СРПСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Од 8 новембра 1929 године
Бр. 89870

Члан 1

Српска православна Црква је аутокефална, са достојанством Патријаршије. Она своје верско учење јавно исповеда, своје богослужење јавно врши, и самостално управља и уређује црквеноверске послове.

Члан 2

Српска православна Црква самостално управља и слободно располаже црквеном имовином, црквеним фондовима и задужбинама (закладама), у границама овога Закона и Црквеног устава, а под врховним надзором Државе.

Црквене власти самостално одлучују о примању задужбина које су намењене црквеним задацима.

Српска православна Црква, која — по поступку о свом рачуноводству, који ће се У-

редбом прописати — самостално врши контролу својих прихода и расхода, подлежи, према одредби другог става чл. 2 Закона о Главној контроли, врховном надзору Главне контроле, утолико што је Главна контрола овлашћена да утрошак прихода према указаној потреби контролише прегледима, било на захтев Министра правде или самих црквених власти.

Имовина Српске православне Цркве служи само циљевима Цркве, и не може се ни под којим видом од ње одузимати ни на друге циљеве употребљавати, осим случаја експропријације предвиђене законом.

Члан 3

Српска православна Црква и поједини њени саставни делови и установе, које ће бити предвиђене Црквеним уставом, правна су лица, способна да по прописима закона стичу и држе како покретна тако и непокретна добра, и врше сва права која им као таквима припадају.

Члан 4

Црквена власт духовна, црквенодисциплинска и црквеносудска, по уређењу Српске православне Цркве, припада само јерархији. Ту власт јерархија врши преко својих јерархиских претставника и органа.

Епископска власт у заједници са свештенством и народом, преко својих самоуправних претставника и органа, уређује и управља по-

словима имовинским, задужбинским (закладним), фондовским, као и другим пословима који ће се у Црквеном уставу предвидети.

Члан 5

Црквена кривична дела и казне су само оне које прописује Црквени устав.

Члан 6

За извршење надлежно издатих, на закону основаних, наређења и пуноважних одлука и пресуда свих црквених власти и органа, све државне и самоуправне власти дају на захтев црквених власти своју административну помоћ.

Члан 7

Српску православну Цркву претставља пред Државом Патријарх или његов заменик, а поједине епархије епархиски Архијереји или њихови заменици.

Поступак за избор Патријарха уредиће се посебним законом, а за избор епархиских Архијереја Црквеним уставом.

Имовинскоправне интересе Цркве пред државним властима заступају они органи који су одређени Црквеним уставом.

Члан 8

Избор Патријарха и епархиских Архијереја потврђује Краљ указом, на предлог Министра правде, стављен у сагласности са Претседником Министарског савета.

Члан 9

Црква подмирује своје потребе:

- 1) приходима од црквених добара и фондова;
- 2) приходима од државне накнаде из члана 22;
- 3) црквеним таксама из чл. 12;
- 4) нарочитим разрезивањем на приходе манастирских и црквених имања;
- 5) државном помоћу из чл. 21, и
- 6) црквеним прирезима из чл. 10 и 11.

Члан 10

Прирез на непосредни порез који плаћају православни порезовници у Држави имају право да распишу Патријаршија, епархије, и црквене општине, свака за своје потребе, и то само ако приходи предвиђени у чл. 9 од 1—5, не могу покрити њихове расходе предвиђене буџетом. Одлуку о распису овога приреза за унапред одређено време доносе органи који су по Црквеном уставу за то надлежни. Ова одлука постаје пуноважна кад је одобри Министар финансија у споразуму са Министром правде. То одобрење није потребно за прирезе до 10% на непосредни државни порез које расписују црквене општине по закључку Црквеноопштинског збора донетом од претставника црквене општине, одређених Црквеним уставом, који претстављају 75% пореске снаге у општини. За такве одлуке потребно је само одобрење црквене власти надлежне по Црквеном уставу.

Поводом молбе једне црквене општине, да се све црквене општине ослободе од плаћања 10% патријаршиског приреза на непосредни порез, — изрекао је Патријаршиски управни одбор, у пленарној седници својој од 17 децембра 1937 године под Бр. 4264/102 — 1937, на предлог својега Уредбодавнога пододбора, да је патријаршиски прирез у првом реду лични порез који по чл. 10 Закона о Српској православној цркви плаћају „православни порезовници” те да се за црквене општине и манастире не може изрећи обавеза плаћања патријаршиског приреза већ и због тога, што Устав Српске православне цркве у члану 238 тачци 5 специјално за њих предвиђа, да њихови приходи могу бити нарочито разрезани прирезом за опште црквене потребе, што значи да се на њих не односи општи пропис о распорезу приреза.

— *Гласник Српске православне патријаршије*, 1938, стр. 109.

Свети архијерејски синод, актом бр. 3956/зап. 918 од 20 августа 1936 г., у вези одавде уступљених му аката Министарства правде бр. 44021 од 12 маја 1936 г. и бр. 49483 од 25 маја 1936 г. по питању наплаћивања 10% патријаршиског приреза од Руса избеглица, саопштава: 1) да Руси, који су примили наше поданство и налазе се код нас било у државној или црквеној самоуправној слу-

жби или самостално привређују, имају плаћати 10% патријаршиски прирез; 2) да Руси избеглице, који нису примили наше поданство, а налазе се у гореименованим службама или самостално привређују, не плаћају 10% патријаршиски прирез, и 3) да они Руси, који немају своје уређене парохије са својим свештеником, него им верске потребе задовољава парох наше Цркве, пошто, у смислу чл. 23 Устава Српске православне Цркве, припадају оној српској православној парохији у којој су настањени шест недеља и према одлуци Светог архијерејског сабора АСБр. 4/зап. 30 из 1935 г. имају и бирачко право, имају плаћати 10% патријаршиски прирез.

Референт извештава, да је предња одлука Светог архијерејског синода саопштена Министарству правде. Уједно извештава да је Министарство правде издало објашњење, да се 10% патријаршиски прирез не може убирати од Румуна православне вере који су организовани у своје посебне црквене општине на територији Дунавске бановине и имају своју црквену автономију, загарантовану специјалном конвенцијом између наше Државе и Краљевине Румуније.

Одлука: Предње објашњење Светог архијерејског синода по питању наплаћивања 10% патријаршиског приреза од Руса избеглица узима се на знање; по питању наплаћивања овога приреза од

православних Румуна има се Министарству правде, у поводу напред споменутог његовог објашњења, скренути пажња, да православни Румуни само на подручју Баната, а не на целој територији Дунавске бановине, имају специјалном Конвенцијом загарантовану своју црквену автономију и посебну црквену организацију те да су према томе само они православни Румуни у Банату, који су чланови румунске православне Цркве и имају посебне црквене општине, ослобођени од плаћања 10% патријаршиског приреза, дочим су сви остали дужни овај прирез плаћати.

Одлука Патријаршиског управног одбора, Бр. 11517/зап. 421—1936 од 2 октобра 1936 год. — „Гласник” Бр. 16 и 17 за 1937 год., стр. 544.

Члан 11

Црквене прирезе прикупљају органи државне пореске администрације, једноремено и у свему по прописима за државне дажбине, и предају их у тромесечним ратама надлежним црквеним властима.

Члан 12

За званичне радње црквених власти, и у јерархиском и самоуправном делокругу, плаћа се само она такса коју црквене власти пропишу посебним правилником одобреним од Министра правде у споразуму са Министром финансија.

Ова се такса наплаћује у корист Српске православне Цркве.

Члан 13

Службена преписка и аманетна пошта свих црквених власти и установа ослобођава се плаћања поштарине и телеграфске таксе.

Члан 14

Свих јавних дажбина ослобођавају се зграде намењене служби Божјој, црквенопросветним и добротворним установама; заводи за црквене потребе; архијерејски, манастирски и парохиски домови; православни културноисториски споменици (манастиришта, црквишта и тд.) и дворишта свих побројаних установа.

Члан 15

Свештена лица мирског и монашког реда нису обавезна лично да врше оне јавне послове који се, према канонским прописима, противе свештеничком чину и позиву.

Члан 16

Све државне власти које по својој надлежности покрену кривични поступак против свештених лица оба реда или монаха дужне су одмах о томе да извести надлежног Архијереја, као и о коначној одлуци коју буду донеле по дотичном предмету.

Члан 17

У свима државним и приватним школама православна верска настава предаје се у сагласности са надлежном црквеном влашћу, а по одредбама закона о тим школама.

Наставне планове и програме за предавање веронауке прописује надлежни Министар, узимајући у обзир потребу верског васпитања по предлогу Светог архијерејског сабора. За уџбенике веронауке важиће прописи Закона о уџбеницима. За све уџбенике даће Свети архијерејски синод своје одобрење у погледу њихове верске садржине.

У државним основним школама веронауку могу предавати квалификовани парохиски свештеници или нарочити вероучитељи, у смислу прописа Закона о народним школама. Где, по Закону или иначе, није могућно да православно веронауку предаје свештеник или нарочити вероучитељ, вршиће ову наставу учитељи те школе који су православне вере.

Вероучитеље свештена лица у свима народним школама поставља Министар просвете из реда кандидата предложених од надлежне црквене власти. Вероучитеље у осталим државним — средњим и стручним — школама поставља надлежни Министар између кандидата који поднесу одобрење надлежне црквене власти да могу предавати веронауку у средњим школама. Све вероучитеље премешта и разрешава дужности надлежни Министар по одредбама школских закона.

Вероучитеље у свима приватним школама

поставља и премешта управа школе по одобрењу надлежног Архијереја. И за ове вероучитеље важе прописи школских закона.

Надлежна црквена власт може одузети већ издато одобрење оним вероучитељима који не предају веронауку онако како прописује православна вера, или који, иначе, својим животом и радом не одговарају својој вероучитељској дужности.

Члан 18

Свети архијерејски синод настојава и стара се да предавања на православним богословским факултетима државних универзитета буду у сагласности са науком православне вере. У случајевима осведочене несугласности, предузима код Министра просвете потребне мере да се оне отклоне.

Професори и доценти богословског факултета, који се бирају по Закону о универзитетима, постављају се пошто се претходно утврди и верска подобност кандидата оценом Светог архијерејског синода.

Члан 19

Све црквеноаутономне духовне школе стоје под управом и надзором црквене власти.

О оснивању ових школа решава Свети архијерејски сабор. Он прописује за њих наставни план и програм предавања, и поставља и разрешава њихове управнике. Министар просвете даје одобрење за оснивање ових школа и за наставни план.

Свети архијерејски синод стара се за нарочиту спрему наставничког и васпитног особља; поставља и разрешава га.

Епархиски Архијереј води непосредан надзор над овим школама у својој епархији, подноси о томе извештај Светом архијерејском синоду и предлоге о постављању и разрешавању наставника и васпитача. Врховни надзор и над овим школама води Министар просвете.

Члан 20

Свештенике у државним болницама, казним и њима сличним заводима и другим државним установама поставља, на предлог епархиског Архијереја, надлежни Министар.

Прелазна и завршна наређења

Члан 21

При превођењу црквених надлештава, установа и лица са државног буџета на буџет Српске православне Цркве, уредбом Министра правде и Министра финансија утврдиће се коју ће помоћ из државних средстава Српска православна Црква стално по државном буџету примати. При утврђивању ове државне помоћи узеће се у обзир они досадашњи расходи, по Финансијском закону и Државном буџету за 1929/30 годину, који се односе на она црквена надлештва, установе и лица која прелазе са државног буџета на буџет Српске православне Цркве, као и износи т.зв. бира у Србији и Јужној Србији, загарантованог досадашњим

Законом, и приреза у другим црквеним областима предвиђених досадањим законским уредбама.

Члан 22

Поред државне помоћи поменуте у чл. 21, Српска православна Црква примиће отсеком, или ће примати годишње стално, износ на име накнаде за потраживања која припадају Српској православној Цркви у Србији и Црној Гори према Држави. Ова ће се потраживања утврдити споразумом између Министра финансија и Министра правде с једне стране и Светог архијерејског сабора с друге стране. Износ накнаде утврдиће се посебном уредбом, коју ће донети Министар финансија и Министар правде у споразуму са Светим архијерејским сабором, а уколико буде годишње исплаћиван, уносиће се у буџет Министарства правде. Ова уредба може се мењати само законом, по претходном пристанку Светог архијерејског Сабора.

Члан 23

Српске православне епархије и њихови делови ван граница Краљевине Југославије, као саставни делови српске Патријаршије, остају у погледу организације у јерархиском и материјалном односу према српској Патријаршији у коме су биле према појединим српским Митрополијама, све док се ови односи не би друкчије регулисали.

Члан 24

Црквени устав о целокупном уређењу Српске православне Цркве и свију црквених само-

управних власти донеће Свети архијерејски сабор, и предложити Министру правде, који ће га, пошто га усвоји, поднети Краљу на озакоњење.

Члан 25

Овлашћује се Министар правде да уредбом пропише све поближе одредбе, потребне за извршење овога Закона, водећи рачуна о предлозима Светог архијерејског синода.

Члан 26

Овим Законом и Црквеним уставом предвиђена организација Српске православне Цркве има се извести најдаље у року од две године, рачунајући од дана ступања на снагу истих закона.

По ступању на снагу овог Закона и Црквеног устава престају важити сви закони, уредбе и други прописи о предмету тих закона. Но досадашњи прописи о организацији Српске православне Цркве губе важност тек када буде спроведена организација, предвиђена у првом ставу овога члана.

Члан 27

Овај Закон ступа у живот када га Краљ потпише, а обавезну снагу добија када се обнародује у „Службеним новинама”.

Бр. 89870

8 новембра 1929

Београд

Службене новине Бр. 269—СІХ од 16 новембра 1929 године.

УСТАВ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

од 3 септембра 1931 године

Бр. 134880

и

СПРОВЕДБЕНА НАРЕДБА
СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА

за

УСТАВ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

од 29 (16) децембра 1931 године

Син. Бр. 4507

Указом Његова Величанства Краља Александра I, изданим у Београду године 1931. на дан светог Великомученика Ђорђа јесењег под бројем 134880 санкциони-сан је од Светога Архијерејскога сабора Српске православне Цркве према члану 24 Закона о Српској православној Цркви од 8 новембра 1929 донесени Устав Српске православне Цркве.

Тако санкционисани Устав Српске православне Цркве обнародован је у Слу-

жбеним Новинама Краљевине Југославије дана 24 новембра 1931 у броју 275, чиме је задобио обавезну снагу.

Извршујући наређење члана 267 црквенога Устава, Свети архијерејски синод издаје ову спроведбену наредбу, да би се по њој извршила одмах организација оних тела и органа, која се тим чланом црквенога Устава ставља у дужност Светом архијерејском синоду, а у исти мах, у смислу ове Спроведбене наредбе, спровела организација и оних тела и органа, коју према даном им, истим чланом црквеног Устава, овлашћењу имају да спроведу надлежни епархиски Архијереји, као што су Архијерејска намесништва, парохије и црквене општине. Затим, када се то изведе, приступиће се организацији осталих тела и органа Уставом црквеним предвиђених, да се не би прекорачио црквеним Уставом предвиђени рок од две године (члан 265), у којем се има потпуна организација црквенојерархиских и црквеносамоуправних тела и органа српске православне Цркве до краја извести.

Чим се све те црквеним Уставом предвиђене организације тела и органа коначно спроведу, ступа Устав српске православне Цркве са свима својим одредбама потпуно у живот, и сва тела и органи који нису црквеним Уставом предвиђени имају тим часом престати да функционишу (чл. 277).

За време док се сама организација црквеним Уставом предвиђених тела и ор-

гана врши, ступаће Устав црквени постепено у живот тим, што ће досадања у Цркви нашој тела и органи престати да функционишу оним часом чим се на њихова места организују црквеним Уставом предвиђена тела и органи, и не чекајући да се организација свих црквеним Уставом предвиђених тела и органа коначно заврши. И обратно, док се организација појединих тела и органа, односно свих црквеним Уставом предвиђених тела и органа не спроведе функционисаће она тела и органи, која су и до доношења црквеног Устава у појединим покрајинама Цркве наше функционисали (члан 265).

Оне пак одредбе црквенога Устава, које по црквеном Уставу нису везане за претходно спровођење организације, нити се за постанак и деловање њихово предвиђа црквеним Уставом најпре нека Уредба или Правилник, ступају у живот одмах чим је црквени Устав у Службеним Новинама обнародован, и по њима се имају сви односни одношаји уређивати и по њима искрсли спорови решавати.

Издавајући ову Спроведбену наредбу Свети архијерејски синод доставља је у довољном броју примерака свима епархиским Архијерејима, да је исти са својим Епархиским црквеним судовима доставе одмах сваком парохиском звању, свакој црквеној општини и свакој управи манастира са позивом, да је проучи, и да се у спровођењу у живот Устава Српске пра-

вославне Цркве тачно и строго придржавају начела и прописа, којима се наређује ово:

Ми

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра правде, а по саслушању Нашег Претседника Министарског савета, прописујемо и проглашујемо

УСТАВ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Српска православна Црква је једна, нераздељива и аутокефална. Она одржава догматско и канонско јединство са осталим православним Црквама.

Члан 2

Српска православна Црква има достојанство Патријаршије.

Члан 3

Српска православна Црква има овакав свој грб:

На патријаршком плашту порфирне боје, украшеном двоструким крстом с десне, и архијерским жезлом с леве стране, у средини штит са златном архијерејском круном над њим; на

плавој горњој половини штита с десне стране кула светог Саве у Хиландару, с леве црква манастира Пећке патријаршије, обоје беле боје; на белој доњој половини у средини златан крст са четири једнака крака и по једним златним огњилом у сваком углу крака.

§ 1 Спроведбене наредбе:

Грб Српске православне Цркве ставља се на црквена надлештва и свуда где су досад црквене власти стављале државни грб.

Патријаршки грб има још около штита патријарашку панагију свих Српских Светитеља (чл. 49 т. 8) подарену од Његова Величанства Краља првом патријарху уједињене Српске православне Цркве.

Члан 4

Службени језик Српске православне Цркве је српски, са писмом ћирилицом.

Застава Српске православне Цркве је тробојка: црвено-плаво-бело, са златним крстом и огњилима.

Члан 5

У смислу члана 3 Закона о Српској православној Цркви правна су лица: Српска православна Црква, епархије, црквене општине, манастири, задужбине, самосталне установе или такви фондови и, према црквеној намени, поједини храмови.

Члан 6

Српска православна Црква управља се на основу:

а) Светог писма и Светог предања према учењу свете православне Цркве;

б) правила васељенских сабора и од њих признатих правила апостолских, помесних сабора и светих Отаца;

в) одредаба помесних сабора и патријаршијских синода, у колико их је усвојила Српска православна Црква;

г) Закона о Српској православној цркви и овога Устава;

д) уредаба, правилника, и начелних одлука надлежних по овом Уставу црквених власти.

Члан 7

Уређење Српске православне Цркве је црквенојерархиско и црквеносамоуправно.

Члан 8

Целокупна организација Српске православне Цркве оснива се на потпуној једнакости и равноправности. Њено основно уређење предвиђено одредбама овог Устава, не допушта ни у погледу црквенојерархиском ни црквеносамоуправном никакве изузетке.

Члан 9

У Српској православној Цркви ове су црквенојерархиске и самоуправне власти, тела и органи:

1) Патријарх, Свети архијерејски сабор и Свети архијерејски синод, Велики црквени суд, Патријаршијски савет, Патријаршијски управни одбор;

2) епархиски Архијереј, Епархиски црквени суд, Епархиски савет, Епархиски управни одбор;

3) архијерејски намесник;

4) парох;

5) Црквеноопштински збор, Црквеноопштински савет и Црквеноопштински управни одбор; и

6) настојатељ и манастирско братство.

Члан 10

На челу Српске православне Цркве је Патријарх српски, као њен врховни поглавар.

Титула је Патријарха: Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски.

Члан 11

Српска православна Црква је епископална; њена главна административна подела је на епархије, како у црквенојерархиском тако и у црквеносамоуправном погледу.

На челу сваке епархије стоји епархиски Архијереј, као њен непосредни поглавар. Он је, по црквеноканонским прописима, главни претставник и руководицац свега црквенодуховног живота и црквеног поретка у епархији, и врши своју црквенојерархиску власт самостално, а црквеносамоуправне послове у заједници са свештенством и народом.

Члан 12

У Српској православној Цркви ове су епархије:

- 1) београдско-карловачка архиепископија, са седиштем у Београду;
- 2) банатска епархија, са седиштем у Вршцу;
- 3) бањалучка епархија, са седиштем у Бањалуци;
- 4) бачка епархија, са седиштем у Новом Саду;
- 5) браничевска епархија, са седиштем у Пожаревцу;
- 6) горњокарловачка епархија, са седиштем у Плашком, односно у Карловцу;
- 7) дабробосанска епархија, са седиштем у Сарајеву;
- 8) далматинска епархија, са седиштем у Сплиту;
- 9) загребачка епархија, са седиштем у Загребу;
- 10) зворничко-тузланска епархија, са седиштем у Тузли;
- 11) злетовско-струмичка епархија, са седиштем у Штипу;
- 12) жичка епархија, са седиштем у Краљеву (Жича);
- 13) нишка епархија, са седиштем у Нишу;
- 14) охридско-битолска епархија, са седиштем у Битољу;
- 15) пакрачка епархија, са седиштем у Пакрацу;
- 16) рашкопризренска епархија, са седиштем у Призрену;

17) скопљанска епархија, са седиштем у Скопљу;

18) тимочка епархија, са седиштем у Зајечару;

19) захумско-херцеговачка епархија, са седиштем у Мостару;

20) црногорско-приморска епархија, са седиштем на Цетињу;

21) шабачка епархија, са седиштем у Шапцу.

Архијереји епархија: црногорско-приморске, скопљанске, дабробосанске и загребачке имају по свом положају титулу Митрополита.

§ 2 *Сироведбене наредбе:*

У смислу овог члана, а у вези одлуке Светог архијерејског сабора АСБр. 230 од 31-X-(13-XI)-1930 г. епархиски архијереји имају до 1 марта 1932 г. спровести арондирање (заокруживање) епархија, пошто је тачно одређен број епархија, седиште њихово, као и број политичких срезова који улазе у састав сваке епархије.

У епархијама од којих су одузети неки делови (срезови) надлежни Архијереј има одмах издати налог о преношењу предмета (аката) из свога црквеног суда у црквене судове епархија којима су ти делови припојени.

О предаји ових предмета има се саставити записник у три равногласна примерка. Један примерак чува се у архиви

суда, који је предмете издао, други у архиви суда коме су предмети предани, а трећи у архиви Светог архијерејског синода. Ако се једна епархија у целини припаја другој епархији, епархиски Архијереј тим повећане епархије одредиће сам време и начин када и како да се то спајање најлакше изведе.

Ако се укинута епархија дели међу две или више епархија (Бихаћка — Пећка), Архијереји којима се поједини делови додељују решиће споразумно питање које се односи на епископски намештај црквених судова, књижницу, готовину, фондове, и друге уопште црквене ствари.

При овој деоби има се узети у обзир нарочито број православних душа додељеног дела укинутих епархија. О сваком добијеном односно преданом делу епархије има се саставити записник у два равногласна примерка, од којих се један чува у епархијама које су са делом епархије добиле предмете, а други у архиви Светог архијерејског синода.

Ако се пак епархије не укидају, него се деловима других епархија повећавају или умањују, епархиски Архијереји тих епархија имају ступити у споразум и утврдити време и начин, на који ће се то спајање односно одузимање најлакше извести. При овом утврђивању епархиских граница треба обратити нарочито пажњу на парохije које по свима својим делови-

ма (засеоцима) спадају у два или више среза, од којих један срез припада једној а други другој епархији, водећи рачуна и о границама политичких општина.

О границама православних епархија, као и о укинутим, раздељеним и новооснованим епархијама Свети архијерејски синод извештава Министарство правде и Министарство унутрашњих дела с молбом, да ова Министарства о овом обавесте подручне им органе.

Исто ће тако и дотични Архијереји обавестити највише власти (бановине), а преко Епархиског црквеног суда архијерејске намеснике, парохиско свештенство и цео народ своје епархије, јер сви треба благовремено да знају куда се имају обраћати за верске и црквене потребе.

Према уставу Српске православне Цркве (чл. 12) ове су епархије:

1) *Београдско-Карловачка архиепископија* са седиштем у Београду.

Његова Светост Патријарх донеће потребну одлуку о сливању ових епархија у једну целину као и преношењу свега што је са Епархиским црквеним судом у Сремским Карловцима било везано. Ова епархија губи у корист браничевске епархије срезове: Подунавски и Вел. Орашки а придодаје јој се град Панчево као политички део града Београда. О начину предаје ових срезова

решено је код браничевске епархије (број 5).

2) *Банатска епархија* са седиштем у Вршцу. Град Панчево као саставни део Београда припада београдско-карловачкој архиепископији.

Пошто се део темишварске епархије, који се налази у границама наше краљевине, и цела епархија вршачка сливају у новоосновану епархију банатску, то се има Епископ банатске епархије постарати о томе шта се има урадити са епископским намештајем, намештајем конзисторије, књижицом итд. у Вел. Кикинди.

Један архијерејски окрут има остати као својина цркве у Вел. Кикинди.

Трошкове сноси ново-груписана епархија банатска.

3) *Бачка епархија* са седиштем у Новом Саду, остаје у свему каква је била, са додатком срезова: Батина и Дарда од епархије будимске. Надлежни Архијереј ступиће у споразум са будимским Архијерејем ради примања горе речених срезова, и у свему ће поступити како је речено за епархије које се повећавају делом од суседне епархије. Трошкове сноси епархија бачка.

4) *Бањалучка епархија* са седиштем у Бањалуци, добија од укинуте бихаћке епархије срезове: Сански Мост и Кључ, од дабробосанске: Јајце и Мркоњић Град, а губи у корист зворничко-тузланске епархије срезове: Дервенту и Тешањ. На-

длежни Архијереј има да се споразуме са Митрополитом дабро-босанским, администратором бихаћким и епископом зворничко-тузланским о пријему односно предаји горе речених срезова. Архијереји епархија бањалучке, горњокарловачке и далматинске којима се придодају делови укинуте бихаћке епархије споразумеће се о деоби целокупне својине — епархиског намештаја, ствари из црквеног суда, и свега осталог из епархије бихаћке, водећи рачуна о броју православних душа које се придодају њиховим епархијама и о стварним потребама. Архијерејски окрут остаје као својина цркве бихаћке. Трошкове ће сносити при овом послу свака епархија сразмерно примљеном делу ствари од укинуте епархије.

5) *Браничевска епархија* са седиштем у Пожаревцу, повећава се са срезовима: подунавским и великоорашким. Надлежни Архијереј има се споразумети са Његовом Светошћу Патријархом ради пријема у границе своје епархије срезова, и у свему да поступи онако како је речено за епархије које се повећавају делом од суседне епархије.

Трошкове сноси епархија браничевска.

6) *Горњокарловачка епархија* са седиштем у Плашком односно у Карловцу, добија ове срезове од укинуте бихаћке епархије: Бихаћ, Крупну и Цазин; губи у корист епархије далматинске, срезове:

Грачац, Д. Лапац, Удбину и Госпић, а у корист новоосноване епархије загребачке, срезове: сисачки са градом Сиском.

Надлежни Архијереј ступиће у споразум са епископом далматинским и администратором бихаћким односно пријема горе речених срезова, као и са епископом загребачким односно предаје и поступити према напред реченим упутствима за епархије које се једним делом повећавају или умањују. Свака епархија сноси при том све фактичне издатке. Сем тога епископ горњокарловачки постараће се у споразуму са својим црквеним судом да се резиденција епископска пренесе у Карловац.

7) *Дабробосанска епархија* са седиштем у Сарајеву, добија од епархије захумско-херцеговачке, срезове: Фочу и Чајниче, а од епархије рашко-призренске срезове: прибојски, нововарошки и милешевски, од епархије пећке срез плеваљски и од епархије зворничко-тузланске парохије: Хрге и Возућу у срезу жепачком. Губи у корист епархије бањалучке срезове: јајачки и мркоњићградски, а у корист епархије далматинске срез ливањски и гламочки. Архијереј дабробосански има да се споразуме са епархиским епископима: захумско-херцеговачким, рашко-призренским, пећким и зворничко-тузланским, у ствари пријема, а са бањалучким и далматинским у ствари предаје гореименованих срезова. Трошкове око ове ре-

гулације сноси свака епархија своје као под 6).

8) *Далматинска епархија* са седиштем у Сплиту, засада у Шибенику. Ова се епархија повећава срезовима: ливањским и гламочким од епархије дабробосанске, затим: госпићким, грачачким, доњолапачким и удбинским од епархије горњокарловачке, и срезом босанско-петровачким од укинуте епархије бихаћке. Умањује се у корист епархије захумско-херцеговачке срезовима: метковићским и корчуланским. У ствари регулисања епархије надлежни Архијереј поступиће према упутствима предвиђеним за оваке случајеве. Трошкове који ће се појавити сноси свака епархија своје.

Пошто је засад седиште ове епархије у Шибенику, надлежни Архијереј има се постарати са Епархиским црквеним судом да се седиште епархије премести у Сплит.

9) *Загребачка епархија* са седиштем у Загребу, обухвата све срезове Дравске бановине и од Савске бановине ове срезове: Беловар, Чаковац, Чазма, Черномел, Дуго Село, Гарешница, Ђурђевац, Грубишно Поље, Иванец, Клањец, Копривница, Крапина, Крижевци, Кутина, Лудбрег, Нови Мароф, Писаровина, Предграда, Прелог, Самобор, Св. Иван Зелина, стубички, вараждински, в. горички, загребачки, златарски, јастребачки, сисачки, драганићки, са градовима: Бело-

вар, Загреб, Копривница, Крижевци, Сисак и Вараждин. При регулисању ове новоосноване епархије администратор њен споразумеће се са епископима епархија горњокарловачке и пакрачке од којих је ова епархија и створена, и у свему поступити према упутствима напред предвиђеним за оваке случајеве. Свети архијерејски синод постараће се благовремено да створи све услове потребне за оснивање и опстанак епархије.

10) *Зворничко-Тузланска епархија* са седиштем у Тузли. Ова се епархија повећава срезovima: Дервентом и Тешњем од бањалучке епархије, а губи у корист дабробосанске епархије у срезу жепачком парохије: Хрге и Возућу. При регулисању ових измена свака епархија сноси свој трошак. Регулација извешће се на начин како је предвиђен за епархије које се повећавају односно умањују.

11) *Злетовско-струмичка епархија* са седиштем у Штипу. Овој се епархији придодаје срез кратовски из епархије скопске. Регулација извешће се на начин предвиђен за епархије којима се придодају делови (срезovi) суседне епархије. Трошак сноси епархија злетовско-струмичка.

12) *Жичка епархија* са седиштем у Краљеву (Жича). Овој епархији припадају срезovi копаонички и жупски из епархије нишке. Архијереји епархија нишке и жичке имају се према горњим у-

путствима споразумети о утврђењу нових граница њихових епархија. Трошак сноси епархија жичка.

Сем тога епископ жички са својим Црквеним судом дужан је постарати се да се седиште епархије, које се сада налази у Чачку, по могућности што пре премести у Краљево (Жичу).

13) *Нишка епархија* са седиштем у Нишу. Од ове епархије одузимају се срезovi: пчињски, пољанички, масурички и Босиљградски и придодају се епархији скопљанској. Архијереји епархије нишке и скопљанске имају се споразумети о границама њихових епархија, на начин, како је напред предвиђен у оваквим случајевима. Трошак сноси епархија скопска.

Од епархије нишке одузимају се два среза: копаонички и жупски.

14) *Охридско-битољска-епархија* са седиштем у Битољу. Ове две епархије: охридска и битољска спајају се у једну целину и повећавају срезом: поречким из епархије скопске. Архијереји скопски и охридско-битољски споразумеће се о границама њихових епархија на начин предвиђен о припојењу једног дела (среза) епархије другој. Сем тога епархиски архијереј охридско-битољски има се постарати о свима формалностима које се имају извршити ради стапања ових двеју епархија у једну целину. Он ће одлучити и о стварима које се имају пренети из О-

хрида у Битољ. Црквени суд има бити у Битољу, где је седиште епархије. Према томе све што је везано за Црквени суд и њему припада има се пренети у Битољ. Трошак пада на епархију битољску.

15) *Пакрачка епархија* са седиштем у Пакрацу. Срезови који се одузимају од ове епархије и припадају новооснованој епархији загребачкој побројани су код загребачке епархије (бр. 9) Архијереји пакрачке и загребачке епархије споразумеће се о њиховим границама и поступати у свему онако како је то предвиђено и код других епархија којима се одузимају понеки делови.

16) *Рашко-призренска епархија* са седиштем у Призрену. Овој епархији припадају срезови укинуте епархије пећке, уколико не припадају дабробосанској или црногорско-приморској епархији. Архијереј рашко-призренске епархије ступиће одмах у писмене преговоре са досадањим Архијерејем пећке епархије ради преношења у Призрен ствари онога дела епархије пећке, која улази у састав рашко-призренске епархије. Намештај из епископије пећке са епископским окрутом, уколико је својина епархије пећке, има се пренети у зграду пећке патријаршије, као ставропигије Његове Светости Патријарха, а све остало, нарочито канцеларија Црквеног суда са архивом, књижицом има се пренети у Призрен.

Што се тиче делова ове епархије који су придодати епархији дабробосанској и црногорско-приморској, уредиће се на начин како је изложен о припојењу једног дела епархије другој.

Архијереји епархија дабробосанске, пећке и рашко-призренске имају се споразумети о свима предметима који се односе на спајање пећке епархије са суседним јој епархијама.

17) *Скопљанска епархија* са седиштем у Скопљу. Овој епархији придодaju се срезови из епархије нишке (в. т. 13) те се има поступати како је речено код епархије нишке. Од ове епархије одузимају се срезови: поречки за епархију охридско-битољску и кратовски за епархију злетовско-струмичку.

Архијереји епархија скопске, охридско-битољске и злетовско-струмичке имају се споразумети о регулацији граница њихових епархија, како је то предвиђено за случајеве када се одузимају неки срезови од једне епархије и придодaju другој епархији.

18) *Тимочка епархија* са седиштем у Зајечару. Ова епархија остаје у свему каква је и досад била. Њезине се границе не мењају.

19) *Захумско-херцеговачка епархија*, са седиштем у Мостару, добива од епархије далматинске срезове: Метковић и

Корчулу, а од бококоторске Дубровник; губи у корист сарајевске епархије срезове: Фочу и Чајниче. Архијереји епархија захумско-херцеговачке, црногорско-приморске и далматинске имају се споразумети о извођењу нових граница њихових епархија. Ово ће бити о трошку епархије захумско-херцеговачке.

20) *Црногорско-приморска епархија*, са седиштем на Цетињу. Овој се епархији придодају две епархије: никшићка и бококоторска. Ова последња осим среза дубровачког, а од укинуте епархије пећке срезове: берански и бјелопољски. Архијереји црногорско-приморски и пећки споразумеће се о границама својих епархија на начин предвиђен при додељивању једног дела (среза) другој епархији.

Исто тако све што се односи на начин спајања ових епархија у једну целину (епархију црногорско-приморску) поверава се Архијереју епархије црногорско-приморске. Он ће решити шта се има урадити са епископским намештајима у Никшићу и Котору, намештајем конзисторија, књижицом итд.

По један епископски окрут има остати за саборну цркву у Никшићу и Котору.

21) *Шабачка епархија* са седиштем у Шапцу. Ова епархија остаје у свему

каква је била. Њезине се границе не мењају.

По извршеној арондацији епархија сви заинтересовани Архијереји поднеће Светом архијерејском синоду извештај свој о учињеном.

Митрополити се титулишу са: Ваше Високопреосвештенство, а епископи са: Ваше Преосвештенство.

Додатак Сјроведбеној наредби:

Арондација и разграничење појединих епархија има да буде оваква:

1) Београдско-карловачка архиепископија, са седиштем у Београду, обухвата ове срезове: Београд—Земун—Панчево, врачарски (Београд), грочански (Гроцка), космајски (Сопот), младеновачки (Младеновац), орашачки (Аранђеловац), посавски (Умка), колубарски (Лазаревац), јасенички (Паланка), крагујевачки (Крагујевац), опленачки (Топола), лепенички (Рача), белички (Јагодина), темнићки (Варварин), леваћки (Рековац), митровачки (Митровица), шидски (Шид), винковачки (Винковци), вуковарски (Вуковар), жупањски (Жупања), илочки (Илок), иришки (Ириг), румски (Рума), старопазовски (Стара Пазова), земунски (Земун), осечки (Осек), и градови: Осек, Сремски Карловци, Сремска Митровица, Вуковар и Винковци.

2) Банатска епархија, са седиштем

у Вршцу, обухвата ове срезове: алибунарски, белоцрквански, Јаша Томић, Ковачица, Ковин, Нови Бечеј, Нова Кањижа, панчевачки, великокикиндски, великобечкеречки, вршачки и градови: Бела Црква, Вршац, Велики Бечкерек и Велика Кикинда.

3) Бањалучка епархија са седиштем у Бања Луци, обухвата ове срезове: бањалучки, приједорски, босансконовски, босанскодубички, босанскоградишки, прњаворски, которварошки, санскомостски, кључки, јајачки и мркоњићградски.

4) Бачка епархија, са седиштем у Новом Саду, обухвата ове срезове: Апатин, Жабал, Кула, Нови Сад град и срез, Оџаци, Паланка, Сента град и срез, Сомбор град и срез, Стара Кањижа, Стари Бечеј, Суботица, Тител, Топола, Батина и Дарда.

5) Браничевска епархија, са седиштем у Пожаревцу, обухвата ове срезове: подунавски, орашки, параћински, звишки, млавски, хомољски, моравски, пожаревачки, деспотовачки, ресавски, рамски и голубачки.

6) Горњокарловачка епархија, са седиштем у Плашком обухвата ове срезове: бихаћки, цазински, босанскокрупски, дворски, костајнички, петрињски, глињски, вргинмостски, војнићки, карловачки, слуњски, коренички, врбовски, огулински, брињски, оточачки, перушички, сењски,

црквенички, нововинодолски, делнички, сушачки, бакарски, каставски, крчки, и градови: Бакар, Карловац, Петриња, Сушак и Сењ.

7) Дабробосанска епархија, са седиштем у Сарајеву, обухвата ове срезове: сарајевски, височки, фојнички, травнички, бугојански, рогатички, чајнички, фочански, прибојски, плеваљски, нововарошки, милешевски и вишеградски.

8) Далматинска епархија, са седиштем у Сплиту, обухвата ове срезове: бенковачки, биоградски, брачки, имотски, кнински, сињски, сплитски, хварски, шибенички, ливањски, гламочки, босанскопетровачки, госпићки, грачачки, доњопаланачки, удбински.

9) Загребачка епархија, са седиштем у Загребу, обухвата ове срезове: Дравска бановина цела и срезови: беловарски (Беловар), чаковачки (Чаковац), чазмански (Чазма), чрномелски (Чрномел), гарешнички (Гарешница), ђурђевачки (Ђурђевац), грубишнопољски (Грубишно поље), иванечки (Иванец), клањечки (Клањец), копривнички (Копривница), крапински (Крапина), крижевачки (Крижевци), кутински (Кутина), лудбрешки (Лудбрег), новомарофски (Нови Мароф), писаровински (Писаровина), преградски (Преграда), прелошки (Прелог), самоборски (Самобор), Св. иван-зелински, стубички, varaždinski, в. горички, загребачки, зла-

тарски, јастребарски, сисачки, драганички и градови: Беловар, Загреб, Копривница, Крижевци, Сисак, Вараждин.

10) Захумско-херцеговачка епархија са седиштем у Мостару, обухвата ове срезове: мостарски, коњички, љубушки, метковићи у бановини Приморској, билећи, гатачки, дубровачки, љубински, невестињски, столачки, требињски, и корчулански у бановини Зетској и прозорски (Приморска бановина).

11) Зворничко-тузланска епархија, са седиштем у Тузли, обухвата ове срезове: бијељински, брчански, власенички, грачанички, дервентски, зворнички, кладањски, сребренички, тузлански и тешањски.

12) Злетовско-струмичка епархија, са седиштем у Штипу, обухвата ове срезове: штипски, овчепољски, кратовски, царевоселски, малешки (беровски), радовишки, струмички, валандовски, ђевђелиски, неготин-вардарски, кавадарски и кочански.

13) Жичка епархија, са седиштем у Чачку, обухвата ове срезове: трнавски (чачански), жички, драгачевски, моравички, студенички, ужички, црногорски, пожешки, ариљски, рачански, златиборски, таковски, (горњомилановачки), качерски, љубићи, трстенички, гружански, жупски, копаонички.

14) Нишка епархија, са седиштем у Нишу, обухвата ове срезове: алексиначки, белопапаначки, косанички, Ниш са

срезом нишким, нишавски, прокупачки, расински (Крушевац), сврљишки, царибродски, власотиначки, јабланички, лесковачки, лужнички, ражањски, моравски и добрички.

15) Охридско-битолска епархија, са седиштем у Битољу, обухвата ове срезове: битолски, мориховски, прилепски, крушевски, преспански, кичевски, охридски, поречки, струшки и дебарски.

16) Пакрачка епархија, са седиштем у Пакрацу, обухвата ове срезове: ђаковачки, бродски, даруварски, д. михољачки, нашички, пожешки, слатински, валповски и вировитички.

17) Рашкопризренска епархија, са седиштем у Призрену, обухвата ове срезове: шарпланински, горски, подгорски, неродимски, подрински, гњилански, грачанички, подујевски, вучитрнски, митровачки, србички (дренички), дежевски, седлички, ђаковички, пећи, источки, штавички (Тутин).

18) Скопљанска епархија, са седиштем у Скопљу, обухвата ове срезове: скопљански, качанички, велешки, жеглиговски (Куманово), прешевски, кривопапаначки, босиљградски, масурички (Сурдулица), пчињски, пољанички (Владичин Хан), доњополошки (Тетово), горњополошки (Гостивар) и галички, и град Скопље.

19) Тимочка епархија, са седиштем у Зајечару, обухвата ове срезове: зајечар-

ски, бољевачки, тимочки, заглавски, сокобањски, крајински, неготински, брзопаланачки, кључки и поречки.

20) Црногорско-приморска епархија, са седиштем на Цетињу, обухвата ове срезове: андријевачки (Андријевица), барски (Бар), берански (Беране), бијелопољски (Бијело Поље), даниловградски (Данилов Град), колашински (Колашин), бокоторски (Котор), никшићки (Никшић), подгорички (Подгорица), цетињски (Цетиње), шавнички (Шавник).

21) Шабачка епархија, са седиштем у Шапцу, обухвата ове срезове: поцерски (Шабац), н.посавски (Владимирци), мачвански (Богатић), рађевски (Крупан), јадрански (Лозница), азбуковачки (Љубовија), подгорски (Ваљевска Каменица), колубарски (Мионица), тамнавски (Уб), посаво-тамнавски (Обреновац), ваљевски (Ваљево).

Члан 13

Сем побројаних у претходном члану епархија, под Српску православну Цркву у духовном и јерархиском погледу потпадају и ове епархије у иностранству:

1) православна чешка епархија, са седиштем у Прагу;

2) Српска православна Црква у Сједињеним државама Америке и у Канади, са седиштем у Чикагу;

3) мукачевско прјашевска православна епархија у Прикарпатској Русији у Чехословачкој републици, са седиштем у Мукачеву;

4) Српска православна епархија задарска, са седиштем у Задру; и

5) Српски православни викаријат скадарски, са седиштем у Скадру.

Члан 14

Српска православна епархија будимска и делови досадањих епархија: вршачке и темишварске, као и делови других епархија ван граница Краљевине Југославије, остају, у погледу организације, у јерархиском и материјалном односу према Српској православној Цркви у коме су били према појединим српским Митрополијама, све док се ови односи не би друкчије регулисали.

Члан 15

Одлуке о оснивању, укидању, арондирању и седишту епархија и о установљењу и укидању положаја викарних епископа доноси Свети архијерејски сабор, споразумно са Патријаршиским саветом.

Члан 16

Епархија се, у црквеноадминистративном погледу, дели на архијерејска намесништва, црквене општине са парохијама, и манастире.

Члан 17

Архијерејско намесништво сачињава одређени број црквених општина под надзором архијерејског намесника.

Члан 18

О оснивању и називу, укидању и променама архијерејских намесништава одлучује епархиски Архијереј у споразуму са Епархиским црквеним судом и Епархиским управним одбором, а по одобрењу Светог архијерејског синода стављеном у сагласности са Патријаршиским управним одбором.

Члан 19

Црквену општину сачињава једна или више парохија.

Парохије у једном месту сачињавају једну црквену општину. Изузетно, где је преко 50.000 православних душа може се образовати и више црквених општина.

§ 3 *Сироведбене наредбе:*

Црквена општина није исто што и парохија. Свака парохија има на челу свога пароха, који има да станује у самој парохији (чл. 156). Једну црквену општину могу сачињавати више парохија, дакле и више пароха. Овим се не одриче могућност да једна парохија буде за себе и једна црквена општина. Парохија, која је везана за једно место (варошица, село или више села) може бити једна црквена општина. Све парохије у једном месту сачињавају само једну црквену општину.

Дакле, једна парохија може чинити само једну црквену општину, док једна црквена општина може имати у себи и више парохија.

У једном месту (за сад само Београд) где има више од 50.000 православних душа, чини се изузетак. Парохије у овом месту могу се здружити-груписати у две или више црквених општина.

Епархиски Архијереј у договору са својим Црквеним судом и архијерејским намесником свакога намесништва одредиће границе, и утврдиће број црквених општина у сваком намесништву најдаље до краја месеца априла 1932 године (чл. 151—155 и чл. 267), и ради коначног одобрења поднеће о том извештај Светом архијерејском синоду.

Члан 20

Парохија је заједница православних лица која стоје под духовним руководством једног парохиског свештеника.

У једном месту може бити више парохија, и више места могу сачињавати једну парохију и једну црквену општину.

§ 4 *Сироведбене наредбе:*

Парохију чине најмање 300 а највише 500 православних домова. Изузеци могу бити у местима и крајевима где теренске и друге прилике не допуштају такво груписање парохије. Домом се рачуна место где живи једна породица, једна задруга. Ако у једном дому настањена лица не припадају породици (н.пр. станари, квартиранти), али су ова лица пунолетна

и имају уз то самосталан положај и занимање (чиновници, трговци, занатлије и т. д.) тада свако такво лице сматра се као засебан дом, и мора испуњавати све обавезе прописане за домове и за чланове црквене општине.

Члан 21

Парохију чине најмање 300, а највише 500 православних домова. Изузетци могу бити у оним местима и крајевима где теренске и друге прилике не допуштају такво груписање парохије.

Дом је свака засебна православна породица, а и пунолетна инокосна лица са самосталним положајем и занимањем.

Види § 4 *Сироведбене наредбе*, уз члан 20 Устава.

Члан 22

Епархиски Архијереј у споразуму са Епархиским црквеним судом и Епархиским управним одбором доноси одлуке о образовању нових и регулацији старих парохија. Ове одлуке постају извршне када их одобри Свети архијерејски синод у сагласности са Патријаршиским управним одбором.

§ 5 *Сироведбене наредбе:*

Где епархиски Архијереј, у договору са Црквеним судом, нађе за сходно с обзиром на чл. 267 овог Устава, позваће парохиско свештенство да у договору

са заступништвом своје црквене општине, (туторима — привременим поверенством, а где нема редовног заступништва са виђенијим и побожним у месту људима, црквеним одбором) одреди нове границе своје парохије, т.ј. да изврши регулацију старих парохија или евентуално да образује и нове парохије, имајући, наравно, у виду чл. 21 овог Устава. Парохије које одговарају прописима овога члана остају и надаље у својим границама т.ј. не подлеже регулацији. После постигнутог споразума о регулацији парохија, као и о стварању нових парохија, пароси ће сав материјал, који се односи на овај посао, поднети са својим мишљењем својим архијерејским намесницима. Сваки архијерејски намесник примивши оваке извештаје прегледаће, у присуству свију пароха свога намесништва, сва акта која се односе на регулацију парохија, и дефинитивно ће са паросима утврдити границе тих парохија. Цео материјал, сва акта са својим мишљењем спровешће иза тога епархиском Архијереју. Пошто епархиски Архијереј са својим Црквеним судом проучи сав овај материјал, посебно за свако намесништво, он ће га са својим мишљењем поднети Св. архијерејском синоду ради коначне одлуке. Епархиски Архијереј, уз овај материјал, поднеће и евентуалне жалбе против извршене регулације са својим мишљењем о поднесеним жалбама. Св. архијерејски синод по проучењу целог предмета доноси,

дакле, коначну одлуку како о предложеним регулацијама старих парохија, тако и о образовању нових парохија.

Ако би међу поднесеним жалбама било и таквих које би Св. архијерејски синод нашао да су оправдане и да се мора на лицу места комисијски утврдити право ствари, трошкове за комисију сноси онај који жалбу подноси. Због овога сваки који подноси жалбу Епархиском црквеном суду, мора истовремено положити и новац за комисију.

Регулација парохија има се безусловно извршити до краја месеца марта 1932 године и нарочито код оних које имају мање од 200 домова.

Члан 23

Сваки православни хришћанин припада као члан оној парохији у којој је настањен најмање шест недеља.

§ 6 *Сироведбене наредбе:*

Сваки члан црквене општине при себи из једне црквене општине у другу црквену општину има се лично пријавити пароху нове црквене општине, и поднети му уверење да је већ примљен у дотичну политичку општину. Том приликом мора поднети своје новом пароху и уверење од своје дотадашње црквене општине да је као члан те црквене оп-

штине своје дужности тачно извршио, и све обавезе испунио, те да ли је уживао сва права члана те црквене општине. Шест недеља после овог пријављивања, а на основу решења црквеноопштинског одбора нове црквене општине, овако лице прима се у чланство црквене општине, а тек после шест месеци оно постаје пуноправним чланом исте црквене општине уз ограничење у чл. 177 тач. 4. О овом стицању права обавештава дотичнога његов парох.

Члан 24

Парохија има своју парохиску цркву. Више парохија може имати једну заједничку цркву. Ако у једној парохији има више цркава, само је једна од њих парохиска, а остале су њој подручне.

§ 7 *Сироведбене наредбе:*

У парохији где има две или више цркава, па се појави спор о том која од ових има бити парохиска црква, у овоме спору важећа је одлука епархиског Архијереја. Само у парохиској цркви врше се о свечаним државним празницима, као и о великим црквеним празницима богослужења. За свако отступање од овога правила потребна је одлука епархиског Архијереја.

Члан 25

Изузетно и привремено, а по решењу епархиског Архијереја, парохије које немају сво-

је цркве могу се служити манастирским храмом као парохиском црквом. У том случају црквена општина дотичне парохije дужна је снабдевати храм свима потребама, уколико он служи као парохиска црква.

Члан 26

Парохија има своје надлештво са посебним својим матицама, црквеним протоколима и осталим прописним књигама, и свој печат.

Ако су при једној цркви више парохија, једно је парохиско надлештво са једним матицама и службеним књигама и једним печатом.

Члан 27

Манастир је свештено место, са храмом и другим здањима, као обитељ лица монашког реда која су, удружена у једну духовну братску заједницу, свечаним обетима дала обавезу да ће живети по монашким правилима: уздржљивости, сиромаштва и послушности.

Манастири служе одређеним духовним и добротворним сврхама.

Члан 28

Оснивање нових манастира, као и спајање постојећих, одобрава Свети архијерејски сабор на основу образложенога предлога надлежнога Архијереја и мишљења Светог архијерејског синода.

За оснивање нових манастира морају се претходно осигурати материјална средства за опстанак и правилан живот обитељи.

Члан 29

Метоси су одвојена манастирска имања, са црквом или без цркве. Они су саставни део својих манастира и под њиховом су управом.

§ 8 *Сprovedбене наредбе:*

С обзиром на то што Устав познаје само манастире и њихове метохе, то ће досадашњи тако звани „филијални“ манастири, како су се називали у митрополији карловачкој, постати метоси својих матица, и под именом метоси од сада ће се називати.

Члан 30

Све одредбе за манастире по овом Уставу важе како за мушке тако и за женске манастире.

Члан 31

Српска православна Црква самостално уређује своје верске, црквенопросветне, добротворне и остале културне послове, управља и располаже својим добрима, фондовима, задужбинама (закладама) и установама, у границама Закона о Српској православној Цркви, а по црквеним прописима и одредбама овога Устава.

Члан 32

Државна помоћ, коју ће Српска православна Црква стално примати по државном буџету утврдиће се посебном уредбом, коју доноси Министар правде са Министром фи-

нансија. При утврђивању ове државне помоћи узео се у обзир стварне потребе и они досадашњи расходи по Финансиском закону и Државном буџету за 1929/30 годину који се односе на она црквена надлештва, лица и установе, која прелазе са Државног буџета на буџет Српске православне Цркве, као и износи т. зв. бира у Србији и Јужној Србији, загарантованог досадашњим Законом, и пререза у другим црквеним областима предвиђених досадашњим законским уредбама (чл. 21 Закона о Српској православној Цркви).

Члан 33

Српска православна Црква примиће отсеком, или ће примати годишње стално, износ на име накнаде за потраживања која припадају Српској православној Цркви у Србији и Црној Гори према Држави. Ова ће се потраживања утврдити споразумом између Министра финансија и Министра правде с једне стране и Светог архијерејског сабора с друге стране. Износ накнаде утврдиће се посебном уредбом, коју ће донети Министар финансија и Министар правде у споразуму са Светим архијерејским сабором, а уколико буде годишње исплаћиван, уносиће се у буџет Министарства правде. Ова уредба може се мењати само Законом по претходном пристанку Светог архијерејског сабора.

Члан 34

Политичке општине и друга самоуправни тела, која у свом годишњем буџету одређују

за верске сврхе помоћи, одређиваће према броју душа такву помоћ и српским православним црквеним општинама које се налазе на њихову подручју.

Епархиски управни одбор Епархије... моли за објашњење: да ли су политичке општине, по чл. 34 Устава Српске православне цркве, дужне да у својим предрачунима предвиђају новчану помоћ за верске сврхе и да ли су дужне да управама парохија дају потребне суме за набавку матичних књига и формулара, као што су то до пре неког времена чиниле, и шта се подразумева под појмом „верске сврхе.“ Министарство правде у својем акту бр. 122664/XII од 26-XII-1936 године заузело је по овом питању становиште: да у овом случају нема места примени члана 34 Црквеног устава, јер бригу за снабдевање парохиске канцеларије и храма има да води црквеноопштински управни одбор (члан 194 тач. 10 црквеног устава), па се политичке општине не могу законски присилити да снабдевају парохиску канцеларију потребним материјалом, како је то било до ступања на снагу новог Црквеног устава.

Одлука: Епархиском управном одбору Епархије ...има се одговорити: 1) да је смисао одредбе чл. 34 Устава Српске православне цркве тај да политичке општине и друга самоуправни тела, ако уопште у својим годишњим буџетима одређују помоћи за верске сврхе, имају у томе случају

такву помоћ, према броју душа, одређивати и српским православним црквеним општинама које се налазе на њиховом подручју; 2) под „верским сврхама” разумеју се све оне материјалне потребе које су потребне Цркви за несметано вршење њене задаће; 3) што се тиче снабдевања парохиских канцеларија и храмова потребним материјалом, нарочито матичним књигама и изводима, правилно је становиште Министарства правде у акту му бр. 122664/XII од 26-XII-1936 године, да је ова дужност, ступањем на снагу Устава Српске православне Цркве прешла на црквене општине.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 1613/зап. 64-1937 од 29 марта 1937 год. — „Гласник” бр. 13 и 14 за 1937 год., стр. 392.

Члан 35

Свих јавних дажбина ослобођавају се зграде намењене служби Божјој, црквеним надлештвима, црквенопросветним и добротворним установама, заводи за црквене потребе, архијерејски, манастирски и парохијски домови, православни културноисториски споменици (манастиришта, црквишта итд.), православна гробља, и дворишта свих побројаних установа.

Члан 36

У погледу ослобођења од поштанских такса важе одредбе Закона о пошти, телеграфу и телефону.

Члан 37

Свештена лица мирског и монашког реда нису обавезна лично да врше оне јавне послове који се, према канонским прописима, противе свештеничком чину и позиву.

Члан 38

Свети архијерејски синод издаје службени лист Српске православне Цркве. Ближе одредбе о томе доноси Свети архијерејски сабор у споразуму са Патријаршиским саветом.

Члан 39

Све уредбе, правилници, расписи, наредбе и друге објаве које буду издавале црквене власти, тела и органи надлежни за то по овом Уставу, добијају обавезну снагу од дана обнародовања у службеном листу Српске православне Цркве, уколико се у њима не предвиди други који рок.

Члан 40

За подношење допуштених жалби против решења и пресуда црквених власти одређује се, уколико овим Уставом није други рок одређен, рок од 14 дана, рачунајући од дана који долази после дана уручења.

Ако је у одређеном року жалба предана пошти на повратни рецелис, сматра се да је благовремено предана. Жалбе се предају преко оне власти која је издала пресуду или решење.

Члан 41

Лица монашког реда не могу имати никаква непокретна добра. Ако би пак који од њих стекао таква добра, не стиче их за себе, већ за свој манастир и не може њима ни на који начин располагати. По смрти монашког лица манастиру припадају и његова покретна добра, уколико тим добрима није још за живота расположио.

§ 9 Сироведбене наредбе:

Лица монашког реда, свештенмонаси или монаси, ма где живели или са службом били, морају бити чланови братства једнога манастира. Однос оних који живе ван манастира к својој монашкој обитељи уредиће се посебним прописима (чл. 241). Манастиру припада све што остане после смрти монашких лица од оног што су стекла за живота; исто тако и за живота стечена непокретна добра. Са стеченим покретним добрима могу за живота чинити што хоће.

Члан 42

Архијереј може само оно имање за своје сматрати, држати га, и њиме за живота располагати, које је сам стекао и набавио. Од таког свог имања Архијереј може тестаментом завештати једну трећину слободно према своме нахођењу; другу трећину дужан је завештати на потребе своје епархије; а трећу трећину дужан је завештати на задужбине или самосталне фондове за опште потребе Цркве.

Архијереј, који није епархиски Епископ, другу трећину своје имовине дужан је да завешта којој било епархији.

Члан 43

Архијереј, ако умре без завештања, из његове заоставштине, покретне и непокретне, исплатиће се погребни трошкови и све оно што је дужан остао, а са остатком располагаће Свети архијерејски сабор по одредбама члана 42.

Окрути архијерејски, библиотека и друге црквене утвари припадају после смрти Архијереја епископији.

Члан 44

Сви чланови, Патријаршког, Епархиских и Црквеноопштинских савета, секретари и писари свих црквених надлештава, кад ступају у своја звања, полажу ову заклетву:

„Ја Н. Н. заклињем се Свемогућим Богом да ћу владајућем Краљу веран бити, да ћу се светих канона, Црквеног устава и осталих црквених и државних закона савесно придржавати, да ћу своје дужности тачно вршити, службене тајне чувати и интересе Српске православне Цркве увек заступати и бранити. Како ја ово чинио тако мени Бог помогао и овога и онога света”.

Чланови Црквених судова, осим Архијереја, полажу ову заклетву:

„Ја Н. Н. заклињем се Свемогућим Богом да ћу владајућем Краљу веран бити, да ћу

дужности своје тачно вршити и службене тајне чувати, и да ћу се при изрицању правде, без обзира на лица, придржавати закона Божјега, светих канона, Црквеног устава и осталих црквених закона. Како ја судио тако мени судио и помогао Господ Бог.”

Сва именована лица полажу заклетву пред претседником дотичних надлештава, односно његовим замеником, и потписану предају њему у руке, који је оверава и шаље за архиву.

Члан 45

Све црквене власти, тела и органи Српске православне Цркве имају своје печате са црквеним грбом у средини и натписом у наоколо, и то:

- 1) Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски.
- 2) Свети архијерејски сабор Српске православне Цркве.
- 3) Свети архијерејски синод Српске православне Цркве.
- 4) Велики црквени суд Српске православне Цркве.
- 5) Патријаршки савет Српске православне Цркве.
- 6) Патријаршки управни одбор Српске православне Цркве.
- 7) Православни Епископ (Митрополит) Епархије Н. у Н.
- 8) Црквени суд православне епархије Н. у Н.
- 9) Епархиски савет православне епархије Н. у Н.

10) Епархиски управни одбор православне епархије Н. у Н.

11) Православно архијерејско намесништво Н. у Н.

12) Српска православна парохија Н. у Н.

13) Српска православна црквена општина у Н.

14) Српски православни манастир у Н. Епархије, манастири и друге установе, које имају своје историске печате, задржавају их и даље у употреби.

II УСТРОЈСТВО ВЛАСТИ, ТЕЛА И ОРГАНА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

1 Патријарх

Члан 46

Поступак за избор Патријарха уређен је посебним Законом од 6 априла 1930 године.

Члан 47

Патријарх има у својој архиепископији сва права и дужности епархиског Архијереја, и њом управља уз помоћ својих викарних Епископа.

Члан 48

Патријарх има од Државе, на име трошкова за репрезентацију 35.000 динара месечно, аутомобил и подвозна средства према његову достојанству.

Односна сума ће се уносити сваке године

у Државни буџет независно од државне субвенције коју буде Држава давала Српској православној Цркви.

Патријарху припада и стан у згради Патријаршије, коју ће Држава подићи, са намештајем снабдети и Цркви у власништво предати за смештај патријаршиских, синодалних и саборских канцеларија и за стан Патријархов.

Члан 49

Патријарх, као врховни поглавар Српске православне Цркве, сем права која му дају канони и црквени прописи, има још и ова:

1) претставља Српску православну Цркву пред осталим аутокефалним Црквама;

2) претставља Српску православну Цркву на црквеним, државним и народним свечаностима;

3) одржава јединство у јерархији Српске православне Цркве;

4) посвећује по црквеним прописима, лично или преко овлашћених Архијереја, лица изабрана за епархиске и викарне Епископе;

5) освећује свето миро за целу Српску православну Цркву;

6) даје отсуство епархиским Архијерејима изван њихових епархија;

7) врши главне црквене обреде за Краља и Краљев Дом, лично или преко овлашћеног свештеног лица;

8) носи, као нарочито црквено одличје, белу панакамилавку с брилијантским крстом и панагију свих српских светитеља, даровану од стране Државе првом српском Патријарху об-

новљене Српске патријаршије, која остаје наслеђе свих Патријараха;

9) првенствује при богослужењу, и ословљава се са „Свјатјејши” и „Светости”;

10) помиње се на архијерејским литургијама од Архијереја у свој Српској православној Цркви;

11) даје црквена одликовања и одличја, по уредби коју прописује Свети архијерејски сабор;

12) поставља декретом службенике по овом Уставу;

13) управља црквама и мисијским подручјима у иностранству, где нема организоване српске православне епархије.

2 Свети архијерејски сабор и Свети архијерејски синод

а) Опште и заједничке одредбе

Члан 50

Свети архијерејски сабор састављају сви епархиски Архијереји под претседништвом Патријарха.

Члан 51

Свети архијерејски сабор, као највише јерархиско претставништво, црквенозаконодавна је власт у пословима вере, богослужења, црквеног поретка (дисциплине) и унутрашњег уређења Цркве, као и врховна судска власт у кругу своје надлежности (чл. 63, т. 31).

Члан 52

Свети архијерејски синод састављају Патријарх, као претседник, и четири епархиска Архијереја, као редовни чланови.

Сем редовних чланова бирају се и два епархиска Архијереја за чланове заменике, који се позивају на седнице кад је који редовни члан отсутан.

Редовне чланове и чланове заменике бира Свети архијерејски сабор на две године.

Члан 53

Свети архијерејски синод је највиша извршна (управна и надзорна), као и судска власт у свом делокругу (чл. 64, т. 35).

Свети архијерејски синод одлучује под претседништвом Патријарха о редовном и ванредном сазиву Светога архијерејскога сабора.

Члан 54

Свети архијерејски сабор може доносити пуноважне одлуке, изузев избора Архијереја, кад је присутна надполовична већина свих епархиских Архијереја.

Свети архијерејски сабор и Свети архијерејски синод доносе своје одлуке једногласно или већином гласова. При једнакој подели гласова одлучује глас претседников.

Члан 55

Кад је Патријарх отсутан или ма због којег узрока спречен да врши своју претсед-

ничку дужност у Сабору, односно Синоду, замењује га, по његову овлашћењу, најстарији по производству Митрополит члан Сабора, односно Синода, а ако овога нема, најстарији по епископском посвећењу Епископ члан Сабора, односно Синода.

§ 10 *Сироведбене наредбе:*

У вези с чланом 57 овај члан има се схватити да отсутнога или спреченога Патријарха у дужностима замењује најстарији по производству члан Светога архијерејскога синода Митрополит, односно најстарији по посвећењу Епископ.

Члан 56

Ако би Свети архијерејски сабор, односно Свети архијерејски синод, због хитности и неизбежности посла, морао да донесе неки црквенозаконски пропис, уредбу или начелну одлуку за Цркву у отсуству Патријарха, мора се то накнадно поднети Патријарху на увиђај и сагласност. У случају несагласности, предмет се доставља на расправљање и одлуку Светом архијерејском сабору, под претседништвом Патријарха.

Члан 57

Кад се патријаршки престо упразни, власт Патријархову врши Свети архијерејски синод, који то објављује епархиским Архијерејима и државним властима. Претседничке дужности Патријархове у Светом архијерејском сабору и

Светом архијерејском синоду врши тада најстарији по производству члан Светог архијерејског синода Митрополит, односно најстарији по посвећењу Епископ.

За време док је упражњен патријаршки престо не могу се доносити црквенозаконски прописи, уредбе и начелне одлуке.

Члан 58

Све одлуке Светог архијерејског сабора и Светог архијерејског синода, канонске и црквене природе, које се односе на веру, богослужење, црквени поредак и унутрашње уређење Цркве, пуноважне су и извршне.

Члан 59

Све одлуке Светог архијерејског сабора и Светог архијерејског синода записују се у нарочити записник (протокол). Тај записник потписују сви који су на састанку били и решавали.

Члан 60

Свети архијерејски сабор и Свети архијерејски синод врше своје послове и непосредно или преко подручних им надлештава и органа.

Члан 61

Патријаршиска канцеларија обавља послове Светог архијерејског сабора и Светог архијерејског синода, и под непосредним је надзором Патријарха.

§ 11 Сироведбене наредбе:

Досадашња „синодална“ канцеларија добија са даном обнародовања ове Наредбе назив „Патријаршиска канцеларија“, и долази под непосредни надзор Патријарха, који ће, док се не изради специјална уредба о унутрашњем уређењу њеном, издати наредбе како се имају у њој вршити званичне дужности. О свему томе биће извештени Архијереји и Министар правде.

Члан 62

Свети архијерејски сабор и Свети архијерејски синод могу у своје седнице позвати, ради саслушања стручног мишљења, и свештена и световна лица која нису чланови тих тела.

б) Делокруг Светог архијерејског сабора

Члан 63

Свети архијерејски сабор, чији је задатак обележен у члану 51 овог Устава:

1) тумачи православно црквено учење, држећи се при томе одредаба које је света Црква на основу Светог писма и Светог предања утврдила;

2) уређује унутрашњу и спољашњу мисију Цркве ради утврђења, одбране и ширења православне вере и чистоте хришћанског морала; установљава за то потребне органе и оснива потребне заводе, установе и удружења;

3) прописује наставни план и програме веронауке у школама у границама закона, а у споразуму са Министром просвете, и стара се о верском васпитању младежи и верних ван школе;

4) прописује квалификације кандидата за све редовне, изванредне и мисионарске црквене службе;

5) оснива богословске и монашке школе;

6) уређује сва обредна питања према општим црквеним прописима, а у духу православне вере;

7) оснива установе и заводе: за израду црквеног живописа и свих црквених утвара, за издавање богослужбених књига, за неговање црквеног појања, као и друге црквене потребе; прописује правила за оснивање црквених музеја, за чување и обнављање црквених старина и споменика;

8) канонизује светитеље, и прописује службу за њихово светковање;

9) објашњава канонскоцрквене прописе, опште обавезне и посебне, и издаје њихове зборнике;

10) одређује дужности и доноси дисциплинске уредбе за свештенство и остале црквенојерархиске органе и службенике;

11) прописује одело за више и ниже свештенство оба реда;

12) прописује црквеносудски поступак за све Црквене судове;

13) издаје прописе у брачним пословима;

14) доноси правила за живот манастирског и придворног монаштва;

15) прописује упутства за исповедничку службу;

16) решава о оснивању, спајању и раздруживању манастира;

17) оснива, у споразуму са Патријаршиским саветом, установе за сирочад и незбринуту децу свештеника, као и установе за друге васпитне и добротворне сврхе;

18) настојава да се однос Цркве и Државе и међусобни односи вера и версисповести у Држави правилно и без уштрба по православу Цркву уреде;

19) уређује и води званичну листу кандидата за архијерејски чин, и бира између ових достојна лица за епархиске и викарне Епископе;

20) бира чланове Великог црквеног суда;

21) бира ректоре православних богословија и управнике монашких школа;

22) бира у споразуму са Патријархом између свештених лица главног секретара Светог архијерејског сабора и Светог архијерејског синода;

§ 12 *Сироведбене наредбе*, уз. чл. 63 т. 22:

Свети архијерејски синод расписаће стечај на место главног секретара Светог архијерејског сабора и Светог архијерејског синода, и прispеле молбенице поднеће Светом архијерејском сабору да обави избор. Принадлежности главног секретара уредиће са општом прагматиком о црквеноавтономним чиновницима.

23) води надзор над радом Светог архијерејског синода;

24) прописује правила Синодалног фонда (чл. 225) и одобрава његове годишње предрачуне расхода и прихода и завршне рачуне;

25) доноси одлуке о нарочитом разрешању на приход црквених општина, манастира и епархија у свом делокругу, а у смислу члана 259;

26) стара се у споразуму са Патријаршиским саветом за подмирења свих потреба Српске православне Цркве;

27) одобрава правила удружења свештенства мирског и монашког реда, као и свих других удружења која раде на корист православне Цркве, и води над овима надзор преко Светог архијерејског синода;

28) прописује свој пословник, и одобрава пословнике и правила за црквенојерархиске органе, уколико није овим Уставом друкчије наређено;

29) решава сукобе надлежности између јерархиских и црквеносамоуправних органа;

30) ублажује у смислу црквеносудског поступка, казне свештеним лицима изречене од Великог црквеног суда;

31) суди:

А) у првој и последњој инстанцији:

а) несугласице између Архијереја и Светог архијерејског синода, између Архијереја и Патријарха;

б) канонске кривице Патријарха;

Б) у другој и последњој инстанцији: све предмете о којима је Свети архијерејски синод у првој инстанцији судио;

32) врши и друге послове који му по овом Уставу и по другим црквеним прописима спадају у надлежност, а нису овде побројани.

в) *Делокруг Светог архијерејског синода*

Члан 64

Свети архијерејски синод по својој надлежности која је обележена у члану 53 овог Устава:

1) одржава догматско и канонско јединство и сталну везу са осталим православним Црквама;

2) чува и брани чистоту учења православне Цркве о вери и моралу, сузбија свако неправилно учење, верске и моралне предрасуде, празноверице и штетне обичаје;

3) стара се о ширењу православне вере и руководи пословима унутрашње и спољашње црквене мисије;

4) стара се о зближењу и уједињењу хришћанских Цркава;

5) расписује стечај, оцењује и према нахођењу награђује уџбенике веронауке за школе и заводе, и књиге верскоморалне садржине у опште;

6) бди над животом и радом богословских и монашких школа, установа и завода за спремање и васпитање кандидата за све црквене службе; бира наставничко и васпитно особље, и стара се за њихову спремину;

- 7) води највиши надзор над вероучитељским и проповедничким радом свештеника, и даје им потребна упутства и руководства;
- 8) стара се за унапређење црквене књижевности; бира стипендисте за изучавање појединих предмета, и одређује награде за писце;
- 9) бира уредника и управља службеним листом Српске православне Цркве и другим званичним издањима;
- 10) руководи пословима око превода и издавања Светог писма, дела светих Отаца и радова васељенских и помесних црквених сабора;
- 11) бди да се свете тајне најтачније врше, и одржава благољепије, правилност и једнообразност у вршењу црквеног богослужења;
- 12) издаје и оцењује богослужбене књиге и њихове преводе;
- 13) оцењује и одобрава израду икона за црквену и приватну употребу;
- 14) издаје упутства за градњу светих храмова и манастира;
- 15) даје упутства за израду црквених утвари, одежда и осталих црквених потреба;
- 16) стара се о једнообразности и усавршавању црквеног појања, и надзирава појачке школе;
- 17) стара се о чувању светих моштију светаца, о иконама и о другим свештеним предметима;
- 18) стара се о црквеној уметности, црквеним уметничким споменицима, старинама и црквеним музејима;

- 19) даје објашњење о прописима у спорним питањима о браку, и штити светињу брака;
- 20) води бригу о добротворним и васпитним заводима и установама;
- 21) води надзор над радом Архијереја;
- 22) води бригу о удовим епархијама и поставља администраторе епархија;
- 23) даје чин архимандрита и напрсни крст протојерејима, на образложен предлог епархијског Архијереја;
- 24) рукује црквеним фондовима и задужбинама (закладама) које су његовој управи поверене;
- 25) стара се да се однос Цркве и Државе и интерконфесионални односи у смислу закона тачно и без штете по православну Цркву одржавају;
- 26) припрема дневни ред и спрема предлоге за Свети архијерејски сабор, и извршује његове одлуке;
- 27) образује одборе (секције) стручних лица ради припремања градива за рад свој и Светог архијерејског сабора;
- 28) бира у споразуму са Патријархом своје чиновнике и канцеларијско особље као и секретаре и писаре Великог црквеног суда;
- 29) предлаже на одобрење Светом архијерејском сабору свој пословник;
- 30) расправља све сукобе о надлежности црквенојерархских власти, уколико овим Уставом није друкчије наређено;
- 31) води надзор над радом удружења свештенства мирског и монашког реда, као и

свих других удружења која раде на корист вере и православне цркве;

32) проучава извештај Великог црквеног суда и спроводи га Светом архијерејском сабору с мишљењем и предлогом;

33) подноси годишњи извештај о своме раду Светом архијерејском сабору;

34) врши и све друге послове по овом Уставу и које му Свети архијерејски сабор нарочито повери;

35) суди у првој инстанцији:

а) брачне спорове Краља и чланова Краљевског Дома;

б) међусобне несугласице Архијереја;

в) канонске кривице Архијереја;

г) дисциплинске службене кривице својих органа, и пресуђује њихове размирице.

3 Велики црквени суд

Члан 65

Велики црквени суд је врховна црквена судска власт за кривице свештенства, монаштва и световњака, и за брачне спорове, као и за све црквене спорове унутарње црквене управе који не спадају у судску надлежност Светог архијерејског сабора и синода.

Седиште Великог црквеног суда је у резиденцији Патријарха.

Члан 66

Велики црквени суд је сталан, и састављају га:

а) Претседник Архијереј, кога бира Свети архијерејски сабор на две године;

б) два члана, које одређује Свети архијерејски синод из своје средине;

в) два члана свештена лица мирског реда, кога бира Свети архијерејски сабор;

г) секретари свештена лица; и

д) потребан број писара и званичника.

Претседника и чланове Архијереје замењују Архијереји чланови или заменици чланова Светог архијерејског синода, које одређује Свети синод.

Чланове свештена лица замењују секретари Великог црквеног суда.

§ 13 Сироведбене наредбе:

а) Свети архијерејски синод известиће Свети архијерејски сабор о потреби да изабере једнога Архијереја за претседника Великог црквеног суда на две године. Дотле врши претседничке дужности Архијереј изабрани за последње заседање Великог духовног суда у 1932 години.

б) Свети архијерејски синод изабраће из своје средине два члана Великог црквеног суда по црквеном уставу;

в) Свети архијерејски синод расписаће стечај за два свештена члана Великог црквеног суда, с тим да ће им се принадежности плаћати из досадашње партије државног буџета за дневнице и путне трошкове чланова Великог духовног суда — у висини принадежности судија Апелационог суда према прописима за

чиновничко разврставање у државној служби. Овако организовани Велики црквени суд почиње деловање чим се у Светом архијерејском сабору изабере претседник, а у Синоду двојица чланова тога суда.

Члан 67

Званичнике и послужитеље у Великом црквеном суду поставља претседник.

Члан 68

За чланове свештена лица у Великом црквеном суду могу бити постављена свештена лица мирског реда која су свршила више богословске и по могућности правне науке, и имају најмање 10 година црквеносудиске или грађанскосудиске службе.

§ 14 *Сprovedбене наредбе:*

Приликом расписа стечаја Свети архијерејски синод изразиће пропис овога члана да се, међу осталим квалификацијама, за члана Великога црквенога суда тражи најмање 10 година службе као црквени или грађански судија („црквеносудиска“ или „грађанскосудиска“ служба), за разлику од других судских службеника, од којих се тражи уопште одређени број година службовања у суду.

Члан 69

За секретаре Великог црквеног суда могу бити постављена свештена лица која су

свршила више богословске и по могућности правне науке, и провела у црквеносудској или грађанскосудској служби најмање пет година.

За писаре постављају се лица која су свршила вишу богословску школу, а за званичнике лица која су свршила најмање средњу богословску школу.

Члан 70

Чланови Великог црквеног суда и секретари не могу бити сродници, ни међусобно ни с претседником, по крви до четвртог степена завршно, а по тазбини или крштењу до другог степена завршно.

Члан 71

Велики црквени суд доноси пуноважне одлуке у већу састављеном од претседника, четири члана и једног деловође (секретара или писара).

Члан 72

Члан Великог црквеног суда који је лично заинтересован, или је учествовао у ислеђењу, или је судио у нижој инстанцији, не може по том предмету судити.

Члан 73

Претседник, односно његов заменик, и чланови Великог црквеног суда при одлучивању дају своје мишљење потпуно независно.

Члан 74

Велики црквени суд у другом и последњем степену разматра, одобрава, преиначава и поништава решења и пресуде Епархиских црквених судова, по службеној дужности или по изјављеном незадовољству.

По службеној дужности Велики црквени суд разматра:

1) пресуде Епархиских црквених судова које гласе на поништење брака;

2) пресуде Епархиских судова по кривицама свештенства оба реда, изречене:

а) на губитак службе, односно звања;

б) на доживотну забрану свештенодејства;

в) на лишење свештеничког чина;

г) на лишење свештеничког чина са искључењем из црквене заједнице;

3) пресуде на коначно искључење световњака из црквене заједнице; и

4) одлуке Епархиских црквених судова које надлежни Архијереј упути Великом црквеном суду.

Сва остала решења и пресуде Епархиских црквених судова разматра и суди Велики црквени суд само по изјављеном незадовољству.

Члан 75

Велики црквени суд решава о изузећу појединих Епархиских судова, као и о сукобу надлежности између тих Судова, и у том случају одређује који ће Епархиски суд судити. Исто тако решава о изузећу претседника и чланова Великог црквеног суда.

4 Патријаршиски савет

Члан 76

Патријаршиски савет је врховно уредбодавно претставништво у пословима спољашње црквене управе.

Члан 77

Патријаршиски савет састављају:

а) Патријарх;

б) четири редовна члана Светог архијерејског синода или њихови заменици;

в) декан православног богословског факултета;

г) два претставника манастира;

д) један ректор богословије;

ђ) по једно свештено лице мирског реда из сваке епархије;

е) потпретседници Епархиских савета; и

ж) дванаест световних лица.

Чланове под г) и д) именује, на предлог Светог архијерејског синода, и чланове под ђ), на предлог епархиског Архијереја, Свети архијерејски сабор.

Чланове под ж) поставља Краљ указом, на предлог, који Министар правде, у споразуму са Патријархом, поднесе у сагласности са Претседником Министарског савета.

Члан 78

Патријаршиски савет сазива Патријарх и одређује место и време састанка.

Од сазива до састанка Савета мора протећи најмање шест недеља.

Члан 79

Мандат члановима Патријаршиског савета траје шест година. Савет се сазива у редовно заседање сваке друге године, а у ванредно по потреби, и то:

- а) кад сам Савет то одлучи;
- б) кад Патријарх са Светим архијерејским синодом и Патријаршиским управним одбором донесе одлуку о томе;

в) кад то предложи писменим путем претседнику надполовична већина чланова Савета, означивши предмете о којима ће се решавати. У овом случају се седница мора сазвати најдаље за тридесет дана.

Члан 80

Претседник Патријаршиског савета је Патријарх, односно његов законити заменик (чл. 55 и 57).

Савет бира из своје средине потпретседника између чланова световњака, и четири секретара, и то два свештена и два световна лица.

Члан 81

Патријаршиски савет пуноважно решава, ако је на седници присутна надполовична већина свих чланова. Одлуке се доносе већином гласова присутних. У случају једнаке поделе гласова одлучује глас онога који председава. Он проглашује и одлуке.

Члан 82

Ако Патријаршиски савет донесе одлуку која се, по оцени Светог архијерејског синода, противи црквеним правилима, или није у сагласности са начелима православне Цркве, Патријарх такву одлуку задржава од извршења и враћа предмет Савету на поновно решавање. Но ако Патријаршиски савет остане при првој својој одлуци, Патријарх ће, по оцени Светог архијерејског синода, доставити предмет Светом архијерејском сабору, који је властан да поништи такву одлуку Патријаршиског савета, ако нађе да је противна правилима и начелима православне Цркве.

Члан 83

Седнице Патријаршиског савета су јавне, сем случаја кад сам Савет одлучи да буду тајне.

Члан 84

Претседник Патријаршиског савета руководи седницама и одржава ред за време саветског рада по пословнику.

Члан 85

Патријаршиски савет, у вршењу своје власти:

- 1) доноси, по претходно прибављеној сагласности Светог архијерејског сабора, уредбу о активним и пензиским припадностима парохиском свештенству, наставничком особљу богословских, монашких и других школа, особљу Црквених судова, епархиским и викарним Архијерејима и Патријарху;

2) установљава положаје чиновника и осталих службеника за спољну црквену управу, и доноси уредбу о њиховим службеним односима, као и њиховим активним и пензиским припадностима;

3) доноси, по претходно прибављеној сагласности Светог архијерејског сабора уредбу о пензиском фонду Архијереја и свих осталих црквенојерархских и самоуправних чиновника и службеника, као и о издржавању њихових удовица и сирочади;

4) прописује дисциплинска правила за службенике спољашње црквене управе;

5) доноси уредбе о управи, руковању, контроли и надзору црквених фондова, задужбина (заклада) и добара;

6) стара се о материјалним средствима за покриће свих потреба целе Српске православне Цркве по одредбама овог Устава, и доноси одлуке о прирезу на непосредни порез за њене потребе;

7) доноси пословник за свој рад;

8) одобрава у својој надлежности уредбе, правилнике и пословнике које пропишу надлежна нижа тела и органи;

9) сарађује са Светим архијерејским сабором код измене и допуне Устава Српске православне Цркве;

10) сарађује са Светим архијерејским сабором код оснивања установа и завода, којих издржавање пада на терет предрачуна расхода и прихода за опште потребе Цркве;

11) коначно решава, у споразуму са Светим архијерејским сабором, о задужењу и о-

туђењу непокретних црквених имања која су намењена општим потребама Цркве, и одобрава такве одлуке у погледу епархских, манастирских и црквеноопштинских имања, у оба случаја, ако сума прелази 1,000.000 дин.;

12) врши и друге послове опште црквене управе уколико по овом Уставу не спадају у чију другу надлежност.

5 Патријаршиски управни одбор

Члан 86

Патријаршиски управни одбор је врховна извршна (управна и надзорна) власт над црквеносамоуправним органима и извршни орган Патријаршиског савета.

Члан 87

Патријаршиски управни одбор састављају:

- а) Патријарх односно његов законити заменик, (чл. 55 и 57), као претседник;
- б) два члана Светог архијерејског синода;
- в) један претставник манастира;
- г) три свештеника, и
- д) седам световњака.

Чланови под б), в), г) и д) имају заменике у истом броју и положају.

§ 15 Спровођене наредбе:

Претседничке дужности у Патријаршиском управном одбору врши Патријарх или његов законити заменик, т.ј. најстарији по производству Митрополит, односно по посвећењу Епископ, члан Свето-

га архијерејскога синода (чл. 55 и 57 овога Устава и примедба на чл. 55 у овој Наредби).

Члан 88

Чланове Светог архијерејског синода одређује Свети архијерејски синод из своје средине, а остале редовне чланове и њихове заменике Патријаршки савет из своје средине, на шест година.

Члан 89

Патријаршки управни одбор бира себи из средине својих световних чланова потпретседника, по могућству из седишта Одбора или из оближње околине.

Види § 15 *Сироведбене наредбе* уз чл. 87 Устава Српске православне Цркве.

Члан 90

Патријаршки управни одбор има за правне послове свог правног саветника.

Члан 91

Патријарх, односно његов законити заменик сазива редовне седнице Патријаршког управног одбора у седиште Патријарха сваке године у пролеће и јесен, а ванредне када то он сам одлучи, или када то писмено затражи најмање половина чланова Патријаршког управног одбора, означивши тачно предмет ради кога се тражи сазив ванредне седнице.

Члан 92

Ако је Патријарх уверен да се нека одлука противи одредбама црквених правила или постојећим прописима, или је у опреци са начелима православне Цркве, властан је обуставити извршење одлуке и наредити нову расправу. Но ако се ни овом расправом не би постигла сагласност, Патријарх упућује предмет Патријаршком савету на коначну одлуку. Изузетно, ако је предмет хитне природе, Патријарх има право упутити га Светом архијерејском сабору, који је властан, ако нађе да хитност постоји, донети по њему коначну одлуку.

Члан 93

Патријаршки управни одбор пуноважно решава, ако је на седници присутна надполовична већина свих чланова. Одлуке се доносе већином гласова присутних. У случају једнаке поделе гласова одлучује глас онога који претседава. Он проглашује и донесене одлуке.

Члан 94

Патријаршки управни одбор по својој надлежности врши у главном ове послове:

- 1) објављује и извршује, уколико у његов делокруг спадају, уредбе и одлуке Патријаршког савета;
- 2) контролише самоуправне црквене органе у њиховом раду, и ради тога по потреби изашиље своје нарочите изасланике;

3) доноси за опште потребе Српске православне Цркве предрачун општих расхода и прихода, и саставља завршне рачуне, које подноси на одобрење Патријаршиском савету;

4) одобрава за потребе епархија предрачуне расхода и прихода и завршне рачуне епархија, црквених општина и манастира, и одобрава епархиски разрез на непосредни порез верних;

5) одобрава оснивање фондова, примање задужбина (заклада) и њихових правила;

6) управља фондовима, задужбинама (закладама) и добрима, који су намењени општим потребама Цркве, и врши надзор и контролу над свима црквеним фондовима, задужбинама (закладама) и добрима;

7) стара се да цркве, манастири и све друге црквеноверске установе имају законске доказе о својини својих добара;

8) припрема и израђује у границама свога делокруга извештаје и предлоге из области црквене самоуправе, и подноси их Патријаршиском савету;

9) објављује штампане извештаје о стању свих црквених фондова и задужбина (заклада);

10) коначно решава о задужењу и отуђењу непокретних црквених имања која су намењена општим потребама Цркве, и одобрава такве одлуке у погледу епархиских, манастирских и црквеноопштинских имања, у оба случаја, ако сума не прелази 1.000.000 динара;

11) коначно решава о отписивању потраживања која припадају општој црквеној имо-

вини Српске православне Цркве, а за која се докаже да се од дужника не могу наплатити; и о расходовању ствари те имовине, и одобрава такве одлуке у погледу епархиских, манастирских и црквеноопштинских потраживања и расходовања ствари, ако сума прелази, и то, код потраживања 10.000 динара, а код расходовања ствари 50.000 динара;

12) одобрава одлуке у свима случајевима узимања или давања под закуп имања црквеноопштинских, манастирских и епархиских, ако је закупна цена већа од 100.000 динара годишње, а код осталих имања без обзира на висину закупне цене;

13) решава по жалбама коначно у последњем степену, по оним предметима које Епархиски савети решавају у првом односно другом степену;

14) бира своје сталне чиновнике и остале службенике, које Патријарх поставља и утврђује декретом;

15) управља у споразуму са Светим архијерејским синодом просветним и добротворним заводима за целу Цркву, који се издржавају на терет предрачуна расхода и прихода за опште потребе Цркве. Од овога се изузимају монашке, богословске и друге верскопросветне школе и заводи, чија управа спада у надлежност Светог архијерејског синода;

16) настојава да се оснивају фондови и задужбине на корист Цркве;

17) прописује пословник за себе и за епархиске савете, које одобрава Патријаршиски савет.

6 Епархиски Архијереј

Члан 95

Епархиски Архијереј, по своме архипастирском позиву, сагласно православном учењу и правилима црквеним, има пуну јерархиску власт у пословима вере и морала, свештенодејствовања и архипастирског старања у својој епархији.

Члан 96

Епархиски Архијереј, као непосредни поглавар и претставник своје епархије, уз сарадњу свештенства и народа, управља и стране руководи целокупним, унутрашњим и спољашњим, верским и црквеним животом у епархији.

Члан 97

За епархиског и викарног Архијереја може бити изабран онај:

а) који испуњава све канонскозаконске услове предвиђене за архијерејски чин у православној Цркви;

б) који је редовно свршио православну духовну академију или православни богословски факултет;

в) који је поданик Краљевине Југославије; и

г) који је својом ревносном службом, као и својим угледним животом и преданим радом на добро Цркве и за народно и државно јединство, стекао опште уважање.

Члан 98

Епархиске и викарне Архијереје бира Свети архијерејски сабор под претседништвом Патријарха.

Избор Архијереја врши Свети архијерејски сабор кад су присутне две трећине свих епархиских Архијереја.

Код избора Архијереја, ако се не постигне једнодушност, гласа се тајно, и одлучује апсолутна већина гласова. Ако се гласови тако поделе да ниједан кандидат не добије апсолутну већину гласова, приступа се одмах ужем избору између двојице који су највише гласова добили. Који ће кандидат доћи у ужи избор од оних који су добили једнак број гласова, одлучује Патријарх, који одлучује и код ужег избора, ако се гласови подједнако поделе. Отсутан члан Светог архијерејског сабора поверава писмено свој глас једном од присутних чланова Светог архијерејског сабора.

Члан 99

Избор епархиских и викарних Архијереја потврђује Краљ указом, на предлог Министра правде.

Члан 100

Новоизабраним и посвећеним Архијерејима Патријарх издаје грамату, коју потписују и чланови Светог архијерејског синода.

Члан 101

Сва црквена надлештва и органи у епархији потчињени су епархиском Архијереју.

Члан 102

Сем права и дужности по црквеним и канонским прописима, епархиски Архијереј, по својој надлежности:

1) учи и просвећује свештенство и народ у епархији речима, делима и пастирским посланицама;

2) чува, брани и одржава у народу православну веру, сузбијајући сваку радњу која је противна православном учењу и штетна по интересе Српске православне Цркве;

3) упућује и ободрава свештенство и народ да оснивају и организују религиознодобротворне, духовнопросветне, родољубиве и уопште корисне установе за напредак вере и морала у народу;

4) стара се за редовно и правилно богослужење и уопште о црквеном поретку;

5) настојава да се Цркве и манастири снабдевају светим антиминосима, светим миром, свештеним одежама и утварима и богослужбеним књигама, и да се подмирују на време и правилно све друге потребе за цркву;

6) одређује нарочито богослужења приликом изванредних црквених, народних и државних светковина;

7) даје благослов да се подижу, где је потребно, цркве, капеле, гробља, и настојава да се држе у добром стању;

8) стара се да се цркве, манастири и капеле граде у стилу који је усвојен у Српској православној Цркви, и да се цркве, манастири и домови верних снабдевају иконама у православном духу;

9) води бригу о чувању црквених старина;

10) освећује храмове;

11) рукополаже достојна лица у свештенички чин, упућује их на дужност и даје им грамату о томе;

12) предлаже Светом архијерејском синоду свештена лица за одликовање, и сам их одликује оним што је у његовој надлежности, и одликоване производи;

§ 16 Сироведбене наредбе уз чл. 102 т. 12 Устава:

У надлежности Архијерејској су сва одликовања осим одликовања правом ношења напрснога крста и унапређења у архимандритски чин, што је у смислу члана 64, т. 23 у надлежности Светога архијерејскога синода.

13) одређује од достојних свештених лица оба реда свога заменика у свима епархијским пословима и разрешава га, и то по одобрењу Светог архијерејског синода;

14) именује епархиске проповеднике и исповеднике за свештенство у епархији;

15) предлаже, поставља и утврђује у звањима и дужностима црквене и црквеносамоуправне службенике, чиновнике и послужитеље, по прописима овог Устава;

16) предлаже надлежним властима подесна лица за свештенике: у војсци, болницама и другим државним и приватним заводима, и надзирава њихов пастирски рад;

17) предлаже надлежним властима способна лица за вероучитеље у свима средњим, стручним и основним школама у епархији, и даје сагласност за премештај и разрешење њихово;

18) води старање и надзор над предавањем веронауке у свима основним, средњим и стручним државним и приватним школама, и доноси одлуке, односно чини предлоге, да се забрани предавање оним професорима, доцентима, вероучитељима и учитељима који неправилно и немарно врше поверене им дужности или који иначе својим животом и радом не одговарају својој вероучитељској дужности;

19) даје, на предлог манастирских настојатеља, благослов достојним лицима за ступање у монашки чин;

20) даје у својој надлежности благослов и разрешење у брачним и другим пословима по прописима црквеноеканошким и према одлукама Светог архијерејског сабора;

21) суди свештеним лицима оба реда за мање (дисциплинске) кривице, и кажњава за ова дела: опоменом, укором, епитимијом до 15 дана и забраном свештенодејства до месец дана а за веће кривице предаје их Црквеном суду; и суди вернима и изриче казне привременог лишења појединог права или почасти у Цркви; и све ове одлуке су извршне;

§ 16 *Сироведбене наредбе* уз чл. 102 т. 21 Устава:

У епархијама у којима Архијереј, до овога Устава, није имао судске власти, по-

чиње вршити право које му пружа тачка 21 овога члана чим се обнародује ова Наредба.

22) ублажава по црквеном судском поступку казне коначно изречене Епархиским црквеним судом;

§ 16 *Сироведбене наредбе* уз члан 102 т. 22 Устава:

До израде новог судског поступка за Епархиске црквене судове Архијереј може ублажавати казну изречену од Епархиских судова, тек пошто осуђени издржи половину досуђене му казне.

23) по прописима овог Устава одлучује од свештенодејства свештена лица оптужена суду за кривице, и одређује им заменике;

24) даје свештеним лицима и службеницима у свом делокругу отсуства;

§ 16 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 102 т. 24:

Отсуства црквеноавтономним чиновницима даје Архијереј у смислу закона о државним чиновницима. За свако отсуство које тражи свештеник од Архијереја има упутити молбу преко архијерејског намесника, а он ће је са својим мишљењем спровести Архијереју. Боловање свештенодејства мирскога и монашкога реда одобрава надлежни Архијереј на основу лекарскога уверења. Исто тако свештена лица и вероучитељи, који су у државној служби,

па добију отсуство, мораће пре одласка јавити се свом Архијереју, расправити питање замене у служби за време трајања отсуства и тек онда ићи на отсуство. По повратку са отсуства имају свом Архијереју јавити дан наступања дужности (АСБр. 37 зап. 162 из 1931).

25) одређује заменике отсутним и оболелим манастирским настојатељима, архијерејским намесницима и парохиским свештеницима;

26) води надзор над радом архијерејских намесника и свештенством оба реда у епархији;

27) води врховни надзор над радом и животом у црквеним заводима своје епархије, предлаже Светом архијерејском синоду постављење и разрешење наставничког и васпитачког особља тих завода;

28) врши у својој епархији каноничне посете по црквеним правилима, шаље нарочите изасланике од способних и достојних лица, даје им упутства, ради прегледа парохиских и намесничких канцеларија и манастирских управа;

29) настојава да се све наредбе, решења и одлуке виших црквених власти благовремено и тачно саопштавају и извршују;

30) стара се, уз помоћ Епархиског црквеног суда и Епархиског управног одбора, да сва црквена надлежства и органи у епархији врше своје дужности савесно и правилно, да се сви послови извршују по постојећим прописима;

31) подноси Светом архијерејском синоду извештаје са својим предлозима о своме архијерејском раду и уопште о стању епархије.

Члан 103

Епархиски архијереј има свога заменика, који га замењује у границама даног му овлашћења.

§ 17 *Сироведбене наредбе*, види уз чл. 104 Устава.

Члан 104

За архијерејске заменике постављају се она свештена лица оба реда која имају услове предвиђене Уставом за чланове Црквених судова.

§ 17 *Сироведбене наредбе*:

У приликама крајње изузетним, где због буџетске немогућности или иначе због других којих неотклонивих запрека, нарочито сада за овај први мах док се Устав црквени потпуно не уведе у живот, није могућно поставити одмах и посебног заменика архијерејскога, може епархиски Архијереј именовати себи привремено замеником и којег из места или из најближе околине парохискога свештеника, уколико овај по школској квалifikацији својој потпуно одговара захтеву из члана 275 црквенога Устава, задржавајући га и поред тога на досадашњој му парохији уз ужи-

вање свих с том парохијом скопчаних принадежности. Тако именовани архијерејски заменик може, уколико је то могуће, и по именовању у седишту своје парохије остати, и тек по потреби, на позив епархиског Архијереја у седиште његово или куда од епархиског Архијереја одређен буде, одлази. Са истих разлога може епархиски Архијереј замеником својим поставити и којега од чланова свога Епархиског црквеног суда. Ако би када епархиски Архијереј спречен био, вршиће у оваком случају дужност судије у седницама Епархиског црквеног суда секретар тога Суда, према члану 118 црквеног Устава. Ово изузетно стање има престати одмах чим то буде могуће, односно чим престану узроци који су овако именовање архијерејског заменика изазвали. И редовном, а и овако изузетно именованом свом заменику може епархиски Архијереј с обзиром на члан 103 црквеног Устава ограничити своју пуномоћ, било уопште или за поједине случајеве, не навађајући разлоге зашто то чини.

Члан 105

Епархиског Архијереја може Свети архијерејски сабор са управе уклонити само по канонској осуди, или га разрешити по доказаној немоћи, или по установљеном престанку једног услова из члана 97, као и на основу оправдане молбе за пензију.

Члан 106

Упражњеном епархијом управља администратор кога именује Свети архијерејски синод.

Док је епархиска столица упражњена, не може се започињати никакав посао који би се тикао епархиске организације, нити се могу изводити какве важне промене у пословима који су за време управљања бившег епархиског Архијереја били започети.

Члан 107

Чим се ма којим начином упразни епархија, Епархиски Црквени суд одређује комисију од три лица, која ће по инвентару прегледати и примити имовину и ствари епископије. Ако што не достаје, Суд ће доставити Светом архијерејском синоду, који ће донети решење о накнади.

Члан 108

Сва по инвентару примљена покретна и непокретна имовина епископије предаје се писменим путем администратору односно новопостављеном епархиском Архијереју.

7 Епархиски црквени суд

Члан 109

Епархиски црквени суд је орган епархиског Архијереја за црквено судство и послове унутрашње црквене управе.

Члан 110

Претседник Епархиског црквеног суда је епархиски Архијереј, кога по његову овлашћењу замењује архијерејски заменик.

Када Архијереј претседава, архијерејски заменик може учествовати у суђењу као члан Суда.

Члан 111

Епархиски црквени суд састављају :

- а) претседник;
- б) два члана;
- в) секретар, и
- г) потребан број писара и званичника.

Чланове и секретаре бира Свети архијерејски синод на предлог епархиског Архијереја.

Писаре, званичнике и послужитеље у Црквеном суду поставља и отпушта надлежни Архијереј, о чему извештава Свети архијерејски синод.

§ 18 *Сироведбене наредбе:*

Како ће по новом црквеном Уставу заокружењем појединих епархија, као и спајањем једне са другом, многи од садањих чланова као и секретари Епархиских црквених судова остати на расположењу, расподелиће их Свети архијерејски синод за чланове односно секретаре у оне Епархиске црквене судове, где се сада потреба за то указује. У ту сврху Свети синод ће одмах сада затражити од Архијереја, оне епархије у чијем су Црквеном суду такве црквене судије односно секретари до сада службовали, извештај са мишљењем о квалификацији свакога појединог таквог члана Суда односно секретара, да ли је већ

стекао права на пензију или би се по годинама службе могао и иначе пензионисати.

Када такав извештај Светом архијерејском синоду стигне разместиће Свети архијерејски синод такве црквене судије односно секретаре у оне упражњене Епархиске црквене судове, за које би они према приказаним способностима својим најбоље одговарали, пошто се претходно Свети архијерејски синод споразуме о том са оним епархиским Архијерејом, чијем Црквеном суду дотичне судије односно секретари на службу долазе. У случају када се две или више самосталних епархија спајају у једну целину, епархиски Архијереј — тако образоване епархије одлучиће самостално, које ће епархискоцрквене судије, секретаре, односно писаре и званичнике задржати за свој Епархиски црквени суд, а које ће од њих ставити Светом архијерејском синоду на расположење. Исто важи и за оне Епархиске црквене судове где има више оваког особља, него што је Уставом (чл. 66) предвиђено.

Ако се ма са којег разлога стављене на расположење црквене судије односно секретари, не би могли у истом својству наместити на које од упражњених сада у Епархиском црквеном суду места, ставиће их Свети синод обзиром на чл. 272 црквеног Устава надлежном Архијереју на расположење. Ово првенствено важи за оне црквене судије и остале чиновнике Е-

пархиског црквеног суда који нису још по закону стекли право на пензију. Надлежни Архијереј покушаће најпре да их постави на такву у својој епархији црквену службу, која би положају и позиву Епархиског црквеног судије односно секретара највише одговарала. Ако то не би било могуће, надлежни ће Архијереј покушати тада да такве на расположењу судије, односно секретаре, као државне чиновнике смести посреством државне власти у коју, свештеницима резервисану, државну службу, односно да их као државне чиновнике стави на терет државног буџета у пензију, уколико су они право на пензију већ стекли, односно право то на пензију регулисали. Ако ни то не би било могуће, надлежни ће их Архијереј поставити тада на коју у својој епархији парохиску службу, водећи по могућности рачуна о њиховој спреми и о досадањем њиховом положају и раду. Размештај сада на расположењу осталих писара и званичника укинутих Епархиских црквених судова у друге Епархиске црквене судове извршиће и без Светог архијерејског синода споразумом између себе онај Архијереј у чијем је Епархиском црквеном суду дотични писар, односно званичник до сада службовао и онај, чијем се Епархиском црквеном суду дотични писар односно званичник има на службу да додели. Споразум ће се тај вршити тражењем претходно извештаја о дотичном писару, од-

носно званичнику на начин, како је горе описано. По обављеном размештају имаће онај епархиски Архијереј, који таквог писара, односно званичника у службу Епархиског суда прима, извести о томе и Свети архијерејски синод, назначујући у извештају дан када је дотични писар односно званичник место своје заузео.

Са преосталим и иза тога размештаја писарима и званичницима поступаће се, ако су свештеници, слично горњем поступку, а ако нису свештеници онако како се према даним приликама може.

Члан 112

За чланове Епархиских црквених судова могу бити постављена свештена лица која су свршила више богословске школе и по могућности правне науке и имају најмање десет година црквеносудске или црквеноадминистративне службе.

Члан 113

За секретаре Епархиских црквених судова постављају се свештена лица која су свршила више богословске школе и по могућности и правне науке и имају најмање пет година судске или административне службе.

Члан 114

За писаре и званичнике Епархиских црквених судова постављају се лица која су свршила најмање средње богословске школе.

Члан 115

Код Епархиског црквеног суда врши дужност судског тужиоца свештено лице које има школску квалификацију члана Црквеног суда, а његове су дужности да:

а) руководи претходном истрагом по предметима свештеничких кривица, подиже тужбе и учествује при суђењу као тужилац;

б) у брачним споровима брани светињу и важност брака;

в) врши по потреби и друге послове које му додели Архијереј.

§ 19 *Сироведбене наредбе:*

Ако је немогуће поставити за судског тужиоца посебно свештено лице према овом члану црквеног Устава, може епархиски Архијереј поверити дужност ову или једном од црквених судија, односно секретару или архијерејском, у месту односно у најближој околини, намеснику, задржавајући га и надаље у положају архијерејског намесника уза све припадљивости с тим местом скопчане, или најзад којем, из места или из најближе околине, парохиском свештенику са квалификацијом према пропису чл. 115 црквеног Устава, задржавајући овога свештеника и надаље у досадањој му парохиској служби са свима припадљивостима. Ако би морао наступити овај последњи случај, именујући парохиског свештеника за судског тужио-

ца епархиски Архијереј оставиће том свештенику, да самостално међусобним споразумом уреди са својим у парохији му замеником питање награде за замењивање. Уколико се не би са својим замеником могао у том сложити, решиће питање о награди надлежни Епархиски црквени суд. Ако не би ствар трпела, може епархиски Архијереј према приликама оставити именованоме за судског тужиоца парохиском свештенику, да један већи део дужности судског тужиоца и из свога места т.ј. из своје парохије поред редовних својих дужности обавља, а да у седиште Црквеног суда ради седница или иначе долази тек тада, када нарочита потреба то захтева.

Ако би се догодило, да је епархиски Архијереј дужности судског тужиоца поверио којем од чланова или секретару Епархиског црквеног суда а у епархији тој дужност архијерејског заменика врши већ један од чланова Епархиског црквеног суда, могу се предмети, у којима као судски тужилац фунгира изузетно један од чланова или секретар истога Црквеног суда, уносити на решавање само у ону седницу тога Суда, којој претседава сам епархиски Архијереј; иначе би противно пропису члана 117 црквеног Устава била та седница неваљана, и свако у тој седници донесено решење постало би услед тога, због недостатка кворума, без правне важности и неизвршивим.

Члан 116

Чланови епархиског Црквеног суда, судски тужилац, секретари и писари не могу бити ни међусобно ни са претседником у сродству побројаном у чл. 70.

Члан 117

Црквени суд доноси пуноважне одлуке у већу састављеном од претседника, односно његовог заменика, два члана и деловође (секретара или писара).

Члан 118

Када је члан спречен да врши своју дужност у суду замењује га секретар Црквеног суда.

Члан 119

Члан Епархиског црквеног суда који је лично заинтересован, или који је учествовао у ислеђењу по предмету расправе, не може судити.

Члан 120

Епархиски црквени суд решава о изузећу чланова Суда. У том решавању архијерејски заменик, односно секретар, замењује члана чије се изузеће тражи. Ако се тражи изузеће више од два члана, о изузећу решава Велики црквени суд.

§ 20 *Сироведбене наредбе:*

Молба за изузеће чланова Суда има бити поткрепљена разложима и фактима, а где је потребно и документима, која

то изузеће правдају, јер се без тога неће моћи узети у обзир.

Кад се тражи изузеће више од два члана Суда, документована према горњем молба за то има се поднети Великом црквеном суду преко онога Црквеног суда, чијих се чланова изузеће тражи. Тај ће суд спровести молбу ову Великом црквеном суду са образложењем својим или без тога.

Члан 121

Претседник и чланови Епархиског црквеног суда дају свој глас при одлучивању потпуно независно, управљајући се у томе по својој савести, а према одредбама канонскозаконским.

Члан 122

Епархиски црквени суд доноси одлуке већином гласова. Гласање почиње од најмлађег члана суда.

Члан суда који се не би сложио са донетом одлуком има права ставити своје писмено образложено одвојено мишљење. Одвојена мишљења не достављају се парничним странама.

§ 21 *Сироведбене наредбе:*

Свагда при сваком гласању у Епархиском црквеном суду гласа и претседник и то последњи, пошто су сви чланови Суда, почињући од најмлађег, дали по том предмету свој глас.

Члан 123

Архијереј, ако се не сложи са одлуком Епархиског црквеног суда, може да упути предмет на поновну расправу Епархиском црквеном суду, а ако Епархиски црквени суд остане при својој првобитној одлуци, може Архијереј доставити предмет са образложеним мишљењем Великом црквеном суду на коначну одлуку. У том случају обуставља се извршење одлуке Епархиског црквеног суда.

§ 22 *Сироведбене наредбе:*

Епархиски Архијереј упућујући свом Епархиском црквеном суду предмет на поновну расправу може заједно с тим упутити том Суду и посебне своје на тај предмет примедбе, упутства, па и сам начин и правац по том предмету рада, по којима би ваљало поново предмет тај расправити.

Епархиски црквени суд има се у том случају, при поновној по том предмету расправи, тих примедба и упуштава држати, а ако то не би било могуће, или би од тих примедба и упуштава ма у чем морао отступити, или би, и не осврћући се на достављене му примедбе и упуштава, остао и надаље у свему код првобитнога свога решења, дужан је то епархиском Архијереју своје и образложити. (Види члан 149 црквеног Устава).

Члан 124

Одлуке донесене на седницама Црквених судова записују се одмах у записник, и записник потписују сви који су судили или решавали, а тако исто и деловођа.

Решења и пресуде које се издају по тим одлукама потписују само претседник и деловођа.

§ 23 *Сироведбене наредбе:*

Одлуке и решења Епархиског црквеног суда записују се у записник у целини, са свом својом садржином тј. исто онако, како се и странкама достављају. Код пресуда пак уноси се у записник само експозитивни и диспозитивни — (тенор) део пресуде у целини, тј. онако како се странкама достављају, док се само образложење пресуде оставља каснијој разради. У епархиском суду изречена пресуда има се заједно са разложима доставити странкама најдаље за четрнаест дана отако је у Суду изречена.

Члан 125

Предмети се решавају редом како су у суд дошли, изузимајући оне које претседник или његов заменик као хитне и од веће важности стави на дневни ред.

Члан 126

Претседник распоређује за рад све приспеле предмете упућене Суду. Он отвара и

закључује седнице и руководи пословима при расправљању и суђењу, старајући се да се послови који спадају у круг рада Црквеног суда у одређено време свршавају и отправљају.

Члан 127

У делокругу администрације унутрашњих црквених послова, Епархиски црквени суд ради по упутствима и наредбама епархиског Архијереја.

Члан 128

По кривицама свештеничким, епархиски Архијереј, пошто изврши преко својих органа потребно извиђање, доноси одлуку, ако нађе да дело долази у круг његове надлежности; у противном, предаје предмет Епархиском црквеном суду на поступак.

§ 24 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 125—128 Устава:

Унутрашњи ред и начин пословања у Епархиским црквеним судовима прописује потање посебни „Правилник о унутрашњем реду и начину пословања при Епархиским црквеним судовима”, који ће по предлогу Светог архијерејског синода донети Свети архијерејски сабор.

Члан 129

Епархиски црквени суд,

а) као судски орган:

1) суди кривице свештенства оба реда;

2) суди кривице верних које повлаче искључење из црквене заједнице на извесно време или коначно;

3) суди, у својој надлежности, спорове о ваљаности, поништењу и разводу брака;

4) решава, у својој надлежности, да ли ће муж давати жени издржавање за време трајања брачне парнице, и код које ће парничне стране деца за то време остати, односно да ли ће муж давати жени по свршетку брачне парнице стално издржавање; код кога ће од родитеља деца остати, и ко ће од њих сносити трошкове за издржавање деце, а величину издржавања одмеравају редовни грађански судови;

5) решава сукобе између свештеника, као и спорове због парохиских прихода и због покретног или непокретног црквеног имања које је свештенству одређено на уживање;

§ 25 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 129 а) тач. 1—5 Устава:

Поступак при суђењу у наведеним случајевима прописује се потање посебним „Судским поступком за Црквене судове у православној српској Патријаршији”, који ће по предлогу Светог архијерејског синода донети Свети архијерејски сабор (члан 63 тачка 2; и тачка 12 и 13).

б) као орган епархиског Архијереја за послове унутрашње црквене управе:

1) надзирава по упутству Архијереја па-

рохиско свештенство, парохиске канцеларије и архијерејска намесништва;

§ 25 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 129 б) тач. 1 Устава:

Парохиско свештенство, парохиске канцеларије и архијерејска намесништва под сталним су надзором Епархиског црквеног суда, надзор тај вршиће Епархиски црквени суд по упуштвима свог епархиског Архијереја.

Но у појединим случајевима може епархиски Архијереј, по својој сопственој побуди без нарочите доставе и не давајући о том никаква разјашњења, одредити обзиром на чл. 102 тач. 28 и посебни на лицу места преглед свештенства и тих звања, а ако је потребно и посебне извиде (ислеђења).

Вођење тих посебних на лицу места прегледа и извида (ислеђења) може епархиски Архијереј на трошак кривца поверити не само свом архијерејском заменику, те којем од чланова или секретару Епархиског црквеног суда или архијерејском намеснику, већ по увиђавности својој и ма којем из епархије своје свештеном лицу. У сваком таквом случају снабдеће епархиски Архијереј тога свога изасланика посебном пуномоћи.

2) саопштава и извршује наредбе и одлуке виших црквених судских власти;

3) помаже епархиском Архијереју у свима

пословима епархиске управе, и извршује његова наређења и у пословима који спадају у његову личну надлежност;

4) води бригу, према одредбама овог Устава, о инвентару епископије у случајевима премештаја, пензионисања или смрти епархиског Архијереја.

Члан 130

Одлуке Епархиских црквених судова које не подлеже расматрању виших власти извршене су. Њих извршују подручни црквени органи и грађанске власти.

§ 26 *Сироведбене наредбе*:

Одлуке Епархиских црквених судова извршују грађанске власти у смислу члана 6 Закона о Српској православној Цркви од 1929 год.

8 Епархиски савет

Члан 131

Епархиски савет је претставништво у пословима епархиске самоуправе.

Члан 132

У Епархиски савет улазе:

- а) епархиски Архијереј или његов заменик;
- б) чланови Епархиског црквеног суда;
- в) половина архијерејских намесника у епархији;
- г) један свештеномонах;
- д) по један сталан парох из намесништва која нису намесником заступљена;

ђ) из сваког намесништва по два члана Црквеноопштинског савета из реда световњака.

Чланове означене под в), г) и д) именује Свети архијерејски синод, а чланове под ђ) Патријаршки управни одбор, и једне и друге по предлогу епархиског Архијереја.

Ако је број намесништава непаран, у Епархиски савет улази један намесник више.

Члановима под в), г), д) и ђ) поставља се на исти начин исти број заменика, и то члановима под в), д) и ђ) из истог намесништва.

§ 27 *Сироведбене наредбе:*

Епархиски Архијереј пре но што учини са своје стране предлог за именовање чланова Епархиског савета своје епархије под в) г) д) и ђ), може затражити мишљење о појединим кандидатима од надлежног архијерејског намесника, одн. од надлежног пароха.

Члан 133

Претседник Епархиског савета је епархиски Архијереј или његов заменик.

Потпретседника из редова чланова световњака и потребан број секретара бира Епархиски савет из своје средине простом већином гласова.

Члан 134

Мандат члановима Епархиског савета траје шест година. Епархиски савет сазива епар-

хиски Архијереј, односно администратор, у седиште епархије најмање један пут годишње у редовно заседање, а у ванредно по потреби.

§ 28 *Сироведбене наредбе:*

Епархиски савет вршиће своје дужности и пошто mine његов шестогодишњи мандат све до избора новог Епархиског савета, обзиром на начело изражено у члану 139 црквеног Устава.

Члан 135

Епархиски савет може пуноважно решавати кад је присутна надполовична већина чланова, и доноси одлуке већином гласова. При једнакој подели гласова одлучује глас онога који претседава.

Записник Епархиског савета потписује претседник, секретар и на то од Савета изабрана четири члана Савета.

Члан 136

Епархиски савет, сем других послова које врши по овом Уставу, у својој надлежности:

- 1) стара се о средствима за подмирење материјалних посебних потреба епархије;
- 2) доноси за посебне потребе епархије годишњи предрачун расхода и прихода, саставља завршни рачун, и шаље их на одобрење Патријаршиском управном одбору;
- 3) установљава за посебне потребе епархије разрез на приходе манастирских и црквеноопштинских имања, и одлуке о том до-

ставља Патријаршиском управном одбору, који их одобрава у сагласности са Светим архијерејским синодом;

4) доноси одлуку о прирезу на непосредни порез за посебне потребе епархије у смислу чл. 10 Закона о Српској православној Цркви, и доставља је на надлежно одобрење;

5) доноси одлуке о задужењу и отуђењу епархиске имовине, и подноси их на одобрење, до суме од 1,000.000 динара, Патријаршиском управном одбору, а преко те суме, Патријаршиском савету;

6) коначно решава о отписивању потраживања која припадају епархији, а за која се докаже да се не могу наплатити, и расходовању ствари, до 50.000 динара, а преко тих сума доставља своју одлуку Патријаршиском управном одбору на одобрење;

7) решава о вођењу и одустајању парница, као и о поравнању у погледу епархиске имовине, а ако је вредност парнице, односно поравнања, већа од 100.000 динара, доставља своју одлуку на одобрење Патријаршиском управном одбору;

8) издаје упутства, по одредбама које пропише Патријаршиски савет, о управи, руковању и контроли епархиских добара, фондова, задужбина (заклада) и других разних установа;

9) оснива епархиске фондове и религиозне, добротворне, црквенопросветне и друге корисне установе и заводе;

10) одређује из своје средине, а по по-

треби и ван ове, редовне чланове за Епархиски управни одбор, као и њихове заменике;

11) подноси вишим надлежним црквеним властима молбе, претставке и предлоге о предметима и потребама који се тичу дотичне епархије или целе Цркве;

12) подноси Патријаршиском управном одбору извештај о своме раду.

9 Епархиски управни одбор

Члан 137

Епархиски управни одбор је извршна (управна и надзорна) власт у пословима спољашње црквене управе у епархији и извршни орган епархиског савета.

Члан 138

Епархиски управни одбор састављају:

- а) епархиски Архијереј или његов заменик;
- б) једно монашко лице;
- в) један архијерејски намесник, два пароха и
- г) шест световњака.

Чланови под б), в) и г) имају исти број заменика.

Члан 139

Редовне чланове и заменике Епархиског управног одбора одређује Епархиски савет на шест година. Ови су дужни отправљати послове све док не буду одређени и у дужност уведени нови чланови Епархиског управног одбора.

Члан 140

Претседник Епархиског управног одбора је епархиски Архијереј или његов заменик.

Епархиски управни одбор бира себи потпретседника из редовних чланова световњака, по могућности из седишта Одбора или из околине, а за сталног секретара лице са потребном спремом.

§ 29 Сироведбене наредбе:

Спрема сталног секретара при Епархиском управном одбору иста је као и спрема секретара при Епархиском црквеном суду према члану 113 црквеног Устава.

Члан 141

Чланови и секретар Епархиског управног одбора не могу бити у сродству предвиђеном у чл. 70.

Члан 142

Епархиски Архијереј, односно администратор епархије, сазива редовне седнице одбора у седиште епархије полугодишње, а ванредно у случајевима:

- а) када то одлучи претседник;
- б) када то писмено затражи најмање половина чланова Епархиског управног одбора означивши предмет ради кога се тражи сазив ванредне седнице.

Члан 143

Сваки члан Одбора који би био спречен да на позив дође у седницу дужан је то бла-

говремено јавити претседнику, а овај ће на место отсутног члана позвати у случају потребе једног заменика.

Члан 144

За доношење пуноважне одлуке потребно је да у седници Одбора учествује преко половине његових чланова.

Одлуке се доносе простом већином гласова. При једнакој подели гласова одлучује глас онога који претседава.

Члан 145

Предмети који су хитне природе и не трпе одлагања решавају се президијално уз наконодно одобрење Епархиског управног одбора.

Члан 146

Епархиски управни одбор, сем других послова које врши по овом Уставу у својој надлежности:

1) стара се за религиозне, добротворне, духовнопросветне и друге корисне установе и заводе у епархији;

2) управља и располаже по прописима добрима, фондовима и задужбинама (закладама) и установама епархије;

3) саставља годишњи предрачун расхода и прихода и завршни рачун за посебне потребе епархије, и доставља Епархиском савету, који предрачуне и завршне рачуне одобрава и подноси Патријаршиском управном одбору на коначно одобрење;

4) надзирава све црквеносамоуправне органе у епархији у вршењу њихових дужности, и у ту сврху изашиље по потреби своје изасланике с потребним упутствима; и води надзор над онима добрима, фондовима, задужбинама (закладама) и установама које су на управу и руковање поверене нижим црквено-самоуправним органима у епархији;

5) прегледа и одобрава предрачунске расходе и приходе црквених општина и манастира, а њихове завршне рачуне доставља, по прегледу, са својим мишљењем, Патријаршиском управном одбору на одобрење;

6) спроводи, са својим мишљењем, Патријаршиском управном одбору одлуке о црквеноопштинском прирезу у смислу Закона о Српској православној Цркви;

7) настојава да се воде тачни инвентари црквене и црквеносамоуправне имовине у епархији, да се непокретне имовине снабдевају прописним законским доказима о својини, а здања и имања да се осигуравају од пожара и других елементарних непогода.

§ 30 *Сprovedбене наредбе*, уз чл. 146 т. 7:

О инвентарима вреди оно, што је речено у вези са чланом 246 црквеног Устава.

8) спроводи са својим мишљењем, на одобрење, одлуке Црквеноопштинског савета о отуђењу и задужењу црквене имовине, и то до суме од 1,000.000 динара Патријаршиском управном одбору, а преко те суме, Патријаршиском савету;

9) одобрава одлуке Црквеноопштинског савета о отписивању потраживања, која се не могу наплатити од дужника, до 10.000 динара, и о расходовању ствари до 50.000 динара, а преко тих сума спроводи те одлуке, са својим мишљењем, на одобрење Патријаршиском управном одбору;

10) коначно решава о закупу епархиске имовине до 100.000 динара, и одобрава такве одлуке Црквеноопштинског савета, а преко те суме доставља своју одлуку, односно одлуку Црквеноопштинског савета, на одобрење Патријаршиском управном одбору;

§ 31 *Сprovedбене наредбе*, уз чл. 146, тач. 8—10 с. 11:

Сличне одлуке о овде наведеним предметима, које Црквеноопштински савети достављају Епархиском управном одбору на коначну одлуку или даљи поступак, шаљу у исту сврху и манастирска братства.

11) одобрава одлуке Црквеноопштинског савета о вођењу и одустајању парница, као и о поравнању, у погледу црквеноопштинске имовине, а ако је вредност парнице односно поравнања већа од 100.000 динара, доставља одлуку, са својим мишљењем, на одобрење, Патријаршиском управном одбору;

12) одобрава подизање нових грађевина и веће оправке у црквеним општинама;

13) поставља, у споразуму са Епархиским црквеним судом, правобраниоца за правне послове у епархији;

14) решава као првостепена власт управне спорове у епархији, у колико се односе на спољашњу управу црквену, и решава жалбе на решења подручних органа;

15) спрема и подноси Епархиском савету извештај о свом раду, за Патријаршиски управни одбор;

16) одређује дан збора за избор Црквеноопштинског савета;

17) извршује и саопштава решења, наредбе и одлуке Епархиског савета и Патријаршиског управног одбора;

18) спрема извештаје и предлоге Епархиском савету.

Члан 147

Свака епархија има свога правобраниоца са квалификацијама судије грађанског суда, који је уједно правобранилац и за послове Епархиског савета и управног одбора дотичне епархије.

Епархиски правобранилац заступа интересе епархије пред властима у правним и судским пословима, а дужан је, на захтев, било Епархиског суда било Епархиског савета и одбора, давати им своја правна мишљења.

Члан 148

Све одлуке Епархиског савета и Епархиског управног одбора донесене у седницама у којима није претседавао Архијереј, односно администратор, подnose се Архијереју, односно администратору, на преглед и одобрење.

Члан 149

Ако је епархиски Архијереј, односно администратор, уверен да се нека одлука Епархиског савета и Епархиског управног одбора противи црквеним прописима, властан је обуставити извршење такве одлуке, и предмет вратити на поновно решавање. Ако се не би ни тада могао постићи споразум, Архијереј, односно администратор, упућује дотични предмет Патријаршиском управном одбору на разматрање и одлуку.

§ 32 Сироведбене наредбе:

Код овог члана вреди исто оно, што је речено у вези са чланом 123 црквеног Устава.

Члан 150

Епархиски Архијереј може, у случајевима потребе, за важне Епархиске послове сазвати Епархиски црквени суд и Епархиски управни одбор у заједничку седницу, ради саветовања и решавања.

§ 33 Сироведбене наредбе:

У којим ће случајевима потребе по овом члану црквеног Устава епархиски Архијереј сазвати заједничку седницу Епархиског црквеног суда и Епархиског управног одбора одлучује он сам по својој увиђавности.

10 Архијерејски намесник

Члан 151

Архијерејски намесник може бити оно свештено лице:

а) које је редовно свршило вишу или средњу богословску школу;

б) које се показало ревносно у вршењу парохиске или које друге службе;

в) које је добра владања и примерна живота;

г) које је провело најмање десет година у парохиској или државној духовној служби, а ако је са вишом богословском спремом, најмање пет година.

Члан 152

Архијерејског намесника поставља и разрешава епархиски Архијереј.

§ 34 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 151 и 152 Устава:

Епархиски Архијереј у смислу чл. 16—18 и 267 и у споразуму с Епархиским црквеним судом извршиће до 1 априла 1932 године поделу епархије на архијерејска намесништва, и поставити архијерејске намеснике и поднети та постављања на одобрење Светом архијерејском синоду.

Архијерејско намесништво сачињава 10—15 пароксија. Изузеци могу бити где то не дозвољавају теренске и друге при-

лике. О чему одлучује епархиски архијереј са својим Црквеним судом и подноси такође Светом архијерејском синоду на одобрење. При одређивању граница неком архијерејском намесништву одредиће се уједно и пароксије које дотично архијерејско намесништво сачињавају.

Границе архијерејског намесништва имају се по могућности поклапати са границама срезова. Једно архијерејско намесништво може обухватити и више срезова, као што у једном срезу може бити више архијерејских намесништва.

Окружне протојереје и среске намеснике у Јужној Србији који су досад били државни чиновници, исто тако окружне протојереје у црквеноавтономној служби у Босни и Херцеговини који су имали плату као државни чиновници, као и окружне протопрезвитере у бившој карловачкој Митрополији који су у име плате примали проценат, може Архијереј поставити за архијерејске намеснике, у прва два случаја са платом коју су до сад имали, а у последњем уз проценат који ће му припасти од пароксија које сада буду архијерејско намесништво сачињавале (чл. 271). Ако би окружних протојереја и среских намесника било више, него је потребно за архијерејске намеснике поступиће се с њима као и са особљем укинутих Духовних судова односно Консисторија (чл. 111). При именовању архијерејских намесника није епархиски Архијереј оба-

везан да досадање окружне протопрезвитере и среске намеснике узима у обзир.

Члан 153

Архијерејски намесник може имати свога помоћника, свештено лице, које му помаже у свим парохиским и канцелариским пословима.

Помоћника поставља и разрешава епархијски Архијереј.

§ 35 *Сprovedбене наредбе:*

Архијерејском намеснику, који има парохију, може се по потреби додати помоћник свештено лице, где су до сада окр. протопрезвитератски помоћници постојали уз досадању им плату, односно награду.

Члан 154

Архијерејски намесник, по својој надлежности:

1) брине се о чистоти и снажењу православне вере, о правилном и редовном проповедању, о религиозноморалном образовању и васпитању верних;

2) сузбија све покрете и радње уперене противу православља и интереса Цркве;

3) стара се о чувању и неговању добрих обичаја и о сузбијању и искорењивању штетних навика и порока у народу;

4) настојава у свом подручју да се организују добротворне и духовнопросветне установе, и, с обзиром на месне прилике и потребе, даје у том погледу епархиском Архијереју предлоге и мишљења;

5) стара се о правилном и редовном богослужењу, као и благољепију и добром поретку у храмовима;

6) стара се да се храмови снабдевају потребним стварима и утварама а парохиске канцеларије званичним књигама;

7) пази да свештенство врши дужност и да се влада како свештенички позив захтева, и да међу свештеницима влада љубав, слога и међусобна сарадња;

8) уклања сваки неспоразум међу свештеницима, расправља мање несугласице међу њима и мири их, а веће доставља вишој власти;

9) обилази, најмање једном у години, све парохије у свом подручју, и том приликом прегледа и контролише пастирски, вероучитељски и административни рад парохиског свештенства, као и рад Црквеноопштинских савета и Црквеноопштинских одбора, и о резултату своје ревизије подноси, са својим примедбама и предлозима, исцрпан извештај надлежној епархиској власти;

Епархиски управни одбор Епархије... питао је:

1) да ли припадају архијерејским намесницима дневнице и путни трошкови за редовне годишње ревизије које врше по чл. 154 тач. 9 Црквеног устава и из чијег буџета и

2) из чијег буџета имају се плаћати путни трошкови и дневнице архијерејским намесницима за друга путовања која чине по налогу епархиских Архијереја.

Поводом овог Патријаршијски управ-

ни одбор под Бр. 19447 — 1936/зап. 352—1937 од 3 априла 1937 год., одлучио је:

„Путовања која архијерејски намесници чине најмање једанпут годишње по члану 154 тач. 9 Црквеног устава, спадају у њихову редовну дужност за коју примају додатак од 300 динара месечно, те им не припада никаква друга накнада. За сва друга путовања која чине по налогу архијерејске власти у смислу чл. 33 Уредбе о црквеном рачуноводству и чл. 1 Уредбе о накнади путних трошкова, припада им накнада из епархиског буџета.”

Одлука Патријаршиској управној одбора Бр. 19447—1936/зап. 352—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” број 11 и 12 за 1937 год.; стр. 340.

*

„Архијерејским намесницима припада из централне касе само намеснички додатак по чл. 26 Уредбе о парохиском свештенству, а накнада путних трошкова за путовања која чине по чл. 154 Црквеног устава најмање једанпут у години у своје намесништву не припада им у смислу чл. 33 Уредбе о црквеном рачуноводству из централне касе, већ на терет епархије. У погледу осталих путовања важи одлука Патријаршиског управног одбора бр. 19447—1936 зап. 352—1987 од 3.IV.1937 године (11—12 број „Гласника” за 1937 год. стр. 340).

Одлука Патријаршиској управној одбора Бр. 26071/522—1937 од 21 децембра 1937 год. — „Гласник” бр. 7 за 1938 год. стр. 109.

10) по наредбама епархиске власти, чини извиђаје у дисциплинским и кривичним предметима и управним пословима свештенства, парохиских канцеларија, Црквеноопштинских савета и Црквеноопштинских одбора, као и појединаца;

11) извршује и саопштава све одлуке, решења и наредбе епархиског Архијереја и епархиских власти;

12) по прописима мири завађене супруге и решава о поништају предбрачних испита;

§ 36 Сироведбене наредбе:

Врши треће помирење завађених супруга из свога намесништва. (Прво и друго помирење врши парох.) Ако су завађени супрузи из парохије архијерејског намесника, врши он сва три помирења.

13) оцењује подручне свештенике, и оцене уноси у прописане кондуитне листе, које по саопштењу оцењеном лицу, подноси крајем сваке године епархиском Архијереју, а на које оцењени имају право жалбе Архијереју у року од осам дана;

14) изриче опомену или укор подручним свештеним лицима за повреде службене дужности, против чега има кажњени право жалбе епархиском Архијереју у року од осам дана;

15) даје подручним свештеницима отсуства до десет дана у години, о чему извештава епархиског Архијереја, а молбе за дужа отсуства спроводи, са својим мишљењем, епархиском Архијереју;

§ 37 Сироведбене наредбе:

Отсуство које дају архијерејски намесници подручним свештеницима не сме бити више од 10 дана у години. О сваком отсуству извештава архијерејски намесник ради евиденције епархиског Архијереја. Отсуствовање ван епархије може бити само по личном одобрењу надлежног Архијереја.

У отсуство не рачуна се одлазак на један дан у најближе среско место ради свршавања свакодневних потреба.

16) одређује привремене заменике отсућним, оболелим и умрлим парохиским свештеницима, до даљег наређења епархиског Архијереја;

17) по свом нахођењу или по жељи свештенства, а по претходном одобрењу епархиског Архијереја, сазива свештенике на братске договоре, на којима се расправља и договара о потребама и бољитку Цркве, пастирским дужностима, као и о томе како ће се код верних јачати православна вера, религиозноморални осећај, међусобна љубав, родољубље, духовна просвета и хришћанске врлине;

18) подноси годишњи извештај, са својим мишљењем и предлозима, епархиском Архије-

реју о стању цркава, раду и владању свештеника, као и о своме сопственом раду, по прописаним упутствима.

Члан 155

Архијерејски намесник може отсуствовати од своје дужности само са знањем и по одобрењу надлежног Архијереја, који му, у том случају, одређује заменика.

11 Парох

Члан 156

На челу сваке парохије је парох, који обавезно живи у својој парохији и без знања и допуштења надлежних власти не може да се удаљи из места свога службовања.

Парох је привремен или сталан. И једног и другог поставља епархиски Архијереј.

Члан 157

За привременог парохиског свештеника може бити постављено лице које је свршило вишу или средњу богословску школу и које нема никаквих канонских сметњи за свештенички чин.

За сталног парохиског свештеника поставља се оно свештено лице које је провело у свештеничком или ђаконском чину најмање 3 године, положило практични испит или је од овога ослобођено.

§ 38 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 156 и 157 Устава:

По ступању у живот овог Устава не може се нико поставити за сталног пароха, који нема прописане квалификације из чл. 157 ал. 2.

У епархијама, где до сада није било обавезно полагање практичног испита за сталног парохиског свештеника, ослобађају се од полагања тог испита они свештеници и ђакони, који су на дан ступања на снагу црквеног Устава били навршили три (3) године свештеничке или ђаконске службе.

Епархиски ће Архијереј систематизоване парохиске помоћнике у бившој карловачкој Митрополији утврдити за сталне парохе до 1 априла 1932 године.

Свештена лица која нису држављани Југославије не могу уопште бити стални парохиски свештеници.

*

По питању: како се имају разврставати привремени пароси, који после три године приправничке службе положе практични испит, Патријаршиски управни одбор у својој седници од 3 априла 1937 год. под Бр. 1210/зап. 341—1937, донео је ову одлуку:

„Пошто се у смислу чл. 157 Црквеног устава и чл. 26 Уредбе о парохиском свештенству, сталност пароха условљава је-

дино испитом, који се полаже после три године привремене службе, то привремени парох, који је после три године привремене парохиске службе положио практичан свештенички испит, или је од овога ослобођен, добива принадлежности сталнога пароха и разврстава се у почетну групу према квалификацијама, без обзира на број проведених година у приправничкој служби, рачунајући право на групу од дана положеног испита”.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 1210/зап. 341—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” број 11 и 12 за 1937 год., стр. 338.

Члан 158

Попуњавање парохии врши се стечајем, који епархиски Архијереј објављује у службеном листу Српске православне Цркве. Сем тога епархиски Архијереј, преко Епархиског црквеног суда, објављује овај стечај и расписом свештенству.

Кандидати са условима из претходног члана пријављују се и подносе потребна документа епархиском Архијереју.

§ 39 *Сироведбене наредбе*:

Да би неко могао конкурисати за сталног пароха у туђој епархији, мора имати изјаву Епископа епархије којој је до сад припадао, да ће му у случају избора дати канонски отпуст и да није под судом или забраном.

Члан 159

Свештена лица са вишом богословском спремом имају право да полажу практични испит за сталног парохиског свештеника после године дана привремене парохиске или ђаконске службе.

§ 40 *Сироведбене наредбе:*

Вишу богословску спрему имају кандидати који су свршили теолошки факултет, или духовну академију, или богословију којој је призната равноправност са теолошким факултетом.

Члан 160

Практични испит за сталног парохиског свештеника полаже се по правилнику који прописује Свети архијерејски сабор.

Члан 161

Од практичног испита ослобођавају се професори богословског факултета и богословија и вероучитељи са катихетским испитом, ако су у свештеничком чину и у овим звањима провели најмање три године. Исто тако, ослобођавају се овога испита и чланови Црквених судова, ако су у томе звању провели најмање три године.

Секретари и од ових виши чиновници Светог архијерејског синода и Црквених судова, ако су у свештеничком чину и у овим звањима провели најмање три године, полажу допунски испит за парохиску службу.

§ 41 *Сироведбене наредбе, уз чл. 160 и 161 Устава:*

Секретари и виши чиновници Светог архијерејског синода и Црквених судова, ако су у свештеничком чину, полажу допунски испит: што значи да ће се од њих, покрај већ стечене праксе, тражити још и оно знање које им је потребно за парохиску службу. Ближе одредбе о допунском испиту одредиће се у Правилнику о полагању практичног испита за парохиске свештенике (чл. 160).

Члан 162

Парохиску службу врше по правилу мирски свештеници, но у оскудици ових, и изузетно где прилике то налажу, епархиски Архијереј може поверити опслуживање парохije свештенмонасима односно братству манастирском. Свештенмонахе који опслужују парохije издржавају њихови манастири, који уживају све приходе са тих парохija.

§ 42 *Сироведбене наредбе:*

Свештенмонаси који по потреби цркве опслужују парохije имају сва права и дужности као и парохиско свештенство. Шта ће такви свештенмонаси давати манастиру од прихода са своје парохije, односно манастири за издржавање тога на парохiji свештенмонаха одређује епархиски Архијереј.

Члан 163

Где има више парохиских свештеника при једном храму, епархиски Архијереј једнога од њих поставља за старешину цркве, који је и старешина канцеларије парохиског надлештва. Старешина цркве је одговоран за поредак у цркви и канцеларији парохиског надлештва.

Члан 164

Сталног пароха може Архијереј са парохује уклонити или преместити само по његовој молби или пристанку и по пресуди надлежног Црквеног суда.

Привременог парохиског свештеника може Архијереј преместити и по потреби службе.

§ 43 *Сироведбене наредбе:*

Привремени парохиски свештеник, кога Архијереј премести по потреби службе, нема права жалбе, и одлука је извршна.

Члан 165

Ђакона може имати свака парохуја. Обавезно имају ђаконе епископске катедрале и оне цркве за које то одреде надлежне епархиске власти по одобрењу Патријаршког управног одбора.

Ђакони су обавезни помагати пароху (старешини цркве) у вођењу црквене администрације, и њему су потчињени у службеном погледу.

Члан 166

Ђакони се постављају на исти начин као и привремени парохиски свештеници, између

оних који имају услове из члана 157. Године проведене у ђаконској служби признају се као и године проведене у парохиској служби.

Члан 167

Сваки парох врши парохиске дужности и води своје канцелариске послове самостално, а стоји у погледу свога записничког рада под непосредним надзором старешине цркве и надлежног архијерејског намесника и под врховним надзором и управом свога епархиског Архијереја.

Члан 168

Парох има у главном ове дужности:

- 1) служи добрим примером својим парохујанима у своме личном и породичном животу;
- 2) редовно проповеда слово Божје и поучава своје парохујане у храму и у свакој другој згодној прилици;
- 3) служи редовно свету литургију и свакодневно црквено правило, врши свете тајне и свештене обреде за своје парохујане у храму и парохуји по правилима светих канона, црквених закона и прописа црквених власти;
- 4) врши општа молепствија, благодарења и парастосе према црквеним прописима и наредбењу црквених власти;
- 5) врши литију и ношење крста са водоосвећењем у местима где је и како је то обичај, молитве у почетку и свршетку школске године, резање славског колача о храмовној слави и о светом Сави, са водоосвећењем;

6) објављује народу у цркви празнике који се светкују, и објашњава њихов значај;

§ 44 *Сироведбене наредбе*, уз члан 168 ст. 6 Устава:

Парохиско свештенство има неизоставно убудуће после св. литургије, молитве, или после неког јавног богослужења — нарочито по селима, — објавити народу празнике који падају идуће седмице, као и да ли у те празничне дане да раде или да их светкују.

7) стара се о религиозноморалном васпитању и образовању православне омладине ван школе, и врши верску наставу у школама, уколико је то у његовој надлежности;

8) стара се о добром реду, побожном и правилном читању и појању при богослужењу и чистоти и благољепију у храмовима, и чини расположења у том погледу, као и о употреби, набавци и добром одржавању одежди, црквених утвара и богослужбених књига, нарочито о одржавању и чувању гробља и других освешених места и црквених старина;

9) стара се о библиотеци своје цркве, о ширењу верскоморалних књига међу парохијанима, и ревностно сузбија ширење списа чија је садржина противна учењу вере, православља и хришћанског морала;

10) посећује своје парохијане ради пастирских поука; и упућује их на хришћанска добротворна; а у споразуму са Црквенооп-

штинским саветом брине се о организовању добротворне службе и оснивању добротворних завода;

11) сузбија безверну и неправославну пропаганду, и о сваком покушају и појави противу вере извештава архијерејског намесника, у важним случајевима и епархиског Архијереја; сузбија ванбрачно живљење, пијанство, богохулство, псовке и све друге рђаве навике у народу;

12) по прописима мири завађене супруге;

§ 44 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 168, ст. 12 Устава:

Врши прво и друго мирење завађених супруга. (Треће помирење врши арх. намесник — чл. 154 т. 12).

13) извршује на време одлуке и наредбе својих претпостављених власти;

14) тачно и редовно води књиге рођених, крштених, предбрачних испита, венчаних и умрлих, заједно са анаграфом (домовником), као и друге званичне књиге, и одржава их у добром стању и реду; издаје изводе и уверења, било на захтев појединаца било по званичној дужности, и према прописима уредно шаље годишње извештаје и статистичке податке о стању парохије Епархиском црквеном суду;

§ 44 *Сироведбене наредбе*, уз чл. 168 ст. 15 Устава:

У Епархијама у којима досад нису вођени анаграфи (домовници) епархиски

ће Архијереј позвати парохиско свештенство да их што пре заведе, и води по упутству које ће издати Св. архијерејски синод.

15) води летопис своје парохије;

16) поставља и отпушта, у споразуму са Црквеноопштинским одбором, црквењака и појца; упућује их, руководи их и надзирава у њиховој служби.

Члан 169

Принадлежности парохиског свештенства и ђаконa су плата, награде за свештенорадње и принадлежности у натури, у колико се уредбом поменутом у тач. 1 чл. 85 предвиде.

Члан 170

Место сталног парохиског свештеника упућује се прелазом у другу црквену службу, премештајем по молби, престанку или осуди, губитком парохије, умировљењем и смрћу.

Члан 171

За ширење верске и црквене свести и хришћанског милосрђа, као и за друге послове унутрашње црквене мисије, постоји у свакој црквеној општини под претседништвом пароха (најстаријег старешине цркве) и под заштитом Архијереја Верскодобротворно старатељство, које поставља епархиски Архијереј, без разлике пола, и у којем су чланови по положају сви свештеници у тој црквеној општини. Верскодобротворно старатељство има свој фонд, који

се у првом реду образује из прихода светог храма, и умножава како из тих прихода тако и прилозима, поклонима и завештањима као и годишњом помоћи из црквеноопштинске благајне. Ближе одредбе о делокругу Верскодобротворног старатељства и управљања његовим фондом одређује Свети архијерејски синод нарочитим правилником.

§ 45 Сprovedбене наредбе:

До доношења нарочитог Правилника о делокругу верскодобротворног старатељства, као и управљању његовим фондом биће оно додато пароху и Црквеноопштинском управном одбору као помоћни орган.

*

Правилник о делокругу верскодобротворног Старатељства и управљања његовим фондом
— Црквеним општинама и управама парохија —

Свети Архијерејски синод под Син. Бр. 7707/зап. 2269 од 31/18 октобра 1932 доставио је ради знања од Св. арх. сабора под АС Бр. 136/зап. од 26/13 IX. о. г. прописани Правилник о делокругу Верскодобротворног старатељства с тим да се очекују у смислу § 4 предлози ради постављења Старатељства без разлике пола. Старатељство је помоћни орган парохиског свештенства у питању ширења верске и црквене свести и хришћанског милосрђа. Оно служи високим циљевима Цркве и за-

служује потпору и тесну сарадњу и црквених општина којима се скреће пажња нарочито на § 11 Правила. Предмет саветовања Старатељства нека буде у првом реду ширење и одбрана вере против јереси, унапређење похађања св. храмова и живог учешћа на богослужењу, као и достојно примање св. тајана исповести и причешћа, за тим нека болесника, и помоћ сирочади, старих, убогих, незапослених и кљастих и заштита потиштених. Т. зв. богомољачка и друга верско-просветна и добротворна друштва нека буду предмет нарочите пажње и помоћи Старатељства.

У року од 30 дана нека се поднесу предлози за постављење чланова са тачним и исцрпним подацима о појединим лицима.

„Правилник о делокругу Верскодобротворног старатељства и управљању његовим фондом” гласи:

§ 1. По члану 171 Устава „за ширење верске и црквене свести и хришћанског милосрђа, као и друге послове унутрашње црквене мисије, постоји у свакој црквеној општини под председништвом пароха (најстаријег старешине цркве) а под заштитом Архијереја Верскодобротворно старатељство. Ово старатељство поставља Епархиски архијереј, без разлике пола, и у истом су чланови по положају сви свештеници у тој црквеној општини”.

§ 2. Верскодобротворно старатељство је помоћни и саветодавни орган пароха односно свих у једном месту свештеника. Као такво

оно заједно са парохом а под његовим руководством и надзором и у сталном споразуму са црквеним управним одбором врши ове послове:

а) развија у народу уверење о потреби верске обуке уопште и код омладине, која је завршила народну школу и помаже редовно посећивање те обуке;

б) шири књиге и листове верске садржине и иконе, одобрене од надлежне црквене власти;

в) искорењује празноверице и штетне обичаје;

г) развија у народу молитвени дух, потребу, корист и правичну употребу молитве;

д) помаже похађање богослужења, црквених светковина и литија и стара се за добар поредак на истима;

ђ) шири уверење о потреби примања святих тајана, исповести и причешћа и сарађује свештенику у спремању за ту дужност;

е) развија у народу црквено учење о тајни брака, о дужностима супруга, родитеља и деце и помаже припрему за брачни испит; мири несагласне и растављене супруге пре но што би они повели брачну парницу; помаже свештенику у искорењавању дивљих бракова и сузбија бракове без црквеног благослова;

ж) потпомаже учење црквеног појања и оснивање и рад певачких друштава и хорова;

з) потпомаже припремање за достојно светковање празника и одржавање црквених постова;

и) стара се за негу и стручно лечење, смештање у болнице, молитвену помоћ и исповест

и причешћивања на самртној постељи болесника и посећује и теши болне у болницама и на дому;

ј) упућује и смешта у заводе следе, глухонеме, слабоумне и кљасте;

к) помаже у одржавању у чистоти и украшавању св. храмова и одржавању у реду гробова, гробља и других освећених места;

л) развија у народу потребу похађања народних школа деце која су обавезна за школу; и стара се за набавку школских књига, учила и одеа сиромашној школској омладини;

љ) стара се за сирочад и напуштену децу, смешта их у заводе или у приватне домове;

м) помаже и заштићава удове, старе и немоћне;

н) сузбија пијанство и оснива и помаже трезвењачка друштва;

њ) стара се за осуђене и отпуштене из затвора, и помаже их да се радом и животом на добром путу поврате и одрже;

о) брине се за верскоморално васпитање слугу и служавки, раденика и шегрта, смешта их, надгледа и заштићава;

п) сузбија све рђаве навике и стара се да се они који су посрнули поправе;

р) шири у народу потребу неговања здравља и телесног васпитања и неге одојчади и деце; и сузбија заразне болести и по здравље штетне обичаје и навике;

с) сузбија беспослицу и сиромаштво упућивањем на рад и зараду;

т) сарађује на усавршавању хришћанског

милосрђа за праве потребе; и сузбија просјачење које понижава и изопачује милостињу;

ћ) оснива и помаже народне кухиње за школску децу, раднике и сиротињу;

у) скупља добровољне прилоге за сироте и болне, и прима дарове и завештања за верскодобротворне сврхе;

ф) помаже просветне и добротворне установе у месту.

§ 3. Ово Старатељство стоји под заштитом и надзором Архијереја коме се шаљу на одобрење записници о одлукама са извештајима и предлозима.

§ 4. Старатељство поставља на три године и разрешава Архијереј, без разлике пола, прибавивши претходно мишљење пароха (најстаријега старешине цркве) о броју чланова и лицима.

§ 5. Чланови су Старатељства по звању сви свештеници у месту без разлике чина и положаја.

§ 6. Претседник Старатељства је парох (најстарији свештеник цркве), а потпретседника бира Старатељство између својих чланова, о чему се извештава надлежни Архијереј.

§ 7. За чланове Старатељства постављају се мушка и женска лица, која се одликују религиозно-моралним животом и радом на верском, просветном и добротворном пољу.

§ 8. Старатељство може да поставља и посебне одборе и часнике из или ван своје средине за поједине потребе свога делокруга.

Служба чланова и часника Старатељства почасна је и врши се бесплатно.

§ 9. Верскодобротворно старатељство по чл. 3. Закона о православној цркви и чл. 5. Устава српске православне цркве је правно лице, способно да по прописима државних закона стиче и држи како непокретна тако и покретна добра, и врши сва права која му као таквом припадају.

Имовинскоправне интересе Старатељства пред државним властима заступа претседник Старатељства.

§ 10. Старатељство има за своје потребе фонд којим управља Старатељство под својом одговорношћу и под надзором Епархиског управног одбора коме припада право одобрења годишњих рачуна и прорачуна како фонда тако и друге имовине Старатељства, расхода преко Дин. 1000.—, одлука отуђења, задужења, расходовања и закупа, поравнања, вођења парница и примања задужбина и легата.

§ 11. Фонд Старатељства образује се и умножава се из пореза црквене општине од 5% на сав приход светог храма, из прилога, поклона и завештања и годишње помоћи од црквене општине.

Црквене општине дужне су почевши од 1 јануара уносити у благајну Старатељства тачно установљену своту од 5% на сав хра-

мовни приход. Годишња помоћ црквене општине која ће се у црквеноопштинском савету код решавања о годишњем прорачуну прихода и расхода на предлог црквеноопштинског управног одбора одређивати, предаваће се старатељству после одобрења прорачуна.

Од годишњег прихода фонда капитализује се са 20% од чега се може отступити изнимно одобрењем, на образложену молбу, Епархиског управног одбора.

§ 12. Старатељство има свога деловођу и свога благајника који је одговоран рачунополагач под надзором претседника и Старатељства.

§ 13. Старатељство позива по потреби у седнице претседник.

За пуноважно решавање потребна је присутност већине чланова; одлуке се доносе већином гласова присутних чланова. Ако су гласови подељени одлучује претседник.

§ 14. Записник седница оверава претседник и деловођа са два од Старатељства одређена члана.

§ 15. Претседник, ако се не слаже са решењем старатељства, обуставља извршење до коначног решења Архијереја на претставку његову.

— Гласник српске православне патријаршије, 1933 год. стр. 17.

12 Црквеноопштински збор

Члан 172

Црквеноопштински збор, који доноси одлуку о црквеноопштинском прирезу до 10% по чл. 10 Закона о Српској православној Цркви, сачињавају сви пунолетни мушки чланови црквене општине који плаћају порез. Збор сазива претседник Црквеноопштинског савета (одбора) према потреби.

13 Црквеноопштински савет и управни одбор

Члан 173

Црквеноопштински савет бирају чланови Црквеноопштинског збора који су навршили 24 године живота и који нису изгубили бирачко право.

Члан 174

Бирачко право за избор Црквеноопштинског савета губи онај:

1) који се не одликује побожним и поштенним животом;

2) који тачно и савесно не врши своје црквеноверске дужности, и не испуњава своје обавезе према својој породици и црквеној општини;

3) који је, било због злочинства у опште било због каквог другог кривичног дела ако је ово дело учинио из користољубља или против вере или против јавног морала, под ислеђењем или је због тога осуђен, док трају последице те осуде;

§ 46 Сироведбене наредбе уз чл. 174 тач. 3 Устава:

Када је неко или већ осуђен због злочинства губи бирачко право у сваком случају, без обзира на то који су мотиви (побуде), каква су обележја, и у чему је само дело тога злочинства. Код другог пак кривичног дела, по овом члану црквеног Устава, губи се бирачко право док је неко под ислеђењем, односно осуђен, па док трају последице те осуде само у том случају, ако је то кривично дело учињено из користољубља, или против вере и јавног морала.

Под злочинством, по овом члану цркв. Устава, разуме се злочинство у смислу кривичнога закона од 1929, а под кривичним делом, по овом члану, разуме се преступ у смислу кривичног закона (§ 15).

На услове под 3—7 из овога члана мора се пазити већ код састава списка бирача, те се ни у списак бирача не уносе они, који по тим условима не би могли имати бирачког права.

4) који живи ванбрачно, или је у браку који Црква није благословила; а тако исто, губи бирачко право, и то на три године, и онај чијом је кривицом или чијим поводом брак разведен;

5) који је под осудом или последицама осуде изречене од црквене власти;

6) који је под старатељством или стецајем;

7) који је из Црквеноопштинског савета или Црквеноопштинског управног одбора искључен по одредбама овога Устава, за време које Епархиски управни одбор одреди;

8) који је члан каквог друштва или организације чији је рад уперен противу православне вере и интереса православне Цркве.

Услови из тач. 1, 2 и 8 утврђују се одлуком Епархиског управног одбора на жалбу против бирачке листе.

Члан 175

Свака парохија има списак бирача у смислу одредаба овог Устава. Овај списак саставља парох са Црквеноопштинским управним одбором на основу парохиских књига сваке године у првој половини месеца јануара.

У списак се уписује име и презиме, година узраста, занимање и стан сваког бирача.

Списак се излаже јавно на углед у парохијској канцеларији 14 дана, у другој половини јануара, о чему се на време извештавају парохијани објавом на црквеним вратима и огласом од стране свештеника у цркви, с напоменом да сваки парохијанин може, за време док је списак изложен, учинити своје примедбе написмено Црквеноопштинском управном одбору, који о томе за осам дана доноси одлуку, против које се у року од осам дана од доставе решења може жалити преко Црквеноопштинског управног одбора Епархиском управном одбору, који о том коначно решава.

Списак се саставља у два примерка, од којих један остаје у парохијској канцеларији,

а други се подноси Епархиском управном одбору.

§ 47 Спроведбене наредбе:

Да би се чим пре и јединствено, у свима покрајинама Цркве наше, спровела у смислу црквенога Устава организација црквених општина избором Црквеноопштинског савета и одбора, епархиски ће Архијереј са својим Цркв. судом с обзиром на одређење члана 267 цркв. Устава одмах чим се ова Спроведбена наредба прогласи разрешити сва садања у својој Епархији црквеноопштинска заступства тј. црквена туторства, црквене скупштине и одборе, те управне у црквеним општинама одборе, и место истих именувати одмах, према члану 199 црквенога Устава, тзв. нарочито привремено поверенство (тј. привремену управу) од 3—5 чланова са парохом, одн. најстаријим почину, одн. по рукоположењу парохом (старешином цркве) (чл. 180 црк. Устава). Чланове тог нарочитог привременог поверенства именује епарх. Архијереј са својим Епарх. црквеним судом на предлог дотичног пароха, одн. најстаријег почину, одн. по рукоположењу пароха у месту. То нарочито привремено поверенство, поред обављања најнужнијих и неодговарajuћих текућих послова, има као најглавнију и искључиву задаћу, да спроведе организацију своје црквене општине избором Црквеноопштинског савета и Црквеноопштин-

ског управног одбора у смислу црквеног Устава. Чим тај посао коначно обави пре-
стаје сам собом мандат, а тим и функци-
ја тога нарочитога привременога поверен-
ства, и исти се ступањем у дужност иза-
браног Црквеноопштинскога савета одно-
сно Црквеноопштинског управног одбора
сам [с обом разрешује.

Парох, односно најстарији по чину односно по рукоположењу парохиски свештеник у једној црквеној општини има одмах, а најдаље за 30 дана од дана проглашења ове Сprovedбене наредбе, заједно са својим нарочито именованим привременим поверенством сачинити, на основу домовнога протокола (анаграфа), а где овога случајно нема, на основу мапица,* пописних општинских књига људства, или других парохиских књига, по азбучном реду списак свих бирача своје парохије према овде наведеном обрасцу:
(вид. образац на стр. 149).

При саставу тога списка бирача може се тај парохиски свештеник користити за случај потребе и најновијим бирачким списком, који је служио и за недавно обављене изборе за народну скупштину. Код састава списка бирача има се нарочито pazити на то да није можда наступио који од случајева споменутих у члану 174 тачка 3—7, да се такав члан Црквеноопштинског збора и не уврсти у списак бирача.

Када је с обзиром на пропис члана 174 црквеног Устава списак бирача сачи-

[illegible]

њен, изложиће га парохиски свештеник са својим привременим поверенством кроз 14 дана иза тога у парохиској канцеларији, или у званичној просторији црквене општине где таквих има, јавно на увид сваком, уједно ће месни парохиски свештеник првог недељног или празничног дана иза тога одмах по свршеној светој служби Божјој огласити јавно у цркви или у капели, а где таквих нема и преко надлежне политичке општине или другим којим уобичајеним начином да је списак бирача сачињен, и где се налази, те да је сваком парохијанину слободно учинити увид у исти, и кроз све време од 14 дана док је тај списак бирача јавно изложен учинити написмено, или у записник евентуалне своје примедбе (приговоре) против тог списка бирача, односно против сваког појединог бирача у њему, који се имају за тих 14 дана поднети привременом поверенству на решење.

О евентуално поднесеним приговорима против списка бирача доноси решење привремено поверенство под претседништвом пароха, односно најстаријега по чину, односно по рукоположењу, парохискога у месту свештеника, и то за осам дана како је тај приговор том привременом поверенству поднесен.

Ако се странка не би задовољила са решењем тога привременог поверенства може у року од осам дана, пошто је то решење примила, жалити се преко истог

тога привременог поверенства надлежном Епархиском црквеном суду, који ту жалбу коначно решава.

Члан 176

Црквеноопштински савет чине 24 до 60 чланова и половина тога броја заменика, према броју душа верних. Број чланова одређује Епархиски управни одбор.

Пароси црквених општина чланови су Црквеноопштинског савета по своме звању. Ако има више од три пароха у једној црквеној општини, парохиско свештенство одређује за чланове Црквеноопштинског савета три пароха, првенствено од старешина цркава.

§ 48 *Сироведбене наредбе:*

Број чланова Црквеноопштинског савета имао би према броју душа у појединим црквеним општинама бити овај:

- 1) у црквеним општинама до 2000 душа има чланова 24 заменика 12;
- 2) у црквеним општинама од 2 до 4000 душа има чланова 30 заменика 15;
- 3) у црквеним општинама од 4 до 6000 душа има чланова 40 заменика 20;
- 4) у црквеним општинама преко 6000 душа има чланова 60 заменика 30.

Овај размер може Архијереј са својим Епархиским црквеним судом према приликама особитога обзира достојним и променити, одређујући да се у неким црквеним општинама више или мање од овде означеног броја црквеноопштинских саветника бира.

Ако је у једној црквеној општини један, а највише три пароха, сви су тада ти пароси и чланови Црквеноопштинског савета. Ако је у једној црквеној општини више од 3 пароха, тада ће све у тој црквеној општини парохиско свештенство изабрати између себе три пароха, првенствено старешине цркава, који имају бити члановима Црквеноопштинског савета.

Члан 177

За члана Црквеноопштинског савета може бити изабран сваки члан парохије:

- 1) који има све услове Црквеноопштинског бирача;
- 2) који је навршио 30 година живота;
- 3) који је држављанин Краљевине Југославије;
- 4) који у дотичној црквеној општини станује најмање годину дана.

§ 49 *Сprovedбене наредбе*, уз чл. 177 тачка 4 Устава:

Члан парохије, који у једној црквеној општини станује најмање годину дана, мора осим тога да је испунио и све услове предвиђене овом Сprovedбеном наредбом у вези члана 23 црквеног Устава, да би могао бити биран за члана Црквеноопштинског савета.

Члан 178

Црквеноопштински савет бира се на шест година и састаје се у седишту црквене оп-

штине у редовно заседање два пута годишње, ради утврђивања предрачуна и прегледа завршних рачуна.

У ванредно заседање Црквеноопштински савет се састаје:

- а) када то закључи Црквеноопштински управни одбор;
- б) када то писмено затражи већина чланова Црквеноопштинског савета, и
- в) када то нареди Епархиски управни одбор.

У случајевима из предњег става седница се мора сазвати у року од 30 дана.

§ 50 *Сprovedбене наредбе*:

У погледу трајања шестогодишњег мандата Црквеноопштинског савета вреди оно што је овом Сprovedбеном наредбом речено у вези члана 134 црквеног Устава.

*

„У вези акта... Епархиског одбора, којим се тражи објашњење: колико траје мандат таквом новоизабраном црквеноопштинском савету који се морао изабрати било стога, што дотадашњи црквеноопштински савет није имао кворума за доношење правоваљаних закључака, било стога, што је дотадашњи црквеноопштински савет на основу члана 199 Устава Српске православне цркве разрешен па се касније, услед нормализовања прилика, одредио избор новог црквеноопштинског савета, — Патријаршиски управни одбор,

на предлог својега Уредбодавног пододбора, даје ово објашњење:

По члану 178 Устава Српске православне цркве црквеноопштински савет бира се на шест година. Ако, дакле, било смањењем броја чланова испод броја потребног за држање правноваљаних седница или услед распуштања црквеноопштинскога савета на основу члана 199 Устава мора доћи до избора новог савета, овај се ни у којем погледу не може сматрати неком врстом продужења старог савета, већ је то изабрани нови савет, а мандат савета траје од избора шест година. У прилог овога тумачења говори и та оклоност, што се у Уставу нигде не спомиње да се избори црквеноопштинских савета у целој Патријаршији морају обавити у исто време, а сасвим је појмљиво, да су први избори морали бити извршени у целој Патријаршији приближно у исто доба."

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 5936/411—1937 од 17 децембра 1937 год. — „Гласник”, број 7 за 1938 год., стр. 105.

Члан 179

Ради избора чланова Црквеноопштинског савета бирачи се састају одређеног дана у седишту црквене општине.

Дан и место избора одређује Епархиски управни одбор по саслушању Црквеноопштинског управног одбора. Упражњена места чла-

нова Црквеноопштинског савета попуњавају се заменицама.

§ 51 Сироведбене наредбе:

Кад Епархиски црквени суд коначно реши све из једне црквене општине поднесене му жалбе против одлуке привременог поверенства на примедбе против списка бирача, и о том привремено поверенство, а ово опет жалиоце обавести, или ако за све време од 14 дана док је списак бирача изложен био нико на изложени списак бирача није поднео примедбе (приговоре), имаће привремено поверенство у седници својој, а у записнику те седнице констатовати све то, као и то да је исти списак бирача постао сада пуноважним и да се сада на основу истог списка бирача може обавити избор Црквеноопштинског савета. Одлуку своју о том да је списак бирача закључен и да је правомоћним постао, има привремено поверенство одмах иза те седнице своје, у којој је та одлука донесена, јавно у кратком је изводу изложити, и на горе описани начин ту околност и јавно прогласити.

У истој својој седници, у којој је закључен списак бирача, привремено ће поверенство закључити одмах и сазив бирача у збор ради избора новог црквеноопштинског заступства, и пријавити то у смислу члана 145 тачка 16 црквеног Устава надлежном свом Епархиском цркве-

ном суду предложивши уједно том пријавом својом са своје стране дан и место Црквеноопштинског збора ради избора Црквеноопштинског савета. Предлажући дан и место збора бирача може привремено поверенство предложити тај дан тек онамо иза 20 дана откако је привремено поверенство јавно прогласило, да је списак бирача коначно закључен и правомоћним постао и то са разлога, који се у вези члана 180 црквеног Устава наводе.

Члан 180

Бираче сазива Црквеноопштински управни одбор, а избору претседава најстарији по чину, односно по рукоположењу, парох (старешина цркве), који предлаже секретара и двојицу писмених бирача, са којима врши легитимисање гласача, пребројавање гласова и оверава записник о избору.

Избор се врши по листовима, акламацијом, односно, ако то није могуће, појединачним усменим гласањем.

Гласање, како за чланове Црквеноопштинског савета тако и за њихове заменике, врши се једноремено.

§ 52 Сироведбене наредбе:

Чим од Епархиског црквеног суда стигне у смислу члана 179 обавештај да је узео на знање предложени му дан и место избора црквеноопштинских саветника,

позваће привремено поверенство посебним позивницима са потписом претседника и деловође, тога привременога поверенства и са званичним печатом дотичне црквене општине, сваког појединог бирача према сада коначно утврђеном списку бирача. У позивници тој има се тачно и јасно назначити да се Црквеноопштински збор бирача сазива за тај и тај дан, на то и то место ради избора Црквеноопштинског савета. У исти мах објављује дан и место бирања и месни свештеник на осам дана пред избор у цркви јавно иза свршене свете службе Божје.

Црквеноопштински збор бирача може приступити избору Црквеноопштинског савета без обзира, колики је број бирача том избору присутан.

Избор Црквеноопштинског савета у Црквеноопштинском збору врши се у сваком случају по листама, и то или акламацијом, или појединачним усменим гласањем, ако се не би прихватило гласање акламацијом. Сматра се, да није прихваћено гласање акламацијом, односно да се од акламације одустало, ако најмање десеторица од присутних бирача затраже најпре усмено, а у исти мах и писменим поднеском својим, који сви они имају и потписати, или изјавом њиховом у записник о избору, да се пређе на појединачно усмено гласање. Захтеву овом има се одмах удовољити. Против тога никакве жалбе нема.

Број листа није ограничен. Листу кандидата може поднети свако. Подноси се привременом поверенству. Но да би се по поднесеној листи и гласало, не сме у исту бити унесен као кандидат за црквеноопштинског саветника ни један једини бирач, који не би и у коначно утврђеном списку бирача унесен био, и који уз то не би имао својства набројена у члану 177 црквеног Устава. У листу кандидата има бити унесен укупан број чланова Црквеноопштинског савета, као и укупан број њихових заменика, који се имају тим избором изабрати. Листу кандидата имају потписати најмање онолико бирача унесених у коначно утврђени списак бирача, колики је број заменика, односно колико износи половина укупног броја црквеноопштинских саветника који се имају тим избором изабрати. Ако би на пример у једној црквеној општини ваљало изабрати 24 црквеноопштинских саветника, тада листу кандидата имају потписати најмање њих 12 бирача. Ако би број саветника износио 40 тада листу кандидата потписује њих 20 бирача итд. Листа кандидата има се поднети у року од 8 дана, који се рачуна од дана када је коначно утврђени списак бирача јавно на увид изложен. Листа кандидата подноси се привременом поверенству у три равногласна оригинална примерка: један, који ће се за даљих осам дана, пошто сада споменути рок од осам дана mine, јавно изложити; други

примерак, који ће остати у изборним списима и трећи који се шаље надлежном Епархиском црквеном суду. Листа кандидата има најпосле бити оверена (легализована) и од стране привременог поверенства потврдом званичног печата дотичне црквене општине потврђена.

Сада за први пут може и месни парох договорно са привременим поверенством, или без тог сам од себе поднети своју листу кандидата за избор црквеноопштинских саветника. У том случају није потребно да ту листу потписује потребан број бирача, већ је довољно, да листу ову потпише дотични парох и потврди је званичним печатом парохиског звања. Од парохиских свештеника очекује се у овом случају, да у листу своју као кандидате за црквеноопштинске саветнике уврсти најбоље чланове своје парохије, људе од угледа, на добром гласу и познате са своје црквене свести.

За осам дана, рачунајући од дана, када је привремено поверенство јавно огласило, да је списак бирача коначно закључен и да је правоваљаним постао, имају се предати листе кандидата привременом поверенству. Привремено поверенство ће тада те листе кандидата, чим их прими, завести одмах у деловодни протокол дотичне црквене општине и то оним редом како су стизале. Чим привремено поверенство прими у три примерка листу кандидата одмах ће иза тога у

седници својој прегледати тачно сваку поједину примљену листу, да би се установило да ли је поднесена листа кандидата и формално ваљано сачињена; посебно пак да ли је сачињена према сада постављеним условима; тј. да ли су сви до једног, од унесених у листу, кандидати за црквеноопштинске саветнике у коначно утврђеном списку бирача унесени; да ли је потпуни број кандидата и њихових заменика у листу унесено; да ли је листу кандидата потписао потребни број правоваљаних бирача; да ли је листа поднесена у прописаном осмодоневном року; да ли је поднесена у три равногласна и оригинална примерка. Ако ма којем од тих захтева не би предана листа кандидата одговарала вратиће је привремено поверенство подносиоцу, да је још, уколико је то могуће до краја осмодневнога рока саобрази, сада наведеним захтевима, и тако допуњену, односно исправљену до краја тог осмодневног рока поново том привременом поверенству поднесе. Ако се пак листа кандидата, већ први пут или сада, овако исправљена и надопуњена, преда привременом поверенству иза тог осмодневног рока, вратиће је привремено поверенство, одмах кратким путем подносиоцу као да није ни поднесена. Ако ли би пак привремено поверенство, приликом прегледа предане му листе кандидата, изгубило из вида који од наведених захтева, односно ако и иза учињеног тог прегледа,

предана листа кандидата, не би имала све наведене услове те не би по томе била способна да се по њој гласа, односно по њој и избор обави, а ипак би се по таквој листи гласало и избор обавио, моћиће се против тога жалити и иза обављеног, на основу те листе, избора и по жалби предвиђеној у члану 181 црквеног Устава, тј. у жалби против самог избора црквеноопштинских саветника. Ако би се при решавању те жалбе против избора установило, да у предњој листи кандидата заиста није био који од наведених за листу кандидата прописаних услова, па се ипак по тој листи гласало и избор обавио, моћиће се због тога и сам тај, на том основу, обављени избор црквеноопштинских саветника уништити.

Ако би прегледом листе кандидата привремено поверенство установило да је та листа потпуно исправна, тј. да одговара у свему условима (захтевима) горе означеним потврдиће је званичним печатом црквене општине тј. овериће је. Када тај први рок од осам дана истече, изложиће привремено поверенство један примерак овако оверене листе кандидата за даљих осам дана јавно на увид, и то на начин како се излажу и спискови бирача, други тако оверени примерак послаће одмах надлежном Епархиском црквеном суду, а трећи ће задржати код себе за изборне списе, односно да се на основу истих сам избор обави. Излагање листа канди-

дата на увид кроз осам дана има само ту сврху, да се бирачи упознају са тим листама, односно са кандидатима који су у тим листама наведени, а никако да би се у том осмодневном року послужили правом жалбе против листе, односно против појединог у листу унесеног кандидата. Ово право жалбе сачувано је, према члану 181 црквеног Устава, у жалби против самога избора, којом се приликом може жалити и против саме листе кандидата због недостатка једног од горе наведених услова, као и против појединог у листу унесеног кандидата за црквеноопштинског саветника.

Док листе кандидата стоје за осам дана јавно на увид изложене, привремено ће поверенство спремити за то време све што је потребно за сам избор црквеноопштинских саветника. У првом реду привремено ће поверенство сачинити толико изборних записника колико је листа кандидата, за случај ако би се избор обављао појединачним усменим гласањем. На челу сваког појединог од тих изборних записника ставиће се на средини као наслов име носиоца листе, а то је онај који је први у листи кандидата записан. Образац изборног записника је овај:
(види образац на стр. 163).

У заказани и од Епархиског црквеног суда према члану 146 тач. 16 црквеног Устава одобрени дан и час за избор црквеноопштинског савета отвориће најста-

Носилац листе Н. Н.

[illegible]

рији по чину, односно по рукоположењу парох (старешина цркве) седницу збора бирача и позвати присутне бираче, да акламацијом или устајањем изаберу привремене секретаре тога збора, најмање двојицу, и двојицу писмених бирача, који ће вршити легитимисање гласача, пребројавање гласова и оверење записника по свршеном избору. Легитимисање је бирача у том, што ће ова двојица, ако би се избор вршио појединачним усменим гласањем, свакога појединога гласача посматрати, да ли је он уистину онај исти бирач за каквог се код гласања пријавио. Ако ниједан од те двојице приликом гласања појединог бирача ништа не приговори, припушта се тај бирач гласању.

Када се то обави прочитаће тада претседник збора гласно и јасно све поднесене, и од Епархиског црквеног суда оверене, листе кандидата оним редом како су оне привременом поверенству стизале, односно, којим су редом по датуму у деловодник дотичне црквене општине заведене. Листе ће читати тако што ће прочитати име само онога, који је први унесен у листу кандидата као тзв. носилац листе. Претседник збора ће тада изјавити да ће се тим истим редом износити те листе на гласање, за случај, да се избор црквеноопштинских саветника обавља акламацијом, ако се при том не би прва, односно друга, односно трећа од тих листа акламацијом примила.

Иза тога позива претседник збора присутне бираче, да акламацијом или устајањем одлуче, да ли ће се избор црквеноопштинских саветника вршити акламацијом или појединачним усменим гласањем како то предвиђа овај члан црквеног Устава, о коме се говори. Ако би се тада одлучило, да се избор црквеноопштинских саветника обави акламацијом тада ће се избор тај обавити овако: Ако је предана само једна једина листа кандидата тада ће претседник збора изнети њу на прихват. Када се та листа прихвати гласање је завршено, и избор је у листу унесених кандидата за избор црквеноопштинских саветника обављен. Ако је предано више листа кандидата изнеће претседник збора најпре прву по реду на усвајање или одбијање. Ако се та листа акламацијом прихвати гласање је, као у првом случају, завршено и избор обављен. Ако ли се пак та листа не прихвати, односно ако се акламацијом одбије, тада претседник износи на прихват (усвајање) другу листу, са којом исто бива као и са првом, и тако редом док не дође и до последње која ће се најзад прихватити. Ако који од присутних бирача не би били за прву листу они ће, већ пре но што би почела акламација, тражити најпре усмено, а у исти мах и писменим поднеском својим, или изјавом у записник да се пређе на појединачно усмено гласање, чему се има одмах удовољити и на појединачно усмено

гласање прећи. Таку изјаву могу учинити најмање десеторица од присутних бирача. На мањи од десеторице број неће се узети у обзир. Када се по тражењу ове десеторице пређе на појединачно усмено гласање, обавиће се тим начином избор црквеноопштинских саветника не само по тој првој листи, већ у исти мах по свима листама. И тако та десеторица спречавајући да се по првој листи избор акламацијом обави спречавају тим самим, да се и по идућим иза те прве листе избор акламацијом обави, јер се тада има у опште т.ј. и према другим (идућим) листама са акламацијом престати. Но збор бирача и не чекајући, да претседник збора износи једну по једну листу кандидата на прихват акламацијом, може одмах чим се одлучи за избор акламацијом, изјавити, да ту и ту листу кандидата, била она ма која по реду, акламацијом прима. Ако у том случају њих десеторица против тога не приговори и не затраже појединачно усмено гласање прихватом те листе, гласање је завршено, и сви су у тој листи унесени кандидати за црквеноопштинске саветнике тада изабрани.

Ако би се одлучило, да се избор обави појединачним усменим гласањем поступаће се овако:

Један по један од присутних бирача улази у изборну дворану и казује гласно привременом поверенству, које тај избор

обавља, на коју листу кандидата гласа. Секретар збора убележава одмах затим име тога гласача у онај изборни записник који носи име онога, на чију је листу дотични гласач гласао, заједно са свима подацима, које према приложеном обрасцу ваља поред имена у тај изборни записник унети. Ако би одмах, чим неки бирач ради гласања пред поверенством ступи, она двојица писмених бирача одређена за легитимисање гласача изјавила да то није тај бирач, за каквог се исти пријавио, неће се исти припустити гласању, а ова ће се околност унети у записник о избору, у такозвани изборни записник.

Избор црквеноопштинских саветника, било да се избор тај врши акламацијом, било пак појединачним усменим гласањем, има почети у десет сати, и трајати непрекидно до 16 сати (4 сата по подне) истог дана. Ако би тога дана била недеља, или који празнични дан, ваља свету службу Божју започети много раније, да би избор могао несметано у десет сати започети. Кад откуца шеснаест сати (4 сата по подне) избор се сматра завршеним, без обзира колико је бирача том избору приступило. У већим местима може се трајање избора и продужити.

Члан 181

По свршеном избору, претседник објављује резултат избора.

Записник о избору у овереном препису

претседник подноси Епархиском управном одбору у року од осам дана од дана избора.

Жалбе на избор подносе се у року од осам дана од дана избора, преко претседника, Епархиском управном одбору, који о томе коначно одлучује:

§ 53 Спроведбене наредбе:

О сваком избору црквеноопштинских саветника води се од самога почетка па кроз све време до краја избора тзв. записник о избору. У записник тај убележава се када је избор започео, како је обављен избор секретара и двојице писмених бирача за легитимисање гласача итд., и ко је на та места изабран. Надаље, да ли је избор црквеноопштинских саветника обављен акламацијом, или појединачним усменим гласањем; како је тај избор текао, да се није можда непосредно пред акламацију прешло услед тражења десеторице присутних бирача на појединачно усмено гласање; да није било можда каквог инцидента током избора, или уопће или од стране појединога бирача, нпр. тим што се један бирач пре гласања свога издао за другог бирача него што је уистину он, и са каквим је резултатом избор тај обављен, т.ј. која је листа кандидата и са колико је гласова (код појединачног усменог гласања) усвојена и т.д. Записник тај потписује претседник, сви чланови, секретар збора и она двојица изабрана писмена бирача. Записник се има завршити

и потписати одмах чим је и сам избор обављен. Записник тај има претседник збора бирача поднети у року од осам дана иза обављеног избора Епархиском црквеном суду заједно са изборним записницима о гласању и осталим у вези са избором списима.

Ако се у којој црквеној општини не би спровела организација црквене општине према црквеном Уставу у року који ова Спроведбена наредба предвиђа, епархиски ће Архијереј заједно са својим Црквеним судом изаслати нарочитога изасланика у ту црквену општину, који ће ту организацију по прописима спровести, и о том извештај свој епархиском Архијереју поднети. Трошкове за то сносиће онај, који је крив томе, да се нарочити изасланик морао на лице места изаслати.

Ако би са којег год разлога пропустио који од епархиских Архијереја, да у даном му року Свети архијерејски синод извести о спроведеној организацији тела и органа своје епархије изаслаће Свети архијерејски синод нарочитога свога изасланика, који ће о трошку тога епархиског Архијереја извршити у седишту епархије његове организацију тела и органа, коју је дотични епархиски Архијереј имао са својим Епархиским црквеним судом да изведе.

При спровођењу у живот црквеног Устава овом Спроведбеном наредбом све, при организацији црквених општина, спо-

менује функције које би по црквеном Уставу имали да врше Епархиски управни одбори вршиће за сад Епархиски црквени суд са својим епархиским Архијерејем као претседником тога Суда према наређењу члана 267 црквеног Устава.

Члан 182

Изабране чланове Црквеноопштинског савета сазива ради конституисања у седницу, и овој претседава претседник избора, пред којим чланови савета осим свештенослужитеља, полажу заклетву (чл. 44).

По положеној заклетви, Црквеноопштински савет бира тајним гласањем свог претседника, потпретседника и секретара.

Почасни је претседник Црквеноопштинског савета парох (најстарији старешина цркве).

У вези акта тога Епархиског управног одбора... којим се тражи објашњење:

1) може ли парох поднети своју кандидациону листу и бити биран за претседника црквеноопштинског савета;

2) може ли парох бити биран за претседника црквеноопштинског савета кад се упразни место претседника, и

3) може ли парох бити претседник Привременог поверенства, постављеног по члану 199 Устава српске православне Цркве, —

донео је Патријаршиски управни одбор, у седници својој од 29 марта 1937 год., под Бр. 21148—1936/зап. 39—1937, ову одлуку:

„По истакнутом питању даје се ово објашњење:

По члану 182 ставу трећем Устава Српске православне цркве парох (најстарији старешина цркве) је почасни претседник црквеноопштинског савета а чланом 195 и 197 истог Устава даје се пароху и извесна контролна власт над радом црквеноопштинског савета и одбора, наиме: да пази да одлуке црквеноопштинских савета и црквеноопштинских управних одбора одговарају црквеним прописима и не иду на штету верских и моралних интереса црквених те да против таквих одлука, које не стоје са овима у складу, имају право жалбе надлежној власти, а осим тога, да претседавају у седницама црквеноопштинског савета, у којима се расправља о рачунима или одговорности због криве неправилности и немарности црквеноопштинског управног одбора. Из свега тога изилази, да парох као почасни претседник црквеноопштинског савета има своје посебне функције те не би могао бити и бираним претседником. Тиме, што је Црквеним уставом пароху осигурано почасно претседништво у црквеној општини, хтело се на тај начин избећи, да се парох излаже борби око претседништва са једним делом својих парохијана као и да се избегне неприродна и недопустива ситуација: да парох буде истакнут за кандидата за претседника црквене општине и на избору остане у мањини а после тога

да у телу, које је гласањем исказало да га уопште не жели за председника, остане почасни председник. Према томе се изриче, да парох (најстарији старешина цркве) *не може бити биран* за председника црквене општине те *не може подносити ни своју кандидациону листу*.

Што се тиче питања: да ли парох може бити председник Привременог поверенству, које се поставља по чл. 199 Устава Српске православне цркве, — ствар стоји друкчије. Привремено поверенство у ствари је мандатор Епархиског управног одбора, по чијем поверењу, и док то поверење траје, врши послове црквеноопштинског савета и црквеноопштинског управног одбора. Оно се састоји од 3—5 чланова и о његовом председништву Устав не одређује ништа. Но сасвим је јасно, да у телу са оваквим функцијама, овако малобројном и именованом, не може бити речи о неком почасном председништву. Али како, с друге стране, парох мора по својем положају бити и у оваквом једном телу — иако Црквени устав о томе ништа не одређује — јасно је, да нема никакве запреке да парох буде председник овога Привременог поверенства, шта више он би, по своје положају, и дужностима и правима која му иначе Устав даје у црквеноопштинској управи, и *требао да буде председником, изузевши, ако Епархиски управни одбор, који поставља овако поверенство, има посебан разлог да пароха*

не постави за председника именованог Привременог поверенства. Но и у овом случају парох мора бити члан Привременог поверенства са свима правима која му припадају у црквеноопштинском савету и одбору. Према томе се изриче да парох (најстарији старешина цркве) може бити постављен за председника Привременог поверенства, а ако га Епархиски управни одбор из нарочитих каквих разлога не би поставио за председника, морао би бити члан тога поверенства, како би могао вршити дужности и права, која му Црквени устав даје и према редовној, законито бираној црквеноопштинској управи”.

Одлука Патријаршиској управној одбора Бр. 21148—1936/зап. 39—1937 од 29 марта 1937 год. — „Гласник” број 11 и 12 за 1937 год., стр. 341.

Члан 183

Када се Црквеноопштински савет конституише, одмах приступа избору Црквеноопштинског управног одбора тајним гласањем.

Записник о конституисању Црквеноопштинског савета и о избору Црквеноопштинског управног одбора мора се у овереком препису најдаље за осам дана после избора поднети на преглед и одобрење Епархиском управном одбору.

§ 54 Сироведбене наредбе:

Против самог конституисања Црквеноопштинског савета нема места жалби

како то јасно из овога члана црквеног Устава истиче.

Члан 184

Црквеноопштински савет може решавати пуноважно, ако је на седници присутно више од половине његових чланова.

Члан 185

Црквеноопштински савет врши ове послове:

1) доноси годишњи предрачун расхода и прихода, и одобрава завршни рачун за посебне потребе црквене општине, и шаље их Епархиском управном одбору, који предрачуне прегледа и одобрава, а завршне рачуне по прегледу доставља, са својим мишљењем, на коначно одобрење Патријаршиском управном одбору;

2) доноси одлуке о задужењу и отуђењу Црквеноопштинске имовине, и спроводи их, преко Епархиског управног одбора, на одобрење, до суме од 1,000.000 динара, Патријаршиском управном одбору, а преко те суме, Патријаршиском савету;

3) доноси одлуке о отписивању потраживања црквеноопштинске имовине која се од дужника не могу наплатити и о расходовању ствари те имовине, и спроводи их Епархиском управном одбору, који те одлуке за отписивање до 10.000 динара и расходовање до 50.000 динара, коначно одобрава, а преко тих сума спроводи, са својим мишљењем, на одобрење Патријаршиском управном одбору;

4) доноси одлуке о вођењу и одустајању парница и условима поравнања, и спроводи их Епархиском управном одбору, који их коначно одобрава до вредности од 100.000 динара, а преко те суме доставља, са својим мишљењем, Патријаршиском управном одбору на одобрење;

5) доноси одлуке о закупу и доставља их на одобрење Епархиском управном одбору, који их коначно одобрава до суме од 100.000 динара, а преко те суме доставља, са својим мишљењем, Патријаршиском управном одбору на одобрење;

Епархиски управни одбор Епархије... скреће пажњу Патријаршиском управном одбору на тешкоће око стриктног провађања одредбе члана 185 тачке 5 Устава Српске православне Цркве, по којој одлуке о закупу доноси црквеноопштински савет, услед чега исти Епархиски управни одбор моли, да се поменута одредба тако протумачи, да црквеноопштински савет доноси начелну одлуку о закупу, а да може овластити црквеноопштински управни одбор да ову одлуку изврши, лицитацију одржи, резултат лицитације прими, а затим записнике о лицитацији и закупне уговоре поднесе Епархиском управном одбору на одобрење.

Одлука: Епархиском управном одбору Епархије... има се одговорити, да се тражено објашњење по предњем питању у оном смислу, како то поменути Епар-

хиски управни одбор моли, не може издати, јер би то било у очитој противности са јасном одредбом тачке 5 члана 185 Устава Српске православне Цркве, по којој одлуке о закупу црквеноопштинског имања доноси црквеноопштински савет. Овакве ствари морају се решавати од случаја до случаја, т.ј. ако је наступила немогућност за извршење једне законске одредбе или би њена стриктна примена била скопчана са очитом штетом по црквеноопштински иметак, претседник и црквеноопштински управни одбор имају учинити потребно расположење да овакву штету од црквене општине отклоне и о томе одмах поднесу извештај црквеноопштинском савету и Епархиском управном одбору, јер је по тачци 8 члана 194 Црквеног устава дужност црквеноопштинског управног одбора „да управља црквеном имовином и стара се о њеном унапређењу.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 25/зап. 58—1937 од 29 марта 1937 год. — „Гласник”, број 13 и 14 за 1937, стр. 391.

6) предлаже Црквеноопштинском збору расписивање приреза на непосредни државни порез, у смислу чл. 10 Закона о Српској православној Цркви, до 10%, и одлуку Збора доставља на надлежно одобрење Патријаршиском управном одбору;

У вези претставке тога Епархиског управног одбора... Патријаршиски управни

одбор, у седници својој од 17 децембра 1937 год. под Бр 5772—1936/407—1937, на предлог својега Уредбодавног пододбора, решио је, да се таквим црквеним општинама, које обухватају по неколико политичких општина и простиру се у пречнику по више километара, те им је апсолутно немогуће ради доношења одлуке о распореду црквеноопштинскога приреза до 10% сазвати црквеноопштински збор на којем би били присутни претставници црквене општине, који претстављају 75% пореске снаге у општини, препоручи опорезивање на тај начин: да црквена општина сазове у седишту сваке политичке општине у одређени дан црквеноопштински збор само својих православних грађана и на овоме збору, којим ће руководити претставник црквене општине, реши питање о распореду црквеноопштинскога приреза те записник о томе достави својој црквеној општини која ће по томе све ове записнике поднети на одобрење Епархиском управном одбору, а овај са својим мишљењем послати Патријаршиском управном одбору на даљу надлежност.

Одлука Патријаршиског управног одбора, Бр. 5772—1936/407—1937 год. од 17 децембра 1937 год. — „Гласник”, број 7 за 1938 год. стр. 105.

7) доноси одлуке о расписивању приреза на непосредни порез изнад 10%, које одлуке

доставља, преко Патријаршиског управног одбора, на надлежно одобрење;

Епархиски управни одбор Епархије... моли за објашњење: а) да ли црквеноопштински управни одбори, и поред одлуке црквеноопштинског савета, треба да траже одлуку црквеноопштинског збора за расписивање приреза до или изнад 10% на непосредни државни порез; б) да ли ове одлуке морају бити достављене Патријаршиском управном одбору на надлежно одобрење; и в) да ли за расписивање црквеноопштинског приреза треба тражити одобрење Патријаршиског управног одбора односно Министарства финансија, или ће, и до којег процента, то вршити Епархиски управни одбор?

Одлука: Епархиском управном одбору Епархије... има се по предњем питању дати ово објашњење:

Основни принцип и Закона о Српској православној Цркви (члан 10) и Устава Српске православне Цркве (члан 185 тач. 7) јесте: да одлуку о црквеноопштинском прирезу доноси црквеноопштински савет а одобрава је Патријаршиски управни одбор (члан 146 тачка 6 Устава Српске православне Цркве) и надлежна државна власт — Министар финансија у споразуму са Министром правде (чл. 10 Закона о Српској православној Цркви). Од овога основног правила је изузетак: да цркве-

ноопштински прирез до 10% може изгласати и црквеноопштински збор, на којем је претстављено 75% пореске снаге у општини, а одлуке ових зборова не подлеже одобрењу државних власти већ „само одобрењу црквене власти надлежне по црквеном уставу” (члан 10 Закона о С. п. ц.), а та надлежна власт је, по члану 185 тачки 6 Црквеног устава, Патријаршиски управни одбор.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 3380/зап. 71—1937 од 29 марта 1937 год. — „Гласник”, број 13 и 14 за 1937 год. стр. 390.

8) одлучује, са одобрењем надлежне епархиске власти, о предлозима Црквеноопштинског управног одбора у погледу одржавања, обнављања и подизања храмова, парохиских домова, црквеноопштинских, фондовских и задужбинских (закладних) зграда и уопште о оснивању установа;

9) установљава, у границама овога Устава и уредаба виших власти, места својих службеника и одређује им припадности;

10) подноси предлоге, молбе и претставке надлежним епархиским властима о својим потребама.

Члан 186

Ако Црквеноопштински савет не врши своју дужност, не покорава се наредбама претпостављених власти, или прекорачи границе

свога делокруга, као и у случају да се у његовој средини појави такав неред који би ометао правилан ток рада, Епархиски управни одбор, по жалби или по званичној дужности, наређује по томе истрагу.

Епархиски управни одбор може кривце искључити из Црквеноопштинског савета, а у случају потребе, и рад обуставити и послове Црквеноопштинског савета пренети на Црквеноопштински управни одбор. Ово привремено стање може трајати све дотле док Епархиски управни одбор не стече уверење да се може правилан и редован рад у Црквеноопштинском савету обновити.

б) Црквеноопштински управни одбор

Члан 187

Црквеноопштински управни одбор чине 6 до 12 чланова, према броју чланова у Црквеноопштинском савету и осталим приликама у црквеној општини.

У Црквеноопштински управни одбор улазе претседник и потпретседник Црквеноопштинског савета у истом својству по свом положају, као и парох, односно најстарији старешина цркве, члан Црквеноопштинског савета. Остале чланове Црквеноопштинског управног одбора, као и једнак број заменика, бира Црквеноопштински савет из своје средине на шест година.

У вези акта тога Епархиског управног одбора, којим се тражи објашњење: 1) да

ли се црквеноопштински управни одбор допуњава члановима заменицима по реду или су чланови заменици лични заменици дотичних чланова црквеноопштинског управног одбора и 2) да ли, у случају оставке или смрти претседника и потпретседника црквеноопштинског савета, савет бира себи новог претседника и потпретседника или претседничко и потпретседничко место у томе случају треба аутоматски да припадне првој двојци чланова црквеноопштинског управног одбора и да на њихова места чланова одбора аутоматски долазе њихови заменици, — донео је Патријаршиски управни одбор, у седници од 29 марта 1937 год. под Бр. 21149—1936/зап. 40—1937, ову одлуку:

„Епархиском управном одбору Епархије... има се одговорити:

1) По члану 187 став други Устава Српске православне Цркве црквеноопштински савет бира из своје средине.... „чланове црквеноопштинског управног одбора као и једнак број заменика“, дакле не одређује, да сваки члан црквеноопштинског управног одбора има свога заменика — као што је то изрично одређено за чланове Патријаршиског управног одбора (чл. 87 Устава) — већ само да заменика има једнак број; из тога излази, да у случају, када се у црквеноопштинском управном одбору упразни које место, долазе на ово заменици по реду како су изабрани;

2) ако се упразни место председника и потпредседника црквеноопштинског савета, не могу на њихова места никако аутоматски доћи прва два члана црквеноопштинског управног одбора, већ се њихова места морају попунити новим избором у седници црквеноопштинског савета, јер председника и потпредседника бира црквеноопштински савет тајним гласањем (члан 182 став други Устава), претходно се има савет попунити заменицима на потпун број”.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 21149—1936/зап. 40—1937 од 29 марта 1937 год. — „Гласник”, број 13 и 14 за 1937 год. стр. 391.

Члан 188

Број чланова Црквеноопштинског управног одбора у појединим црквеним општинама одређује Епархиски управни одбор.

§ 55 Сprovedбене наредбе:

Број чланова Црквеноопштинског управног одбора одређује се засад овако:

Ако је у Црквеноопштинском савету 24 члана, у Одбору има бити 6 чланова и толико заменика.

Ако је у Црквеноопштинском савету 30 чланова, у Одбору ће бити 8 чланова и 8 заменика.

Ако је у Црквеноопштинском савету

40 чланова, у Одбору ће бити 12 чланова и 10 заменика.

Ако је у Црквеноопштинском савету 60 чланова, у Одбору ће бити 12 чланова и 12 заменика.

У овај број не рачуна се председник, потпредседник Црквеноопштинског савета, те парох (старешина цркве), јер они улазе у Црквеноопштински управни одбор у истом својству и положају какав имају у Црквеноопштинском савету, то јест задржавају свој досадањи у Црквеноопштинском савету положај према члану 191 црквеног Устава.

Члан 189

Црквеноопштински управни одбор бира секретара, благајника и потребан број татора, по потреби и ван своје средине.

Члан 190

У Црквеноопштински управни одбор не могу бити једновременно изабрана лица која су у сродству предвиђеном у чл. 70.

У вези акта тога Епархиског управног одбора... којим се тражи објашњење: да ли лица која се помињу у члану 189 Устава Српске православне Цркве (секретари, благајници и татори црквене општине), могу бити у сродству са члановима црквеноопштинског управног одбора, Патријаршиски управни одбор, на предлог

својега Уредбодавног пододбора, даје ово објашњење:

По члану 190 Устава Српске православне Цркве у црквеноопштински управни одбор не могу бити једночасовно изабрана лица која су у сродству предвиђеном у члану 70 Устава. Та се одредба односи на чланове црквеноопштинскога управног одбора, а не односи се на лица: секретара, благајника и татора које црквеноопштински управни одбор поставља себи ван своје средине, јер ова лица постављањем за црквеноопштинске функционере не постају тиме уједно и чланови црквеноопштинског управног одбора, нити у црквеноопштинском управном одбору имају право одлучивања по предметима који су на дневном реду, — они су службеници, намештеници црквене општине и за њих нема никакве одредбе у Уставу да не могу бити у сродству са члановима црквеноопштинскога управнога одбора.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 1041/416—1937 од 17 децембра 1937 год. — „Гласник” број 7 од 1938 год., стр. 105.

Члан 191

Изабрани члан Црквеноопштинског управног одбора остаје и даље члан Црквеноопштинског савета.

Члан 192

Црквеноопштински управни одбор састаје се на позив председника у седнице, најмање

један пут месечно, а према потреби и више пута.

На захтев већине чланова, председник је дужан сазвати седницу Управног одбора. У том захтеву мора бити тачно означен предмет ради кога се тражи сазив седнице.

§ 56 Сироведбене наредбе:

Под већином чланова разуме се проста већина, која је према члану 193 довољна и за доношење правоваљаних одлука Црквеноопштинског управног одбора.

Члан 193

Црквеноопштински управни одбор може пуноважно решавати, ако је у седници присутна већина чланова. Одлуке се доносе простом већином гласова присутних чланова. Ако су гласови подједнако подељени, одлучује глас председников.

Члан 190

Дужности су Црквеноопштинског управног одбора у главном ове:

1) чува и штити углед и интересе цркве и црквене општине;

2) потпомаже црквену власт у религиозноморалном и културнопросветном подизању и васпитању народа, у чувању и неговању корисних и лепих обичаја, као и у искорењавању рђавих и штетних навика;

3) извршује одлуке Црквеноопштинског савета и наредбе претпостављених црквених власти;

4) сарађује са парохом при изради бирачких спискова;

5) поставља и отпушта црквеноопштинско службено особље, сем црквеног појца и црквењака (чл.168 т. 16);

6) пази да уживаоци црквених добара ова држе у добром стању;

7) саставља инвентар покретног и непокретног имања, и по један примерак сваке године доставља Епархиском управном одбору;

8) управља црквеном имовином и стара се о њеном унапређењу; брине се да се фондовске, задужбинске (закладне) имовине употребљавају у сврхе којима су намењене;

9) обезбеђује законским исправама о праву својине црквену непокретну имовину, и осигурава је од пожара, а по потреби и од других елементарних непогода;

10) стара се у споразуму са парохом о потребним средствима за вршење богослужења, одржавање, снабдевање и украшавање храмова, парохијских домова, звоника, гробља, дворишта; води бригу о изналажењу средстава и спремању предрачуна и планова, које подноси Црквеноопштинском савету, затим епархиској власти на коначно одобрење, за грађњу и подизање нових храмова, парохиских домова и других црквеноопштинских зграда;

11) води бригу о уредном плаћању пореза и свих других обавезних дажбина, које су законом одређене;

12) прегледа сваког месеца рачуне благајника и татора, као и других рачунопологача, и настојава да они врше своју дужност тачно и савесно;

13) саставља и предлаже Црквеноопштинском савету годишње предрачуна расхода и прихода црквеноопштинских, а тако исто склапа и сређује завршне рачуне, и подноси их са инвентарима Црквеноопштинском савету на преглед и даљу надлежност;

14) чини предлоге, молбе и претставке вишим црквеним властима о свима својим потребама, и

15) подноси крајем сваке године извештај Црквеноопштинском савету о своме раду.

Члан 195

Кад Црквеноопштински савет расправља о рачунима или одговорности због какве неправилности или немарности Црквеноопштинског одбора, овај је дужан давати Савету потребна разјашњења, али у одлучивању о тим предметима чланови Црквеноопштинског управног одбора немају права гласа у Савету. У том случају председава почасни претседник Црквеноопштинског савета.

в) Заједничке одредбе за Црквеноопштински савет и Црквеноопштински управни одбор.

Члан 196

Парох (старешина цркве) има право жалбе надлежној власти у року од четрнаест дана

против одлуке Црквеноопштинског савета и Црквеноопштинског управног одбора које би биле донесене против црквених прописа или на штету верских и моралних интереса црквених, као и против одлука којима не би били уважени његови образложени предлози о подмирењу потреба светих храмова, гробља и других освећених места.

§ 57 *Сироведбене наредбе:*

Парох (старешина цркве) већ по свом свештеничком позиву и положају своме, како у парохији (члан 16 тачка 8 и 11) тако и у црквеној општини (члан 176 алинеја 2 и 162 алинеја 3), дужан је да се правом жалбе надлежној власти против одлука Црквеноопштинског савета и Црквеноопштинског управног одбора у наведеним случајевима послужи.

Члан 197

Служба чланова Црквеноопштинског савета и Црквеноопштинског управног одбора почасна је, и врши се бесплатно.

Члан 198

Епархиски управни одбор може, на тужбу или по званичној дужности, искључити из Црквеноопштинског савета и управног одбора сваког члана:

а) који изгуби један од оних услова који се траже по одредбама овог Устава за члана Црквеноопштинског савета или Управног одбора;

б) који своју дужност занемари, и од седнице три пута узастопце без оправданог разлога изостане;

в) који се не покорава наредбама старијих власти и омета извршење пуноважних одлука.

Члан 199

Ако би Црквеноопштински управни одбор занемарио своје дужности, или ако би прекорачио свој делокруг, или не би извршио наредбе и одлуке претпостављених црквених власти, или најзад, ако би се у њему појавили таки раздори и нереди који би ометали успешно, правилно и редовно вршење послова, а Црквеноопштински савет не би предузео мере против таквог рада, Епархиски управни одбор има права разрешити Црквеноопштински савет и управни одбор, и наименовати нарочито привремено поверенство од три до пет чланова.

Наименовано привремено поверенство отправља послове Црквеноопштинског савета и Управног одбора све дотле док Епархиски управни одбор не стекне уверење да су се прилике толико средиле да се може изабрати нов Црквеноопштински савет и управни одбор и послови вршити у смислу одредаба овог Устава.

Епархиски управни одбор Епархије... моли за објашњење по овоме: 1) да ли Привремено поверенство (члан 199 Устава Српске православне Цркве) може доносити пуноважне закључке по свима предметима из делокруга црквеноопштинског

савета и управног одбора (члан 185 и чл. 194 Устава), а ако не може, како ће се доносити у томе случају предрачуни, закључивати прирез изнад 10% и др., и 2) шта да се ради у случају црквене општине у В., у којој је по извиђају, због несавесног рада црквеноопштинске управе, морало бити постављено Привремено поверенство, али како се ниједан парохијанин није хтео примити чланства у томе поверенству, предате су црквеноопштинске агенде тамошњем свештенику?

Одлука: Епархиском управном одбору Епархије... има се одговорити ово:

1) Према јасноме тексту става другог члана 199 Устава Српске православне Цркве „наименовано привремено поверенство отправља послове црквеноопштинског савета и управног одбора све дотле док Епархиски управни одбор не стекне уверење, да су се прилике толико средиле, да се може изабрати нов црквеноопштински савет и управни одбор и послове вршити у смислу одредаба овога Устава.” Ни једне изнимке нема ни у овом члану ни иначе, па је према томе несумњиво, да Привремено поверенство отправља све послове црквеноопштинског савета и управног одбора, и то тим пре, што Епархиски управни одбор није никаквим роком везан у погледу успостављања редовног стања, већ му је остављено да према приликама сам оцени када ће бити згодно да се бира нов црквеноопштински

савет и управни одбор, па је логично, да дотле њихове агенде има да отправља Привремено поверенство.

2) цитирани члан Црквеног устава у својем првом ставу прописује, да Привремено поверенство мора имати најмање 3—5 чланова. Према томе, Епархиски управни одбор мора настојати, да састави то поверенство бар од минималног броја чланова. А како црквеноопштинске послове мора неко отправљати, не остаје ништа друго него да се месном парохији повери отправљање ових послова све донде док се не нађе потребан број чланова за привремено поверенство.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 5605/зап. 86 — 1937 од 29 марта 1937 год. — „Гласник” број 13 и 14 за 1937 год., стр. 391.

*

Види и одлуку Патријаршиског управног одбора уз чл. 182 Устава.

Члан 200

Епархиски управни одбор властан је у сваку седницу Црквеноопштинског савета или Управног одбора, редовну и ванредну, изаслати свога изасланика, са потребним упутствима.

14 Настојатељ и братство манастира

Члан 201

Сви свештенмонаси и монаси српских православних манастира под непосредним су надзором и влашћу манастирских настојатеља.

Епархиски Архијереј врховни је настојатељ и надзорник свих мушких и женских манастира и манастирских братстава у својој епархији.

§ 58 *Сироведбене наредбе:*

И они свештеномонаси и монаси, који не живе у самом манастиру, а у списку су његова братства, потпадају под надзор и власт настојатеља свога манастира, уколико није тај надзор, или та власт, по службеном положају тога свештеномонаха односно монаха, пренесена на друго надлежно лице или тело.

Члан 202

Манастиром где у братству има најмање три члана управља настојатељ манастира уз помоћ братства.

Сви свештеномонаси и монаси манастира чланови су братства манастирског.

§ 59 *Сироведбене наредбе:*

Чланови манастирског братства су и они свештеномонаси и монаси који служе или живе ван своје свете обитељи, али Управи манастира помажу непосредно само они, који стално у манастиру живе. Сваки од монашких лица мора припадати братству којег манастира.

Члан 203

Настојатељ манастира је заступник, непосредна управна и надзорна власт свога ма-

настира и братства, чувар црквених и манастирских правила и извршилац наређења надлежних црквених власти.

Непосредни помоћник и заменик настојатеља је намесник.

Члан 204

Настојатељи манастира су свештеномонаси, чије се квалификације прописују уредбом предвиђеном у члану 207.

Члан 205

У манастиру у коме има више од четири сабрата, настојатеља и намесника бира братство под претседништвом изасланика епархиског Архијереја. Овај избор потврђује епархиски Архијереј.

У манастирима где је мање од четири сабрата настојатеља и намесника именује Архијереј.

У манастирима где је мање од четири сабрата настојатеља и намесника именује Архијереј.

Епархиски Архијереј може у случају потребе назначити привременог настојатеља. Стални настојатељ може се разрешити од управе односно преместити по образложеној молби, пристанку или осуди.

§ 60 *Сироведбене наредбе:*

У избору настојатеља манастирског учествују како чланови братства који живе у самој обитељи тако и они, који су

ван свога манастира на служби, или ван свога манастира живе.

Члан 206

Настојатељ с братством, сем делокруга који ће му се одредити у нарочитој уредби (члан 207), врши и ове дужности:

1) доноси за посебне потребе манастира годишњи предрачун расхода и прихода и саставља завршни рачун, и шаље их на преглед Епархиском управном одбору, који предрачун прегледа и одобрава у споразуму са Епархиским црквеним судом, а завршне рачуне по прегледу доставља, са својим мишљењем Патријаршиском управном одбору, који решава о томе у сагласности са Светим архијерејским синодом;

2) доноси одлуке о отуђењу и задужењу манастирске имовине и спроводи их Епархиском управном одбору, који их са својим мишљењем доставља на одобрење, и то до вредности од 1.000.000 динара Патријаршиском управном одбору, а преко те суме, Патријаршиском савету; Патријаршиски управни одбор решава о томе у сагласности са Светим архијерејским синодом, а Патријаршиски савет са Светим архијерејским сабором;

3) доноси одлуке о отписивању потраживања која се не могу наплатити и о расходовању ствари, и спроводи их Епархиском управном одбору за потраживања до 10.000 динара и расходовање ствари до 50.000 динара, а преко тих сума Патријаршиском управ-

ном одбору преко Епархиског управног одбора, који их доставља са својим мишљењем; Епархиски управни одбор решава о томе у сагласности са Епархиским црквеним судом а Патријаршиски управни одбор у сагласности са Светим архијерејским синодом;

4) доноси одлуке о вођењу и одустајању парница и условима поравнања, и спроводи их на одобрење, и то Епархиском управном одбору до вредности од 100.000 динара, а преко те суме Патријаршиском управном одбору, преко Епархиског управног одбора, који их доставља са својим мишљењем; Епархиски управни одбор решава о томе у сагласности са Епархиским црквеним судом, а Патријаршиски управни одбор у сагласности са Светим архијерејским синодом;

5) доноси одлуке о узимању и давању под закуп манастирског имања и доставља их на одобрење, и то Епархиском управном одбору до вредности од 100.000 динара, а преко те суме, Патријаршиском управном одбору преко Епархиског управног одбора, који их доставља са својим мишљењем; Епархиски управни одбор решава о томе у сагласности са Епархиским црквеним судом, а Патријаршиски управни одбор у сагласности са Светим архијерејским синодом.

Члан 207

Посебну уредбу за унутрашњи и спољашњи манастирски живот прописује Свети архијерејски сабор.

III ЦРКВЕНЕ КРИВИЦЕ И КАЗНЕ

Члан 208

Кривице по канонима и црквеним прописима које извиђају и суде надлежне црквене власти ове су:

- а) свештених лица оба реда;
 - 1) преступи против вере и учења Цркве, као и црквеног поретка;
 - 2) владање које не доликује свештеничком чину и положају;
 - 3) невршење, односно немарљиво вршење службених свештеничких дужности и законитих наредаба претпостављених власти;
 - 4) увреде и клевете које једно свештено лице нанесе другом свештеном лицу;
 - 5) изнуђивање непрописне награде за свештенорадње;
 - 6) претресање и критиковање, у беседама, црквених и државних закона као и наредаба црквених и државних власти и њихових поступака;

б) верних:

- 1) преступи против вере и учења Цркве;
- 2) преступи против хришћанског морала.

Члан 209

Кривице се извиђају и суде по службеној дужности или на основу поднесене тужбе.

Члан 210

Црквене казне су ове:

- а) за свештена лица оба реда:

- 1) опомена;
- 2) укор;
- 3) новчана казна до 50% месечних принадажности, највише до године дана.
- 4) епитимија, највише до 30 дана;
- 5) премештај на друго место службовања;
- 6) привремена забрана свештенодејства, највише до године дана;
- 7) губитак парохиске службе, односно звања;

Св. Архијерејски Сабор, у тумачењу члана 210 т. 5. Црквеног Устава у седници својој од 10/23 маја 1933 год. под АСБр. 143/зап. 76 т. X донео је ову одлуку:

„У тумачењу чл. 210 т. 5 Црквеног Устава констатује се: да је тачка 6 чл. 174 Закона о Црквеним властима одговарала тачки 5 чл. 210 Црквеног Устава а казна предвиђена чл. 210 Црквеног Устава (губитак парохиске службе, односно звања) има се разумети као губитак парохије, односно звања за свагда.”

Гласник — службени лист Српске православне Патријаршије, 1933, стр. 425.

- 8) доживотна забрана свештенодејства;
- 9) лишење свештеничког чина и
- 10) лишење свештеничког чина са искључењем из црквене заједнице;

б) за верне:

- 1) привремено лишење појединих права и почести у Цркви;

2) искључење из црквене заједнице на извесно време, и

3) коначно искључење из црквене заједнице.

Члан 211

За свештена лица оба реда казну опомене, укора, епитимије до петнаест дана, и забране свештенодејства до тридесет дана изриче надлежни епархиски Архијереј, а казну премештаја у друго место, забране свештенодејства више од тридесет дана и остале казне само надлежни Црквени суд; за верне казну, привременог лишења појединих права и почасти у Цркви, изриче надлежни архијереј, а остале казне надлежни Епархиски црквени суд.

Казне које изриче епархиски Архијереј одмах су извршне (чл. 102, т. 21), а казне које изриче Епархиски црквени суд подлеже разматрању и суђењу Великог црквеног суда према чл. 74.

Члан 212

Нико се не може казнити ниједном црквеном казном без претходног саслушања његова.

Члан 213

Кривице, за које се казни по општем кривичном закону или по казним одредбама других државних закона, извиђају и суде надлежне државне власти.

Члан 214

Кад надлежне државне власти покрену кривични поступак против ког свештеног лица, дужне су одмах о томе да известе надлежног Архијереја, као и о коначној одлуци коју буду донели по дотичном предмету. У том случају надлежне црквене власти расмотриће дело, решити да ли је тиме осуђено свештено лице учинило какву свештеничку кривицу, и изрећи над таквим лицем и казну прописану овим Уставом.

Члан 215

Ако је против свештеног лица поднесена тужба за такву кривицу која је проузроковала саблазан у народу и служи на срамоту свештеничком чину, епархиски Архијереј може тако свештено лице, одмах чим се поведе истрага, одлучити од свештенодејства до пресуде Црквеног суда.

Доносећи одлуку о одлучењу од свештенодејства, надлежни Архијереј може одредити да се свештеном лицу привремено умање његове припадности до половине.

Члан 216

У случају оптужбе за злоупотребу материјалне природе, оптуженог може епархиски Архијереј од управе разрешити, док се његова кривица коначно не извиди и не пресуди.

Члан 217

Казне забране свештенодејства, без обзира на трајање, повлаче умањење припадности у једној половини, за време док казна траје, у корист заменика.

Члан 218

Казне предвиђене под тач. 4 до 6 закључно у члану 210 повлаче заустављање напредовања у чину и припадностима највише за три године према одлуци црквене власти која је изрекла казну.

Члан 219

Свештена лица, која као таква служе у државној служби, чим буду осуђена на доживотну забрану свештенодејства или на лишење свештеничког чина, губе своје звање. Ова свештена лица, када буду одлучена или осуђена на забрану свештенодејства, престају вршити дужност свога звања, док траје та забрана, и за све то време примају половину својих припадности.

Члан 220

Одредбе о црквеним кривицама и казнама односе се и на пензионисана свештена лица, уколико се на њих могу примењивати.

IV

ЦРКВЕНА ПРОСВЕТА

Члан 221

Српска православна Црква води старање о неговању и развијању црквенопросветне и

црквене уметности, и у ту сврху оснива и подиже потребне школе и заводе.

Члан 222

За образовање српског православног свештенства оба реда у Српској православној Цркви постоје више и ниже богословске и монашке школе. Ове школе оснива Свети архијерејски сабор у споразуму са Патријаршиским саветом, а укида их по својој одлуци.

Члан 223

Свака богословска и монашка школа има своје општежиће (интернат).

Члан 224

Наставници у богословским и монашким школама могу бити лица која су православне вере и имају прописане квалификације за наставничку службу.

Професори за богословске предмете морају бити у свештеничком или монашком чину.

Члан 225

Наставни план и програм предавања у богословским и монашким школама прописује Свети архијерејски сабор.

Члан 226

Ректоре богословија и управитеље монашких школа бира Свети архијерејски сабор, а наставничко особље бира Свети архијерејски синод на предлог епархиског Архијереја.

Члан 227

Богословске и монашке школе стоје под врховним надзором и управом Светог архијерејског синода, а под непосредним надзором надлежног епархиског Архијереја.

Члан 228

Уредбе о богословским и монашким школама прописује Свети архијерејски синод.

Члан 229

За оснивање и уређење осталих црквено-просветних школа и завода надлежан је, за опште установе, Свети архијерејски сабор у споразуму са Патријаршиским саветом; за епархиске, црквеноопштинске и манастирске, епархиски Архијереј у споразуму са Епархијским, односно Црквеноопштинским саветом, односно са манастирском управом и братством; — све с одобрењем Патријаршког управног одбора, ако издржавање тих школа и завода пада на терет предрачуна расхода и прихода за опште црквене потребе.

V

ЦРКВЕНА ИМОВИНА

Члан 230

Српска православна Црква самостално управља и слободно располаже црквеном имовином, црквеним фондовима и задужбинама (закладама), као и својим приходима, у границама Закона о Српској православној Цркви и овог Устава.

Вид. Уредбу о рачуноводству Српске православне Цркве и њених установа и фондова, од 6/19 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 425; и Уредбу о управи, руковању, контроли и надзору црквених фондова, задужбина (заклада) и добара, од 6/19 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 438.

Члан 231

Сви годишњи расходи и приходи Српске православне Цркве предвиђају се у годишњим предрачунима расхода и прихода, који се састављају одвојено према општим или посебним потребама које имају да задовоље.

За опште потребе Српске православне Цркве Патријаршки управни одбор доноси предрачун општих расхода и прихода, а завршне рачуне подноси на одобрење Патријаршиском савету.

За посебне потребе епархија, црквених општина и манастира доносе органи ових тела, надлежни за то по овом Уставу, предрачун расхода и прихода односне епархије, црквене општине или манастира. Предрачуне епархија одобрава Патријаршки управни одбор а предрачуне црквеноопштинске и манастирске Епархиски управни одбор.

Завршне рачуне епархија, црквених општина и манастира доставља Епархиски управни одбор на одобрење Патријаршиском управном одбору (чл. 94 т. 4).

Члан 232

Расходи и приходи црквених фондова као и црквених завода и установа предвиђају се у односним предрачунима расхода и прихода, према томе у чију надлежност долази руковање и управа, као и старање о њиховој употреби и потребама.

Приходи и расходи црквених задужбина (заклада) предвиђају се такође у односним предрачунима, ако су расходи намењени потребама цркве.

Члан 233

Органи који су надлежни за састављање, односно доношење, годишњег предрачуна расхода и прихода дужни су састављати и годишње завршне рачуне, које подnose на преглед и разрешење властима у чију надлежност то спада.

Члан 234

По црквеним буџетима наредбодавци су, и то: по буџету општих расхода и прихода Српске православне Цркве, председник Патријаршког управног одбора, односно његов заменик; по буџету епархијском, председник Епархијског управног одбора, односно његов заменик; по буџету црквених општина, председник Црквеноопштинског управног одбора; и по буџету манастира, настојатељ манастира.

Наредбодавац по буџету за опште потребе Српске православне Цркве, као и наредбо-

давци по епархијским буџетима, могу своје наредбодавно право да пренесу на подручне органе до суме од 20.000 динара.

§ 61 *Сироведбене наредбе:*

Наредбодавци су ова лица:

Српске православне Цркве: председник Патријаршког управног одбора, односно његов заменик; епархије: председник Епархијског управног одбора, односно његов заменик; богословија и монашке школе: ректори и управник монашке школе; црквених општина: председник Црквеноопштинског управног одбора; манастира: настојатељи; задужбина, фондова и појединих храмова: председници, уколико по правилима за поједине задужбине — фондове и храмове није друкче предвиђено (чл. 5).

Орган, на кога је наредбено право пренесено, дужан је што пре, а најдаље у року од 40 дана, оправдати учињене издатке.

Већи издаци без одобрења смеју се чинити само у прликама које не трпе одлагање.

Члан 235

Рачунополагачи су сви они органи и лица којима је, овим Уставом или уредбама и осталим прописима, поверено руковање црквеним новцем, стварима и материјалом.

§ 62 *Сїроведбене наредбе*, уз чл. 235 Устава:

Рачунополагачи су ова лица:

Српске православне Цркве, кога одреди претседник Патријаршиског управног одбора, односно његов заменик; епархије, кога одреди претседник Епархиског управног одбора, односно његов заменик; богословија и монашке школе: економи; црквених општина: благајници; манастира: намесници; задужбина, фондова и појединих храмова: њихови благајници.

Члан 236

Наредбодавци и рачунополагачи одговорни су материјално за свој рад који би био противан прописима.

§ 62 *Сїроведбене наредбе*, уз чл. 236 Устава:

У случају злоупотребе наредбодавци и рачунополагачи одговарају солидарно и то: морално, материјално и кривично.

Члан 237

За покриће расхода Српске православне Цркве служе ови извори:

1) приходи од црквених и манастирских добара, храмова, фондова и задужбина;

2) црквене таксе по чл. 12 Закона о Српској православној Цркви;

3) приход од државне накнаде по чл. 22 Закона о Српској православној Цркви;

4) државна помоћ по члану 21 Закона о Српској православној Цркви;

5) црквени прирез на непосредни порез по чл. 10 Закона о Српској православној Цркви, и

6) помоћ самоуправних тела и других установа, као и добровољни прилози, дарови, завештања.

Члан 238

Опште потребе Српске православне Цркве које се предвиђају у предрачуну општих расхода и прихода, подмириваће се:

1) приходима из општих црквених добара;

2) приходима од црквених такса из тачке 2 чл. 237, уколико се за опште потребе наплаћује;

3) приходима из извора предвиђених у тачци 3 и 4 члана 237;

4) приходима од црквених фондова и задужбина, као и ванредним приходима од добровољних прилога, дарова и завештања, уколико су намењени општим потребама;

5) приходима од нарочитог разрезивања на приходе црквених општина, манастира и епархија; и

6) приходима од црквеног приреза поменутог у тачци 6 члана 237, у колико за опште потребе буде расписан.

Члан 239

Посебне потребе епархија подмириваће се:

1) приходима од епархиских добара;

2) приходима од црквених фондова, задужбина, и ванредним приходима од помоћи

самоуправних тела и других установа, као и приходима од добровољних прилога, дарова и завештања, у колико су намењени епархијским потребама;

3) приходима од нарочитог разрезивања на приходе црквених општина и манастира;

4) приходима од црквених приреза из т. 6 члана 237, уколико за потребу епархије буде расписан.

Члан 240

Посебне потребе црквених општина подмириваће се:

1) приходима од храма и црквеноопштинских добара;

2) приходима од црквених фондова, задужбина, као и ванредним приходима од помоћи самоуправних тела и других установа, од добровољних прилога, дарова и завештања, уколико су намењени црквеноопштинским потребама; и

3) приходима од црквеног приреза из тачке 6 члана 237, уколико за потребу црквене општине буде расписан.

Члан 241

Посебне потребе манастира подмириваће се:

1) приходима од њихових храмова и добара;

2) приходима од њихових радионица и рукотворина;

3) приходима од њихових фондова, задужбина и установа, као и ванредним приходима

од помоћи самоуправних тела и других установа, од добровољних прилога, дарова и завештања.

§ 63 Сироведбене наредбе:

У посебне потребе за подмиривање манастира рачунају се још и приходи од опслуживања парохија (чл. 162).

Члан 242

Које се потребе сматрају за опште потребе Српске православне Цркве, а које пак за посебне потребе епархија, црквених општина и манастира, прописиће се уредбом предвиђеном у чл. 2 Закона о Српској православној Цркви, коју ће донети Патријаршијски савет у споразуму са Светим архијерејским сабором, и у којој ће се прописати и ближе одредбе о саставу и одобрењу предрачуна расхода и прихода и завршних рачуна, као и о целокупној рачуноводственој радњи и контроли у Српској православној Цркви.

Члан 243

Црквена су добра она покретна и непокретна имовина која је својина Цркве као општа имовина Српске православне Цркве, или је својина појединих епархија, манастира, црквених општина, храмова, задужбина, самосталних установа или таквих фондова.

Општим добрима Српске православне Цркве сматрају се патријаршијска, митрополијска и епископска добра.

Члан 244

Црквена добра и њихови приходи употребљавају се на опште или посебне црквене потребе, и не могу се на друге сврхе употребљавати.

Члан 245

За непокретна црквена добра морају се имати законске исправе о својини.

§ 64 *Сироведбене наредбе:*

Епархиски црквени суд позваће одмах органе који управљају непокретном црквеном имовином, да је, уколико то није до сад учињено, снабдеју законским исправама о својини (тапијама, грунтовым изводима). У непокретну црквену имовину рачунају се и сви имовински објекти побројани у чл. 35 црквеног Устава.

Члан 246

За сва црквена добра морају се уредно водити тачни прописани инвентари, а састављају их оне власти и органи који добрима непосредно управљају.

§ 65 *Сироведбене наредбе:*

Власти и органи који црквеним добрима управљају или се њима служе морају их инвентарисати (чл. 146 т. 7).

Инвентарисање има се обавити у року од 6 месеци по ступању на снагу овог

Устава. Оно се односи на целокупну непокретну и покретну имовину Српске православне Цркве и мора бити састављено у три равногласна примерка. Један примерак остаје код оне власти, тела и органа код кога је састављен, други се шаље Епархиском управном одбору, а где овог нема Црквеном суду, а трећи ради евиденције Светом архијерејском синоду.

Члан 247

Црквена добра осигуравају се против штете од пожара и других непогода, на начин како то буде уређено посебном уредбом, коју ће донети Патријаршки савет.

§ 66 *Сироведбене наредбе:*

Црквена добра уколико нису пре осигурана имају се осигурати само код црквених Завода за осигурање. Посебну Уредбу о осигурању донеће Патријаршки савет (чл. 263).

Вид. Уредбу о осигурању српско-православних добара против штете од пожара и других непогода, од 4/17 јуна 1936 год. — „Гласник” 1936, стр. 476.

Члан 248

Црквена непокретна имовина, која је дарована са нарочитом наменом (задужбине, завештања итд.), не може се задужити нити отуђити, ако је дародавац то нарочито забранио.

Члан 249

Манастири се могу економски удруживати ради рационалнијег обрађивања и савременије економије својих имања, као и оснивати своје радионице, а по одобрењу Патријаршког управног одбора стављеном у сагласности са Светим архијерејским синодом на предлог епархиског Архијереја.

Члан 250

Патријаршки савет прописује начин управљања, руковања и употребљавања црквених добара, као и вођење надзора и контроле над тим добрима.

Вид. *Уредбу о управи, руковању, контроли и надзору црквених фондова, задужбина (заклада) и добара*, од 6/19 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 438.

Члан 251

Патријаршки управни одбор решава коначно и сва она питања о имовини која нису овим Уставом додељена у надлежност ниједној црквеној власти.

Члан 252

Српски црквени фондови су они који су од Српске православне Цркве, или њених саставних делова, завода и установа основани, или буду основани с одређеном наменом за опште потребе Српске православне Цркве или за посебне потребе њених саставних делова, завода и установа.

Члан 253

Српске црквене задужбине (закладе) су оне које су поједини добротвори основали, или их буду основали са одређеном наменом за верске, црквенопросветне, добротворне или друге потребе Српске православне Цркве, или појединих њених саставних делова, завода и установа. Исто тако, црквене задужбине су и оне које нису намењене црквеним потребама и циљевима, али су поверене на управу и руковање црквеним властима, заводима и установама.

Члан 254

За сваки фонд и сваку задужбину (закладу) морају постојати правила, у којима је одређена имовина, намена, начин њиховог управљања и надзора као и начин заступања пред властима.

Оснивање фондова и примање задужбина (заклада), као и њихова правила, одобрава Патријаршки управни одбор.

Уколико не постоје правила за поједине фондове и задужбине (закладе), прописује их Патријаршки управни одбор.

Члан 255

За чисто јерархиске мисијске потребе устанављува се Синодални фонд, којим управља Свети архијерејски синод.

У предрачуну општих расхода и прихода Српске православне Цркве мора се сваке го-

дине предвидети потребан кредит за дотацију Синодалном фонду, која не може бити мања од 1% укупно предвиђених прихода за дотичну буџетску годину.

Правила Синодалног фонда:

Свети Архијерејски Сабор у седници својој од 3/16 маја 1933 г. под АСБр. 22/зап. 31 усвојио је и озаконио Правила Синодалног фонда чији текст гласи овако:

„§ 1. За јерархиске мисијске потребе установљава се при Светом Архијерејском Синоду фонд под именом „Синодални фонд“ (чл. 255 Црквеног Устава) Српске православне Цркве.

§ 2. Средства овога фонда су ова: — У предрачуну општих расхода и прихода Српске православне Цркве мора се *обавезно* предвидети сваке године дотација Синодалном фонду у износу најмање 1% од укупно предвиђених прихода за дотичну буџетску годину (чл. 255 Црквеног Устава).

Уз ову редовну и обавезну годишњу дотацију улазе у благајну Синодалног фонда: добровољни прилози, поклони и завештаји приложника и добротвора овога фонда, као и део од казна за добротворне црквене казне.

У овај фонд улази и чист приход од разних књижевних издања и подузећа Светог Архијерејског Синода.

§ 3. Синодални фонд правно је лице, способно да по прописима закона стиче, умножава и држи како покретна тако и непокретна добра и да са њима располаже у границама ових правила, завештајних писама и по решењима светог Архијерејског Сабора.

§ 4. Овај фонд заступа пред државним властима Претседник Светог Архијерејског Синода или његов опуномоћени заменик.

§ 5. За осигурање увећавања Синодалног фонда има се за првих 10 година сваке године једна четвртина а после једна десетина од чистог прихода за дотичну годину унети у неприкосновену главницу, од које се могу само камате трошити.

У главницу се исто тако уносе и завештаји (чл. 2), ако дародавци друкчије не одреде у своме завештању.

§ 6. Синодалним фондом управља Свети Архијерејски Синод а под надзором Светог Архијерејског Сабора.

§ 7. Годишње предрачунае расхода и прихода и завршне рачуне одобрава на предлог Светог Архијерејског Синода Свети Архијерејски Сабор (чл. 63 т. 24 Цркв. Устава); Сабор решава и о задужењу и отуђењу фондовске имовине.

§ 8. Наредбодавац је фонда Претседник Светог Архијерејског Синода или, по његову овлаштењу његов законити у Светом Архијерејском Синоду заменик, а рачунополагач је од Светог Архијерејског Синода нарочито одређени благајник Светог Архијерејског Синода и обадва се управљају само према одлукама Светог Архијерејског Синода.

§ 9. Из прихода Синодалног фонда подмирују се првенствено трошкови спољашње и унутрашње црквене мисије за ширење, утврђење и одбрану вере и чистоте хришћанског морала; затим, трошкови за унапређење црквене књижевности и уметности као и трошкови одржавања догматског и канонског јединства и везе са осталим православним Црквама. Одавде се подмирују и трошкови за издавања и уређивања разних синодалних књижевних и других издања.

§ 10. Приходи из општег буџета Српске Православне Цркве, намењени овом фонду (чл. 2) уносе се у фонд у току буџетске године, перцентуално према оствареном буџету.

§ 11. Однос Синодалног фонда према фондовима са сличном наменом у бившим покрајинама, као што је Синодални фонд у бив. Карловачкој Митрополији, решиће се доцније по прописима чл. 270, у вези са чл. 256 и 267 Устава Црквеног.

§ 12. Овај Правилник доноси и мења Свети Архијерејски Сабор (чл. 63 т. 24) и ступа у живот код се обнародује у службеном листу Српске Православне Цркве”.

— „Гласник српске православне патријаршије”, број 23 и 24 од 15 (2) јуна 1933 год., стр. 353. —

Члан 256

Сви црквени фондови и задужбине (заклада) служе само оним сврхама којима су намењене.

Намена постојећих фондова и задужбина (заклада) може се проширити на исте потребе у целој Српској православној Цркви и њеним саставним деловима. О томе решава Патријаршијски савет на предлог Патријаршиског управног одбора, а у споразуму са Светим архијерејским сабором.

Вид. Уредбу о сјајању црквеног фонда установљеног законом од 31 децембра 1882 године за Митрополију бивше Краљевине Србије са фондовима сродне намене, од 7/20 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 446.

Члан 257

Намена фондова и задужбина (заклада) може се, изузетно, изменити само ако постане неостварљива или је престала потреба за коју је одређена. О томе подноси образложени предлог Патријаршијски управни одбор, а од-

лучује Патријаршки савет, у споразуму са Светим архијерејским сабором. Одлуку о промени намене задужбине одобрава Краљ на предлог надлежног министра.

Члан 258

За званичне радње црквених власти, тела и органа, и у јерархиском и самоуправном делокругу, плаћају се у корист Српске православне Цркве само оне таксе који Свети архијерејски сабор посебним правилником пропише. Овај правилник одобрава Министар правде у споразуму са Министром финансија.

§ 67 *Сироведбене наредбе:*

До доношења Правилника о таксама за званичне радње црквених власти, тела и органа, плаћају се таксе државним властима предвиђене у Закону о таксама.

Члан 259

Одлуке о нарочитом разрезивању на приходе црквених општина, манастира и епархија, за опште потребе Цркве доноси Патријаршки савет у споразуму са Светим архијерејским сабором (чл. 238, тач. 5). За посебне потребе епархије доноси таку одлуку Епархиски савет (чл. 239, тач. 3), коју одлуку одобрава Патријаршки управни одбор у споразуму са Светим архијерејским синодом.

Члан 260

Одлуку о прирезу на непосредни порез, у смислу члана 10 Закона о Српској православној

ној Цркви, доноси, и то: за опште потребе Српске православне Цркве Патријаршки савет; за епархиске потребе Епархиски савет; а за црквеноопштинске потребе Црквеноопштински савет. Ове одлуке постају пуноважне када их одобри Министар финансија у споразуму са Министром правде.

Изузетно, ако Црквеноопштински збор, већином гласова који претстављају 75% пореске снаге у црквеној општини, донесе одлуку о прирезу до 10% закључно, његова је одлука извршна када је одобри Патријаршки управни одбор.

Црквени прирези за црквеноопштинске, односно епархиске потребе плаћају се у корист оне црквене општине односно епархије где се налази порезни објект.

По питању расписивања црквеноопштинског приреза на непосредни државни порез чланова црквених општина донео је Патријаршки управни одбор у седници својој од 29 марта 1937 год. под Бр. 16665—1936/зап. 21—1937, ово објашњење:

„По члану 260 Устава Српске православне Цркве и члану 10 Закона о Српској православној Цркви одлуку о прирезу на непосредни порез за црквеноопштинске потребе доноси црквеноопштински савет, но овакве одлуке постају пуноважне када их одобри Министар финансија у споразуму са Министром правде. Ово је редован поступак, но прирез од 10%, пре-

ма цитираним законским одредбама, може изузетно донети црквеноопштински збор већином гласова који претстављају 75% пореске снаге у црквеној општини и одлука црквеноопштинског збора извршна је када је одобри Патријаршиски управни одбор. Цитирани законски прописи, дакле, не одређују категорично, да прирез до 10% мора донети црквеноопштински збор, већ само изузетно дају могућност да се не мора тражити одобрење државних власти — овај случај претставља дакле, изузетак од правила, да се за сваку одлуку о расписивању приреза мора добити одобрење државних власти. Према томе логично је, да ако се црквена општина неће да користи овом изузетном мером, може црквеноопштински савет, који доноси одлуке о прирезу до неограничене висине, уз одобрење државних власти, донети одлуку и о прирезу испод 10%, но по себи се разуме, да и оваква одлука црквеноопштинског савета подлежи одобрењу истих фактора који одобравају одлуке црквеноопштинског савета о црквеноопштинском прирезу изнад 10%.

Одлука Патријаршиског Управног одбора Бр. 16665-1936/зап. 21—1937 од 29 марта 1937. — „Гласник” број 13 и 14 за 1937 год., стр. 390.

Члан 261

Црквене прирезе прикупљају органи државне пореске администрације једноремено и

у свему по прописима за државне дажбине, и предају их у тромесечним ратама, и то: општинске прирезе надлежном Црквеноопштинском управном одбору; епархиске прирезе надлежном Епархиском управном одбору, а прирезе које је расписао Патријаршиски савет за опште потребе Цркве Управној канцеларији при Патријаршиском управном одбору.

Члан 262

При Патријаршиском управном одбору постоји Управна канцеларија, која по упутствима и под надзором Патријаршиског управног одбора а под врховним надзором Патријарха, води управне послове црквене самоуправе.

Управна канцеларија има ова одељења: опште, економско и финансијско.

Уредбом, коју ће донети Патријаршиски савет, предвидеће се организација Управне канцеларије. Том уредбом могу се предвидети и друга одељења.

Члан 263

Средствима Цркве могу се оснивати заводи црквенофинансиски, заводи за осигурање, штампарије и књижаре, као и заводи и радионице за израду свећа, црквених утвари и других ствари потребних за богослужење.

Употреба свећа у Цркви зависи од одобрења црквених власти.

За снабдевање верних овим израђевинама и потребама за погребне и парастосе могу се оснивати нарочите црквене продавнице.

§ 68 *Сироведбене наредбе:*

Употреба свећа у целокупној православној Цркви зависи од одобрења црквених власти и смеју бити само од чистог воска.

Члан 264

Чланови црквенојерархиских и црквеносамоуправних тела и органа, изузев оних за које је овим Уставом друкчије прописано, примају за време свога рада дневнице, односно накнаде путних трошкова, из црквеносамоуправних средстава, према правилнику који ће прописати Патријаршијски савет у споразуму са Светим архијерејским сабором. Исто важи и за случај кад црквени достојанственици, као и остали службеници, и иначе путују по службеној дужности ван места свога становања.

§ 69 *Сироведбене наредбе:*

Путне трошкове и дневнице члановима јерархије и црквеноавтономних тела уколико не буду плаћани из државних средстава, до доношења Правилника сносиће њихове епархије.

Вид. Уредбу о накнади путних и службених трошкова органа и службеника Српске православне цркве, од 6/19 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 447.

VI

ПРЕЛАЗНА НАРЕЂЕЊА И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 265

Организација црквенојерархиских и црквеносамоуправних тела и органа Српске православне Цркве по одредбама овог Устава има се извршити у року од две године од дана када овај Устав ступи на снагу.

Члан 266

Свети архијерејски сабор донеће, најдаље у року од једне године од дана ступања овога Устава на снагу, све уредбе које су потребне за увођење у живот овог Устава.

Уредбе, које донесе Свети архијерејски сабор ради увођења у живот овог Устава, важиће све дотле док их тела која су по овом Уставу за то надлежна не укину или не замене.

Вид. Уредбу о установљењу положаја и службених односа чиновника и осталих службеника за спољну црквену управу и њиховим припадностима, од 6/19 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 370.

Члан 267

Свети архијерејски синод спровешће организацију свих тела и органа предвиђених овим Уставом, осим архијерејских намесништва, црквених општина и парохија. Организацију ових извршиће сваки Архијереј у својој епархији са Епархиским црквеним судом,

у року који му одреди Свети архијерејски синод, и поднети овоме на одобрење. Овом организацијом престаје да постоје досадашња тела и органи који нису овим Уставом предвиђени.

§ 70 Сprovedбене наредбе:

Организација има се извршити:

- 1) епархија до 1 марта 1932 године;
- 2) архијерејских намесништва до 1 априла 1932 године;
- 3) парохија и црквених општина до 1 маја 1932 године.

Члан 268

Сви црквени, манастирски, епархиски и свештенички фондови, капитали и задужбине који се до сада налазе под управом и надзором државних органа, ступањем на снагу овог Устава прелазе под управну и надзор Српске православне Цркве. Министар правде у споразуму са Светим архијерејским синодом утврдиће начин предаје те имовине.

Законски прописи, који се односе на имовину поменути у првоме ставу, престају да важе кад овај Устав ступи на снагу, с тим да према тој имовини стечена права других лица не могу бити окрњена новим уређењем те имовине.

Члан 269

Принадлежности предвиђене у члану 169 теку од дана који се одреди уредбом из чл. 85, тач. 1. и кад се за то предвиде кредити у буџету општих расхода и прихода Српске

православне Цркве. Од тога дана сесије, које је до тада уживало свештенство, прелазе на слободно располагање Српској православној Цркви.

Расматрајући с актом тога Епархиског управног одбора... спроведену овамо записничку молбу црквеноопштинског савета црквене општине у....: да се црквеној општини врати на слободно располагање земљиште у површини од...., које је до сада уживао тамошњи парох, — донео је Патријаршиски управни одбор у седници својој од 20 децембра 1937 год. под Бр. 32873/493—1937, ову одлуку:

„Изриче се, да се по члану 47 Уредбе о парохиском свештенству, у сагласности са чланом 269 Устава Српске православне цркве, под „сесијама” има разумевати свако земљиште које је стварно служило дотацији парохиског свештенства до доношења поменуте Уредбе, а под „слободним располагањем Српске православне цркве” да се има разумети уживање таквог земљишта од дана ступања на снагу поменуте Уредбе од Српске православне цркве, па се према томе молба црквене општине у... одбацује.”

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 32873/493 — 1937 од 20 децембра 1937 год. — „Гласник” број 8 за 1938 год., стр. 171.

*

У вези са тамошњим актом... поднесене овамо претставке Управе парохије

у.....: како да се упише парохиска сесија и стан пароха тј. да ли на име српске православне црквене општине или на име Српске православне цркве, — решио је Патријаршиски управни одбор, у седници својој од 20 децембра 1937 године под Бр. 32874/494 — 1937, ово:

У вези и у духу начелнога објашњења датогa под бр. 32873/493 — 1937 од 20 децембра 1937 год.: да се по члану 47 Уредбе о парохиском свештенству, у сагласности са чланом 269 Устава Српске православне цркве, под „сесијом” има разумети свако земљиште које је стварно служило дотацији парохиског свештенства до доношења поменуте Уредбе, а под „слободним располагањем Српске православне цркве” да се има разумети уживање таквог земљишта од дана ступања на снагу поменуте Уредбе од Српске православне цркве, — изриче се, да се непокретности бивших парохиских сесија имају у земљиним књигама уписати на име и власност дотичне црквене општине са правом уживања тога земљишта у корист Српске православне цркве, у смислу члана 47 Уредбе о парохиском свештенству односно члана 269 Устава Српске православне цркве.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 32874/494 — 1937 од 20 децембра 1937 год. — „Гласник” број 8 за 1938 год., стр. 171.

Члан 270

Патријаршиски управни одбор у року од две године, од дана ступања на снагу овог Устава, извршиће ревизију свих фондова и задужбина (заклада) које овај Устав затекне, и учиниће потребне предлоге у погледу њихове намене, саобразно члану 256 и 257 овог Устава.

Вид. Уредбу о сјајању црквеног фонда установљеног законом од 31 децембра 1882 године за Митрополитију бивше Краљевине Србије са фондовима сродне намене, од 7/20 јуна 1936 год. — „Гласник”, 1936, стр. 446.

Члан 271

Свештенство оба реда и остали црквени службеници у бившој Краљевини Црној Гори примаће, по стеченим правима њиховог службеног односа, у пуном износу своје припадности из извора предвиђених у тачци 2 члана 9, односно у чл. 21 Закона о Српској православној Цркви, све док се, на основу тач. 1, 2 и 3 члана 85 овога Устава, уреди и почну тећи припадности свештенству и осталим службеницима Српске православне цркве у Краљевини Југославији.

Исто тако, и свештенство и црквеноавтономни службеници других покрајина примаће своје припадности у истом износу на терет досадашњих извора.

Члан 272

Верским службеницима који до ступања на снагу овог Устава примају своје припадности из средстава Државног буџета и пређу на буџет Српске православне Цркве, тим прелазом не могу се смањивати њихове припадности, ни њихов ранг, али се по одлуци надлежног Архијереја, с одобрењем Светог архијерејског синода прекобројни могу одредити према потреби и на друге службене положаје у Цркви.

Службенике Епархиских црквених судова може епархиски Архијереј, с одобрењем Патријаршког управног одбора, по потреби одредити и на рад у Епархиском управном одбору.

§ 71 *Сироведбене наредбе, уз чл. 271 и 272 Устава:*

Да би свештеник мирског или монашког реда могао се кандидовати за народног посланика или сенатора, потребно му је претходно одобрење надлежног епархиског Архијереја (чл. 167 и 201).

Исто тако црквеноавтономни чиновници — световна лица могу се кандидовати за народне посланике или сенаторе по претходном одобрењу Светог архијерејског синода, а на предлог епархиског Архијереја.

Члан 273

Свештеницима и другим верским службеницима, који буду прелазили из државне у цр-

квеноавтономну службу, признају се све године државне службе за напредовање и пензију; а свештеницима који буду прелазили из црквеноавтономне у државну духовну службу признају се године црквеноавтономне службе у смислу Закона о чиновницима.

Члан 274

За верске достојанственике и службенике који до ступања на снагу овог Устава примају своје припадности из средстава Државног буџета, па потом пређу на буџет Српске православне Цркве, Држава ће накнадити Српској православној Цркви онај део пензиских припадности који одговара служби до часа превођења тих службеника на буџет Српске православне Цркве. Српска православна Црква ће у својим буџетима предвидети кредите за пензиске припадности за остатак службеног времена, све док се то не буде плаћало из средстава пензионог фонда њених службеника.

Члан 275

За првих петнаест година по ступању на снагу овог Устава, изузетно од чл. 104, 113 и 114, за архијерејске заменике, чланове и секретаре Епархиских црквених судова могу се поставити и свештена лица која су свршила средњу богословску школу и имају најмање десет година судске, црквенопросветне, парохијске или административне службе.

Члан 276

Српске православне богословије, које се сада издржавају из државних буџетских сред-

става, прелазе под управу надлежних црквених органа и на буџет за опште потребе Цркве, од часа када држава започне да издаје Српској православној Цркви помоћ предвиђену у члану 21 Закона о Српској православној Цркви.

Члан 277

У епархијама где је било по досадашњим прописима обавезно полагање практичног испита могу се од тога ослободити свештеници и ђакони, који су рукоположени пре уједињења Српске православне Цркве, по одобрењу Светог архијерејског синода, на образложену молбу њихову, а на предлог епархиског Архијереја.

§ 72 *Сprovedбене наредбе:*

Епархиски ће Архијереј позвати свештенике и ђаконе, који нису положили практични испит за сталног свештеника, а били су га обавезни положити, да у смислу чл. 277 црквеног Устава поднесу молбе за ослобођење од тога до 1 априла 1932 године. Ко то не буде у овом року учинио губи свако право на ослобођење од практичног испита.

Члан 278

Измене и допуне овог Устава доноси Свети архијерејски сабор у споразуму са Патријаршиским саветом, и предлаже Министру правде, који ће их, пошто их усвоји, поднети Краљу на озакоњење.

Члан 279

Кад овај Устав ступи на снагу престају важити сви закони, уредбе и остали прописи који се противе овом Уставу. Но досадашњи прописи о организацији Српске православне Цркве важиће док се не спроведе организација предвиђена овим Уставом (чл. 265).

Члан 280

Овај Устав донео је, према одредби члана 24 Закона о Српској православној Цркви од 8 новембра 1929 године, Свети архијерејски сабор Српске православне Цркве, а ступа у живот и добија обавезну снагу када се обнародује у „Службеним новинама.”

Бр. 134880

16 новембра 1931 године

На дан Св. вел. муч. Ђорђа (јесењег)

Београд

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар правде

Д-р Драг. С. Којић с. р.

Видео и ставио Државни печат

Чувар Државног печата

Министар правде

Д-р Драг. С. Којић с. р.

Претседник Министарског Савета

Министар унутрашњих послова

Пет. Живковић с. р.

Службене новине Бр. 275 — LXXXVI од 24 новембра 1931 године.

ЗАКОН

О ИЗБОРУ ПАТРИЈАРХА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Члан 1

Патријарх се бира између српских епархијских архијереја.

Члан 2

Избор Патријарха врши се на следећи начин:

Изборни Сабор бира између српских епархијских архијереја тројицу кандидата.

Избор ових кандидата саопштава Изборни Сабор Министру правде писменим актом одмах по избору, прилажући и записник седнице, који потписује председавајући и секретар и оверава Министар правде. Једнога од ове тројице од Изборног Сабора изабраних кандидата Краљ на предлог Министра правде својим указом именује Патријархом Српске Православне Цркве.

Члан 3

Изборни Сабор састављају:

1) Сви епархијски и викарни архијереји Српске Православне Цркве;

2) Најстарији протојереји града Београда, Пећи и Карловца; дворски протојереј;

3) Начелник Православног одсека Министарства правде, и Референт за православну вероисповест Министарства војске и морнарице;

4) Ректори православних богословија;

5) Претседници свештеничког и монашког удружења;

6) Седам по рангу најстаријих чланова Великог управног савета Српске Православне Цркве.

7) Претседник Министарског савета и активни министри, који су православне вере;

8) Претседници Државног савета, Касационог суда и Главне Контроле и Ректори Универзитета.

Лица напред поменута у тачци 8 овог Закона могу бити чланови Изборног Сабора, ако су православне вере.

Члан 4

Кад наступи потреба избора новог патријарха Српске Православне Цркве сазива се Изборни Сабор Краљевим указом на предлог Министра правде у престоници у Београду. Дан, сат и место састанка Изборног Сабора одређује се указом. На овом састанку Изборни Сабор извршиће кандидовање по члану 2 овог Закона.

Члан 5

Чланове Изборног Сабора позива на састанак Министар правде.

Члан 6

Изборни Сабор отвара Министар правде читањем Краљевског указа о сазиву Сабора и списка чланова Сабора.

Члан 7

Изборном Сабору председава потпретседник Св. Архијерејског Синода. У случају спречености овога, по годинама најстарији присутни архијереј. Дужност секретара врши Начелник православног одсека Министарства правде.

Члан 8

Кад Министар правде Изборни Сабор отвори извршиће се молитвено призивање Св. Духа.

Изборном сабору могу присуствовати само чланови Сабора.

Отсутни чланови Сабора могу овластити кога од присутних чланова Сабора да гласа у њихово име.

Члан 9

Изборни Сабор на првом састанку може радити пуноважно ако је присутно најмање половина чланова Сабора.

У случају да овом првом састанку не буде довољног броја присутних чланова, седница се одлаже за сутрадан у исти сат и на исто место.

На тој наредној седници Изборни Сабор пуноважно решава са оноликим бројем чланова, колико их је присутно.

Члан 10

Избор тројице кандидата врши се тајним гласањем-листићима.

Секретар прозива чланове Сабора по списку а сваки члан предаје свој листић у кутију на претседничком столу.

Пребројавање врши председавајући заједно са претседником Државног савета и Главне контроле.

Ако ко од ових није члан Сабора или није присутан, онда пребројавање врши место њега претседник Касационог суда односно Ректор Београдског универзитета. Ако ни од ових нико није члан или је спречен онда председавајући одређује једног односно двојицу чланова, који са њим врше пребројавање.

Председавајући узима по један листић из кутије и гласно чита записана имена кандидата, потом предаје претседнику Државног савета и Главне Контроле, односно другој двојци чланова, који листиће прегледају. Секретар одмах записује у записник колико је листића предано и колико је који кандидат добио гласова, као и број празних листића ако их је било.

За кандидата су изабрани они, који добију највећи број гласова. Ако више кандидата добију једнак број гласова, те се не може утврдити која тројица имају највећи број гласова, онда ће се сматрати изабраним кандидатом они, који су чином старији; ако су и чина једнаког онда онај који је раније рукоположен.

Члан 11

Имена изабраних кандидата објављује председавајући.

По свршеном избору председавајући закључује седницу.

Закључењем седнице Изборни се Сабор распушта.

Члан 12

Кад буде Патријарх именован, Министар правде саопштава Указ о именовању Светом Архијерејском Сабору.

Члан 13

Најдаље у року од седам дана по саопштењу држи се у Саборној цркви у Београду благодарење на коме се избор проглашава. Указ Краљев о именовању чита Министар правде.

Сутрадан на свечаној Архијерејској служби Патријарх ће се устоличити по церемонијалу, који ће утврдити Министар правде у споразуму са Св. Архијерејским Сабором.

После тога чина новоизабрани Патријарх ступа у права и дужности врховног поглавара и старешине Српске Православне Цркве.

Члан 14

Акта и записници о раду Изборног сабора чуваће се у архиви Министарства правде, а оверени препис у архиви Патријаршије.

Члан 15

Чланови Изборног Сабора имају право на путне трошкове и дневнице, које одређује Министарство правде, и исплаћују се из буџетских средстава Министарства правде.

Члан 16

Овај Закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се објави у „Службеним новинама.”

6 априла 1930 године
Београд

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар правде,

Др. М. Сршкић, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар Унутрашњих послова,
Почасни Ађутант Њ. В. Краља,
Дивизиски генерал,

П. Живковић, с. р.

Видео и ставио Државни печат

Чувар Државног печата,
Министар правде,

Др. М. Сршкић, с. р.

Службене новине бр. 79 — XXX од 6 априла 1930
год., стр. 693.

С обзиром на члан 2. Закона о Српској православној Цркви и члан 85 т. 1. Устава Српске православне Цркве Патријаршиски савет, по претходно прибављеној сагласности Светог Архијерејског сабора, доноси ову

УРЕДБУ

О ПАТРИЈАРХУ И АРХИЈЕРЕЈИМА И ЊИХОВИМ
ПРИНАДЛЕЖНОСТИМА

I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овом Уредбом излажу се према Уставу Српске православне цркве положај, права и дужности Патријарха и Архијереја и регулишу њихове принадежности.

Пензиске принадежности, и доприноси за пензије Патријарха и Архијереја регулишу се Уредбом о пензијама службеника Српске православне Цркве.

У истом опсегу у коме ова Уредба вреди за Патријарха и Архијереје у Краљевини Југославији, вреди и за Архијереја у Будимској епархији.

Члан 2

На челу Српске православне Цркве је Патријарх српски, као њен врховни поглавар. Титула је Патријарха: Архиепископ пећки Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски (чл. 10 У. С. п. ц.). Патријарх, или његов заменик претставља Српску православну Цркву пред Државом.

Члан 3

На челу сваке епархије стоји епархиски Архијереј, као њен непосредни поглавар. Он је, по црквеноканонским прописима, главни претставник и руководицац свега црквенодуховног живота и црквеног поретка у епархији, и врши своју црквено-јерархиску власт самостално, а црквено-самоуправне послове у заједници са свештенством и народом (чл. 11 и 96 У. С. п. ц.).

Свети архијерејски сабор уређује и води званичну листу кандидата за архијерејски чин и бира између ових достојна лица за епархиске и викарне епископе (чл. 63 т. 19 У. С. п. ц.). Избор епархиских архијереја потврђује Краљ указом на предлог Министра правде, стављен у сагласности са претседником Министарског савета. (чл. 8 Закона о С. п. ц. и чл. 99 У. С. п. ц.). Одлуке о установљењу и укидању положаја викарних епископа доноси свети архијерејски сабор споразумно са Патријаршиским саветом (чл. 15. У. С. п. ц.).

Члан 4

За епархиског и викарног Архијереја може бити изабран онај: а) који испуњава све канонско-законске услове, предвиђене за архијерејски чин у православној Цркви, б) који је редовно свршио православну духовну академију или православни богословски факултет, в) који је поданик Краљевине Југославије и г) који је својом ревносном службом, као и својим угледним животом и преданим радом на добро Цркве и за народно и државно јединство, стекао опште уважање (чл. 97 У. С. п. ц.).

Епархиске и викарне Архијереје бира Свети архијерејски сабор под претседништвом Патријарха. Избор Архијереја врши Свети архијерејски сабор кад су присутне две трећине свих епархиских Архијереја. Код избора Архијереја, ако се не постигне једнодушност, гласа се тајно, и одлучује апсолутна већина гласова. Ако се гласови тако поделе да ни један кандидат не добије апсолутну већину гласова, приступа се одмах ужем избору између двојице који су највише гласова добили. Који ће кандидат ући у ужи избор од оних који су добили једнак број гласова, одлучује Патријарх, који одлучује и код ужег избора, ако се гласови подједнако поделе. Отсутан члан Светог архијерејског сабора поверава писмено свој глас једном од присутних чланова Св. архијерејског сабора (чл. 98 У. С. п. ц.).

Новоизабраним и посвећеним Архијерејима Патријарх издаје грамату, коју потписују

и чланови Св. архијерејског синода (чл. 100 У. С. п. ц.).

Члан 5

Претседник Великог црквеног суда је Архијереј, кога бира Свети архијерејски сабор на две године. Два члана Великог црквеног суда одређује Свети архијерејски синод из своје средине. Претседника и чланове Архијереје замењују Архијереји чланови или заменици чланова Светог архијерејског синода, које одређује Свети синод (чл. 66 У. С. п. ц.).

Претседник Епархиског црквеног суда је епархиски Архијереј, кога по његовом овлашћењу замењује архијерејски заменик (чл. 110 У. С. п. ц.).

II

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ПАТРИЈАРХА И АРХИЈЕРЕЈА

Члан 6

Патријарх, као врховни поглавар Српске православне цркве, сем права које му дају канони и црквени прописи, има још и ова: 1) претставља Српску православну Цркву пред осталим аутокефалним црквама; 2) претставља Српску православну Цркву на црквеним, државним и народним свечаностима; 3) одржава јединство у јерархији Српске православне Цркве; 4) посвећује по црквеним прописима, лично или преко овлашћених Архијереја, лица изабрана за епархиске и викарне епископе; 5) освећује свето миро за целу Српску православну Цркву; 6) даје отсуство епархиским Архијерејима изван њихових епархија; 7) врши

главне црквене обреде за Краља и Краљев дом, лично или преко овлашћеног свештеног лица; 8) носи, као нарочито црквено одличје, белу панакамилавку с брилијантским крстом и панагију свих српских светитеља, даровану од стране Државе првом српском Патријарху обновљене Српске патријаршије, која остаје наслеђе свих Патријараха; 9) првенствује при богослужењу и ословљава се са „Свјатјези” и „Светости”; 10) помиње се на архијерејским литургијама од Архијереја у свој Српској православној Цркви; 11) даје црквена одликовања и одличја, по уредби коју прописује Свети архијерејски сабор; 12) поставља декретом службенике по Уставу Српске православне Цркве; и 13) управља црквама и мисијским подручјима у иностранству, где нема организоване српске православне епархије (чл. 49 У. С. п. ц.).

Члан 7

Патријарх је претседник Светог архијерејског Сабора, Светог архијерејског синода, Патријаршиског савета и Патријаршиског управног одбора. Он ова тела сазива и председава им.

Ако је Патријарх отсутан или ма због којег узрока спречен да врши своју претседничку дужност у Светом архијерејском сабору, односно Синоду, замењује га, по његовом овлашћењу, најстарији по производству Митрополит члан Сабора, односно Синода, а ако овога нема, најстарији по посвећењу Епископ, члан Сабора, односно Синода (чл. 55 У. С. п. ц.).

Ако би Свети архијерејски сабор, односно Свети архијерејски синод, због хитности и неизбежности посла, морао да донесе неки црквенозаконски пропис, уредбу или начелну одлуку за цркву у отсуству Патријарха, мора се то накнадно поднети Патријарху на увиђај и сагласност. У случају несагласности, предмет се доставља на расправљање и одлуку Светом архијерејском сабору, под претседништвом Патријарха (чл. 56 У. С. п. ц.).

Ако се у Светом архијерејском сабору или синоду, Патријаршиском савету или Управном одбору при коме гласању поделе гласови подједнако, одлучује Патријарх, односно претседатељ.

Члан 8

Ако Патријаршиски савет донесе одлуку која се, по оцени Светог архијерејског синода, противи црквеним правилима, или није у сагласности са начелима православне Цркве, Патријарх такву одлуку задржава од извршења и враћа предмет Савету на поновно решење. Но ако Патријаршиски савет остане при првој својој одлуци, Патријарх ће, по оцени Светог архијерејског синода, доставити предмет Светом архијерејском Сабору, који је властан да поништи такву одлуку Патријаршиског савета, ако нађе да је противна правилима и начелима православне Цркве (чл. 82 У. С. п. ц.).

Ако је Патријарх уверен да се нека одлука Патријаршиског управног одбора противи одредбама црквених правила или постојећим прописима, или је у опреци са начелима пра-

вославне цркве, властан је обуставити извршење одлуке и наредити нову расправу. Но ако се ни овом расправом не би постигла сагласност, Патријарх упућује предмет Патријаршиском савету на коначну одлуку. Изузетно, ако је предмет хитне природе, Патријарх има право упутити га Светом архијерејском сабору, који је властан, ако нађе да хитност постоји, поднети по њему коначну одлуку (чл. 92 У. С. п. ц.).

Члан 9

Кад се патријаршиски престо упразни, власт Патријархову врши Свети архијерејски синод, који то објављује епархиским Архијерејима и државним властима. Претседничке дужности Патријархове у Светом архијерејском сабору и Светом архијерејском синоду врши тада најстарији по производству члан Светог архијерејског синода Митрополит, односно најстарији по посвећењу Епископ.

За време док је упражњен патријаршиски престо не могу се доносити црквенозаконски прописи, уредбе и начелне одлуке (чл. 57 У. С. п. ц.).

Члан 10

Патријарх има у својој архиепископији сва права и дужности епархиског Архијереја, и њом управља уз помоћ својих викарних Епископа (чл. 47 У. С. п. ц.).

Члан 11

Сем права и дужности по црквеним и канонским прописима, епархиски Архијереј, по

својој надлежности: 1) учи и просвећује свештенство и народ у епархији речима, делима и пастирским посланицима; 2) чува, брани и одржава у народу православну веру, сузбијајући сваку радњу која је противна православном учењу и штетна по интересе Српске православне цркве; 3) упућује и ободрава свештенство и народ да оснивају и организују религиознодобротворне, духовнопросветне, родољубиве и уопште корисне установе за напредак вере и морала у народу; 4) стара се за редовно и правилно богослужење и уопште о црквеном поретку; 5) настојава да се Цркве и манастири снабдевају светим антиминосима, светим миром, свештеним одежама и утварима и богослужбеним књигама и да се подмирују на време и правилно све друге потребе за цркву; 6) одређује нарочита богослужења приликом изванредних црквених, народних и државних светковина; 7) даје благослов да се подижу, где је потребно, цркве, капеле, гробља, и настојава да се држе у добром стању; 8) стара се да се цркве, манастири и капеле граде у стилу који је усвојен у Српској православној цркви, и да се цркве, манастири и домови верних снабдевају иконама у православном духу; 9) води бригу о чувању црквених старина; 10) освећује храмове; 11) рукополаже достојна лица у свештенички чин, упућује их на дужност и даје им грамату о томе; 12) предлаже Светом архијерејском синоду свештена лица за одликовање, и сам их одликује оним што је у његовој надлежности, и одликоване производи; 13) одређује од до-

стојних свештених лица оба реда свога заменика у свима епархиским пословима и разрешава га, и то по одобрењу Светог архијерејског синода; 14) именује епархиске проповеднике и исповеднике за свештенство у епархији; 15) предлаже, поставља и утврђује у звањима и дужностима црквене и црквено-самоуправне службенике, чиновнике и послужитеље, по прописима овог Устава; 16) предлаже надлежним властима подесна лица за свештенике: у војсци, болницама, и другим државним и приватним заводима, и надзирава њихов пастирски рад; 17) предлаже надлежним властима способна лица за вероучитеље у свима средњим, стручним и основним школама у епархији, и даје сагласност за премештај и разрешење њихово; 18) води старање и надзор над предавањем веронауке у свима основним, средњим и стручним државним и приватним школама, и доноси одлуке, односно чини предлоге, да се забрани предавање оним професорима, доцентима, вероучитељима и учитељима који неправилно и немарно врше поверене им дужности или који иначе својим животом и радом не одговарају својој вероучитељској дужности; 19) даје, на предлог манастирских настојатеља, благослов достојним лицима за ступање у монашки чин; 20) даје у својој надлежности благослов и разрешење у брачним и другим пословима по прописима црквеноеканошким и према одлукама Светог архијерејског сабора; 21) суди свештеним лицима оба реда за мање (дисциплинске) кривице, и кажњава за ова дела: опомене

ном, укором, епитимијом до 15 дана и забраном свештенодејства до месец дана а за веће кривице предаје их Црквеном суду; и суди вернима и изриче казне привременог лишења појединог права или почасту у Цркви; и све ове одлуке су извршне; 22) ублажава по црквеном судском поступку казне коначно изречене Епархиским црквеним судом; 23) по прописима Устава С. п. ц. одлучује од свештенодејства свештена лица оптужена суду за кривице и одређује им заменике; 24) даје свештеним лицима и службеницима у свом делокругу отсуства; 25) одређује заменике отсутним и оболелим манастирским настојатељима, архијерејским намесницима и парохиским свештеницима; 26) води надзор над радом архијерејских намесника и свештенством оба реда у епархији; 27) води врховни надзор над радом и животом у црквеним заводима своје епархије, предлаже Светом архијерејском синоду постављење и разрешење наставничког и васпитачког особља тих завода; 28) врши у својој епархији каноничне посете по црквеним правилима, шаље нарочите изасланике од способних и достојних лица, даје им упутства, ради прегледа парохиских и намесничких канцеларија и манастирских управа; 29) настојава да се све наредбе, решења и одлуке виших црквених власти благовремено и тачно саопштавају и извршују; 30) стара се, уз помоћ Епархиског црквеног суда и Епархиског управног одбора, да сва црквена надлештва и органи у епархији врше своје дужности савесно и правилно, да се сви послови извршују по

постојећим прописима; 31) подноси Светом архијерејском синоду извештаје са својим предлозима о своме архијерејском раду и уопште о стању епархије (чл. 102 У. С. п. ц.).

Члан 12

Епархиски архијереј по своме архијерејском позиву, сагласно православном учењу и правилима црквеним, има пуну јерархиску власт у пословима вере и морала, свештенодејствовања и архијерејског старања у својој епархији (чл. 95 У. С. п. ц.).

Сва црквена надлештва и органи у епархији потчињени су епархиском Архијереју (чл. 101 У. С. п. ц.).

У делокругу администрације унутрашњих црквених послова Епархиски црквени суд ради по упутствима и наредбама епархиског Архијереја (чл. 127 У. С. п. ц.).

Под непосредним надзором Архијереја стоје богословске и монашке школе у епархији (чл. 227 У. С. п. ц.).

Он о њима подноси извештај Светом архијерејском синоду и предлоге о постављању и разрешавању наставника и васпитача (чл. 19 Закона о С. п. ц.).

Члан 13

Епархиски Архијереј претседник је Епархиског савета, Епархиског црквеног суда и Епархиског управног одбора; позива их у седнице и претседава (чланови 110, 133, 134, 140 и 142 У. С. п. ц.). Ако се гласови при гласању

поделе на два једнака дела одлучује глас епархиског Архијереја односно претседатеља.

Епархиски Архијереј као претседник Епархиског црквеног суда, или његов овлашћени заменик, распоређује за рад све приспеле предмете упућене суду. Он отвара и закључује седнице и руководи пословима при расправљању и суђењу, старајући се да се послови који спадају у круг рада Црквеног суда у одређено време свршавају и отправљају (чл. 126 У. С. п. ц.).

Архијереј ако се не слаже са одлуком Епархиског црквеног суда може да упути предмет на поновну расправу Епархиском црквеном суду, а ако Епархиски црквени суд остаје при својој првобитној одлуци, може Архијереј доставити предмет са образложеним мишљењем Великом црквеном суду на коначну одлуку. У том случају обуставља се извршење одлуке Епархиског црквеног суда (чл. 123 У. С. п. ц.).

Ако је епархиски Архијереј уверен да се нека одлука Епархиског савета и Епархиског Управног одбора противи црквеним прописима, властан је обуставити извршење такве одлуке и предмет вратити на поновно решење. Ако се ни тада не би могао постићи споразум, Архијереј, односно администратор, упућује дотични предмет Патријаршиском управном одбору на разматрање и одлуку (чл. 149 У. С. п. ц.).

Епархиски Архијереј може, у случајевима потребе, за важне епархиске послове сазвати Епархиски црквени суд и Епархиски управни

одбор у заједничку седницу ради саветовања и решавања (чл. 150 У. С. п. ц.)

Члан 14

Епархиског Архијереја може Свети архијерејски сабор са управе уклонити само по канонској осуди, или га разрешити по доказаној немоћи, или по установљеном престанку једног од услова по чл. 4 ове Уредбе, и на основу оправдане молбе за пензију (чл. 105 У. С. п. ц.).

Упражњеном епархијом управља администратор, кога именује Свети архијерејски синод. Док је епископска столица упражњена, не може се започети никакав посао који би се тицао епархиске организације, нити се могу изводити какве важне промене у пословима који су за време управљања бившег епархиског Архијереја били започети (чл. 106 У. С. п. ц.).

III

ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

Члан 15

Патријарх има од Државе на име трошкова за репрезентацију 35.000 динара месечно, аутомобил и подвозна средства према његовом достојанству. Односна сума ће се уносити сваке године у државни буџет независно од државне субвенције коју Држава даје Српској православној Цркви. Патријарху припада и стан у згради Патријаршије, коју ће Држава

подићи, са намештајем снабдети и Цркви у власништво предати за смештај патријаршиских, синодских и саборских канцеларија и за стан Патријарха (чл. 48 У. С. п. ц.).

Из ове своте подмириваће се и путни трошкови Патријарха.

Плата Патријарха која ће се исплаћивати из општег буџета расхода и прихода Српске православне Цркве износи 15.000 динара месечно и додатак 10.000 динара месечно. Осим тога исплаћиваће се сваког месеца Патријарху за издржавање Патријаршког двора још по 25.000 динара, о чему ће Патријаршки савет у споразуму са Св. арх. сабором донети посебну Уредбу.

Члан 16

Плата викарних Архијереја износи 6.000 динара, епархиских Архијереја 7.000 динара, а Митрополита 8.000 динара месечно.

Додатак за репрезентацију викарних Архијереја износи 2.000 динара, епархиских Архијереја 3.500 динара, Митрополита 4.000 динара месечно.

Епархиским Архијерејима припада још и стан са намештајем у резиденцији епархије, као и огрев и осветлење за његове канцеларијске просторије.

Члан 17

Архијереј може само оно имање за своје сматрати, држати га и њиме за живота располагати, које је сам стекао и набавио. Од

таквог свог имања Архијереј може тестаментом завештати једну трећину слободно према свом нахођењу; другу трећину дужан је завештати на потребе своје епархије, а трећу трећину дужан је завештати на задужбине или самосталне фондове за опште потребе Цркве. Архијереј који није епархиски Епископ, дужан је другу трећину своје имовине завештати којој било епархији (чл. 42 У. С. п. ц.).

Архијереј, ако умре без завештања, из његове заоставштине, покретне и непокретне, исплатиће се потребни трошкови и све оно што је дужан остао, а са остатком располагаће Свети архијерејски сабор по предњим одредбама овога члана. Окрути архијерејски, библиотека и друге црквене утвари припадају после смрти Архијереја епископији (чл. 43 У. С. п. ц.).

Члан 18

Чим се ма којим начином упразни епархија, Епархиски црквени суд одређује комисију од три лица, која ће по инвентару прегледати и примити имовину и ствари епископије. Ако што недостаје, Суд ће доставити Светом архијерејском синоду, који ће донети решење о накнади (чл. 107 У. С. п. ц.).

Сва по инвентару примљена покретна и непокретна имовина епископије предаје се писменим путем администратору, односно новопостављеном епархиском Архијереју (чл. 108 У. С. п. ц.).

Члан 19

Кад ова Уредба ступи на снагу и Патријарх и Архијереји почну према Уредби добити своје припадљности из општег буџета расхода и прихода Српске православне Цркве, прелазе патријаршка, митрополитска и епископска добра, као општа добра Српске православне Цркве (чл. 243 У. С. п. ц.) на слободно располагање Српској православној Цркви.

Члан 20

Путни и селидбени трошкови Архијереја регулишу се Уредбом о путним и селидбеним трошковима службеника и чланова самоуправних тела Српске православне Цркве.

IV

ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21

Митрополит у Бањој Луци, кога је ова Уредба затекла у звању Митрополита, има припадљности Митрополита.

Члан 22

Ова Уредба ступа на снагу за Патријарха 1 октобра а за Архијереје 1 јула 1936.

Из седнице Патријаршког савета Српске православне Цркве одржане у Сремским Карловцима 6/19 јуна 1936 године.

—
„Гласник Српске православне патријаршије”, број 16 и 17 од 1 јула 1936 год., стр. 285. —

УРЕДБА

О ПАРОХИСКОМ СВЕШТЕНСТВУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ЊЕГОВИМ АКТИВНИМ И ПЕНЗИСКИМ ПРИНАДЛЕЖНОСТИМА

С обзиром на чл. 4 Закона о Српској православној Цркви и чл. 85 Устава Српске православне Цркве, Патријаршиски Савет, по претходно прибављеној сагласности Светог архијерејског сабора, доноси ову Уредбу о парохиском свештенству Српске православне Цркве.

I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Српска православна Црква дели се на 21 епархију (чл. 12 Устава Српске православне Цркве). Епархија се у црквено-административном погледу дели на архијерејска намесништва, црквене општине са пароксијама, и манастире (чл. 16 Устава Српске православне Цркве). Архијерејско намесништво сачињава одређени број црквених општина, а црквену општину једна или више пароксија (чл. 17 и 19 У. С. п. ц.).

Парохију чине најмање 300, а највише 500 православних домова. Изузеци могу бити у оним местима и крајевима где теренске и друге прилике не допуштају такво груписање парохије. Дом је свака засебна православна породица, а и свако пунолетно инокосно лице са самосталним положајем и занимањем (чл. 21 У. С. п. ц.).

О оснивању и називу, укидању и променама архијерејских намесништава, као и о образовању нових и регулацији старих парохија, доноси одлуке епархиски Архијереј, у споразуму са Епархиским црквеним судом и Епархиским управним одбором. Ове одлуке постају извршне, кад их одобри Свети архијерејски синод, у сагласности са Патријаршиским управним одбором, који има да нађе материјална средства за њихово реализовање (чл. 18 и 22 У. С. п. ц.).

Члан 2

Свештена лица која опслужују парохије сачињавају парохиско свештенство. У парохиско свештенство спадају: парохиски ђакони, свештеници и архијерејски намесници, према чину и пословима које врше.

Ова Уредба регулише положај тога свештенства, излаже, према Уставу Српске православне Цркве, његова права, дужности и казне због невршења дужности, одређује припадности активних и пензионисаних парохиских свештеника, пензије њихових удовица и сирочади, доприносе за пензије, и све остало што се тиче њихове службе и материјалног обезбе-

ђења живота. Изузимају се сви односи парохиског свештенства уколико нису одређени Уставом Српске православне Цркве, што спадају под црквену, духовну, дисциплинску и судску власт, а што спада само јерархији (чл. 4 Закона о Срп. правосл. Цркви). Свети архијерејски сабор, као највише јерархиско претставништво, одредиће све у погледу тих односа, а нарочито прописати дисциплинска правила за парохиско свештенство (чл. 51 У. С. п. ц.).

У истом опсегу у коме ова Уредба регулише односе парохиског свештенства Српске православне Цркве у Краљевини Југославији, регулише и односе парохиског свештенства Српске православне Будимске епархије, делова досадашњих епархија Вршачке и Темишварске, као и делова других епархија ван Краљевине Југославије, који остају, у погледу организације, у јерархиском и материјалном односу, према Српској православној Цркви, у коме су били према појединим српским Митрополијама, све док се ови односи не би друкчије регулисали (чл. 23 Закона о Срп. правосл. Цркви и чл. 14 У. С. п. ц.).

Члан 3

Ђаконa може имати свака парохија, која је у стању ставити на расположење материјална средства за његово издржавање. Обавезно имају ђаконе епископске катедрале и оне цркве, за које то одреде надлежне епархиске власти, по одобрењу Патријаршког управног одбора. Ђакони су обавезни помагати пароху

(старешини цркве) у вођењу црквене администрације, и њему су потчињени у службеном погледу. Године проведене у ђаконској служби признају се као и године проведене у парохиској свештеничкој служби (чл. 165 и 166 У. С. п. ц.).

Члан 4

На челу сваке парохije је парохиски свештеник, парох (чл. 156 У. С. п. ц.). Под његовим духовним руководством стоје сва православна лица те парохije (чл. 20 У. С. п. ц.). Он води парохиско надлештво са посебним матицама, црквеним протоколима, и осталим прописаним књигама (чл. 26 У. С. п. ц.). Ако има више парохиских свештеника при једном храму, епархиски Архијереј поставља једнога од њих за старешину цркве, који је и старешина црквене канцеларије и одговоран је за поредак у цркви и канцеларији парохиског надлештва (чл. 163 У. С. п. ц.).

Члан 5

Архијерејски намесник може бити оно свештено лице: а) које је редовно свршило вишу или средњу богословску школу; б) које се показало ревносно у вршењу парохиске или које друге црквене службе; в) које је доброг владања и примерног живота; г) које је провело најмање десет година у парохиској или другој црквеној или државној духовној служби, а ако је са вишом богословском спремом, најмање пет година. Архијерејски намесник може имати свога помоћника, свештено лице, које му по-

маже у свим парохиским и канцелариским пословима (чл. 151 и 153 У. С. п. ц.).

Члан 6

Парохиски свештеник је привремен или сталан (чл. 156 У. С. п. ц.).

За привременог парохиског свештеника може бити постављено лице које је свршило вишу или средњу богословску школу и које нема никаквих канонских сметња за свештенички чин.

За сталног парохиског свештеника поставља се оно свештено лице које је провело у свештеничком или ђаконском чину најмање три године, положило практични испит, или је од овог ослобођено (чл. 157 У. С. п. ц.). Свештеници са вишом богословском спремом имају право да полажу практични испит за сталног парохиског свештеника после године дана привремене парохиске или ђаконске службе, но и та лица морају провести три године у привременој служби пре него што постану стална (чл. 159 У. С. п. ц.).

На исти начин као привремени парохиски свештеник поставља се и ђакон између оних који имају исте услове (чл. 166 У. С. п. ц.).

Привременог и сталног парохиског свештеника, односно ђакона, поставља епархиски Архијереј (чл. 156 У. С. п. ц.). Архијерејског намесника и његовог помоћника поставља и разрешава епархиски Архијереј (чл. 152 и 153 У. С. п. ц.). Сталног пароха може Архијереј са парохije уклонити или преместити само по

његовој молби или пристанку, и по пресуди надлежног Црквеног суда. Привременог парохиског свештеника може Архијереј преместити и по потреби службе (чл. 164 У. С. п. ц.).

Члан 7

Практични испит за сталног парохиског свештеника полаже се по Правилнику који прописује Свети архијерејски Сабор. Од тога испита ослобођавају се професори богословског факултета и богословија, вероучитељи са професорским или катихетским испитом, ако су у свештеничком чину, и у том звању провели најмање три године, и чланови Црквених судова ако су, исто тако, у томе звању провели три године. Секретари и од ових виши чиновници Светог архијерејског синода и Црквених судова, ако су у свештеничком чину и у овим звањима провели најмање три године, полажу допунски испит за парохиску службу (чл. 160 и 161 У. С. п. ц.). У епархијама где је било обавезно полагање практичног испита пре уједињења Српске православне Цркве, могу се од тога испита ослободити свештеници и ђакони који су били тада рукоположени, ако то одобри Свети архијерејски синод на образложену молбу њихову, а на предлог епархиског Архијереја (чл. 277 У. С. п. ц.).

Члан 8

Место сталног парохиског свештеника упражњује се прелазом у другу црквену службу, премештајем по молби, пристанку или осу-

ди, губитком парохиие, укидањем парохиие или спајањем двеју или више парохииа у једну, умировљењем и смрћу (чл. 170 У. С. п. ц.), а попуњује се стечајем који епархиски Архијереј објављује у службеном листу Српске православне Цркве. Сем тога епархиски Архијереј преко Епархиског Црквеног суда објављује овај стечај и расписом свештенству. Кандидати са условима из члана 6 ове Уредбе пријављују се писмено, и подносе потребна документа, епархиском Архијереју (чл. 158 У. С. п. ц.).

Члан 9

Парохиску службу врше по правилу мирски свештеници, но у оскудици ових, и изузетно где прилике то налажу, епархиски Архијереј може поверити опслуживање парохиие првенствено оне, које су при манастирским црквама, свештеномонасима односно братству манастира. Свештеномонахе који опслужују парохиие, издржавају њихови манастири, а ови уживају све приходе са тих парохииа (чл. 162 У. С. п. ц.). За сваку парохииу коју опслужују свештеномонаси било то привремено или стално, плаћаће се манастиру чијем братству припада свештеномонах који опслужује парохииу 1.500 Динара месечно без икаквих одбитака из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве, а манастир ће водити бригу о издржавању тога свештеномонаха.

Вид. одлуке Патријаршиског управног одбора уз чл. 35 и 41 ове Уредбе.

II

ПРАВА, ДУЖНОСТИ И КАЗНЕ ЗБОГ НЕ-
ВРШЕЊА ДУЖНОСТИ ПАРОХИСКОГ
СВЕШТЕНСТВА

Члан 10

Парохиско свештенство, као и остала свештена лица мирског и монашког реда, није обавезно да врши оне јавне послове који се према канонским прописима противе свештеничком чину и позиву (чл. 13 Закона о С. п. ц. и чл. 37 У. С. п. ц.).

Члан 11

Пароси црквених општина чланови су Црквеноопштинског савета по своме звању. Ако има више од три пароха у једној црквеној општини, парохиско свештенство одређује за чланове Црквеноопштинског савета три пароха, првенствено од старешина цркава (члан 176 У. С. п. ц.).

Избору чланова Црквеноопштинског савета претседава најстарији по чину, односно по рукоположењу, парох (старешина цркве) који предлаже секретара и двојицу писмених бирача, са којима врши легитимисање гласача, пребројавање гласова, и оверава записник о избору. Он објављује и резултат избора, записник о избору, у овереном препису, подноси Епархиском управном одбору у року од осам дана од дана избора. Преко њега се у року од осам дана, од дана избора, подносе жалбе на избор Епархиском одбору који о

томе коначно одлучује. Он сазива изабране чланове Црквеноопштинског савета ради конституисања у седницу, њој претседава, и пред њим чланови савета, осим свештенослужитеља, полажу заклетву према члану 44 Устава Срп. правосл. Цркве. Он је и почасни претседник Црквеноопштинског савета, те као такав претседава расправама Црквеноопштинског савета о рачунима или одговорности, због какве неправилности или немарности Црквеноопштинског управног одбора (чл. 180, 181, 182 и 195 У. С. п. ц.).

Члан 12

Парох, односно најстарији старешина цркве, члан Црквеноопштинског савета, улази у Црквеноопштински управни одбор и учествује у свима пословима тога одбора, дајући и иницијативу за те послове, а нарочито у погледу одржавања, обнављања и подизања храмова, парохиских домова, црквеноопштинских фондова и задужбинских зграда, и уопште оснивања корисних установа. Он има право жалбе надлежној власти у року од 14 дана против одлуке Црквеноопштинског савета и Црквеноопштинског управног одбора, које би биле донесене против црквених прописа, или на штету верских и моралних интереса црквених, као и против одлука којима не би били уважени његови образложени предлози о подмирењу потреба светих храмова, гробаља и других освећених места (члан 187 и 196 У. С. п. ц.). Он је претседник Верскодобротворног старатељства, које поставља епархиски Архијереј

за ширење верске и црквене свести и хришћанског милосрђа, и за друге послове унутрашње црквене мисије (чл. 171 У. С. п. ц.).

Члан 13

У државним и приватним основним школама могу веронауку предавати квалификовани парохиски свештеници, или нарочити вероучитељи, у смислу прописа Закона о народним школама. Где по закону или иначе није могућно да православну науку предаје свештеник или нарочити вероучитељ вршиће ову наставу учитељи те школе који су православне вере. Вероучитеље свештена лица у државним основним школама поставља Министар просвете из реда кандидата предложених од надлежног епархиског Архијереја, а у приватним школама управа школе, по одобрењу надлежног Архијереја (члан 17 Закона о С. п. ц.).

Члан 14

Парох има у главном ове дужности:

1) служи добрим примером својим парохијанима у своме личном и породичном животу;

2) редовно проповеда слово Божје и поучава своје парохијане у храму и у свакој другој згодној прилици;

3) служи редовно свету литургију и свакодневно црквено правило, врши свете тајне и свештене обреде за своје парохијане у храму и у парохији, по правилима светих кано-

на, црквених закона и прописа црквених власти;

4) врши општа молепствија, благодарења и парастосе, према црквеним прописима и наређењу црквених власти;

5) врши литију и ношење крста са водоосвећењем у местима где је и како је то обичај, молитве у почетку и на свршетку школске године, резање славског колача о храмовској слави, а и о Св. Сави са водоосвећењем по школама своје парохије;

6) објављује народу у цркви празнике који се светкују, и објашњава њихов значај;

7) стара се о религиозноморалном васпитању и образовању православне омладине ван школе и врши верску наставу у школама, уколико је то у његовој дужности;

8) стара се о добром реду, побожном и правилном читању и појању при богослужењу и чистоти и благољепију у храмовима, и чини расположење у том погледу, као и о употреби, набавци и добром одржавању одежди, црквених утвари и богослужбених књига, нарочито о одржавању и чувању гробља и других освећених места и црквених старина;

9) стара се о библиотеци своје цркве, о ширењу верскоморалних књига међу парохијанима, и ревносно сузбија ширење списа чија је садржина противна учењу вере, православља и хришћанског морала;

10) посећује своје парохијане ради пастирске поуке и упућује их на хришћанска добротинства, а у споразуму са Црквеноопштинским саветом брине се о организовању

добротворне службе и оснивању добротворних завода;

11) сузбија безверску и неправославну пропаганду, и о сваком покушају и појави против вере извештава архијерејског намесника у важним случајевима и епархиског Архијереја; сузбија ванбрачно живљење, пијанство, богохулство, псовке и све друге рђаве навике у народу;

12) по прописима мири завађене супруге;

13) извршује на време одлуке и наредбе својих претпостављених власти;

14) тачно и редовно води књиге рођених, крштених, предбрачних испита, венчаних и умрлих, заједно са анаграфом (домовником), као и друге званичне књиге, и одржава их у добром стању и реду; издаје изводе и уверења, било на захтев појединаца било по званичној дужности, и према прописима уредно шаље годишње извештаје и статистичке податке о стању парохије Епархиском црквеном суду;

15) води летопис своје епархије;

16) поставља и отпушта, у споразуму са Црквеноопштинским одбором, црквењака и појца; упућује их, руководи их и надзирава у њиховој служби (чл. 168 У. С. п. ц.).

17) према законским прописима саставља и на време шаље надлежним властима спискове деце за калемљење богиња и упис у школу и спискове младића за регрутовање у војску, шаље надлежним властима статистичке податке о рођенима, венчанима и умрлима у својој парохији;

18) води службену преписку са црквеним и државним властима и другим службеним надлештвима.

Члан 15

Свака парохија има списак бирача у смислу одредаба Устава Српске православне Цркве. Овај списак саставља парох са Црквеноопштинским управним одбором, на основу парохиских књига, сваке године у првој половини месеца јануара. У списак се уписује име и презиме, година узраста, занимање и стан сваког бирача (чл. 175 У. С. п. ц.).

Члан 16

Да би своје дужности могао савесно да врши, парох обавезно живи у својој парохији, и без знања надлежних власти не може да се удаљи из места свога службовања (чл. 156 У. С. п. ц.).

Парох врши парохиске дужности и води своје канцелариске послове самостално, а стоји у погледу свога званичног рада под непосредним надзором старешине цркве и надлежног архијерејског намесника и под врховним надзором и управом свога епархиског Архијереја (чл. 167 У. С. п. ц.).

Архијерејски намесник оцењује подручне свештенике и оцене уноси у прописане кондуитне листе које по саопштењу оцењеном лицу подноси крајем сваке године, епархиском Архијереју, а на које оцењени имају право жалбе Архијереју у року од 8 дана (чл. 154 т. 13 У. С. п. ц.).

Дефинитивне оцене, према добивеним подацима и уверењу, стеченом властитим посматрањем, даје епархиски Архијереј, и према тим оценама, из своје иницијативе, награђује, кад нађе за потребно и кад служба изискује, чином, или каквом другом наградом или одликовањем, или предлаже Светом архијерејском синоду за одликовање, парохиског свештеника (чл. 102 т. 12 У. С. п. ц.).

Осим случајева где се овом Уредбом друкчије одређује, парохиско свештенство службено општи са вишим властима само преко непосредно претпостављених власти. Све наредбе претпостављених власти парохиско свештенство има савесно да врши. Само наредбу која ономе, коме је наређена, изгледа кажњива као кривично дело, или као противна канонима Цркве, не сме дотични извршити, него је дужан да обавести епархиског Архијереја о тако примљеној наредби.

Ако је парох сталан, не може бити премештен са парохије без свога пристанка или осуде (чл. 6 Уредбе).

Члан 17

Архијерејски намесник по својој надлежности:

1) брине се о чистоти и снажењу православне вере, о правилном и редовном проповедању, о религиозноморалном образовању и васпитању верних свога подручја;

2) сузбија све покрете и радње уперене против православља и интереса Цркве;

3) стара се о чувању и неговању добрих обичаја и о сузбијању и искорењивању штетних навика и порока у народу;

4) настојава у свом подручју да се организују добротворне и духовнопросветне установе и, с обзиром на месне прилике и потребе даје у том погледу епархиском Архијереју предлоге и мишљења;

5) стара се о правилном и редовном богослужењу као и благољепију и добром поретку у храмовима;

6) стара се да се храмови снабдевају потребним стварима и утварима, а парохиске канцеларије званичним књигама;

7) пази да свештенство врши дужност и да се влада како свештенички позив захтева, и да међу свештеницима влада љубав, слога и међусобна сарадња;

8) уклања сваки неспоразум међу свештеницима, расправља мање несугласице међу њима и мири их, а веће доставља своме епархиском Архијереју;

9) обилази, најмање једном у години, све парохије у своме подручју, и том приликом прегледа и контролише пастирски, вероучитељски и административни рад парохиског свештенства, као и рад Црквеноопштинских савета и Црквеноопштинских одбора, и о резултату своје ревизије подноси, са својим примедбама и предлозима, исцрпан извештај надлежној епархиској власти;

10) по наредбама епархиске власти чини извиђаје у дисциплинским и кривичним предметима и управним пословима свештенства, па-

рохиских канцеларија, Црквеноопштинских савета и Црквеноопштинских одбора, као и појединаца;

11) извршује и саопштава све одлуке, решења и наредбе епархиског Архијереја и епархиских власти;

12) по прописима мири завађене супруге и решава о поништају предбрачних испита;

13) оцењује подручне свештенике и оцене уноси у прописане кондуитне листе које, по саопштењу оцењеном лицу, подноси крајем сваке године епархиском Архијереју, а на које оцењени имају право жалбе Архијереју у року од осам дана;

14) изриче опомену или укор подручним свештеним лицима за повреде службене дужности, против чега има кажњени право жалбе епархиском Архијереју у року од осам дана;

15) даје подручним свештеницима отсуства до десет дана у години о чему извештава епархиског Архијереја, а молбе за дужа отсуства спроводи, са својим мишљењем, епархиском Архијереју;

16) одређује привремене замене отсутним, оболелим и умрлим парохиским свештеницима, до даљег наређења епархиског Архијереја;

17) по свом нахођењу или по жељи свештенства, а по претходном одобрењу епархиског Архијереја, сазива свештенике на братске договоре, на којима се расправља и договара о потребама и бољитку Цркве, пастирским дужностима, као и о томе како ће се код верних јачати православна вера, религиозно-

морални осећај, међусобна љубав, родољубље, духовна просвета и хришћанске врлине;

18) подноси годишњи извештај, са својим мишљењем и предлозима, епархиском Архијереју о стању цркава, раду и владању свештеника, као и о своме сопственом раду, по прописаним упутствима (чл. 154 У. С. п. ц.).

Архијерејски намесник може отсуствовати од своје дужности само са знањем и по одобрењу надлежног Архијереја који му у том случају одређује заменика (чл. 155 У. С. п. ц.).

Члан 18

Парохиско свештенство има право да ствара своја сталешка удружења, а право и дужност да покреће на рад оснивања других удружења на корист православне цркве, или у добротворне и верскопросветне сврхе, да учествује у том раду и стално ради у тим удружењима. Правила свих таквих удружења одобрава Свети архијерејски сабор и води надзор над њима преко Светог архијерејског синода (чл. 63 т. 27 и чл. 64 т. 31 У. С. п. ц.).

За свој савестан рад примаће парохиско свештенство принадлежности у плати, награди за свештенорадње и у натури, како је то овом Уредбом прописано (чл. 169 У. С. п. ц.).

Члан 19

Парохиски свештеник који не врши савесно своје дужности или се огреши о каноне и црквене прописе или о државне законе одговараће кривично и дисциплински, а уколико

својим неправилним службеним радом причини штету трећим лицима, одговара лично као извршилац. Дисциплински поступак за утврђивање кривица и одређивање казни за парохиско свештенство, прописује Свети архијерејски сабор држећи се одређења Устава Српске православне Цркве (чл. 2 Уредбе).

Члан 20

Кривице парохиског свештенства по кано- нима и црквеним прописима које извиђају и суде надлежне црквене власти ове су 1) преступи против вере и учења Цркве као и црквеног поретка; 2) владање које не доликује свештеничком чину и положају; 3) невршење, односно немарљиво вршење, службених свештеничких дужности и законитих наредаба претпостављених власти; 4) увреде и клевете које једно свештено лице нанесе другом свештеном лицу; 5) изнуђивање непрописне награде за свештенорадње; 6) претресање и критиковање, у беседама, црквених и државних закона као и наредаба црквених и државних власти и њихових поступака (чл. 208 У. С. п. ц.).

Црквене казне парохиског свештенства су ове: 1) опомена, 2) укор, 3) новчана казна до 50% месечних принадажности, највише до године дана, 4) епитимија, највише до 30 дана, 5) премештај на друго место службовања, 6) привремена забрана свештенодејства, највише до године дана, 7) губитак парохиске службе односно звања, 8) доживотна забрана све-

штенодејства, 9) лишење свештеничког чина, 10) лишење свештеничког чина са искључењем из црквене заједнице (чл. 210 У. С. п. ц.).

Вид. Одлуку Патријаршиског управног одбора Бр. 20116/зап. 364—1937 уз чл. 26 ове Уредбе.

Члан 21

За парохиско свештенство казну опомене и укора за повреду службене дужности изриче архијерејски намесник против чега има кажњени право жалбе епархиском Архијереју који дефинитивно одлучује. Казну опомене и укора због других кривица и казну епитимије до петнаест дана и забране свештенодејстава до тридесет дана изриче надлежни Архијереј и те казне су одмах извршне (чл. 102 т. 21 У. С. п. ц.). Ако епархиски Архијереј, пошто изврши преко својих органа потребно извиђање, нађе, да учињено дело не долази у круг његове надлежности, предаје предмет Епархиском црквеном суду (чл. 128 У. С. п. ц.), у чији делокруг спадају казне премештаја у друго место, забране свештенодејства више од тридесет дана, и остале казне, као и сукоби између свештеника, спорови због парохиских прихода и због покретног и непокретног имања црквеног које је свештенству одређено на уживање (чл. 129 т. 5 У. С. п. ц.). Казне и пресуде које изриче Епархиски црквени суд подлеже према члану 74 Устава Српске православне Цркве расматрању и суђењу Великог црквеног суда, и то по службеној дужности пресуде изречене: а) на губитак службе од-

носно звања; б) на доживотну забрану свештенодејства; в) на лишење свештеничког чина; г) на лишење свештеничког чина и искључењем из црквене заједнице. Сва остала решења и пресуде Епархиских црквених судова расматра и суди Велики црквени суд само по изјављеном незадовољству (чл. 211 У. С. п. ц.).

Казне по црквеном судском поступку коначно изречене Епархиским црквеним судом ублажава епархиски Архијереј, (чл. 102 т. 22 У. С. п. ц.) а казне изречене од Великог црквеног суда ублажује Свети архијерејски сабор (чл. 63 т. 30 У. С. п. ц.).

Нико се не може казнити ни једном црквеном казном без претходног саслушања његова (члан 212 У. С. п. ц.).

Члан 22

Кривице за које се казни по општем кривичном закону, или по казним одредбама других државних закона, извиђају и суде надлежне државне власти (члан 213 У. С. п. ц.). Кад надлежне државне власти покрену кривични поступак против ког свештеног лица, дужне су одмах о томе да извести надлежног Архијереја, као и о коначној одлуци коју буду донеле по дотичном предмету. У том случају надлежне црквене власти расматраће дело, решити да ли је тиме осуђено свештено лице учинило какву свештеничку кривицу и изрећи над таквим лицем и казну која одговара (члан 16 Закона о С. п. ц. и члан 214 У. С. п. ц.).

Члан 23

Ако је против свештеног лица поднесена тужба за такву кривицу која је проузроковала саблазан у народу и служи на срамоту свештеничком чину, епархиски Архијереј може такво свештено лице, одмах чим се поведе истрага, одлучити од свештенодејства до пресуде Црквеног суда (чл. 215 У. С. п. ц.).

У случају оптужбе за злоупотребе материјалне природе, оптуженог може епархиски Архијереј од управе разрешити, док се његова кривица коначно не извиди и не пресуди (члан 216 У. С. п. ц.).

Казне предвиђене под тачком 4 до 6 закључно члана 20 ове Уредбе повлаче заустављање напредовања у чину и припадностима највише за три године, према одлуци власти која је изрекла казну (члан 218 У. С. п. ц.).

Свештена лица која као таква служе у државној служби, чим буду осуђена на доживотну забрану свештенодејства или на лишење свештеничког чина, губе своје звање. Она свештена лица, када буду одлучена или осуђена на забрану свештенодејства, престају вршити дужност свога звања, док траје та забрана, и за све то време примају половину својих припадности (члан 219 У. С. п. ц.).

Одредбе о црквеним кривицама и казнама односе се и на пензионисана свештена лица, уколико се на њих могу примењивати (члан 220 У. С. п. ц.).

III

ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

Члан 24

Принадлежности парохиских свештеника деле се на личне и породичне. Личне принадлежности зависе само од квалификација, година службе и места службовања парохиског свештеника. Чин, титула протопрезвитера и одликовања не утичу на принадлежности, те је једнако напредовање у служби свих парохиских свештеника: ђакон, свештеника и архијерејског намесника. Породичне принадлежности састоје се из породичног додатка на скупшћу, на жену и на свако дете по 120 динара месечно.

Члан 25

Прве три године проводи парохиски свештеник у приправничкој свештеничкој служби као привремени парох. Ако је парохиски свештеник свршио нижу средњу школу и богословију онда у овој приправничкој служби prima плату:

Разред скупшће	Стан, огрев и башта од црквене општине	Из буџета општих расхода и прихода Срп. прав. цркве
I	275	1175
II	275	935
III	275	835

За свештенике са факултетом:

I	275	1375
II	275	1125
III	275	1015

Уз плату припада привременом свештенику и породични додаток на скупшћу (чл. 24 Уредбе).

Патријаршиски управни одбор, по питању како се има поступити када парохиски свештеник у току службовања стекне већу школску спрему, у седници од 3 априла 1937 год. под Бр. 578/зап. 345—1937 донео је ову одлуку:

„Парохиски свештеник ако за време приправничке-привремене службе накнадно стекне већу школску спрему, може по члану 25 Уредбе о парохиском свештенству задобити принадлежности приправника са већом школском спремом с тим, да после три године укупне приправничке службе стиче право на разврставање и кретање у служби по чл. 26 Уредбе.

Парохиски свештеник, који као разврстан стекне већу школску спрему, не задобива због тога одмах право на боље разврставање, него се креће у служби по члану 26 Уредбе као свештеник са факултетском спремом”.

Одлука патријаршиској управној одбора Бр. 578/зап. 345—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год., стр. 338.

Члан 26

Пошто проведе три године дана у приправничкој служби и положи практични испит, парохиски свештеник стиче право на разврста-

вање у групе према својим квалификацијама као и право на компетовање за сталног пароха. Све док не положи практични испит не може постати сталан.

Личне принадлежности сталног парохиског свештеника су: плата, положајни додатак и лични додатак на скупоћу. Парохиски свештеник који је свршио нижу средњу школу и богословију када проведе три године у приправничкој служби и положи практични испит добива принадлежности девете групе другог степена. Ако савесно врши своје дужности, и не буде кажњен казном, предвиђеном тачком 4 до 6 укључно члана 20 ове Уредбе, ни казном заустављања у напредовању у служби, парохиски свештеник напредује аутоматски у принадлежностима, према ниже састављеној табели напредовања, од степена до степена, од групе до групе, остајући у сваком степену три, а у свакој групи шест година, осим седме групе, у којој остаје девет година, док након тридесет и три године службовања не дође у пету групу првог степена. Ако је парохиски свештеник свршио читаву средњу школу са матуrom, па богословију или богословски факултет, добива, уз исте услове, принадлежности осме групе другог степена и напредује на исти начин док иза тридесет и три године службовања не дође у четврту групу првог степена. После тога остају свима највише постигнуте принадлежности до краја службовања. Свако напредовање од степена до степена и од групе до групе врши се декретом епархиског Архијереја.

ГРУПА и СТЕПЕН	Од црквене општине стан, огрев и башта или еквивалент у новцу у из- носу од 275 дин. месечно	Из буџета општ. расхода и при- хода Српске православне цркве				
		Плате Динара	Положајни додатак — Динара	Лични додатак на скупоћу		
				I разред скупоће	II разред скупоће	III разред скупоће
IV/1	275	2100	1195	340	100	0
IV/2	275	2000	795	460	220	120
V/1	275	1600	675	520	280	180
V/2	275	1400	675	520	280	180
VI/1	275	1300	525	580	340	240
VI/2	275	1100	525	580	340	240
VII/1	275	1000	375	640	400	290
VII/2	275	880	375	640	400	290
VII/3	275	760	375	640	400	290
VIII/1	275	700	275	680	440	340
VIII/2	275	580	275	680	440	340
IX/1	275	525	175	680	440	340
IX/2	275	425	175	680	440	340
X/1	275	425	75	680	440	340
X/2	275	325	75	680	440	340

Уз личне принадежности припада парохиском свештенству и породични додатак на скупшћу. Архијерејски намесници добивају осим ових принадежности још и додатак од 300 динара месечно, због већих административних послова.

Патријаршки управни одбор, узевши у оцену принадежности затечених архијерејских намесника без парохија, који су по члану 88 Уредбе о црквенојерархиским службеницима преведени на принадежности које су имали до Уредбе, па у циљу изједначења ових у принадежностима са архијерејским намесницима парохиским свештеницима, одлучио је, да архијерејски намесници, затечени без парохија, уживају, поред принадежности као разврстани чиновници, још и намеснички додатак од 300 динара месечно, по члану 26 Уредбе о парохиском свештенству.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 3240/зап. 353—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год. стр. 339.

У поводу затраженог објашњења у погледу примене члана 26 у вези члана 20 тачке 4 до 6 Уредбе о парохиском свештенству: за које време од дана пресуде казне епитимије и казне премештајем утичу на унапређење и колико времена та казна задржава свештенике од

унапређења, — Патријаршки управни одбор изрекао је, да Уредба о парохиском свештенству не може имати повратног дејства и да стога оне казне, које су изречене после ступања на снагу Уредбе о парохиском свештенству, утичу на унапређење свештенства, а да на унапређење не утичу казне изречене пре ступања на снагу Уредбе, па да због тога ни при превођењу свештенства на принадежности по овој Уредби нису узимане у обзир казне раније изречене.

Што се тиче питања за које време казне предвиђене тачком 4 до 6 члана 20 Уредбе о парохиском свештенству задржавају напредовање, — ово је регулисано чланом 218 Црквеног Устава по коме пропису време задржавања у напредовању — одређују црквене власти које изричу казну приликом изрицања казне, с тим да задржавање не може бити дуже од три године.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 20116/зап. 364—1937 од 16 октобра 1937 год. — „Гласник” Бр. 20 за 1937 год., стр. 657.

По питању сталности парохиског свештеника и наплате декретне таксе из ТБр. 32 Правилника о наплати црквених такса, а у вези са разврставањем по Уредби о парохиском свештенству, Патријаршки управни одбор на својој седници од 21 децембра 1937 год. под Бр.

23122/520—1937 одлучио је да се да тумачење у следећем:

Пошто се по чл. 157 Црквеног устава за сталног пароха поставља свештено лице које је провело у свештеничком или ђаконском чину најмање три године, положило практични испит или од овог ослобођено, а по чл. 26 Уредбе о парохиском свештенству, која поставља принцип аутоматског кретања у служби, свештеник добива припадљности почетне групе, пошто проведе три године у приправничкој служби и положи практични испит, то се ови прописи имају у вези са ТБр. 32 Правилника о наплати црквених такса разумети тако, да се свештеник после три године приправничке службе по положном испиту разврстава у почетну групу према квалификацијама, независно од тога да ли ће тада добити и сталност. Али с обзиром на то да он испунивши услов за разврставање може истовремено добити и сталност, то ће се, ако се истом одлуком разврстава и поставља за сталног, декретна такса од 100 динара по ТБр. 32 Правилника о наплати црквених такса наплатити приликом издавања декрета којим се разврстава и поставља за сталног. Ако се пак приликом разврставања не додељује сталност, ова такса наплатиће се онда када се изда декрет о сталности.

Кад се парохиски свештеник премешта на другу парохију, декрет о пре-

мештају не подлежи никаквој такси, пошто се декретна такса по ТБр. 32 под 2 и 3 наплаћује први пут приликом издавања декрета о постављењу за привременог односно први пут приликом издавања декрета о постављењу за сталног пароха.

Исто тако и за све друге декрете о унапређењу по групама и степенима не наплаћују се таксе сходно чл. 28 Уредбе о парохиском свештенству.

Одлука Патријаршиској управној одбора Бр. 23122/520—1937 од 21 децембра 1937 год. — „Гласник” Бр. 7 за 1938 год., стр. 108.

По питању како се има поступити са парохиским свештеницима, који су преведени као приправници због тога што нису имали практични испит као и по питању како ће се кретати у служби свештеници приправници после ступања на снагу Црквеног устава, Патријаршиски управни одбор на седници од 21 децембра 1937 год. под Бр. 8841/508—1937 одлучио је да се да тумачење на чл. 26 и 30 Уредбе о парохиском свештенству за поступак у следећем:

1) Да се парохиски свештеници, који су се на дан 1-VII-1936 год. затекли без практичног испита, од кога нису могли бити ослобођени према чл. 277 Црквеног устава и свештеници који по § 38 Сprovedбене наредбе Светог архијерејског синода нису на дан ступања Цркве-

ног устава имали 3 године парохиске службе, преведу по чл. 30 Уредбе о парохиском свештенству у одговарајуће групе и степене према годинама службе и школским квалификацијама с тим да не могу даље напредовати докле не положи практични испит. Када положи практични испит, даље унапређење по групама и степенима рачунаће се аутоматски према укупним годинама службе.

2) Свештеници приправници постављени после ступања на снагу Црквеног устава када положи практични испит разврставају се према годинама службе и школским квалификацијама у одговарајућу групу и степен рачунајући им право на групу од дана положеног испита с тим, да се рок за напредовање у наредну групу неће рачунати од времена када су добили групу по положеном испиту, него ће им се наредна група доделити, кад испуне услов према укупним годинама службовања рачунајући по чл. 26 Уредбе прве три године као године приправне службе.

3) Да претседништво Патријаршиског управног одбора узме у поновно разматрање све предмете који имају везе са тач. 1 ове одлуке, и према истој изврши поновно превођење оваквих свештеника.

Да би Патријаршиски управни одбор могао донети потребна решења по тачки 1 овог тумачења, црквени судови ће расписом упознати све свештенике на ко-

је се ова одлука односи с препоруком, да се одмах писменом претставком без таксе непосредно обрате Патријаршиском управном одбору са захтевом да им се решење о разврставању исправи и замени новим.

Што се тиче свештеника на које се односи тачка 2 ове одлуке, црквени суд ће умолити Архијерејску власт да решења, у колико су до сада донета и не одговарају овом објашњењу, замене новим решењем и доставе их Патријаршиском управном одбору ради санкције и отварања кредита за исплату.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 8841/508—1937 од 21 децембра 1937 год. — „Гласник” Бр. 7 за 1938 год., стр. 108.

Члан 27

У први разред скупоће улази Београд са Земун, Загреб, Сарајево, Љубљана, Нови Сад, Скопље, Ниш, Цетиње, Бања Лука и Сушак.

У други разред скупоће улазе све вароши и места, у којима је седиште среског начелства или епархиског Епископа, ако седиште овога није у коме месту првог разреда скупоће.

У трећи разред скупоће улазе сва остала места.

Члан 28

Породични додатак на скупоћу за дете припада парохиском свештенику до навршене

шеснаесте године живота детињег. Ако је дете на школовању у државним или приватним заводима, било у држави или иностранству, не прекидајући континуитет школовања, прима парохиски свештеник за њега додатак на скупоћу и иза шеснаесте године живота, али не даље од навршене двадесет треће године живота. Ако је дете, због какве телесне или душевне мане, неспособно за ма какав рад или привређивање, прима парохиски свештеник додатак на скупоћу на њега све док та мана односно неспособност за рад траје. Исто се тако признаје право на додатак на скупоћу на кћер (девојку или удовицу), која води кућу своме оцу свештенику пошто је обудовио.

Ни на жену ни на дете не припада додатак на скупоћу ако имају редовног прихода 200 или више динара месечно, било у натури или новцу, од свог личног рада или од свог имања, покретног или непокретног. На жену не припада додатак на скупоћу и без обзира на приход, ако живи одвојено од мужа у циљу раставе брачне заједнице, макар и не била поведена бракоразводна парница. На дете не припада додатак на скупоћу ни онда, ако ужива какво бесплатно издржавање или стипендију у износу од 200 и више динара месечно, или ако ступи као ученик у трговину или занат, па му послодавац даје издржавање без награде. На дете, које се уда или ожени, не припада додатак на скупоћу, а исто тако ако ступи на отслужење обавезног рока у војсци, док та служба траје.

Породични додатак на скупоћу на жену и дете припада парохиском свештенику од првог дана наредног месеца, по испуњењу услова, који му дају право на овај додатак.

Члан 29

За пријем породичног додатка на скупоћу парохиски свештеник, био активан или пензионисан, подноси пријаву по обрасцу који ће прописати Патријаршиски управни одбор. За доказ истинитости навода у пријави јамчи сам подносилац. За неистиниту пријаву казниће се кривац губитком породичног додатка за време од једне године дана, и осим тога наплатиће се од њега износ бесправно примљеног породичног додатка и евентуално одговараће кривично.

Ако парохиски свештеник не поднесе пријаву о додатку у року од 90 дана од дана када је стекао право на додатак примаће додатак од првог дана наредног месеца пошто је поднео пријаву.

Неспособност за рад и привређивање код деце доказује се уверењем лекарске комисије, а похађање школе уверењем надлежне школске власти.

Породични и лични додатак на скупоћу може Патријаршиски управни одбор, уз пристанак Светог архијерејског синода, повећати, умањити и укинути.

Члан 30

Парохиским свештеницима, које као такве затече ова Уредба, одредиће се припадљивости према чл. 26 Уредбе, рачунајући им прве

три године иза рукоположења као године приправне службе. При томе ће им се као године службовања и напредовања у служби рачунати и године проведене у црквеносамоуправној или државној служби које су провели пре рукоположења, и године проведене у мисији Цркве изван Отаџбине, пре и после рукоположења. Сталним паросима Русима који су држављани Југославије и који су према веродостојним документима са богословском спремом, рачунаће се у службу и напредовање у служби време које су провели у служби Српске православне Цркве, а време проведено после рукоположења у Руској православној Цркви по изричном одобрењу Светог архијерејског синода.

Ако који од досадашњих парохиских свештеника нема свршене ниже средње школе пре богословије, него само који разред, или само основну школу изузев свршене ученике деветоразредне Богословије св. Саве, обрачунаће му се припадљности тако, да иза приправне службе добије припадљности десете групе првог степена и после тридесет и три године службовања дође у пету групу другог степена ако је у парохиској служби провео 14 година пре ступања на снагу ове Уредбе, иначе може доћи највише до VI групе I степена. Ако нема ни богословије, него само основну школу, са којим разредом гимназије, или и без тога, и праксом у манастиру, онда ће његово напредовање као пароха почети са десетом групом другог степена и завршити после тридесет и три године службовања са шестом групом првог степена ако је у парохиској служби про-

вео 14 година пре ступања на снагу ове Уредбе, иначе може доћи највише до VII групе I степена. Парохиским свештеницима који су ратом ометени те нису на време свршили студије и рукоположени, него су рукоположени касније а најдаље до краја 1925 године, може Патријаршки управни одбор у сагласности са Светим архијерејским синодом на образложену и документовану молбу, препоручену од надлежног Архијереја, одобрити за напредовање у служби и за пензију онолико времена колико би им се уз одбитак времена проведена у кадру рачунало да нису били ратом ометени, него да су на време свршили студије и били рукоположени.

Ако је који парохиски свештеник до сада имао веће припадљности из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве него што би му по овим одређењима Уредбе припадало, задржаће те веће припадљности, док их напредовањем у служби не постигне.

Исто тако ако је који парохиски свештеник, стекавши право чиновника, као на пример парохиски свештеници у крајевима бивше Краљевине Црне Горе, повољније по њега разврстан, него што би му припало по овој Уредби, то боље разврстање остаје на снази и према томе разврставању ће такав парохиски свештеник и даље напредовати.

Поводом тражења појединих парохиских свештеника *руске народности*, да се исто тако као што се признаје парохиским свештеницима за напредовање

и пензију време за које су ометени да се на време рукоположе и сврше школу, због рата који је водила наша Држава, и њима призна време за које су ометени у рукоположењу и свршавању школе због светског рата, Патријаршиски управни одбор, у својој седници од 3 априла 1937 год., под Бр. 6260/зап. 368—1937, одлучио је:

„да се одредба чл. 30 Уредбе о парохиском свештенству о признању ратних година за напредовање и пензију има примењивати и на парохиске свештенике руске народности, који су у светском рату ометени те нису на време свршили студије и рукоположени с тим, да се у Финансиском пододбору за сваки случај имају испитати докази за утврђивање времена, које се има признати”.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 6260/зап. 368—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год., стр. 340.

Вид. одлуку Бр. 8841-508—1937 уз чл. 26 ове Уредбе.

Члан 31

Принадлежности припадају парохиском свештенству од првог дана у месецу који дође иза дана постављања, а исто тако свака повишица принадлежности, од првог дана у месецу иза навршене три године службовања, у једном степену, ма које групе, ако због дисци-

плинске казне не буде то напредовање обустављено.

Ако се због промене места повећа лични додатак на скупоту парохиског свештеника, нови додатак му припада од првог дана наредног месеца по пријему дужности у новом месту.

Принадлежности се исплаћују свакога првог дана у месецу, за тај месец унапред. Право на принадлежности има парохиски свештеник до краја месеца у коме је разрешен дужности, ако пређе на другу дужност, или до краја месеца у ком је умро.

Члан 32

Ако је парохиски свештеник болестан и због болести не може да врши своје редовне дужности, треба да то јави претпостављеној власти, која му одобрава отсуство. Отсуство до пет дана даје старешина цркве ђаконима и парохиским свештеницима те цркве, а старешини цркве и свима другим парохиским свештеницима свога надлештва архијерејски намесник до десет дана, о чему извештава епархиског Архијереја (члан 154 т. 15 У. С. п. ц.). Отсуство преко десет дана због болести даје епархиски Архијереј на молбу парохиског свештеника, управљену преко Архијерејског намесника који ће уз молбу послати и своје мишљење. Уз овакву молбу треба да се пошаље и лекарска сведожба. Ако парохиски свештеник непрекидно болује више од шест месеци, или када му због телесне или душевне неспособности треба да престане активна служба, оба-

везан је комисијски лекарски преглед. Лекарску комисију одређује епархиски Архијереј на трошак дотичног парохиског свештеника. За време отсуства због болести прима парохиски свештеник своје пуне припадности, ако то отсуство није трајало дуже од године дана, непрекидно, или од петнаест месеци, с прекидима, кроз време од две године дана. Док је парохиски свештеник на отсуству због боловања, замењиваће га у парохији суседни свештеник који ће вршити парохиске дужности. Ако болест буде изискивала и дуже отсуство, биће дотични парохиски свештеник пензионисан као онемоћао, и припадаће му пензиске припадности.

На исти начин, као и због болести, даје се отсуство парохиском свештенству и због приватних послова или одмора, али то отсуство у једној календарској години не може бити веће од 30 дана. Кад је сам парох уједно и старешина цркве може у неодложним случајевима отсуствовати до три дана и без нарочитог одобрења, али о томе мора претходно известити претпостављеног архијерејског намесника и јавити му, ко ће га за то време замењивати у парохији. Ако отсуство буде ипак веће од 30 дана, онда парохиском свештенику не припадају припадности за време што је био на отсуству преко 30 дана, осим што ће његова породица задржати стан у парохиском дому, ако је и пре тога времена он становао у њему. Изузетно примаће парохиски свештеник своје припадности, ако је остао на отсуству више од 30 дана, ако му је то отсуство дато ради

виших студија или спреме за какву мисију Цркве.

Члан 33

Ако је парохиски свештеник при стављању под истрагу одлучен од свештенодејства, може надлежни Архијереј одредити, да му се умање и припадности, али не преко половете оних припадности које прима из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве (чл. 215 У. С. п. ц.).

Парохиском свештенику који је под истрагом, по црквеним или државним законима, зауставља се напредовање у служби по степенима и групама, ако би му случајно у то време припадало напредовање, све док истрага траје. Ако се истрага обустави или дисциплински поступак заврши ослобођењем парохиског свештеника, све обустављене припадности и евентуална нова група или степен са повишицом припадности која томе одговара, даће му се накнадно. Ако парохиски свештеник буде осуђен на казну забране свештенодејства, одузимаће му се половина оних припадности које прима из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве, док та забрана траје (чл. 217 У. С. п. ц.). Одузете припадности иду у корист буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве.

Члан 34

Парохиски свештеник узет за време рата за војног свештеника примаће за време рата из буџета општих расхода и прихода Српске

православне Цркве у име принадлежности за онолико мање за колико прима од Државе.

Време које парохиски свештеник на тај начин проведе у војсци рачуна му се у службу и у напредовање у служби као да је вршио парохиску службу у народу.

Исто се тако парохиском свештенику рачуна време које проведе као народни посланик или као сенатор, па био изабран или именован, у службу и у напредовање у служби као да је вршио парохиску службу. Али ће такав свештеник претходно наћи заменика с којим ће се споразумети о награди. Ту замену одобрава епархиски Архијереј. Иначе ће му сам Архијереј одредити заменика који ће као такав примати половину оних принадлежности које припадају дотичном парохи из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Такав свештеник остаје и надаље са станом своје породице у својој парохији, и за време кад не врши своје посланичке или сенаторске дужности, врши уз заменике своје парохиске дужности и свештенорадње.

Члан 35

У свима случајевима, када парохиски свештеник не може да врши своје парохиске дужности, поставља му се заменик, па био парохиски свештеник на отсуству због болести или приватног посла, због службе у војсци или рада у Народној скупштини или Сенату, или био одлучен од свештенодејства, привремено или стално, под дисциплинском забраном или на епитимији или у случају када се парох-

ија смрћу упразни. Ако је отсуство кратко, до десет дана, које даје архијерејски намесник, онда ће архијерејски намесник одредити и заменика, кога суседног парохиског свештеника, и тај заменик, за то кратко време, неће примити за замену никакве друге награде, осим награде за свештенорадње које у том времену буде извршио, уколико се за те свештенорадње прима награда. У интересу службе, и у свом властитом интересу, сами парохиски свештеници који су у суседству, споразумеће се између себе да се у случајевима оваквих мањих отсустава узајамно замењују.

У свим осталим случајевима заменика одређује епархиски Архијереј. Висину накнаде заменику одређује, уколико обустава не би била довољна, Патријаршиски управни одбор, на предлог епархиског Архијереја. Заменик се плаћа на првом месту из обустављених принадлежности, парохиског свештеника који се замењује, уколико се обуставља што од тих принадлежности а ако се не обуставља или се заменику више плаћа него што се обуставља, плаћа се из средстава буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Ако је због отсуства парохиског свештеника испражњен и парохиски дом, заменик може становати у дому. Њему припадају и награде за свештенорадње које буде вршио за време замењивања, уколико се за те свештенорадње по овој Уредби наплаћује награда.

Патријаршиски управни одбор, у седници својој држаној 31 марта 1937 год.

под Бр. 7826/зап. 247—1937, донео је ову одлуку:

„У измени 2 тачке одлуке Патријаршиског управног одбора број 22800/1936 од 1 јануара 1937 год. решава се, да се у случају опслуживања парохције упражњене смрћу по чл. 35 Уредбе о парох. свештенству или аналогно овоме упражњене премештајем пароха, или у случају опслуживања новообразоване парохције, док се парохција не попуни, плаћа награда од месечних Дин. 500 ако је опслужује парох у истом месту, а ако је парохција која се има опслуживати изван места седишта пароха који има парохiju да опслужује, награда износи месечних Дин. 750, у оба случаја без обзира на разред скупшће дотичног места.

На основу члана 9 Уредбе о парохиском свештенству умољавају се преосвећена г. г. епархиски Архијереји да изволе упражњене парохције поверити по могућности искључиво парохиском свештенству а само изузетно манастирском братству. У колико би такве парохције опслуживало манастирско братство из самог манастира, награда износи месечно Дин. 750, а ако манастирски брат мора да живи на самој парохiji награда износи месечно Дин. 1500. Ове одредбе не односе на такозване манастирске парохције, за које важе одредбе члана 9 споменуте Уредбе.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 7826/зап. 247—1937 од 31 марта

1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год., стр. 339.

Члан 36

Парохиски свештеник, без разлике, да ли је привремени или сталан, добиће накнаду трошкова за сеобу само у случају ако је из једне парохције у другу прешао по потреби службе. Ако је добио место постављења стецајем, не припадају му селидбени трошкови. Приликом премештаја биће парохиски свештеник разрешен дотадашње своје дужности, по правилу, најдаље у року од тридесет дана, а његова је дужност, да се јави на нову дужност најдаље у року од пет дана после разрешења, не рачунајући у тај рок време путовања.

У случају смрти парохиског свештеника, без разлике да ли је активан или у пензији, издаће се породици или ономе ко поднесе трошкове око сахране, пуне једномесечне принадлежности односно пензија умрлог парохиског свештеника. У случајевима да породица умрлог свештеника није имала других прихода за његова живота, осим његових принадлежности, и после његове смрти да је упућена једино на пензију, као на извор издржавања, одобриће Патријаршиски управни одбор помоћ тој породици, поводом смрти парохиског свештеника, на образложени предлог епархиског Архијереја, али не већу од двоструких још пуних месечних принадлежности односно пензије умрлог парохиског свештеника. За колико је месеци иза умрлог активног парохиског свеш-

теника дата помоћ његовој породици, за толико месеци може породица остати у парохиском стану и за толико месеци неће се попуњавати та парохија сталним свештеником, него ће се опслуживати привременим замеником.

Члан 37

Парохиски свештеник дужан је да непосредном старешини пријави све промене у својим личним и породичним односима, које имају утицаја на његов службени однос према Српској православној Цркви, и то одмах, кад те промене настану.

Ако би парохиски свештеник дошао у такав однос према Српској православној Цркви, да Српска православна Црква има потраживање од њега, висина тога потраживања утврдиће се административним путем. За таква потраживања може се активном парохиском свештенику административним путем ставити забрана до 50% оних принадлежности, које припада из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве, а пензионисаном до 30% пензије.

Члан 38

За сваког парохиског свештеника основаће се и водити Службенички лист у три примерка. Један примерак налазиће се код Епархиског црквеног суда, други код Патријаршиског управног одбора а трећи код Светог архијерејског синода. У Службенички лист

уносе се сви подаци који се односе на парохиског свештеника и на његово службовање. Ти су подаци: 1) име и презиме са почетним словом очева имена у средини; 2) дан, месец, година и место рођења, са назнаком уз место и име среза и бановине, намесништва и епархије; 3) народност; 4) подаци о школској и стручној спреми; 5) подаци о брачном стању, са породичним презименом по рођењу супруге, и местом, даном, месецом и годином њезинога рођења; 6) подаци о деци са њиховим именима, датумима рођења и занимањима; 7) подаци о лицима које издржава; 8) подаци о служби у војсци и рату, уколико је вршио такву службу; 9) подаци о знању језика; 10) подаци о занимању пре ступања у парохиску службу Српске православне Цркве, ако је био у којој служби, и зашто му је та служба престала; 11) подаци о књижевним, научним и уметничким радовима; 12) подаци о кретању у служби (постављења, наименовања, напредовања, намештења, отпуштања, оставке, пензионисања, промене струке и т. д.); 13) подаци о отсуствовањима са назнаком разлога отсуствовању и боловању; 14) подаци о одликовањима црквеним и државним; 15) подаци о дисциплинским и другим казнама са назнаком последица тих казна; 16) подаци о годишњим оценама; 17) подаци о сродничким везама са другим парохиским свештеницима и архијерејским намесницима. Службенички лист попуњава дотични парохиски свештеник само на основу оригиналних докумената, које ће парохиски свештеник преко архијерејског наме-

сника доставити Епархиском црквеном суду са оверена три преписа. Промене у Службенички лист уноси исто тако на основу оригиналних докумената Епархиски црквени суд. Те оригиналне документе враћа Епархиски црквени суд после уноса дотичном свештенику. Сва три Службеничка листа морају бити једнака. Тачан текст уписа у Службенички лист са по једним овереним преписом докумената, на основу којих је уписивање извршено, доставља Епархиски црквени Суд Патријаршиском управном одбору и Светом архијерејском синоду ради попуњења Службеничког листа који се налази код тих тела. Сви оверени преписи докумената, на основу којих је извршено уписивање чувају се уз Службеничке листове на сва три места. На сва три примерка Службеничког листа мора бити прилепљена фотографија парохиског свештеника, која се обнавља сваке десете године. Тачност података и оверавање преписа односних докумената врши непосредни старешина.

Парохиски свештеници ослобађају се свих црквених такса за претставке и тражења, која се односе на лична и породична права у погледу припадности и за прилоге за Службенички лист.

Члан 39

Ако се коме сталном парохиском свештенику укине место укидањем парохије или спајањем двеју или више парохија у једну, епархиски Архијереј водиће бригу, да тај стални парохиски свештеник добије што пре нову

парохију. Све док такав свештеник не добије нову парохију, биће на расположењу, и за то време примаће све припадности. На расположењу не може један парохиски свештеник бити дуже од године дана. Исто тако даће се која упражњена парохија и другим духовним лицима, који су служили у ма којој духовној служби, и место изгубили па остали на расположењу, ако имају квалификације за парохиског свештеника.

Парохиским свештеницима и другим верским службеницима који буду прелазили из државне у црквеноаутономну службу, признају се ове године државне службе за напредовање (члан 273 У. С. п. ц.).

Члан 40

Парохиско свештенство у крајевима бивше Краљевине Црне Горе примаће све своје припадности које му по овој Уредби припадају из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве све дотле док Држава буде давала материјална средства за то издржавање, као што се обвезала и давала до сада (члан 2 Закона о Срп. прав. Цркви и члан 32 и 271 У. С. п. ц.).

Парохиско свештенство осталих крајева Српске православне Цркве примаће своје припадности које су прописане овом Уредбом из два извора: од црквене општине и из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Од самоуправних тела, фондова и задужбина примаће само онде, и онако, где се и како се примало пре ступања ове Уредбе

на снагу, у колико ти извори нису укинати овом Уредбом, али то не улази у горенаведене редовне његове принадлежности, као ни награда за свештенорадње са наградом које буде примао.

Члан 41

Од црквене општине примаће парохиски свештеник у натури: стан, а у местима II и III разреда скупоће још и огрев и башту.

Свака црквена општина дужна је да своје пароху у парохиском дому да пристојан стан према приликама места и упутству, које пропише Патријаршиски управни одбор у споразуму са Светим архијерејским синодом. Уколико која црквена општина нема парохиског дома, те не може своје пароху да да стан, дужна је да му плаћа месечни еквивалент у новцу који ће одредити Епархиски управни одбор сваке године унапред а највише до 200 динара. Изузимају се они свештеници који плаћају непосредног државног пореза на своје зграде, земљу и ренту укупно 300 динара годишње. Овај ће изузетак вредити док се не сагради парохиски дом.

Ако у црквеној општини има више парохиских свештеника и ђакана, дужност је општине да да стан или еквивалент у новцу свакоме. Све црквене општине које немају парохиског дома, дужне су да у времену најдаље од пет година дана, по ступању ове Уредбе на снагу, саграде парохиски дом, водећи рачуна о броју парохиских свештеника. У дому, сем стана за парохиског свештеника, мора бити и једна слободна просторија за парохиску кан-

целарију, где ће парох вршити своје административне послове, са претсобљем за парохујане, кад послом дођу своје пароху.

Парохиски домови ослобођени су свих јавних дажбина (члан 14 Закона о С. п. ц. и члан 35 У. С. п. ц.).

У Београду и у другим местима првог разреда скупоће плаћаће црквене општине, уколико не могу својим парохиским свештеницима ставити на расположење стан у натури, већи еквивалент у новцу, и то у Београду 800 динара, а у осталим местима првог разреда скупоће по могућности 400 динара месечно.

Уколико парохиски свештеник не добива огрев од политичке општине или са које друге стране, дужна је црквена општина у II и III разреду скупоће да му у име огрева даде 12—16 кубних метара дрва годишње, према приликама места, што ће одредити Епархиски управни одбор, или да му место тога плаћа еквивалент у новцу од шездесет динара месечно.

Уз стан у парохиском дому дужна је црквена општина у местима II и III разреда скупоће сваком парохиском свештенику да да у натури, у близини дома и башту од најмање пола хектара, а где се досада давало више највише до хектар и по површине или, ако то не може, еквивалент у новцу од 15 динара месечно.

Манастирске црквене општине оних парохуја које опслужују манастирска братства плаћају за своје парохује 200 динара месечно пре-

ко управе дотичног манастира као принос за подизање парохиских домова у својој Епархији.

Епархиске власти дужне су да стално воде бригу и надзор да парохиски свештеници редовно добијају од своје црквене општине принадлежности овим чланом предвиђене.

У случајевима неспоразума између парохиског свештеника и црквеноопштинске власти или финансиске немогућности плаћања целисходна решења доноси само Епархиски управни одбор на основу ове Уредбе и по својој увиђавности.

Епархиски управни одбор Епархије... подноси решење управног одбора црквене општине у..., да се, у смислу чл. 41 става 7 Уредбе о парохиском свештенству, тамошњем пароху додели башта у површини од 4000 кв. хв., и то од досадашње парохijske сесије. Како у појединим црквеним општинама већ настају сукоби између свештенства и црквених општина, које нису вољне да свештеницима даду баште од свога земљишта, већ свештеника упућују, као и у горњем случају, да башту задржи од парохijske сесије, моли Епархиски управни одбор, да се по овој ствари донесе начелна одлука.

Одлука: Предње решење управног одбора црквене општине у... поништава се као противно члану 269 Устава Српске православне Цркве, и чл. 47 и 78 Уредбе о парохиском свештенству, по којима до-

садашње парохijske сесије, после ступања на снагу цитиране Уредбе, прелазе на слободно располагање Српске православне цркве, па су црквене општине, у смислу члана 41 става 7 цитиране Уредбе, дужне сваком свом свештенику дати башту од свога земљишта, донашање, пак, начелне одлуке по овој ствари, како то поменути Епархиски управни одбор моли, није потребно, јер су односне одредбе цитиране Уредбе потпуно јасне и црквене општине дужне су их извршити.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 9229/зап. 348—1936 од 1 октобра 1936 године. — „Гласник” бр. 16 и 17 за 1937 год., стр. 543.

*

По питању: да ли црквене општине II и III разреда скупшће могу да бирају да ли ће свештенику давати огрев у натури или еквивалент у новцу, Патријаршиски управни одбор, у својој седници од 3 априла 1937, под Бр. 1882/зап. 336—1937, издао је своје тумачење, да је „по члану 41 Уредбе о парохиском свештенству остављено црквеној општини право да одреди хоће ли дати свештенику огрев у натури или у новцу”.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 1882/зап. 336—1937 од 3 априла 1937.

*

Епархиски управни одбор Архиепископије београдско-карловачке молио је

Патријаршиски управни одбор да доне-се начелно тумачење по питању: да ли свештеници, који немају имовине и не плаћају порез, или плаћају мање од 300 динара пореза, имају право на еквивалент за стан, ако њихове жене имају имовине и плаћају више од 300 динара непосредног државног пореза.

Поводом овога Патријаршиски управни одбор у својој седници од 3 априла 1937 год. под Бр. 20721—1936/зап. 337—1937 издао је тумачење, да се право на еквивалент за стан по чл. 41 Уредбе о парохиском свештенству доводи једино од величине пореза коју плаћа свештеник, али с тим, да ова одредба не важи ако свештеник после ступања на снагу Уредбе о парохиском свештенству изврши пренос имања на жену, или другог.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 20721—1936/зап. 337—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год. стр. 338.

*

Поводом питања Епархиског управног одбора Епархије далматинске:

1) да ли су црквене општине у којима су изузетно постављени јеромонаси а који имају парохиске домове, дужне давати Епархији по Дин. 200 и

2) да ли се у издржавање које манастир даје свештенмонаху на парохии убраја и трошак за стан, ако у парохии нема парохиског дома, Патријарши-

ски управни одбор у својој седници од 3 априла 1937 год. под Бр. 19594—1936/зап. 335—1937 издао је ово тумачење:

„1) да црквене општине оних парохииа, које опслужује манастирско братство, нису дужне плаћати 200 динара као принос за подизање парохиских домова у својој Епархији по чл. 41 Уредбе о парохиском свештенству, ако имају парохиске домове;

2) да у суму од 1500 динара, која се по члану 9 Уредбе о парохиском свештенству плаћа манастиру за издржавање свештенмонаха који опслужују парохиие, улази и накнада за стан свештенмонаху, уколико у парохии нема парохиског дома”.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 19594—1936/зап. 335—1937 од 3 априла 1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год., стр. 339.

Члан 42

Све црквене општине дужне су да набаве потребан намештај за парохиску канцеларију и да дају огрев и осветлење и канцелариски материјал. То оне могу чинити на начин да саме купују канцелариски материјал и стављају га парохиској канцеларији на расположење или да за то дају пароху годишњи паушал. Паушал износи за парохиие до 350 домова 250 динара годишње, за парохиие од 350 до 450 домова 320 динара годишње, и за парохиие преко 450 домова 400 динара годишње.

Ако је канцеларија у заједници са парохиским станом даће се пароху у име огрева за канцеларију 4 кубна метра дрва годишње.

За канцеларије намесништва стављаће Епархиски управни одбор по 500 динара годишњег паушала. Пароси односно архијерејски намесници дужни су, да крајем године, пре него што затраже нови паушал, дају општини односно Епархиском управном одбору обрачун о потрошеном паушалу, у сврху за коју је дат, и да тај обрачун документују оригиналним рачунима. Неутрошени вишак има им се урачунати у паушал за идућу годину.

Члан 43

Сиромашне црквене општине које немају парохиског дома и које не могу никако из својих средстава подићи могу се обратити за помоћ своје Епархиском управном одбору и Патријаршиском управном одбору, како би у одређеном времену од пет година дана могле изградити потребни парохиски дом. Да би се изградња парохиских домова убрзала, израдиће сваки Епархиски управни одбор један смишљен програм изградње свих парохиских домова у својој епархији, и поправака оних домова који постоје, ако не одговарају потпуно својој сврси, према овој Уредби. За ту сврху предвидеће у своје буџету довољна средства како би се ова акција завршила кроз пет година дана. У колико Епархиским управним одборима не би била на расположењу довољна материјална сретства за помоћ за изградњу домова, због сиромаштва и множине општина

које граде домове, препоручиваће молбе појединих општина за градњу домова Патријаршиском управном одбору, који ће давати помоћи за градњу домова. Да би тој својој сврси одговорио, Патријаршиски управни одбор уносиће у буџет општих расхода и прихода Српске православне Цркве, кроз пет година дана, од ступања на снагу ове Уредбе, по три милиона динара, а касније мање своте према потреби која се укаже.

Политичке општине и друга самоуправни тела, која у својим буџетима одређују помоћи за верске сврхе одређиваће према броју душа такву помоћ и српскоправославним црквеним општинама које се налазе на њихову подручју (члан 34 У. С. п. ц.).

Патријаршиском управном одбору обратили су се неки Епархиски управни одбори с питањем: како ће се поступити у оним случајевима, када црквене општине нису у могућности из својих редовних прихода исплаћивати свештенику станарину.

Чланом 240 Црквеног устава предвиђено је, да се потребе црквене општине подмирују: приходима од храма и црквено-општинских добара, приходима од црквених фондова и задужбина као и ванредним приходима, где долазе помоћи самоуправних тела и других установа, добровољни прилози и завештања и црквеноопштински прирези.

Ако се редовне црквеноопштинске по-

требе, у које сада долази и исплата принадежности свештенству по Уредби о парохиском свештенству, не могу подмирити из редовних прихода, морају се потражити ванредни приходи од црквеноопштинских приреза и од помоћи самоуправних тела.

Расписивати прирез сваке године за ову сврху било би немогуће и непотребно, с обзиром на то, да еквивалент за стан, огрев и башту не износи више у сеоским општинама од 3.300 динара годишње, а где је у питању само станарина, ова износи 2.400 динара годишње. Зато остаје, као једино могуће, да се оне црквене општине које немају редовних прихода за подмирење свих црквеноопштинских потреба, обраћају политичким општинама за помоћ.

Стога је Патријаршиском управном одбору част упутити тај Одбор, да даље изда упутство, да се све оне црквене општине, које немају могућности да из својих редовних прихода плаћају свештенику станарину, обраћају својим политичким општинама за помоћ, дотле док не подигну парохиски дом.

Црквеноопштинске управе при решавању да се обраћају својим политичким општинама за помоћ, треба да рачунају на оне своје чланове који су истовремено заступници у црквеним и у политичким општинама, јер они познају стварне потребе црквених општина, а исто тако и

прилике у политичким општинама. У општинама у којима чланови у већини или потпуно сачињавају и црквену општину, помоћ коју затраже црквене општине, не треба да изостане нарочито у крајевима у којима су црквене општине тек организоване и које су због тога имовински још слабе.

Патријаршиски управни одбор иако уверен, да ће политичке општине чији су чланови као православни истовремено и чланови црквених општина, потпуно делити бригу са црквеним општинама око издржавања цркве и пароха уколико то пада на терет црквених општина, ипак да би се за помоћ коју дају општине прибавило и одобрење више власти, обратио се и Краљевској влади с молбом, да се препоручи политичким општинама у Србији, Јужној Србији и Црној Гори, да у оваквим случајевима излазе у сусрет цркв. општинама и уносе у буџет као помоћ цркв. општинама суме које оне затраже за издржавање свештеника по члану 41 Уредбе о парохиском свештенству.

Према члану 41 Уредбе о парохиском свештенству црквене општине су дужне да подигну парохиски дом у коме ће становати парох и у који ће бити смештена парохиска канцеларија. По члану 43 Уредбе, да би се изградња парохиских домова убрзала, Епархиски управни одбори израдиће програм изградње свих па-

рохиских домова и поправке оних домова који постоје ако не одговарају потпуно својој сврси према Уредби. Према одредби овога члана акција на подизању парохиских домова треба да се заврши за пет година. У ту сврху имају се уносити у епархиске буџете довољна средства и помоћи, како би се акција завршила кроз пет година, а у колико не располажу довољним средствима да молбе појединих општина упућују Патријаршиском управном одбору ради додељивања помоћи.

Патријаршиски управни одбор, имајући у виду потребу да парохиске домове добије онај део Српске православне Цркве који до Уредбе о парохиском свештенству ове није имао, у настојању да се припадности према Уредби изједначе за целу Српску православну Цркву, и да би се оне црквене општине које немају парохиских домова ослободиле плаћања станарине, на својој седници од 21 децембра 1937 год. одлучио је, да се позову Епархиски управни одбори да приступе акцији око подизања парохиских домова. У томе циљу Епархиски управни одбор има претходно да испита: које црквене општине имају исправне парохиске домове, који не одговарају сврси према Уредби о парохиском свештенству, те би их требало преправити; које црквене општине немају парохиске домове а располажу средствима да одмах приступе подизању парохиских домова;

које црквене општине за сада не располажу материјалним средствима, али ће бити у могућности да кроз пет година подигну парохиски дом; које црквене општине због сиромаштва никако не могу без помоћи да подигну парохиски дом.

Пошто испита право стање код свих црквених општина у Епархији, Епархиски управни одбор позваће све оне црквене општине које имају средстава, да без одлагања и без икаквог изговора приступе подизању парохиских домова и даље настојаће да се овај посао приведе крају.

Оним црквеним општинама које немају средстава да одмах приступе подизању парохиских домова, али које према општем имовном стању грађана могу до средстава да дођу, било путем зајма, било разрезом црквеноопштинског приреза, или од помоћи политичких општина, Епархиски управни одбор предочиће важност подизања парохиских домова и настојаће да потребна средства прибаве. Ако се никако друкчије не може, наложиће Епарх. управни одбор цркв. општини као и пароху да испитују могућност и припремају грађане за расписивање црквеноопштинског приреза по члану 260 Црквеног устава у циљу подизања парох. дома.

Црквеним општинама за које се несумњиво утврди да не могу никако соп-

ственим средствима да приступе подизању парох. дома, даваће се помоћ, као што се то предвиђа чланом 43 Уредбе о парох. свештенству. Али и овим црквеним општинама даваће се помоћ тек онда када се увиди да су и оне саме од своје стране већ нешто учиниле на послу око изградње дома, н.пр. имају спреман плац, грађу, или су грађење отпочели. Уопште при давању помоћи треба приступити тако да се помоћ да онда када се зидање приведе крају, а не пре него што је припремљен материјал и отпочело зидање.

Као што је чланом 43 Уредбе о парохиском свештенству предвиђено, помоћ за изградњу парохиских домова дужне су на првом месту да укажу саме Епархије. Али само онда ако Епархиски управни одбори не би имали довољно средстава због сиромаштва и множине општина које граде домове, доставиће се молбе за помоћ Патријаршиском управном одбору. Овакве молбе морају бити снабдевене доказима о имовном стању црквене општине која тражи помоћ и извештајем, шта је општина од своје стране учинила на послу око изградње дома.

Патријаршиски управни одбор због ограничених средстава може давати помоћ само најсиромашнијим општинама и у малим сумама. Зато треба настојати, да црквене општине, колико је год могуће, сопственим средствима подигну домове, а помоћ да им се даје само као

олакшица у послу који су дужни сами да сврше.

Да би се посао око изградње парох. домова црквеним општинама олакшао, а у циљу да парох. домови буду једнообразни, Патријаршиски управни одбор доставиће Одбору типове парохиских домова за вароши, варошице и села.

Епархиски управни одбор чим добије ово упутство приступиће испитивању правог стања ствари код црквених општина и изради програма изградње парохиских домова у Епархији према нађеном стању, па ће о томе поднети извештај Патријаршиском управном одбору, уз доставу спремљеног плана изградње. Убудуће ће пак подносити годишње извештаје о кретању овога посла у Епархији и о извршењу програма изградње домова.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 29562/507—1937 од 21 децембра 1937 год. — „Гласник” Бр. 6 за 1938 год., стр. 169.

Члан 44

С обзиром на награду која се има дати за поједине свештенорадње парохиских свештеника деле се свештенорадње на бесплатне, и на свештенорадње са наградом.

Осим општих свештенорадња парохиских свештеника, које су и до сада биле бесплатне, кад ступи ова Уредба на снагу, вршиће они свим својим парохижанима бесплатно још ове

свештенорадње: знамење у цркви или у дому свештеника, крштење са миропомазањем и уцрковљењем, превод у православље, предбрачни испит код свештеника са свом преписком са другим паросима око извршења брачних испита и венчања, у коју спадају и уверења о безбрачном стању кандидата за женидбу или удају, оглашење и венчање у парохиској цркви, исповест и причест, опело са спроводом осим деце до једне године, а где је обичај и до 7 година, о чему одлучује Епархиски управни одбор у споразуму са Епархиским црквеним судом (мало опело по требнику) и водицом, и једну или две водице годишње према томе да ли се освећење водице у домовима врши у Епархији само два пут или више пута годишње и то бесплатно ону водицу или водице, које одреди епархиски Архијереј.

Уколико који парохијанин затражи, да му при некој бесплатној свештенорадњи чинодејствује више од једног свештеника, биће му бесплатан његов надлежни парох, а остале ће морати наградити.

Да ли ће још које свештенорадње бити бесплатне за сву Цркву или за поједине крајеве и које поименице, и колика ће бити висина награда за све свештенорадње поименице за које ће се наплаћивати награда, прописане посебним Правилником Патријаршијски савет у споразуму са Светим архијерејским сабором, држећи се начела, да висина награде за поједине свештенорадње не буде већа од висине награде за ту свештенорадњу, која се наплаћивала пре ступања на снагу ове Уредбе.

Ни у ком случају парохиски свештеници неће смети захтевати награду за бесплатну свештенорадњу. Исто тако неће смети свештеник захтевати веће награде за свештенорадње с наградама, него што буде овим Правилником прописано.

У вези акта тога Црквеног суда... да је се ово објашњење:

Питање награде за издавање разних извода из матица крштених, рођених и умрлих, која би се плаћала свештенику у готовом новцу, не спада у круг питања нормираних правилником о наплати црквених такса, које се плаћају по правилу таксеним маркама и које припадају Српској православној Цркви, а не поједином свештенику.

По Уредби о парохиском свештенству нису предвиђене никакве награде за издавање тих извода, јер су личне припадности парохиског свештенства по тој Уредби одређене у плати, положајном додатку, личном и породичном додатку на скупшћу, за тим у стану, у натури, огреву и башти и најзад у наградама за извесне свештенорадње, које по члану 44 Уредбе нису изузете као бесплатне.

Издавање извода из матица није никаква свештенорадња, али и кад би била, не спада међу послове нормиране Правилником о наплати црквених такса. Хоће ли Патријаршијски савет својим правилником, предвиђеним у члану 44 Уредбе о

парохиском свештенству, одредити и неке награде за канцеларијске послове парохиског свештенства — о томе се данас не може дати никакво мишљење.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 7523/зап. 140—1937 од 30 марта 1937 год. „Гласник” бр. 11 и 12 за 1937 год., стр. 342.

Члан 45

Целокупне личне и породичне принадежности парохиских свештеника које им према чл. 26 ове Уредбе припадају исплаћиваће се парохиским свештеницима на територији бивше Краљевине Црне Горе из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Принадежности осталих парохиских свештеника наплаћиваће се из два извора: стан у парохиском дому и у местима II и III разреда скупшће огрев и башта, или прописани еквивалент у новцу (Чл. 41 ове Уредбе) што представља 275 Дин. месечно за сваког пароха; разлика до целокупних личних и породичних принадежности из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве.

Када се у којој парохии на територији бивше Краљевине Црне Горе начини парохиски дом и у њему стави на расположење парохиском свештенику стан, одбијаће му се за то еквивалент до 200 Дин. месечно према одређењу Епархиског управног одбора у корист изградње парохиских домова у Црној Гори.

Ако која црквена општина сама држи и плаћа ђакон, даваће му остатак, који се иначе

плаћа из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве (чл. 45 ст. 1 Уредбе) уколико тај ђакон није постављен за ту општину нарочитим одређењем надлежних епархиских власти, по одобрењу Патријаршиског управног одбора, а на терет буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве.

Члан 46

Према члану 26 ове Уредбе одредиће се и принадежности парохиском свештенству Будимске епархије и делова Вршачке и Темишварске, као и делова других епархија ван Краљевине Југославије који остају у погледу организације у јерархиском и материјалном односу према православној Цркви у коме су били према појединим српским Митрополијама, све док се ови односи не би друкчије регулисали. Од тих принадежности одбиће се еквивалент од 275 динара месечно за стан, огрев и башту, што ће им плаћати општина, уколико им то не дају у натури у парохиском дому или с које друге стране. Остатак до целокупних принадежности исплаћиваће им се најпре из оних извора из којих су им се исплаћивале принадежности пре ступања на снагу ове Уредбе: од општина парохиског и сесија, а ако то не буде довољно плаћаће се нови остатак из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве.

Члан 47

Када ова Уредба ступи на снагу и парохиски свештеници почну добивати своје при-

надлежности из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве, сесије које је до тада уживало свештенство прелазе на слободно располагање Српске православне Цркве (чл. 269 У. С. п. ц.). Ово неће вредети за сесије парохија изван Краљевине Југославије, наведене у прошлом члану, него ће се приходи тих сесија урачунавати у припадности парохиских свештеника дотичних парохија.

Дугови које црквене општине буду дуговале појединим својим парохиским свештеницима, због неуредног плаћања њихових припадности, пре ступања на снагу ове Уредбе, утврдиће се кад ступи на снагу ова Уредба. Те дугове исплатиће црквене општине најдаље у року од године дана пошто ова Уредба ступи на снагу.

Вид. одлуке Патријаршиског управног одбора уз чл. 269 Устава С. п. ц.

Члан 48

Узгредни послови, које парохиски свештеници раде по препоруци свога Архијереја (чл. 102 т. 16 У. С. п. ц.), у војсци, болницама, тамницама и другим државним, самоуправним и приватним заводима и установама у колико се награђују посебно од тих завода и установа, немају никаква утицаја на редовне припадности по овој Уредби, нити се због тих прихода шта одбија од припадности парохиском свештенству. Исто тако и награда за катихизацију где она постоји, неће се одбијати. Друге узгредне послове са зарадом, које би хтео да врши сам парохиски свештеник, може

вршити, ако га нимало не ометају у вршењу свештеничке дужности, и ако му то на нарочиту молбу допусти епархиски Архијереј.

У парохијама, у којима парохиски свештеник мора ићи због катихизације у школе удаљене најмање три километра, припада парохиском свештенику по могућности подвоз или накнада за подвоз из Епархиских средстава у колико то политичка или црквена општина не подмирује. Ни та накнада не утиче на редовне припадности парохиског свештеника.

Исто ће тако Епархиски управни одбор, ако нађе за оправдано, одобрити из својих средстава, на образложену молбу парохиског свештеника, препоручену од Епархиског црквеног суда, посебну награду за оне парохије, које су због теренских прилика веома разбацане и које се без коња или каквих превозних средстава не могу опслуживати те ни та награда неће утицати на редовне припадности дотичног свештеника.

Поводом покренутог питања о томе: да се из централне касе Српске православне Цркве додели извесна помоћ појединим Епархиским управним одборима ради исплате додатка свештенству оних парохија где су теренске прилике такве да поједини пароси морају држати коња при опслуживању своје парохије, — Патријаршиски управни одбор, у седници од 31 марта 1937 год. под Бр. 23081—1936/зап. 239—1937, донео је ову одлуку:

„Пошто теренски додаци свештенства у смислу члана 48 Уредбе о парохиском свештенству нису предвиђени нити су могли бити предвиђени у буџету општих потреба Српске православне Цркве, то се упућују сви Епархиски управни одбори да сами нађу изворе за покриће ових издатака, где то прека потреба изискује.

Одлука Патријаршиског управног одбора. Бр. 23081—1936/зап. 239—1937 од 31 марта 1937 год. — „Гласник” Бр. 11 и 12 за 1937 год., стр. 339.

Члан 49

Парохиским свештеницима који по дужности службеним послом путују ван своје парохије, припада накнада путних трошкова са дневницама.

Начин и висину те накнаде прописује посебном Уредбом Патријаршиски савет у споразуму са Светим архијерејским сабором за све службенике Српске православне Цркве, па према томе и за парохиско свештенство као и за чланове црквено-јерархиских и црквено-самоуправних тела (чл. 264 У. С. п. ц.).

Истом Уредбом прописује се и накнада селидбених трошкова парохиских свештеника, кад на исте имају право (чл. 36 ове Уредбе).

Парохиском свештенику који по дужности иде на службена путовања у удаљеност од најмање два километра изван његове парохије, припада накнада путних трошкова за та путовања, коју плаћа оно самоуправно црквено тело које је то путовање наредило. Накнада мо-

же бити редовна и ванредна. Редовна накнада путних трошкова састоји се из накнаде за лични превоз, накнада за пренос и подвоз пртљага и дневница. Ванредна накнада путних трошкова је накнада за изванредне трошкове који нису предвиђени у редовној накнади, а који су се морали учинити у циљу успешног извршења повереног посла. Што се тиче правца путовања накнада припада за најјевтиније путовање које се у време кад се нареди, може извести, да се постигне циљ због којег је наређено.

IV

ПРЕСТАНАК СЛУЖБЕ

Члан 50

Парохиском свештенику престаје парохиска служба:

1) ако је дисциплинском казном осуђен:
а) на губитак парохиске службе односно звања,
б) доживотну забрану свештенодејства, в) лишење свештеничког чина г) лишење свештеничког чина са искључењем из црквене заједнице;

2) ако постане телесно или душевно неспособан за парохиску службу;

3) ако има дванаест месеци непрекидног боловања, односно и после петнаест месеци укупног боловања у две узастопне године, те не може да врши своју парохиску дужност;

- 4) ако падне под старатељство или стечај или се над њим продужи очинска власт;
- 5) ако отпадне од православне вере;
- 6) ако наврши седамдесет година живота а надлежна епархиска власт му на молбу његову не продужи службу;
- 7) ако се на свој затев, као онемоћао, мора ставити у пензију;
- 8) ако из парохиске службе пређе у какву другу службу.

Члан 51

Парохиски свештеник коме служба престане по тачци 1, 5 и 8 члана 50 ове Уредбе губи и право на пензију, ако је стекао право на њу. Коме служба престаје по тачци 2, 3, 4, 6 и 7 пензионше се, ако је стекао право на пензију, а ако није, поступиће се по чл. 58 ове Уредбе.

Као дан престанка службе сматра се по тачци 1 дан када осуда постане извршна, по тачци 5 дан иступа, по тачци 7 дан разрешења, а у свим осталим случајевима дан саопштења извршне одлуке надлежне власти.

Члан 52

По престанку службе парохиски свештеник не може сам напустити дужност, него мора бити надлежно разрешен. То се у случајевима отпуштања по судској или дисциплинској пресуди као и иступа из православне вере мора извршити одмах чим стигне обавештење о извршности пресуде односно о иступу,

због чега је служба престала, а у осталим случајевима најдаље у року од 30 дана, од дана када је непосредном старешини стигло обавештење о одлуци о престанку службе. У случају да парохиски свештеник није на дужности па нема могућности да буде редовним путем разрешен, узима се као дан разрешења од службе дан, кад је његов непосредни старшина обавештен о одлуци о престанку службе, а у случају иступа из православне вере, дан иступа.

V

ПЕНЗИЈЕ

Члан 53

Кад парохиски свештеник наврши седамдесет година живота, ставља се у пензију осим случаја т. 6 чл. 50 ове Уредбе. Без обзира на то колико је година провео у парохиској служби, са навршеном седамдесетом годином живота припада му пуна пензија. Пуна пензија износи за парохиске свештенике који су свршили читаву средњу школу и матурирали, па богословију или богословски факултет (Духовну академију), 2.000 динара месечно; ако су свршили нижу средњу школу и богословију или деветоразредну Богословију св. Саве, пуна пензија износи им 1.800 динара месечно; ако су свршили само богословију са основним школом и неколико разреда средње школе, пуна пензија им износи 1.500 динара месечно, а ако нису свршили ни богословију,

него само основну школу и који разред средње, или и без тога, па се приучавали у манастиру или ма где, онда им пуна пензија износи 1.200 динара месечно.

Изузетно може се парохиском свештенику признати и већа пуна пензија, кад наврши седамдесет година живота, него што би му према квалификацијама и одређењу горњег става овог члана Уредбе припадало, ако је пре ступања на снагу ове Уредбе био разврстан боље (чл. 30 ове Уредбе), него што би могао бити разврстан према овој Уредби. У том случају припада му она пуна пензија која одговара квалификацијама његова разврставања.

Уз пензију припада сваком пензионисаном парохиском свештенику, исто тако као и активном, и уз исте погодбе, и породични додатак на скупоћу на жену и на децу по 120 динара месечно.

Члан 54

Парохиски свештеници на територији бивше Краљевине Црне Горе, који су 1 априла 1932 године имали десет година урачунатих у пензију и којима је Држава признала право на пензију из својих средстава, добиваће пензију, изузетно од свих осталих парохиских свештеника, према Закону о чиновницима. Исто тако и њихове удовице и сирочад добиваће пензију и додатке на скупоћу према Закону о чиновницима. Пензију ће за време службовања до 1 априла 1932 године исплаћивати Држава из својих средстава, а остатак до висине пен-

зије, која би им према Закону о чиновницима припадала, плаћаће се из Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве, али ће половину тога остатка накнађивати Пензионом фонду Српска православна Црква из прихода предвиђених у буџету општих расхода и прихода Српске православне Цркве (чл. 274 У. С. п. ц.).

Члан 55

Парохиски свештеник може се ставити у пензију и пре навршене седамдесете године живота, али само у случају кад онемоћа и у случајевима 2, 3, 4 престанка службе из чл. 50 ове Уредбе, ако је стекао право на пензију. Под називом „онемоћа” треба разумети такво ослабљење телесног или душевног стања парохиског свештеника, да није кадар да врши ни трећину посла који би уз исте прилике, могао да врши један потпуно здрав парохиски свештеник, што се мора установити комисијским прегледом лекара (чл. 32 ове Уредбе).

Пензија парохиског свештеника који онемоћа или се стави у пензију према тачкама 2, 3, 4 члана 50 ове Уредбе, износи за првих 10 година службовања 50% пуне пензије коју би, према својим квалификацијама, добио, кад би навршио седамдесет година живота. За свако пола године службовања, преко десет година дана, добива такав парохиски свештеник адекватни проценат од друге половине пуне пензије, који се обрачунава на тај начин, да се та половина раздели на онолико делова, ко-

лико полугодишта остане између живота кад је тај парохиски свештеник навршио десет година службовања и седамдесет година живота, тако да би придодавањем тога процента за свако пола године службе, преко десет година службовања, добио пуну пензију, кад наврши седамдесет година живота. Почето полугодиште службовања рачуна се као пуно полугодиште. Ова пензија ни у ком случају не може бити мања од пензије коју би добила жена пензионисаног, у случају да је он умро.

Ако се здравље пензионисаног парохиског свештеника, који је пензионисан за то што је онемоћао, поправи, или ако престану узроци из тачке 2, 3, 4 из члана 50 Уредбе, због чега му је престала служба, те је пензионисан или отпуштен, може се такав свештеник на образложену и документовану молбу вратити парохиској служби. При томе треба опет у случају да је пензионисан због тога што је онемоћао, или из разлога тачке 2 или 3 из члана 50 Уредбе утврдити стање здравља лекарском комисијом, коју плаћа сам парохиски свештеник. Престанак узрока из тачке 4 члана 50 Уредбе треба утврдити званичним документима. Кад се упразни која парохија у епархији, у којој има парохиских свештеника на расположењу, а они неће да компетују на ту парохију, може им епархиски Архијереј понудити ту парохију и они су дужни да је приме.

Ако удов парохиски свештеник који је стекао право на пензију ступи у свештеномонаштво има право на пензију, која би му припала према квалификацијама и годинама служ-

бе као да је онемоћао и та ће се пензија исплаћивати пола њему а пола манастиру чијем братству припада.

За пензију парохиског свештеника не рачуна се: а) време за које је био удаљен од дужности у случају ако дисциплински суд осуди свештеника на казну пензионисања, б) време које је провео ван службе пошто му је служба била престала, в) време проведено у пензији, г) време за које је парохиски свештеник осуђен на епитимију и забрану свештенодејства, најдаље до једне године дана, ако се на то пресудом црквених власти осуди.

Члан 56

Ако је болест због које је парохиски свештеник онемоћао те стављен у пензију, настала као последица његовог савесног вршења парохиске дужности, онда му се при обрачунавању пензије признаје поврх времена проведеног у парохиској служби још десет година службовања, и према томе му се обрачунава пензија. Ово треба да се докаже веродостојним документима и комисијским лекарским уверењем. Ово вреди и за оне парохиске свештенике који су за време рата прогоњени од непријатеља интернацијом, таоштвом, затвором, осудом или ма којим другим начином, без обзира да ли је тај прогон трајао за време читавог рата или мање, ако веродостојним документима и комисијским лекарским уверењем докажу да су изгубили здравље услед тих прогона. Иначе се овим свештеницима време рата, без икаквих других доказа осим

доказа да су прогоњени рачуна двоструко за пензију. Године парохиске службе, које је парохиски свештеник према члану 34 ове Уредбе провео у рату, рачунају се двоструко за пензију.

Члан 57

Парохиском свештенику коме служба по члану 50 ове Уредбе престане без осуде на губљење пензије, или који нема права на пензију, те буде разрешен, даће се из Пензионог фонда отпремнина у износу свих доприноса, које је у тај фонд допринео он са 3% интереса на интерес који се рачуна за време трајања тих доприноса, уз полугодишње додавање интереса главници. Ако то не прими, него се обрати молбом Патријаршиском управном одбору, може му Патријаршки управни одбор, у споразуму са Светим архијерејским синодом, одобрити из Пензионог фонда месечну помоћ по милости, највише до 30% пуне пензије, која би му према квалификацијама припадала, ако нема других прихода и ако је неспособан за ма какав други рад и привреду. Ако му се то одобри, даваће му се и додаци на скупоћу за жену и децу, ако их има, као и активним и пензионисаним парохиским свештеницима. У случају његове смрти, даваће се месечна помоћ по милости, која је давана њему, његовој удовици, уз додатке на скупоћу деци, која имају право на те додатке. Ако прими отпремнину драговољно или због тога што му молбу Патријаршки управни одбор није уважио, онда

више ни он ни његова породица не могу ништа потраживати од Пензионог фонда, ни од Српске православне Цркве у опште, на основу његовог службовања пре разрешења од службе.

Члан 58

Парохиским свештеницима, који су били у пензији пре него је ова Уредба ступила на снагу, признаће се, кад ова Уредба ступи на снагу, пуна пензија, према њиховим квалификацијама, ако су имали 70 година живота, кад су били пензионисани. Онима који су за време рата били прогоњени од непријатеља, ма на који начин, признаће се пуна пензија, ако су имали и само шездесет година, ако им је према члану 56 признато 10 година за пензију, кад су стављени у пензију, и та ће им се одредити са 1.800 динара месечно, и у случају да нису имали квалификација које би одговарале тој пуној пензији.

Парохиским свештеницима који су у пензији, а нису имали седамдесет, односно у случају прогона од стране непријатеља, за време рата, шездесет година живота и признатих 10 година према члану 56 Уредбе, кад су пензионисани, одредиће се пензија према члану 56 ове Уредбе као да су пензионисани као онемоћали. При томе ће се оним, који су за време рата били прогоњени од непријатеља, ма на који начин, признати у време службе још године признате према члану 56 Уредбе, осим година које су стварно провели у њој, а као база за одређивање пензије узеће им се 1.800 динара месечно,

у колико им, према квалификацијама, не би припала база од 2000 динара месечно.

Парохиским свештеницима који примају пензију од Државе или с које друге стране, даће се само диференција пензије која би им према овом члану Уредбе припадала и пензија коју примају с друге стране, ако је пензија према овом члану већа иначе ће им остати само пензија са друге стране.

Парохиским свештеницима који нису имали права на пензију, него им је престала парохиска служба, дата само месечна помоћ за издржавање по милости, остаће та помоћ по милости и надаље, пошто ова Уредба ступи на снагу.

Уколико је који парохиски свештеник, који је у пензији имао већу пензију него што би му према овој Уредби припадала, даваће му се и надаље та већа пензија.

Свима овим парохиским свештеницима, па били они у пензији на темељу стечених права или им се давала помоћ за издржавање по милости, припада и породични додатак на скупшћу за жену и децу, као и активним парохиским свештеницима, и уз исте погодбе.

Члан 59

Ако парохиски свештеник умре пре него што оде у пензију или ако умре као пензионер, признаће се његовој жени или деци пензија.

Пензија жене износи 800 или 900 или 1.000 динара месечно, према разреду скупшће у ком се налазила парохија свештеника који

је умро (чл. 27 Уредбе). Право на ову пензију стиче жена умрлог парохиског свештеника већ иза једне године улагања доприноса за пензије у пензиони фонд по овој Уредби, а жене оних парохиских свештеника, који су улагали у који пензиони фонд који је припао пензионом фонду парохиских свештеника по овој Уредби, то право стичу одмах, чим ступи на снагу ова Уредба. Горња висина пензије остаје иста без обзира колико је година служио парохиски свештеник, који је умро, и без обзира да ли је умро као активан или пензионисан. Ако се жена умрлог парохиског свештеника, због школовања деце или из ма каквог другог породичног или приватног разлога пресели у среску варош са села, или у бановинску из среске или са села, повећаће јој се пензија према новом разреду скупшће. Повишица ће јој тећи од првог дана у месецу иза дана кад се преселила, и о томе обавестила канцеларију Патријаршког управног одбора. Уз обавештење треба приложити и потврду државне или самоуправне власти, да се заиста преселила и када се преселила. За ово пресељење не припадају удовици парохиског свештеника селидбени трошкови. На исти начин ће се и пензија снизити удовици иза умрлог парохиског свештеника, ако се пресели из бановинског места у среско или на село, или из среског на село.

Деца која остану иза умрлог парохиског свештеника не примају пензије ако им је жива мати, него мати прима уз своју пензију додатак на скупшћу за свако дете по 120 динара месечно, као што примају активни и пензи-

онисани парохиски свештеници, и уз исте погодбе.

Члан 60

Ако иза удовог свештеника остану сирочад, или ако мајка умре, пошто је иза смрти супруга, парохиског свештеника, примала до краја живота пензију, и додатке на скупоћу за децу, онда ће у оба случаја најстарије од деце, на које би се исплаћивао додаток на скупоћу, примати пензију, коју би примала мајка, а за осталу децу, која имају према члану 28 ове Уредбе право на додаток на скупоћу, исплаћиваће се тај додаток, и тако ће се поступати све док макар једно дете, које је остало као сироче, без оца и мајке, буде имало право на додаток на скупоћу према члану 28 ове Уредбе. Ако се међу децом нађе које да је трајно неспособно за привређивање, исплаћиваће му се пензија умрле мајке, док та неспособност траје. На исти начин исплаћиваће се пензија коју би уживала умрла мајка самохраној неудатој кћери која нема никаква прихода ни имања, или кћери удовици, којој иза мужа није остало никаква имања за издржавање, нити има деце која би је помагала. Ако има више овакве сирочади, пензија ће се исплаћивати само за једно, а за остале ће се давати додаток на скупоћу по 120 динара месечно.

Пензија удовице тече од првог дана наредног месеца иза смрти парохиског свештеника, а пензија сирочади од првог дана наредног месеца иза смрти оног супружника који је касније умро.

Члан 61

Удовицама парохиских свештеника које се буду затекле у пензији кад ова Уредба ступи на снагу, обрачунаће се пензија према члану 59 ове Уредбе. Та ће им се пензија исплаћивати из Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве и у њој је садржан и додаток на скупоћу који су те удовице примале од Државе пре ступања на снагу ове Уредбе. Ако су те удовице и до сада примале пензију из разних Пензионих фондова Српске православне Цркве, престаће је примати ако им је пензија са додатком на скупоћу била мања од пензије према овој Уредби. Ако је пензија са додатком на скупоћу била већа, примаће своту коју су примале из пензионих фондова пре ступања ове Уредбе на снагу. Ово исто вреди за сирочад без оца и мајке парохиских свештеника која су примала пензију или помоћ пре ступања ове Уредбе на снагу. Њима ће се обрачунати пензија по члану 61 ове Уредбе.

Удовицама и сирочади парохиских свештеника, затечених без пензије, даће се пензија и додаток према чл. 60 ове Уредбе.

Члан 62

У свим случајевима пензионисања одређује се истим актом величина пензије којим се и пензионише са даном решења којим је парохиски свештеник стављен у пензију, престаје његова активна служба, и од првог у месецу иза тога дана, престају му припадлеж-

ности као активног парохиског свештеника, а припадају му пензиске припадности. Али ако пензионисани парохиски свештеник не буде благовремено обавештен о пензионисању те му на време не буду дозначене пензиске припадности, и он остане вршећи активну парохиску службу и дуже од првога дана идућег месеца иза пензионисања, примаће припадности активног парохиског свештеника све док врши активну службу, без обзира што је већ пензионисан. Парохиски свештеник који жели да ужива своју пензију у иностранству, може је уживати по одобрењу Патријаршиског управног одбора у сагласности са Министром финансија.

Члан 63

Ако је удовица парохиског свештеника или његова кћи једини уживалац пензије, може јој се у циљу преудаје односно удомљења исплатити једном за свагда износ до трогодишње пензије коју прима. Одлуку о том доноси Патријаршиски управни одбор, у сагласности са Светим архијерејским синодом, на темељу молбе, поднесене од удовице односно кћери која има право на пензију. Одлука се доноси пре ступања у брак, а исплата се врши тек пошто се поднесе доказ о склопљеном браку. Брак мора бити склопљен са лицем православне вере и у православној цркви.

Члан 64

Пензионисани парохиски свештеник губи право на пензију: 1) отпадањем од православне

вере; 2) судском или дисциплинском пресудом; 3) ступањем у државну или самоуправну службу или повратком у парохиску или коју другу црквену службу. Удовица парохиског свештеника која прима пензију губи пензију: 1) отпадањем од православне вере; 2) осудом за кажњиво дело за које би и парохиски свештеник изгубио пензију; 3) примањем државне или самоуправне службе, док та служба траје; 4) преудајом.

Деца губе право на додатак због скупости осим случајева наведених у члану 28 ове Уредбе, и на пензију кад су сирочад без оца и мајке: 1) отпадањем од православне вере; 2) осудом за кажњиво дело за које би и парохиски свештеник изгубио право на пензију; 3) примањем државне или самоуправне службе, док та служба траје; 4) женска деца удајом а мушка деца кад наврше пунолетство. Изузетно ако су на школовању или мушка деца на обавезном року у сталном кадру и то уз доказ успешног учења односно војне службе, издаваће им се пензија до навршене 23 године живота.

Члан 65

За пензије парохиских свештеника и њихових удовица и сирочади оснива се „Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве“. То је самостална правна личност и не може се ни за што друго употребити осим за оно за што је према Уредби овој намењен. Фондом управља Патријаршиски уп-

правни одбор. Крајем сваке календарске године Патријаршиски управни одбор подноси извештај Светом архијерејском синоду о стању фонда. Крајем сваке календарске године састављају се и рачуни о приходима и расходима фонда и извештај о стању фонда, и то се подноси Патријаршиском савету на одобрење за оне године, које су завршене пре заседања Савета. Стање фонда на крају сваке године и обрачуни прихода и расхода фонда, одобрени од Патријаршиског савета, објављују се преко службеног листа Српске православне Цркве.

У предмету потраживања неких удова односно деце бивших парохиских свештеника да им се регулише пензија по Уредби о парохиском свештенству из Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве, и поред тога што примају пензију од Државе или су у државној служби, Патријаршиски управни одбор с обзиром на чл. 268 Црквеног устава и чл. 65 Уредбе о парохиском свештенству као и због тога што стечена права према фондовима који су ушли у састав Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве Уредбом о парохиском свештенству нису регулисана, одлучио је:

1) Да се свештеничким удовама или деци, којима је одлукама надлежних власти признато право на пензију из једног од фондова који су ушли у састав Пензионог фонда парохиског свештенства

Српске православне Цркве, исплаћује и даље из овог фонда пензија у износу одређеном тим одлукама без обзира на то да ли су у активној служби или већ имају неку пензију.

2) Оним свештеницима који се налазе у државној служби или као чиновници примају пензију од Државе или Цркве, а улагали су у један од фондова који су ушли у састав Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве, исплатиће се из Пензионог фонда парохиског свештенства сав уплаћени улог са 2% интереса на уплаћени улог. У случају да нису у животу, уплаћени улог са 2% интереса исплатиће се удови и деци односно само деци, без обзира да ли примају пензију по оцу или мајци од Државе или су у каквој служби.

3) За оне свештенике, који се после 1 јула 1936 год. налазе у активној црквеној служби, пренеће се сав уложени новац из Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве у Пензиони фонд службеника Српске православне Цркве.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 30138/505 — 1937 од 21 децембра 1937 год. — „Гласник” бр. 7 за 1938 год., стр. 107.

Члан 66

Чланови су фонда редовни и ванредни. Редовни су чланови фонда сви парохиски све-

штеници: парохиски ђакони, парохиски свештеници и архијерејски намесници мирског реда. За њих је фонд основан, и они сви морају уплаћивати доприносе за пензије, како је ово Уредбом прописано, да би обезбедили пензију себи или, у случају смрти, својој жени и деци. Ванредни чланови фонда могу бити велики добротвори, добротвори, утемељачи и прилагачи. Велики добротвор је фонда ко поклони и завешта фонду 100.000 (сто хиљада) дин. у готову или у објекту толике или веће материјалне вредности. Поклон се може учинити од једном или у пет годишњих obroка по 20.000 динара. Добротвор је ко поклони фонду 25.000 (двадесет и пет хиљада) динара одједном или у пет годишњих obroка по 5.000 (пет хиљада) динара или ко завешта фонду имање те или веће вредности, а мање од сто хиљада динара вредности. Утемељач је ко поклони фонду 5.000 (пет хиљада) динара одједном или у пет годишњих obroка по 1.000 (хиљаду) динара. Прилагач је ко поклони фонду имање до пет хиљада динара.

Члан 67

Српска православна Црква приступа Пензионом фонду парохиског свештенства као први велики добротвор са улогом од петнаест милиона динара. Тај улог уплатиће Српска православна Црква приходом од такса, по три милиона динара годишње кроз пет година дана, иза ступања ове Уредбе на снагу. Од црквених општина очекује се да се упишу у ванредне чланове Пензионог фонда парохиског свештен-

ства Српске православне Цркве, и то сиромашне најмање као прилагачи, а богатије као утемељачи или добротвори. Исто тако очекује се да се сви Епархиски управни одбори упишу најмање као утемељачи или добротвори, а чија је имовина већа као велики добротвори. Оним општинама и Епархиским управним одборима који су пре ступања на снагу ове Уредбе уплатили извешта прилог у који пензиони фонд парохиских свештеника или у фонд њихових удовица и сирочади, који фондови, према одређењу ове Уредбе, улазе у Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве, признаће се тај прилог као прилог овоме фонду, и према томе прилогу и новом доприносу који дотична општина односно Епархиски управни одбор евентуално допринесе, одредиће се, какав ће члан фонда бити та општина, или Епархиски управни одбор: утемељач, добротвор или велики добротвор.

Ванредном члану са мањим улогом признаће се чланарина већег улога, ако уплати разлику од већег до мањег улога. Исто тако члану прилагачу признаће се да је утемељач ако његови прилози у више махова буду изнели своту од 5.000 (пет хиљада динара). Као ванредни члан фонда може бити примљено и умрло лице које његова родбина упише као члана фонда и за њега уплати улог. У годишњем извештају Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве који ће се штампати на крају сваке године у службеном листу Српске православне Цркве, биће поименице наведена имена свих ванредних чла-

нова фонда: великих добротвора, добротвора и утемељача, који су приступили фонду и уплатили свој износ чланарине у току године у којој је извештај. Велике добротворе, добротворе и утемељаче фонда који нису установе него личности, чија имена буду штампана у извештају фонда на крају године у службеном листу Српске православне Цркве, спомињаће по дужности, на свим литургијама парохиски свештеници у свим српским православним црквама кроз време од месеца дана. Начин како ће се ово вршити, одредиће Правилник фонда. Ванредни чланови Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве немају никаквог другог права од фонда нити имају права учешћа у управи фонда.

Члан 68

Парохиски свештеници (чл. 2 ст. 1 ове Уредбе) плаћаће месечни допринос за своју личну и породичну пензију према скали на крају ове Уредбе, чим постану чланови Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве па до навршене своје седамдесете године живота. Ова скала обрачуната је према годинама живота од навршене двадесете до навршене педесет и пете године. Они парохиски свештеници који су старији од педесет и пет година, плаћаће по скали као да им је само педесет и пет година. Допринос за личну пензију парохиског свештенства обрачунаће се према висини пуне пензије која одговара његовим квалификацијама, а допринос за жену према месту скупоће у коме је, док ће

се допринос за обезбеђење додатака на скупоћу за децу обрачунати као допринос за пензију од 200 (две стотине) динара месечно. На тај начин цела породична пензија за коју ће се плаћати допринос, износи 1.000 или 1.100 или 1.200 динара месечно, према разреду скупоће, у коме је парохиски свештеник. Ако се парохиски свештеник пресели из једног места у друго које је друкчијег разреда скупоће, мењаће се допринос за његову породичну пензију. Нови ће се допринос плаћати од првог дана у наредном месецу по пресељењу парохиског свештеника у друго место. Парохиски свештеник плаћаће само половину доприноса за своју личну и породичну пензију, и та ће му се половина одузимати сваког месеца унапред од онога дела припадљности који део буде примао из буџета општинских расхода и прихода Српске православне Цркве, а другу половину доприноса плаћаће Српска православна Црква која ће потребне своте за то, за све парохиске свештенике, уносити сваке године унапред у буџет општинских расхода и прихода Српске православне Цркве. Парохиски свештеник који обудови и има деце, плаћаће своје доприносе за себе и за породицу, а ако обудови и не буде имао деце, плаћаће само допринос за своју пензију, а биће ослобођен доприноса за породицу. То исто вреди ако је парохиски свештеник неожењен. Када парохиски свештеник не доприноси за породичну пензију, престаће и Српска православна Црква доприносити за његову породицу у Пензиони фонд.

Парохиски свештеници на територији бивше Краљевине Црне Горе који су 1 априла 1932 године имали десет година службовања, урачунатих у пензију, плаћаће место горњих доприноса за своју породичну пензију 5% од плате и положајног додатка, сваког месеца. Исто толико ће за њих у Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве плаћати и Црква из средстава предвиђених у буџету општинских расхода и прихода Српске православне Цркве.

За ђаконе које издржавају поједине црквене општине, уплаћиваће доприносе за пензију саме општине, и то половину доприноса из својих средстава, а другу половину одбијаће од његових припадљивости и доприносити у фонд.

Канцеларија Патријаршиског управног одбора подноси извештај о раду на извршењу Уредбе о парохиском свештенству Српске православне Цркве и о пензијским припадљивостима и то како у погледу превођења свештенства на припадљивости по Уредби, тако и о раду на извршењу Уредбе, у погледу пензије свештенства, личних и породичних пензија свештеничких удовица и сирочади.

Одлука: Узима се на знање, с тим, да канцеларија Патријаршиског управног одбора прикупи податке и за удовице и сирочад, које примају пензију из фонда за издржавање удовица и деце умрлих свештеника из бивше Краљевине Србије

ради превођења на пензијске припадљивости по Уредби о парохиском свештенству, без обзира на то што се по чл. 79 Уредбе споразумом Патријаршиског управног одбора и Св. архијерејског синода са Министром финансија има регулисати начин предавања Пензионом фонду доприноса за лични и породични додатак који је до сада исплаћивала држава.

Поводом овога даје се тумачење, да свештеник који после 70 година живота продужи службу, по члану 68 Уредбе не плаћа ни лични ни породични улог за Пензиони фонд, те се од таквих свештеника неће задржавати улог за пензиони фонд приликом исплате њихових припадљивости о чему се преко Црквених судова имају обавестити Архијерејски намесници као режисери.

Одлука Патријаршиског управног одбора Бр. 14639/зап. 557—1936 од 6 октобра 1936 год. — „Гласник” Бр. 16 и 17 за 1937 год., стр. 544.

Члан 69

Осим редовних доприноса Пензионом фонду парохиског свештенства Српске православне Цркве, доприносиће парохиски свештеници и изванредне доприносе. Ванредни доприноси парохиских свештеника су: 1) целокупне једномесечне припадљивости парохиског свештеника када приступи фонду; 2) једномесечна повишица припадљивости сваки пут кад парохиски свештеник добије нови степен или групу.

Када ова Уредба ступи на снагу, сви ће парохиски свештеници Српске православне Цркве бити преведени на принадлежности по овој Уредби, и пуне месечне принадлежности сваког парохиског свештеника, осим парохиских свештеника на територији бивше Краљевине Црне Горе и свештеника који су били чланови пензионих фондова, који се уносе у овај пензиони фонд (чл. 71 ове Уредбе), задржаће се за фонд. Једномесечне принадлежности парохиског свештеника које ће се одузимати када ступи у фонд, као и једномесечне принадлежности оних парохиских свештеника од којих ће се одузети када буду преведени на нове принадлежности, неће се обуставити одједном, него у шест једнаких месечних obroка, у току пола године. Једномесечна повишица принадлежности која ће се обуставити при сваком прелазу у нови степен или групу, одузимаће се одједном. Парохиски свештеник који је у пензији, не плаћа никакве доприносе у Пензиони фонд.

Члан 70

У буџету општих расхода и прихода Српске православне Цркве предвиђаће се такође ванредни доприноси за Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве, и то од дана ступања на снагу ове Уредбе па за петнаест година. Сваке године за то време, за сваког парохиског свештеника, који буде имао 56 или више навршених година живота кад ова Уредба ступи на снагу, предвиђаће се месечно по 1.500 динара, пошто буде стављен у пензију, за исплату те пензије.

На исти начин доприносиће се из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве, као ванредни допринос Пензионом фонду парохиског свештенства Српске православне Цркве, половина разлике пензиских принадлежности, за оне парохиске свештенике на бившој територији Краљевине Црне Горе, који су 1 априла 1932 године имали десет година службовања те им је од Државе призната пензија. Та разлика остаје на терету Пензионог фонда преко стопе коју буде Држава плаћала тим парохиским свештеницима, кад буду пензионисани. Тај ће се ванредни допринос плаћати све дотле, док таквих пензионера буде, а материјална средства за то предвиђаће се сваке године у буџету општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Друга половина те разлике принадлежности плаћаће се из Пензионог Фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве (чл. 54 Уредбе).

Члан 71

Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве дели се на два дела. У први део улазе редовни, а у други део ванредни приходи.

Први део фонда сачињавају месечни редовни доприноси парохиских свештеника за њихове пензије и пензије њихових удовица и сирочади затим месечни редовни доприноси Српске православне Цркве из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. У исту сврху, као и интерес који ће се свако пола године додавати главници.

Други део фонда сачињавају сви досадашњи пензиони фондови Српске православне Цркве који су били намењени за пензије парохиских свештеника и њихових удовица и сирочади као: фонд за издржавање удовица и деце умрлих свештеника и ђаконa источно-православне вере у бившој Краљевини Србији; мировински фонд за удовице и децу српског православног свештенства у опсегу бивше Српске Митрополије карловачке; свештенички мировински фонд за свештенство Босне и Херцеговине; мировински фонд за издржавање удовица и сирочади парохиских свештеника српско-православних босанско-херцеговачких епархија; фонд епископа Мирона у корист православних српских парохиских свештеника и јерархиски фонд бивше Митрополије Карловачке; ванредни доприноси парохиских свештеника; ванредни доприноси из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве; доприноси ванредних чланова, новчане казне према чл. 20 става 2 тачка 3 ове Уредбе и интерес, који ће се додавати главници свако пола године.

Члан 72

За сваког парохиског свештеника отвориће се у књигама Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве посебни лист. На глави тога листа забележиће се име и презиме парохиског свештеника са почетним словом очева имена у средини и свадата из Службеничког листа која су у вези са његовим доприносима за пензију, као актив-

ног парохиског свештеника, а кад оде у пензију, која су у вези са његовим пензиским припадностима и његове жене и деце, као: дан, месец и година рођења његовог, жене и деце, дан месец и година рукоположења, место службовања, група и степен и т. д. и све промене које у току службовања настану у том погледу. Испод његовог имена унеће се сваког месеца допринос за пензију личну и породичну који се обустави од његових припадности при ликвидацији и исти толики допринос од Српске православне Цркве који ће се пренети из ставке, што ће се за то сваке године предвиђати у буџету општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Добивеној суми на тај начин, крајем свако пола године, додаће се интерес према члану 71 ове Уредбе. Збир ових сума овако добивених, од свих парохиских свештеника, сачињава први део фонда. Овај део фонда не сме се ни на што друго трошити, него на пензије парохиских свештеника и њихових удовица и сирочади, на чије је име скупљен тај део фонда, и увек мора бити довољно ликвидних средстава на расположењу за ту сврху.

Кад који парохиски свештеник оде у пензију или умре, те се почне исплаћивати пензија њему или његовој удовици и сирочади, одбијаће се сваког месеца исплаћена пензија од своте која се на његовом имену скупила, а интерес ће се додавати на остатак суме док се и последња пензија не исплати лицима, која имају право на пензију по основу улагања за тог парохиског свештеника. Ако свота која се

скупила за читаво време улагања доприноса за тога парохиског свештеника, са интересом за то време, не буде довољна за исплату свих таквих пензија, остатак пензија исплаћиваће се, пошто се та свота потпуно исцрпе, из другог дела Пензионог фонда свештенства Српске православне Цркве. Ако од те своте што год претекне пошто и последња пензија буде исплаћена, која се плаћа на основу улагања доприноса за дотичног парохиског свештеника, остатак ће се пренети на други део Пензионог фонда и брисати из првог дела фонда. Пензије свештеника и њихових удовица и сирочади који су примали пензије пре ступања ове Уредбе на снагу, исплаћиваће се из другог дела Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве. Парохиски свештеник има увек право да прегледа свој лист и да га препише.

На исти начин имаће сваки парохиски свештеник и свој лист за исплату припадљивости на коме ће се бележити све што је са тим у вези.

Члан 73

Ако парохиски свештеник пређе из парохиске службе у државну, престаће са уплатама у Пензиони фонд парохиског свештенства и нема никаква права да што потражује из Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве, а свота која се на његово име скупила у првом делу Пензионог фонда, брисаће се из тог дела фонда и пренети у други део фонда. То исто вреди за оне парохиске

свештенике чланове појединих пензионих фондова који су пренети у Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве, па прешли у другу службу. Овим преласком престали су бити чланови тих фондова.

Ако које духовно лице мирског реда из државне службе пређе у парохиску, почеће у Пензиони фонд улагати доприносе према ставци таблице која одговара његовим годинама живота. Ако је старији од педесет и пет година улагаће према ставци као да му је педесет и пет година. Исто тако парохиски свештеник који се врати у парохиску службу из пензије почеће улагати у Пензиони фонд према ставци таблице колико му буде година кад се врати у парохиску службу. Ако је парохиски свештеник поднео оставку на службу и због оставке изгубио право на пензију, не враћа му се ништа из Пензионог фонда. Доприноси који су били скупљени на његовом листу, пренеће се из првог дела фонда у други део фонда.

Ако парохиски свештеник умре пре годину дана улагања у Пензиони фонд те његова жена и деца не буду имали право на пензију, исплатиће се удовици, осим посмртнине према члану 36 ове Уредбе која ће се исплатити из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве, још из Пензионог фонда сви доприноси и интерес, што буду скупљени под његовим именом у Пензионом фонду парохиског свештенства Српске православне Цркве.

Пензија, коју је парохиски свештеник пре парохиске службе стекао и ужива је неће ути-

цати на његове активне парохиске припадности. Такав парохиски свештеник плаћаће, кад ова Уредба ступи на снагу, доприносе за пензију према годинама живота и имаће уз пензију коју ужива пуно право на пензију и по овој Уредби. Осим ових случајева ниједан парохиски свештеник не може уживати две пензије. Кад ова Уредба ступи на снагу неће се у будуће постављати пензионери за сталне парохиске свештенике осим случајева реактивирања према овој Уредби. Ови ће се моћи постављати само за заменике пароха у случају потребе.

Члан 74

Као што су парохиски свештеници Српске православне Цркве у Краљевини Југославији редовни чланови Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве, тако су исто редовни чланови и парохиски свештеници Будимске епархије и делова Вршачке и Темишварске, као и делова других епархија ван Краљевине Југославије који остају у погледу организације у јерархиском и материјалном односу према Српској православној Цркви, у коме су били према појединим српским Митрополијама све док се ови односи не буду друкчије регулисали. Доприноси које парохиски свештеници изван Краљевине Југославије треба да доприносе у Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве, обустављаће се од оног дела њихових припадности, који им према члану 46 ове Уредбе припада из буџета општих расхода и прихода Српске

православне Цркве. Њихови ће се доприноси рачунати на исти начин као и доприноси парохиског свештенства у Краљевини Југославији. Другу половину доприноса и за њих ће доприносити у Пензиони фонд Српска православна Црква из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Ако су припадности кога парохиског свештеника изван Краљевине Југославије из извора које прима у Држави у којој је, толике да су једнаке или веће од припадности које му према овој Уредби припадају, па му према томе из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве не би требало ништа плаћати према члану 40 ове Уредбе, онда ће се његов допринос у Пензиони фонд обуставити од припадности из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве других парохиских свештеника из исте Државе, а обрачун ће се између једне Државе вршити сваког месеца код врховног верског тела парохиског свештеника у тој Држави. Због тога ће се за све парохиске свештенике једне Државе изван Краљевине Југославије, сваког месеца у канцеларији Патријаршиског управног одбора где ће се водити сви рачуни припадности, пензија и доприноса за пензије, начинити скупни обрачун и тај обрачун месечно слати врховном верском телу парохиских свештеника те Државе. Уз обрачун слаће се том врховном верском телу и свота која буде резултирала из обрачуна, да оно расподели ту своту на интересенте, попунивши је свотом коју скупи за доприносе у Пензиони

фонд од оних парохиских свештеника чије су принадлежности толике, да им из буџета општинских расхода и прихода Српске православне Цркве не припада ништа, него се за њихове доприносе обуставља од принадлежности других парохиских свештеника те Државе. Ако свота која буде резултирала из обрачуна за један месец не буде велика, моћи ће се ови обрачуни вршити тромесечно или полугодишње.

Члан 75

Средства Пензионог фонда парохиског свештенства Српске православне Цркве држаће се привремено (чл. 268 У. С. п. ц.) на приплоду само у Државној хипотекарној банци. Патријаршијски управни одбор водиће нарочиту бригу, да увек има у Пензионом фонду довољно ликвидних средстава, да се све пензије благовремено дозначују, и исплаћују свим уживаоцима пензија, најдаље до петог дана у месецу, за тај месец унапред.

Члан 76

На крају сваке пете године разматраће се са рачунске стране Пензиони фонд парохиског свештенства Српске православне Цркве нарочито у погледу висине првог и другог дела фонда. Први део фонда је везан за обавезе фонда које фонд мора у сваком случају извршити. Због тога тај део фонда, ма како велики био, мора се схватити не само као имовина, него и као дуговање фонда. Само други део фонда, пошто удовољи потреби за пензије парохиских свештеника и њихових удовица и си-

рочади који су примали пензију пре ступања ове Уредбе на снагу, претстављаће праву слободну имовину фонда која је неоптерећена. Према томе висина другог дела фонда који по књигама фонда треба да је увек евидентан и који треба да се сваке године посебно на крају године у рачунима истакне, показује колико је фонд стабилан, колика му је јачина и способност одговарања преко свих обавеза. Када други део фонда толико ојача, да и сам интерес на тај део фонда претставља знатну своту, може се приступити процентуалном умањењу доприноса, према табели доприноса. Ако се то учини, једнако ће се умањити доприноси који доприносе сами парохиски свештеници и доприноси који за њих доприноси Српска православна Црква. То ће се моћи крајем сваке пете године чинити само у границама интереса од другог дела Пензионог фонда, како се тај део фонда не би ни у ком случају умањивао овим снижењем доприноса. На исти начин може се, место снижења доприноса, преузети повећање пензије, уколико се у том правцу покаже већа потреба, али и у том случају само у границама могућности које пружа интерес на други део Пензионог фонда.

VI

МАТЕРИЈАЛНА СРЕДСТВА

Члан 77

Материјална су средства за реализовање ове Уредбе ова:

- 1) доприноси општина;
- 2) приходи од парохиских сесија;
- 3) државна помоћ коју Држава даје Српској православној Цркви према чл. 21 Закона о Српској православној Цркви и чл. 32 Устава Српске православне Цркве;

4) доприноси Државе за пензије пензионисаних парохиских свештеника и њихових удо-вица и сирочади;

5) доприноси самоуправних тела, што их та тела доприносе за издржавање свештеника, као и доприноси фондова и задужбина, основаних у ту сврху;

6) прирези на директне порезе обвезника источно-православне вере.

Члан 78

Црквене општине доприносиће парохиским свештеницима, према чл. 41 ове Уредбе, у натури: стан у парохиском дому и у местима II и III разреда скупоће још огрев и башту, или месечни еквивалент у новцу, за стан 200 динара месечно, за огрев 60 динара месечно и башту 15 динара месечно. Које општине издржавају из својих средстава ђакон, плаћаће му и остале принадлежности и доприносе за пензије. Самоуправна тела, фондови, задужбине доприносиће бар онолико, колико су доприносиле и пре ступања на снагу ове Уредбе. Уколико су општине изван Краљевине Југославије доприносиле за издржавање парох, пре ступања ове Уредбе на снагу, више него што је у овом члану наведено, доприносиће и после ступања ове Уредбе на снагу.

Наплату од свештенорадња са наградом примаће парохиски свештеници приликом вршења тих свештенорадња.

Приходи од парохиских сесија прећи ће после ступања ове Уредбе на снагу на слободно располагање Српске православне Цркве, према члану 47 ове Уредбе и члану 269 Устава Српске православне Цркве, али ће се и надаље употребљавати за принадлежности парохиског свештенства.

Члан 79

Од државне помоћи коју Држава даје Српској православној Цркви према члану 21 Закона о Српској православној Цркви и члану 32 Устава Српске православне Цркве, исплаћиваће се све принадлежности и део доприноса за пензије који пада на терет Српске православне Цркве, парохиских свештеника на територији бивше Краљевине Црне Горе. За остале принадлежности парохиског свештенства даваће се од те помоћи, уколико не буду покривени ови издаци према овој Уредби, из других извора, наведених под овим поглављем Уредбе, али највише до оне своте, колико се за парохиско свештенство издавало по буџету општих расхода и прихода Српске православне Цркве пре ступања на снагу ове Уредбе.

Под државним доприносима из тачке 4 члана 77 Уредбе разумеју се своте потребне за пензије и додатке на скупоћу пензионисаних парохиских свештеника на територији бивше Краљевине Црне Горе, и своте које буду потребне за пензије и додатке на скупоћу оних

парохиских свештеника на територији бивше Краљевине Црне Горе који су пре 1 априла 1932 године почели службовање, што им се урачунава у пензију, те им је Држава признала пензију из својих средстава до тога датума. Овде даље долазе своте за личне и породичне додатке на скупоћу које је исплаћивала Држава пре ступања ове Уредбе на снагу: парохиским свештеницима који примају пензију или „помиловину”, удовицама и деци умрлих парохиских свештеника по Закону о фонду за издржавање удовица и деце умрлих свештеника и Ђакона источно-православне Цркве у бившој Краљевини Србији од 11 марта 1891 године, удовицама и деци умрлих парохиских свештеника по Уредби о мировинском фонду за удовице и сироту децу српског православног свештенства у опсегу бивше Српске Митрополије Карловачке од 10 јуна 1895 године, удовицама и деци умрлих парохиских свештеника по Уредби о мировинском фонду за издржавање удовица и сирочади српско-православних свештеника босанско-херцеговачких епархија од 18 јуна 1898 године и удовицама и сирочадима парохиских свештеника у Далмацији и Јужној Србији које примају „помиловину” по члану 31 Уредбе о додацима на скупоћу свештеницима свих усвојених конфесија од 28 јуна 1925 године ДРБр. 88900 са њеним доцнијим изменама и допунама. Све ове доприносе даваће Држава Пензионом фонду парохиског свештенства Српске православне Цркве, из кога ће се исплаћивати све пензиске принадлежности парохиског свештенства. На који ће начин Држава

ове доприносе предавати Пензионом фонду парохиског свештенства Српске православне Цркве и у којој своти, регулисаће се посебним споразумом Патријаршиског управног одбора и Светог архијерејског синода са Министром финансија.

Члан 80

За реализовање ове Уредбе одобрава се даном 1 априла 1936 године, осим извора који су напред наведени у овоме поглављу, још и прирез на непосредне порезе свих обвезника источно-православне вере у износу од 10%. Овај прирез прикупљаће у смислу члана 11 закона о Српској православној Цркви почев од 1 априла 1936 године органи државне пореске администрације једновремено и у свему по прописима за државне дажбине и достављаће прикупљене своте свака три месеца Патријаршиском управном одбору Српске православне Цркве преко његовог чековног рачуна код Поштанске штедионице.

Уколико би која црквена општина вољна била да из својих средстава плаћа прирез, или један део приреза из овога члана Уредбе за пореске главе које сачињавају ту општину, може то увек учинити код Пореске управе којој спада, али то мора учинити подједнако процентуално за све своје припаднике.

Члан 81

Ступањем на снагу ове Уредбе престају ови досадашњи извори за принадлежности парохиског свештенства:

- 1) бир у свима епархијама у којима се купио пре ступања ове Уредбе на снагу;
- 2) пароксијал у свима епархијама у којима се купио пре ступања ове Уредбе на снагу;
- 3) плата парохиског свештеника од стране црквене општине у крајевима где је та плата давана;
- 4) плате парохиских свештеника у Босни и Херцеговини, које су примали из епархиских средстава;
- 5) остали локални застарели начини доприноса за издржавање парохиских свештеника као бировина, лукно, доприноси за плату у натури и слични приходи, и
- 6) наплата за свештенорадње, набројене у члану 44 ове Уредбе.

VII

ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 82

Чим ова Уредба буде примљена од Патријаршког Савета, а пре него што ступи на снагу, поставиће се у канцеларији Патријаршког управног одбора чиновници који су потребни за вршење свих послова што проистичу из ове Уредбе, уколико у Патријаршкој канцеларији не буде довољно снага за тачно и на време вршење ових послова. Пре ступања на снагу ове Уредбе прикупиће се сви подаци и документа од свих парохиских свештеника, који су потребни за правилно одређење припадности и доприноса за пензије,

исти ће се парохиски свештеници превести на нове припадности и одредиће им се доприноси за пензије. Прикупиће се сви подаци и документа за Службенички лист и за лист свакога парохиског свештеника у Пензионском фонду парохиског свештенства и лист за припадности, и уредиће се све што је потребно за несметано функционисање Уредбе, чим она ступи на снагу. То исто учиниће се и за све пензионисане парохиске свештенике и за удовице и сирочад парохиских свештеника који већ примају пензију.

Члан 83

Сви активни парохиски свештеници који су навршили седамдесет година живота, стичу право на пуну пензију кад ова Уредба ступи на снагу, те ће моћи бити пензионисани у смислу чл. 53 ове Уредбе. Са оним парохиским свештеницима за које епархиски Архијереји мисле да би их требало ставити у пензију, или који сами то желе и који због немогућности вршења парохиске службе имају капелана, поступиће се према одређењима ове Уредбе, и ако их Свети архијерејски синод, у споразуму са Патријаршиским управним одбором, пензионише, одредиће им се пензија према члану 55 ове Уредбе, ако не буду имали право на пуну пензију. Према томе члану и осталим члановима који о томе говоре, одредиће се и пензија свих оних парохиских свештеника који су у пензији, и пензије удовица и сирочади парохиских свештеника према члану 60 и другим члановима ове Уредбе који о томе говоре.

Члан 84

Пензионисања парохиских свештеника могу се вршити у крајње нужним случајевима и то само у границама материјалне могућности. — Првенство на пензију имају они свештеници, који имају помоћника (капелана).

Оснивање нових парохија треба избегавати, неоснивати их, ако не постоји неодложна потреба.

Код Епархиских и Патријаршког управног одбора водиће се стално списак парохија и сачињаваће саставни део ове Уредбе.

Члан 85

Парохиски ђакони при катедралама у архијерејским резиденцијама, уколико су затечени, примаће све принадлежности по овој Уредби из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве. Ђакони пак варошких цркава, уколико су затечени и ако их надлежна архијерејска власт предложи да на тим положајима остану, примаће: плату од цркве при којој служе, а личне и породичне додатке из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве.

Члан 86

Ова Уредба ступа на снагу 1 јула 1936 године за све парохиске свештенике осим оних који уживају сесије. Парохиски свештеници са сесијама уживаће приход својих сесија и овог лета до 1 октобра 1936 г. а тим датумом по-

чеће и за њих важити ова Уредба и од тога дана ће им се исплаћивати принадлежности према њој. За три месеца од 1 јула до краја септембра месеца ове године плате тих свештеника које су до сада примали од својих црквених општина исплаћиваће им се из буџета општих расхода и прихода Српске православне Цркве.

Из седнице Патријаршког савета Српске православне Цркве држане у Сремским Карловцима 5/18 јуна 1936 године.

ТАБЛИЦА

доприноса за пензије пензионисаних свештеника Српске православне Цркве, њихових жена и деце

Да би парохиски свештеник уживао пензију од сто динара месечно, након навршених седамдесет година живота или, у случају његове смрти одмах иза његове смрти његова жена и деца исту толику пензију, треба да се доприноси:

Ако је осигуранику	За његову пензију	За пензију породице	За обоје
	Динара	Динара	Динара
20 година	1·02	11·76	12·78
21 "	1·08	12·37	13·45
22 "	1·16	12·74	13·90
23 "	1·24	12·88	14·12
24 "	1·30	13·24	14·54
25 "	1·42	13·54	14·96
26 "	1·51	13·93	15·44
27 "	1·62	14·78	16·40
28 "	1·74	14·93	16·67
29 "	1·86	15·37	17·23
30 "	2·00	16·34	18·34
31 "	2·14	16·51	18·65
32 "	2·29	17·01	19·30
33 "	2·48	18·12	20·60
34 "	2·66	18·29	20·95
35 "	2·86	18·87	21·73
36 "	3·10	20·13	23·23
37 "	3·34	20·33	23·67
38 "	3·60	20·98	24·58
39 "	3·96	22·59	26·55
40 "	4·25	22·66	26·91
41 "	4·60	23·41	28·01
42 "	4·98	23·62	28·60
43 "	5·48	24·06	29·54
44 "	5·96	25·01	30·97
45 "	6·49	25·78	32·27
46 "	7·25	26·69	33·94
47 "	7·86	28·76	36·62
48 "	8·63	28·99	37·62
49 "	9·48	30·07	40·55
50 "	10·46	31·20	41·66
51 "	11·56	31·44	43·00
52 "	13·06	34·09	47·15
53 "	14·56	34·37	48·93
54 "	16·28	35·75	52·03
55 "	18·29	36·01	54·30

С обзиром на члан 2 Закона о Српској православној цркви и члан 85 т. 1 Устава Српске православне цркве Патријаршки савет, по претходно прибављеној сагласности Светог архијерејског сабора, доноси ову

УРЕДБУ

О ЦРКВЕНОЈЕРАРХИСКИМ СЛУЖБЕНИЦИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ЊИХОВИМ ПРИНАДЛЕЖНОСТИМА

I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овом Уредбом регулише се положај, излажу, према Уставу Српске православне цркве, права и дужности и одређују принадлежности црквенојерархиских службеника. Изузимају се Патријарх и Архијереји чије се принадлежности регулишу посебном Уредбом. Изузимају се даље и парохиски свештеници чији се положај и принадлежности регулишу Уредбом о парохиском свештенству Српске православне цркве

и њиховим активним и пензиским припадностима и свештеностима и монаси српских православних манастира за чији унутрашњи и спољашњи живот прописује Уредбу Свети архијерејски сабор (чл. 207 У. с. п. ц.).

Односе црквенојерархиских службеника што спадају под црквену духовну, дисциплинску и судску власт, а што припада само јерархији (чл. 4 Закона о Срп. правосл. цркви) регулисаће посебним уредбама Свети архијерејски сабор, као највише јерархиско представништво. Нарочито ће Свети архијерејски сабор прописати дисциплинске прописе за различите врсте тих службеника као: богословских, монашких и других школа, епархиских црквених судова и Великог црквеног суда, канцеларије Светог архијерејског синода (чл. 51 У. с. п. ц.).

Пензиске припадности и доприноси за пензије црквенојерархиских службеника регулишу се Уредбом о пензијама службеника Српске православне цркве.

У истом опсегу у коме ова Уредба регулише односе црквенојерархиских службеника Српске православне цркве у Краљевини Југославији, регулише она и односе црквенојерархиских службеника Српске православне будимске епархије, делова досадашњих епархија вршачке и темишварске, као и делова других епархија ван Краљевине Југославије, који остају у погледу организације у јерархиском и материјалном односу према Српској православној цркви, у коме су били према појединим српским митрополијама, све док се ови односи

не буду друкчије регулисали (чл. 23 Закона о С. п. ц. и чл. 14 У. с. п. ц.).

Члан 2

У црквенојерархиску службу могу бити примљени православни држављани Краљевине Југославије по рођењу или по прирођењу. Страни држављани, могу се по потреби примити на рад само као контрактуални или као дневничари.

Поред овог услова у црквенојерархиску службу може бити примљено лице које испуњава ове услове:

- 1) да је навршило осамнаест година живота;
- 2) да је телесно и душевно здраво;
- 3) да је добра владања;
- 4) да у случају малољетства има одобрење родитеља или тудора;
- 5) да потпуно зна службени језик (чл. 4 Ц. У.);
- 6) да има законом одређену спрему за струку у коју улази и испуњава остале услове који се посебним прописима траже за службу у струци;
- 7) да није навршило шесдесет година живота, осим случајева за које је то специјалним законима друкчије одређено, односно осим случајева непосредног прелаза из црквенојерархиске контрактуалне службе;
- 8) да је, после навршене 21 године живота, отслужило обавезни рок у сталном кадру, осим ако је, по одредбама закона о устројству војске и морнарице, као једини хранилац не-

способних задругара или као стално или привремено неспособно, или због свештеничког чина, ослобођено службе у сталном кадру, односно, ако подлежи плаћању војнице, да докаже да је војницу платило;

9) да није под старатељством (куратором) или стечајем, или да није над њим продужена очинска власт;

10) да није било судском пресудом осуђено на губитак часних права, која сметња важи за време док тај губитак траје;

11) да му као активном црквеном службенику служба није престала са разлога предвиђеног у тачки 1, 2, 7 и 9 члана 70 ове Уредбе;

12) да му као црквеном пензионеру није судском или дисциплинском пресудом било одузето право на пензију.

Црквенојерархиски службеник не може бити лице које испољава начела против постојеће државне форме, или начела противправне промене државног или црквеног поретка.

Примање у службу врши се на основу писмене молбе снабдевене потребним документима.

Члан 3

Црквенојерархиски службеници деле се на чиновнике, приправнике, званичнике и служитеље.

Прописима о уређењу појединих струка црквенојерархиске службе одређује се да ли се за ступање у струку тражи школска спрема

непотпуне средње школе, потпуне средње школе или факултетска спрема односно спрема стручних школа са завршеним испитом које су равне овим школским спремама.

За службу званичника тражи се најмање свршена два разреда средње или њој равне друге школе и две године непрекидне и врло добро оцењене дневничарске службе у истој струци, или две године добро оцењене чиновничке приправне службе под условом непосредног прелаза из такве службе у званиничку службу. За званичнике Великог црквеног и Епархиских црквених судова најмање средња богословска спрема. Поједине струке могу за овај прелаз прописати и нарочити стручни испит.

За службу служитеља тражи се најпотребнија писменост.

Члан 4

Постављењу на једно чиновничко службено односно званиничко место мора претходити приправна служба и положени практични стручни испит. Приправна служба траје најмање три године у једној струци. У приправној служби даће се приправнику могућност да се уведе у све врсте послова своје струке. Кад наврши две године приправне службе приправник може полагати прописани стручни испит.

Стручни испит полажу се пред комисијама које се за сваку годину унапред образују по струкама. Стручни испит у истој струци може се двапут поновити. Размак између ис-

пита мора бити најмање шест месеци. Приправник који не положи стручни испит до навршене пете године приправне службе, или који га ни трећи пут не положи пре тога рока, мора се отпустити из приправне службе дотичне струке.

Члан 5

Приправнику који у току приправне службе промени струку пре положеног стручног испита, време проведено у ранијој струци може се рачунати у рок приправне службе у новој струци, али приправна служба у овој мора да траје најмање једну годину, стим да са том годином не може да прекорачи крајњи рок од пет година приправне службе.

У случају ако приправник пређе у другу струку, пошто је у ранијој струци већ положио стручни испит, може се ослободити стручног испита у новој струци из оних предмета из којих је испит у претходној струци положио.

Ако приправник прекине приправну службу због другог разлога осим због болести или због отслужења обавезног рока у сталном кадру, ранија приправна служба рачунаће му се као у истој струци.

Члан 6

Велики црквени суд је сталан и састављају га:

а) претседник Архијереј кога бира Свети архијерејски сабор на две године;

б) два члана које одређује Свети архијерејски синод из своје средине;

в) два члана свештена лица мирскога реда које бира Свети архијерејски сабор;

г) секретари свештена лица, и

д) потребни број писара и званичника.

Претседника и чланове Архијереје замењују Архијереји чланови или заменици чланова Светог архијерејског синода које одређује Свети синод. Чланове свештена лица замењују секретари Великог црквеног суда (чл. 66 У. с. п. ц.).

За чланове свештена лица у Великом црквеном суду могу бити постављена свештена лица мирског реда која су свршила више богословске и по могућности правне науке, и имају најмање 10 година црквено-судиске или грађанско-судиске службе (чл. 68 У. с. п. ц.).

Секретар Светог архијерејског синода и секретар канцеларије Патријарха могу бити свештена лица оба реда који су свршили више богословске и по могућности правне науке, а уз то секретар Светог синода са 10 годишњом црквеносудском или црквеноавтономном односно наставничком службом.

За секретара Великог црквеног суда могу бити постављена свештена лица која су свршила више богословске и по могућности правне науке, а провели су у црквено-судској или грађанско-судској служби најмање пет година. За писаре постављају се лица која су свршила вишу богословску школу, а за званичнике лица која су свршила најмање средњу богословску школу (чл. 69 У. с. п. ц.).

Секретаре и писаре Великог црквеног суда бира у споразуму са Патријархом Свети архијерејски синод (чл. 64 т. 28 У. с. п. ц.), а званичнике и послужитеље поставља претседник Великог црквеног суда (чл. 67 У. с. п. ц.).

Члан 7

Чланови великог црквеног суда и секретари не могу бити сродници, ни међусобно ни с претседником, по крви до четвртог степена завршно, а по тазбини или крштењу до другог степена завршно (чл. 70 У. с. п. ц.).

Члан 8

Епархиски Црквени суд састављају: а) претседник, б) два члана, в) секретар и г) потребан број писара и званичника. Претседник епархиског црквеног суда је епархиски Архијереј. Чланове и секретаре бира Свети архијерејски синод на предлог епархиског Архијереја, а писаре, званичнике и послужитеље поставља и отпушта надлежни Архијереј о чему извештава Свети архијерејски синод (чл. 110 и 111 У. с. п. ц.).

За чланове Епархиских црквених судова могу бити постављена свештена лица која су свршила више богословске школе и по могућности правне науке и имају најмање десет година црквеносудске или административне службе (чл. 112 У. с. п. ц.).

За секретаре Епархиских црквених судова постављају се свештена лица која су свршила више богословске школе и по могућности пра-

вне науке и имају најмање пет година судске или административне службе (чл. 113 У. с. п. ц.).

За писаре и званичнике Епархиских црквених судова постављају се лица која су свршила најмање средње богословске школе (чл. 114 У. с. п. ц.).

Кад је члан Епархиског црквеног суда спречен да врши своју дужност у суду замењује га секретар Црквеног суда (чл. 118 У. с. п. ц.).

Члан 9

Код Епархиског црквеног суда врши дужност судског тужиоца свештено лице које има школску квалификацију члана Црквеног суда (чл. 115 У. с. п. ц.).

Њега поставља епархиски Архијереј о чему обавештава Свети архијерејски синод.

Чланови Епархиског црквеног суда, судски тужилац, секретари и писари не могу бити ни међусобно ни са претседником у сродству побројаном у чл. 7 ове Уредбе (чл. 116 У. с. п. ц.).

Службенике Епархиских црквених судова може епархиски Архијереј, с одобрењем Патријаршког управног одбора по потреби, одредити на рад у Епархиском управном одбору (чл. 272 У. с. п. ц.).

Члан 10

Главног секретара Светог архијерејског сабора и синода бира између свештених лица у

споразуму са Патријархом Свети архијерејски сабор (чл. 63 т. 22 У. с. п. ц.).

Свети архијерејски синод бира, у споразуму са Патријархом своје чиновнике и канцелариско особље (чл. 64 т. 28 У. с. п. ц.).

Епархиски Архијереј одређује од достојних свештених лица оба реда свога заменика у свим епархиским пословима и разрешава га, и то по одобрењу Светог архијерејског синода (чл. 102 т. 13 У. с. п. ц.). Заменик Епархиског Архијереја замењује га у границама даног му овлашћења (чл. 103 У. с. п. ц.). За архијерејске заменике постављају се она свештена лица оба реда која имају услове предвиђене овом Уредбом за чланове црквених судова (чл. 104 У. с. п. ц.).

Члан 11

За првих петнаест година по ступању на снагу Устава Српске православне цркве могу, изузетно, за архијерејске заменике, чланове и секретаре епархиских црквених судова бити постављена и свештена лица која су свршила средњу богословску школу и имају најмање десет година судске, црквенопросветне, парохиске или административне службе (чл. 275 У. с. п. ц.).

Члан 12

Наставници у богословским и монашким школама могу бити лица која су православне вере и имају прописне квалификације за наставничку службу. Професори за богословске

предмете морају бити у свештеничком или монашком чину (чл. 224 У. с. п. ц.).

Ректоре богословија и управитеље монашких школа бира Свети архијерејски сабор. Наставничко особље бира Свети архијерејски синод на предлог епархиског Архијереја (чл. 226 У. с. п. ц.). Писаре, приправнике, званичнике и служитеље поставља и разрешава надлежни Архијереј о чему обавештава Свети архијерејски синод.

За које црквенојерархиске службенике није нарочито наведено ко их разрешава од службе, разрешава их она власт, која их поставља.

II

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ЦРКВЕНОЈЕРАРХИСКИХ СЛУЖБЕНИКА

Члан 13

Црквенојерархиски службеник кад први пут ступи у службу или кад буде враћен из пензије или оставке у активну службу, полаже пред старешином прописану заклетву.

Чланови црквених судова, осим Архијереја полажу ову заклетву: „Ја Н. Н. заклињем се свемогућим Богом да ћу владајућем Краљу веран бити, да ћу дужности своје тачно вршити и службене тајне чувати, и да ћу се при изрицању правде, без обзира на лица, придржавати закона Божјега, св. канона, Црквеног устава и осталих црквених закона. Како ја су-

дио, тако мени судио и помагао Господ Бог". (чл. 44 У. с. п. ц.).

Судски тужилац, секретари и писари свих црквених надлештава полажу ову заклетву: „Ја Н. Н. заклињем се свемогућим Богом, да ћу владајућем Краљу веран бити, да ћу се светих канона, Црквеног устава и осталих црквених и државних закона савесно придржавати, да ћу своје дужности тачно вршити, службене тајне чувати и интересе Српске православне цркве увек заступати и бранити. Како ја ово чинио, тако мени Бог помогао и овога и онога света" (чл. 44 У. с. п. ц.).

Ову заклетву полажу и остали црквенојерархиски службеници.

О положеној заклетви саставља се записник који ће потписати службеник, који је заклетву положио и оверити старешина пред којим је заклетва положена.

Члан 14

Црквенојерархиски службеник дужан је да се покорава законима и да дужност врши савесно, марљиво и непристрасно, имајући на уму једино опште јавне и црквене интересе, избегавајући све оно што би било на штету поверене му службе. Наредбе својих старешина, ако су издане у границама закона, дужан је да извршава.

Ако службеник нађе да је издата му наредба незаконита има права на њу учинити своје примедбе. У таквом случају може задржати наредбу од извршења, ако ствар не би

била хитна. При поновљеној наредби после учињених примедба, дужан је службеник добијену писмену наредбу без одлагања извршити. Само оно што је законима као кривично дело забрањено и кажњиво неће нижи службеник никад смети учинити на заповест старијега, и дужан је јавити својој вишој власти о тако примљеној наредби.

Кад службени интерес захтева, мора службеник на позив свога старешине вршити и оне службене послове који не припадају опсегу његова рада.

Члан 15

Црквенојерархиски службеник дужан је чувати службену тајну, без обзира да ли је у активној служби или не. Под службеном тајном разуме се све што је службеник у служби и у свом службеном раду сазнао, а што би, кад би се изнело, могло осујетити успех црквене службе, или би иначе за цркву или за појединце штетно било. У општем интересу може га надлежни Архијереј односно Патријарх ослободити те дужности.

Члан 16

Службеник мора у служби и ван ње чувати свој углед и углед својих старешина и мора избегавати све оно што може наудити угледу и поверењу које његов положај изискује. Исто је тако и службеник у пензији обавезан да своје владање одмери према положају који је заузимао.

У службеном саобраћају са грађанима службеник је дужан бити предусретљив и учтив.

Са вишим властима службеник може службено општити само преко старешине надлештва у коме служи, осим случајева где ова Уредба друкчије наређује.

Члан 17

Службеник не може поред своје редовне службе имати другу споредну осим ако му то надлежна службена власт нарочито допусти. Он не може заузимаати никакав положај који би био противан достојанству и части његова звања или би га ометао у вршењу његових сталних службених дужности.

Члан 18

Црквенојерархиски службеници могу оснивати своја професионална удружења по одобрењу правила тога удружења од стране Светог архијерејског сабора (чл. 63 т. 27 У. с. п. ц.). Надзор над радом таквих удружења води Свети архијерејски синод (чл. 64 т. 31 У. с. п. ц.). Пензионери могу бити редовни чланови, али не могу бити чланови управе удружења. Они службеници, чланови удружења, којима је по пресуди дисциплинског суда престала служба, или који поднесу оставку на службу, не могу остати чланови удружења.

И за рад у удружењу важе за његове чланове прописи о чувању угледа и достојанства службеника, а тако исто и сви други дисциплински прописи уколико би рад удружења

или рад његових чланова додиривао службене односе и службене интересе. На службенике који се огреше о предње одредбе примениће се дисциплински поступак.

У удружењима која делују противно предњим одредбама Патријарх ће заједно са Светим архијерејским синодом распустити управу и надзорни одбор и поставити комесара који ће пуноважно обављати све послове управног и надзорног одбора, док у удружењу не доведе све пословање у сагласност са предњим одредбама. У поновљеним или тежим случајевима могу удружења одлуком Светог архијерејског сабора бити укинута.

Прописи претходних ставова не вреде за службеничке задруге и њихове савезе.

Члан 19

Црквенојерархиски службеник не може примати од страних влада поклоне, награде или одличја без одобрења Патријарха по предлогу надлежног Архијереја.

Члан 20

За штету коју црквенојерархиски службеник у вршењу своје дужности причини трећим лицима, својим незаконитим или неправилним поступком, одговарају дотични службеник и тело или институција код које служи. Оштећеном лицу није потребно одобрење од претпостављених власти за подизање ове тужбе. Тужба се подиже код надлежног суда места где је штета причињена и мора бити управ-

Члан 22

љена против службеника и против институције. Ако тужба није одмах обухватила тело или установу њихова одговорност престаје.

Право на тужбу застарева за девет месеци од дана кад је штета причињена, односно од дана када је оштећени за њу сазнао. Али и у овом другом случају, крајњи рок за подизање тужбе не може бити дужи од једне године дана од настале штете. Ако је против службеника вођена кривична истрага горњи се рок рачуна од дана извршности судске одлуке која решава питање његове кривичне одговорности.

Црквено тело или установа биће дужна тужиоцу досуђену штету платити само у случају ако се од службеника не би могла наплатити те је оштећени дужан тражити егzekутивну наплату првенствено од службеника.

Црквено тело и установа може надлежним решењем својим примити пуну одговорност за накнаду штете и тако туженог службеника ослободити одговорности ако се утврди да је причињена штета последица претеране ревности у служби.

Члан 21

Рођаци по крвном сродству у правој линији или по побочној до четвртог степена закључно, муж и жена, сродници у двородном сродству до другог степена закључно, не могу бити у непосредном службеном односу старешине и подручнога, осим ако је то за поједине струке друкчије одређено.

Лице које ступи у црквену службу има се јавити на дужност у року од 15 дана од дана када му је саопштено постављење, у противном сматраће се као да није ни постављено. У случају оправдана разлога може надлежна власт овај рок продужити.

Црквенојерархиски службеници дужни су бити на служби за све време које је за то одређено, али ако интерес службе захтева, на позив старешине, и преко тога времена. Службеници се не могу удаљавати са места рада без допуштења надлежног старешине или без хитног разлога, што морају одмах затим пред старешином оправдати.

Ако службеник са кога било разлога буде спречен доћи на дужност, мора у року од 24 часа извести о томе свога непосредног старешину и оправдати свој изостанак.

Члан 23

Црквенојерархиски службеник, кад је болешћу спречен да долази на дужност, поднеће лекарско уверење, ако му старешина то тражи. У таквом случају старешина може, кад нађе за потребно, наредити да преглед стања службениковог здравља изврши лекар у јавној служби или да се то изврши комисијски.

Комисијски је преглед обавезан кад службеник непрекидно болује више од шест месеци, или кад му због телесне или душевне неспособности за службу, треба да престане активна служба. Комисију одређује службеников ста-

решина а чланови су сам старешина или чиновник кога он одреди да га замењује и два лекара који су у јавној служби. Путне трошкове и хонорар чланова комисије приликом прегледа сноси дотично црквено тело или установа осим кад сам службеник тражи због болести, да буде пензионисан, односно кад иначе да повода за преглед па се прегледом утврди да му стање здравља допушта вршење дужности. У овом случају све трошкове сноси службеник. За време боловања прима службеник све своје припадљности. Најдуже боловање за које службенику припадају припадљности износи 12 месеци у току једне године, или 15 месеци у току две узастопне године.

Као болешћу спречен сматра се онај службеник, коме је потребно да се неко време од болести опорави или подвргне нарочитом лечењу, било у месту службовања или ван тога места. Трајање тога времена мора бити унапред утврђено и надлежним решењем одобрено. Такво време се рачуна у ток боловања.

Члан 24

Црквенојерархиски службеник има право на годишњи одмор. Дужина одмора износи за чиновнике 2 и 3 групе шест недеља, за чиновнике осталих група и то са преко 25 година службе четрдесет дана, од 15—25 година службе тридесет дана, од 5—15 година службе двадесет дана и до 5 година службе десет дана, за чиновничке приправнике десет дана; за званичнике и служитеље са преко 25 го-

дина службе тридесет дана; од 15—25 година службе двадесет дана, од 5 до 15 година службе дванаест дана и до 5 година службе осам дана. Званичници за које је прописана средња богословска спрема имају одмор као чиновници истих квалификација. Време кад се има одмор искористити одређује на предлог старешина одељења непосредни виши старешина а за службенике врховних надлештава старешине свих надлештава. Годишњи одмор урачунава се у отсуство ради опорављења или лечења.

Члан 25

Отсуство по приватном послу одобрава надлежни Архијереј односно Патријарх по препоруци старешине надлештва. Службеник на отсуству по приватном послу дужем од укупно два месеца у једној календарској години нема права на припадљности за време протекло преко два месеца.

Отсуство ради усавршавања или довршења школовања сматра се као отсуство по приватном послу, осим случаја кад се службеник упућује на усавршавање у непосредном интересу Цркве.

Отсуство по приватном послу урачунава се у годишњи одмор осим ако је друкчије одређено кад је отсуство одобрено.

Члан 26

Црквенојерархиски службеници могу по претходној сагласности надлежног Епархи-

ског архијереја бити премештени: 1) по потреби службе, 2) по молби и 3) кад два службеника са одобрењем надлежних органа, промене међусобним споразумом своја места службовања. Премештеном службенику припада накнада трошкова за путовање и сеобу само у случају тачке 1. Премештај на основу расписаног конкурса сматра се као премештај по молби.

Приликом премештаја службеник мора бити разрешен од своје дотадање дужности најдаље у року од тридесет дана. На нову дужност се мора јавити најдаље у року од пет дана од дана разрешења, не рачунајући у тај рок време потребно за путовање. Ако је премештај из надлештва у надлештво у истом месту, мора се јавити на нову дужност у року од 24 часа. У случају оправдана разлога, нарочито код чиновника који предају благајну или полажу рачуне, надлежна власт која је донела одлуку о премештају може рокове из претходног става продужити.

Члан 27

Црквенојерархиски службеници који су свештена лица нису обавезни да врше оне јавне послове који се према канонским прописима противе свештеничком чину и позиву (чл. 15 Закона о С. п. ц. и чл. 37 У. с. п. ц.).

Члан 28

Кад надлежне државне власти покрену кривични поступак против ког црквенојерархиског

службеника који је свештено лице, дужне су одмах о томе да извести надлежног Архијереја, као и о коначној одлуци коју буду донеле по дотичном предмету. У том случају надлежне црквене власти расмотриће дело, решити да ли је тиме осуђени службеник учинио какву свештеничку кривицу и изрећи прописну казну (чл. 16 Зак. о С. п. ц. и чл. 214 У. с. п. ц.).

Члан 29

Судски тужилац код Епархиског црквеног суда има ове дужности: а) руководи претходном истрагом по предметима свештеничких кривица, подиже тужбе и учествује при расправи као тужилац; б) у брачним споровима брани светињу и важност брака; в) врши по потреби и друге послове које му додели Архијереј (чл. 115 У. с. п. ц.)

Члан 30

Црквенојерархиски службеници не могу бити уговорене стране у уговорима о црквеним набавкама и радовима, а службеници овог надлештва или црквене установе за чији се рачун прави уговор о набавкама или радовима не могу бити у тој набавци ни заинтересовани, било посредно или непосредно.

Исто тако црквенојерархиски службеници не могу бити чланови ни једног друштва или предузећа које ради са којим црквеним телом или установом. Изузимају се случајеви где су службеници нарочито за то делегирани од претпостављених власти кад је то ради стручности и контроле неопходно потребно.

III ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

Члан 31

Сва звања црквенојерархиских службеника подељена су на положајне групе према овој табели.

Положајна група	Степен	Плата	Плата са периодском повишицом				Положајни додатак	Лични додатак на скупћу Разред скупћу		
			1	2	3	4		I	II	III
II	1	3750					3100			
	2	3500					2700			
III	1	3250					2120	100		
	2	3000					1720	220		
IV	1	2350	2550	2750	3000		1320	340	100	
	2	1750	1950	2150	2350		920	460	220	120
V	1	1450	1550	1650	1750		800	520	280	180
	2	1150	1250	1350	1450		650	580	340	240
VII	1	910	970	1030	1090	1150	500	640	400	290
	2	730	790	850	910		400	680	440	340
IX	1	575	625	675	730		300	680	440	340
	2	475	525	575			200	680	440	340

Група друга, трећа и четврта имају по два степена. Све што је у овој Уредби прописано за групе важи и за степене.

Члан 32

Принадлежности чиновника деле се на плату, положајни додатак и лични и породични додатак на скупћу. Плата, положајни додатак и лични додатак на скупћу наведени су према групама, степенима и разреду скупћу у табели члана 31 ове Уредбе. У групама од четврте групе, првог степена до групе десете плате имају и периодске повишице.

Члан 33

Чиновнички приправници имају на име принадлежности месечну плату, према разредима скупћу и то:

1) У струкама у којима су звања распоређена од VIII групе:

у 1 разреду скупћу Динара 1.464.—
у 2 „ „ „ 1.211.—
у 3 „ „ „ 1.105.—

2) У струкама у којима су звања распоређена од IX групе:

у 1 разреду скупћу Динара 1.267.—
у 2 „ „ „ 1.027.—
у 3 „ „ „ 912.—

3) У струкама у којима су звања распоређена од X групе:

у 1 разреду скупћу Динара 1.057.—
у 2 „ „ „ 907.—
у 3 „ „ „ 857.—

Поред плате чиновничким приправницима припада и породични додатак на скупоћу.

Члан 34

Принадлежности званичника деле се на плату, лични и породични додатак на скупоћу. Сва звања званичника подељена су на три положајне групе. Плате званичника имају у I групи три, а у II и III по две периодске повишице. Званиничке месечне плате и лични додаци на скупоћу, по положајним групама и по разредима скупоће су ови:

Положајна група	плата	Плата са периодским повишицама			Лични додатак на скупоћу		
		1	2	3	Разред скупоће		
I	600	680	760	840	680	490	450
II	440	520	600		680	490	450
III	280	360	440		680	490	450

Званиничку дужност код Великог црквеног суда и епархиских црквених судова врше лица, која су свршила вишу или најмање средњу богословску школу (Чл. 69 и 114 У. с. п. ц.). Оваква лица имају принадлежности званичника и посебни додатак од 300 динара месечно.

Члан 35

Принадлежности служитеља деле се на плату и лични и породични додатак на скупоћу. Сва звања служитеља подељена су на две положајне групе, а њихове плате имају по три периодске повишице у свакој групи. Служитељи

житељске месечне плате и лични додаци на скупоћу, по положајним групама и разредима скупоће су ови:

Положајна група	плата	Плата са периодском повишицом			Лични додатак на скупоћу		
		1	2	3	Разред скупоће		
I	425	485	545	605	520	430	410
II	245	305	365	425	520	430	410

Члан 36

У први разред скупоће улази Београд са Земуну, Загреб, Љубљана, Нови Сад, Сарајево, Сплит, Скопље, Ниш, Цетиње и Бања Лука. У други разред скупоће улазе сва места у којима је средиште среског начелства или Епархиског Архијереја, ако ово последње није у првом разреду скупоће. У трећи разред скупоће улазе сва остала места.

Члан 37

Породични додатак на жену и на свако дете износи 120 динара месечно. Породични додатак припада на свако дете рођено у законитом браку или позакоњено.

Породични додатак на скупоћу за дете припада црквенојерархиском службенику до навршене шеснаесте године живота детињег. Ако је дете на школовању у државним или приватним заводима, било у држави или иностранству, у јавним или признатим приватним школама опште или стручне наставе и то само за оно време у коме га надлежна школска управа води као свога редовног ученика, прима служитељ

беник за њега додаток на скупоћу и иза шеснаесте године живота, али не даље од навршене двадесет треће године живота. Ако је дете услед какве телесне или душевне мане, трајно неспособно за ма какав рад или привређивање, прима црквенојерархиски службеник додаток на скупоћу на њега све док та мана односно неспособност за рад траје.

Ни на жену ни на дете не припада додаток на скупоћу ако они имају редовног прихода 200 или више динара месечно било у натури или новцу од свог личног рада, или од свог имања покретног или непокретног. На жену не припада додаток на скупоћу и без обзира на приход, ако живи одвојено од мужа и у циљу раставе брачне заједнице, макар и не била поведена бракоразводна парница. На дете не припада додаток на скупоћу ни онда ако ужива какво бесплатно издржавање или стипендију у износу од 200 и више динара месечно, или ако ступи као ученик на трговину или занат, па му послодавац даје издржавање без награде. На дете које се уда или ожени не припада додаток на скупоћу, исто тако, ако ступи на отслужење обавезног рока у војсци, док та служба траје.

Породични додаток на скупоћу на жену и дете припада службенику од првог дана наредног месеца, по испуњењу услова који му дају право на овај додаток.

Члан 38

За пријем породичног додатка на скупоћу подноси службеник пријаву по прописаном

обрасцу. За доказ истинитости навода у пријави треба да јамче двојица активних или пензионисаних црквених или указних државних службеника. За неистиниту пријаву казниће се кривац губитком породичног додатка за време од једне године дана, и осим тога, наплатиће се од њега износ бесправно примљеног породичног додатка а може одговарати и кривично због преваре. Исто тако биће кажњени и јамци на такој пријави.

Неспособност за рад и привређивање код деце доказује се уверењем лекарске комисије а похађање школе уверењем надлежне школске власти.

Службенику, који пријаву не поднесе у року од 90 дана рачунајући од дана стеченог права припада породични додаток од првог дана наредног месеца иза месеца у ком је пријаву поднео.

Породични и лични додаток на скупоћу може Патријаршки управни одбор, уз сагласност Светог архијерејског синода, умањити, повећати и укинути.

Члан 39

Црквенојерархиском службенику који има стан у натури од Цркве, одбија се вредност стана од личног додатка на скупоћу. Од овога се изузимају случајеви у којима је то специјалним одредбама друкчије прописано. Како ће се утврдити вредност стана, прописиће се правилником који ће донети Патријаршки управни одбор у сагласности са Светим архи-

јерејским синодом. Истим правилником утврдиће се и то, да ли ће службеници појединих струка моћи што друго примати у натури од Цркве, и да ли ће се и како ће се то одбијати од личног додатка на скупоту.

Члан 40

Приликом примања у црквенојерархиску службу, било први пут или у случају враћања у активну службу, припадности теку од првог дана наредног месеца по ступању на дужност. У случају наименовања односно унапређења у вишу групу, као и у случају добијања периодске повишице и постављања приправника за чиновнике, припадности теку од првог дана наредног месеца. Ако службеник буде премештен и премештај утиче на величину личног додатка на скупоту с обзиром на промену места службовања, нови додаток припада службенику од првог дана наредног месеца по разрешењу.

Члан 41

Звања у струкама за које се тражи непотпуна средња школа распоређују се од X до VII положајне групе закључно. Звања у струкама за које се тражи потпуна средња школа распоређују се од IX до V положајне групе закључно. Звања у струкама за које се тражи факултетска спрема распоређују се од VIII положајне групе на више. Распоред звања црквенојерархиских службеника по положајним групама а према одредбама претходних ставова изложен је у 64 члану ове Уредбе.

Члан 42

Патријаршиски савет, у споразуму са Светим архијерејским сабором, утврдиће за све струке црквенојерархиских службеника посебном уредбом број службених места, по звањима и њиховим положајним групама у којима су та звања распоређена. Исто тако утврдиће и број места чиновника приправника (систематизација места) који ће се бројеви уносити у буџет расхода и прихода Српске православне Цркве и неће се моћи прекорачивати. Ако је неко звање предвиђено у више група имају се службена места тога звања распоредити тако, да у вишој групи буде утврђен мањи број места него што га има у претходној нижој групи.

Члан 43

Чиновнички приправник може се поставити само на упражњено приправничко место а кад испуни услове за чиновника (чл. 4 ове Уредбе) може се поставити у најнижу положајну групу која је одређена за звање његове струке, и то само на упражњено место.

Унапређења у истом звању по групама као и наименовања на друга звања могу бити само на упражњено место.

Члан 44

На упражњено место у вишој групи чиновник не може бити унапређен, односно наименован, док у претходној групи не проведе

најмање и то у групама X и IX по четири, а групама VIII, VII, VI, V и IV другог степена по три ефективне године.

На звања распоређена по групама од IV групе првог степена закључно навише, чиновник може бити наименован, ако је у IV групи другог степена провео три ефективне године. Ако је тако звање распоређено у више група, чиновник, наименовањем у то звање, може добити само најнижу групу тога звања, осим случаја ако долази са звања у ком је био на вишем положају. За даље напредовање у истом звању услов је да је у свакој претходној нижој групи тога звања провео најмање четири ефективне године, и да у вишој групи има упражњеног места.

Ако је једно звање распоређено у IV групи првог степена и у групама испод и изнад те групе, за напредовање по групама до IV групе другог степена закључно важи одредба става првог, а за напредовање по даљим групама одредба става другог.

Члан 45

На упражњено место у вишој групи званичници и служитељи не могу бити унапређени односно наименовани док у претходној групи не проведу најмање и то: Званичници девет, а служитељи дванаест година.

Члан 46

Периодске повишице добивају се после сваке три године ефективне службе проведене у дотичној групи. Периодске повишице у групи одређују се по службеној дужности.

Члан 47

Службеник који је добио слабу оцену или је дисциплински осуђен, губи за периодску повишицу због слабе оцене једну целу годину, а због црквене кривичне или дисциплинске казне онолико времена колико је у пресуди одређено. Изгубљено време у оба случаја не може му се рачунати ни у рок по члану 44 ове Уредбе.

У случају кривичног или дисциплинског поступка суд ће претходно одлучити да ли ће се за време ислеђења, или удаљења од дужности по одлуци суда, службеник зауставити у напредовању односно кретању у периодским повишицама. Пресудом ће се одлучити да ли ће се заустављено време накнадно рачунати или коначно изгубити.

Ако се против службеника отвори кривично ислеђење за злочинство или за какво друго нечасно дело, кажњиво по општем кривичном закону, зауставља се, од дана отворања ислеђења кретање по периодским повишицама и напредовање по групама. Ако службеник, против кога је вођен кривични или дисциплински поступак, буде ослобођен кривице, враћа му се право на рачунање времена које му је било привремено заустављено у смислу претходних ставова.

Члан 48

За прелаз из струке у струку црквенојерархиске службе, као и за прелаз из државне и самоуправне службе, услов је да онај који

прелази има општу односну стручну школску спрему, која је прописана за струке у коју прелази, а да пре прелаза положи прописани практични испит те струке.

Патријаршиски управни одбор, у споразуму са Светим архијерејским синодом, може ослободити полагања овог стручног испита лице које прелази у четврту или вишу положајну групу.

При прелазу из струке у струку не може се добити виша положајна група од оне из које се прелази. Ако се чиновник налази у групи у којој нема распоређених звања струке у коју прелази може добити само најнижу групу у којој су распоређена звања струке у коју прелази.

При прелазу из државне, самоуправне или контрактуалне службе у црквенојерархиску службу не може се добити виша положајна група од оне коју би службеник могао имати, по овој Уредби, да је све време службе које му се признаје, провео у црквенојерархиској служби.

Прелаз се може везати за услов да чиновник добије и звање нижег положаја, без обзира на дотадањи положај и дотадање трајање службе.

Члан 49

Из слободне професије пријем у црквенојерархиску службу допушта се на звање почев од пете положајне групе на више, у изузетном случају кад нарочити интерес црквенојерархиске службе изискује да се неки познати струч-

њак позове на управу струке или на које од виших звања у црквенојерархиској служби.

Члан 50

Службеник који се враћа из пензије у активну црквенојерархиску службу мора испуњавати све услове који су законом прописани за ступање у црквенојерархиску службу уопште и у дотичну струку посебно. При томе не може добити вишу групу од оне у којој је пензионисан, а по пристанку може добити нижи положај.

Кад се пензионисани службеник враћа из пензије у коју другу струку црквенојерархиске службе, а не у ону у којој је био пензионисан, Патријаршиски управни одбор у споразуму са Светим архијерејским синодом може га ослободити полагања практичног испита, ако иначе испуњава све прописане услове за ступање у струку и ако се прима у звање почев од IV положајне групе другог степена.

Ове одредбе важе и за случај враћања у активну службу службеника коме је служба престала оставком или на други начин, ако је повратак по овој Уредби допуштен.

Члан 51

За сваку одлуку о прелазу (члан 48 ове Уредбе), о пријему (члан 49 Уредбе) и враћању (члан 50 Уредбе) потребна је сагласност Светог архијерејског синода.

У свима овим случајевима рок из чланова 44 и 46 ове Уредбе рачуна се од дана прелаза,

односно пријема. Изузетно, ако се прелаз врши из струке у струку за коју се тражи иста школска спрема и за коју важи ова Уредба, сви рокови рачунају се од дана кад је чиновник који прелази добио исту групу у равној струци.

Члан 52

За прелаз званичника у звање чиновника сродне струке за коју се тражи спрема непотпуне средње школе или њој равне стручне школе, званиничка служба је једнака приправној служби те струке. Такав званичник, ако има ту школску спрему и најмање три године званиничке службе, може, по положеном практичноме испиту те струке, добити звање X групе, те струке. Ако је његова дотадања плата била већа од плате X групе, припада му она периодска повишица те групе, која је његовој дотадањој плати најближа. Рок из члана 44 и 46 рачуна му се од дана прелаза.

Ако званичник, по стеченој школској спреми, прелази у струку за коју се тражи потпуна средња школска или факултетска спрема, може ступити само у приправну службу те струке.

Члан 53

У случају прелаза служитеља у службу званичника под условом испуњења свих погодаба прописаних за дотичну званиничку струку, служитељ се може примити у најнижу групу званичника. Ако је његова дотадања плата била већа од плате те групе, припада

му она периодска повишица те групе, која је његовој дотадањој плати најближа. Рок из члана 45 и 46 ове Уредбе рачуна му се од дана прелаза.

Ако служитељ, по стеченој школској спреми прелази у звање чиновника, може ступити само у приправну службу дотичне струке.

Члан 54

За сваког црквенојерархског службеника основаће се и водити Службенички лист од кога ће један примерак бити код Светог архијерејског синода а други у надлештву у коме служи. У случају премештаја, Службенички лист шаље се новом надлештву. Све што се уписује у Службенички лист мора бити уписано у оба примерка. На службеничком листу мора бити залепљена фотографија службеника, која ће се обнављати сваке десете године и стављати поред дотадање.

Службенички лист попуњава се само на основу оригиналних докумената, а тачност података оверава старешина надлештва. Службенички лист мора садржати: 1) име и презиме, 2) место, дан, месец и годину рођења, 3) народност, 4) податке о брачном стању; име и занимање супружника; 5) податке о деци, колико их има, њихова имена, датум рођења и занимање; 6) податке о лицима која он издржава; 7) податке о служби у војсци; 8) податке о служби у рату; 9) податке о знању језика; 10) податке о школској и нарочитој стручној спреми; 11) податке о сродничким везама са лицима која су у истој струци;

12) податке о одликовању; 13) податке о дисциплинским и другим казнама; 14) податке о кретању у служби; (постављања, наименовања, напредовања, премештања, промене струке, оставке, пензионисања и т. д.); 15) податке о отсуствовању и боловању; 16) податке о годишњим оценама; 17) податке о изванредним радовима у струци; 18) податке о занимању пре ступања у службу; 19) податке о књижевним, научним и уметничким радовима; 20) податке о томе да ли је био раније у којој служби, у којој, и зашто му је та служба престала.

Члан 55

Сва документа на основу којих се попуњава Службенички лист чувају се засебно, било у оригиналу, било у потврђеном препису, код Светог архијерејског синода заједно са примерком Службеничког листа који се тамо налази.

Службеник је дужан без одлагања пријавити непосредном старешини све промене у својим личним и породичним односима које имају утицаја на његов службенички однос према Цркви.

Црквенојерархиски службеници ослобађају се плаћања декретних и свих осталих такса за претставке и тражења која се односе на лична и породична права по овој Уредби као и за прилоге за Службенички лист.

Нико не може без свога пристанка бити постављен на ниже звање нити у звању на нижи положај од онога који је већ имао.

Члан 56

Из породичних пензиских принадежности не могу се наплаћивати дугови умрлог службеника, нити ма какова друга потраживања од њега.

Црквена потраживања од црквенојерархиских службеника која проистичу из службеног односа утврђују се административним путем.

За црквена потраживања из службеног односа може се ставити забрана административним путем до 50% активних и 30% пензиских принадежности.

Црквенојерархиским службеницима, активним или у пензији, као и њиховим породицама које уживају породичне пензије, може се ставити забрана на једну трећину њихових принадежности, осим личног и породичног додатка на скупоћу, и то судским путем, или по њихову пристанку. Од ове трећине одбијаће се и порез и улог у пензиони фонд. За издржавање породице може се забранити и више од трећине принадежности, заједно са личним додатком на скупоћу, ако би надлежном пресудом било више пресуђено.

Члан 57

По смрти црквенојерархиског службеника, активног или пензионисаног, издаће се, на име сахране, једномесечне целокупне принадежности умрлог службеника. Поред овога издаће се и жени или деци, на име помоћи, двомесечне целокупне принадежности ако немају никаквог имања, прихода од имања или личног рада. По

смрти контрактуалног чиновника издаће се на име сахране половина једномесечне награде.

Члан 58

Ако службеник, пре него што стекне право на пензију, а има више од три године активне црквенојерархиске службе, тако оболи да постане неспособан за службу, и због тога буде из ње отпуштен, може му се издавати, на име помоћи 30% од плате и положајног додатка, ако нема других прихода, и ако је неспособан за какав други рад и привреду.

У случају смрти службеника који по претходном ставу ужива помоћ, или у случају смрти, активног службеника који није још стекао права на породичну пензију а има више од три године активне црквенојерархиске службе, може се породици (жени и деци) ако немају других прихода у колико нису способни за какву привреду, на име помоћи, издавати 20% од последње плате и положајног додатка службеника.

Члан 59

Чиновник, ако му се укине службено место или звање које има, или надлештво у коме служи, може се ставити на расположење. Док је на расположењу, које не може трајати дуже од године дана, чиновник има сва права активног чиновника свога дотадањег звања и положаја.

Члан 60

Ранг службеника одређује се овим редом: 1) према групи; 2) према дужини службе у истој групи; 3) према рангу положаја са кога је дошао; 4) према дужини службе у истој струци; 5) према дужини службе уопште; 6) према датуму рођења. У истој групи старији је онај који је раније добио више звање. Ранг звања одређује се према крајњој групи до које је звање распоређено. Старешина звања према потчињеним службеницима има највиши ранг.

Члан 61

О свим одлукама (постављење, наименовање на звање, унапређење у истом звању, премештање, стављање на расположење и у пензију, уважавање оставке и отпуштање из службе), издаје се службеницима декрет.

Одлуку о постављењу, наименовању, премештању, престанку службе, уважању оставке и отпуштању писара, званичника и послужитеља доноси Епархиски архијереј о чему извештава Свети архијерејски синод у смислу члана 111 Црквеног Устава а за одлуку по унапређењу и пензионисању потребна је још и претходна сагласност Светог архијерејског синода. За остале црквенојерархиске службенике одлуку доноси у смислу прописа Устава Српске православне Цркве Свети архијерејски синод, а декрет издаје у смислу чл. 49 т. 12 Устава Патријарх.

Одлуке о службеним односима чиновника, осим одлуке о периодским повишицама, обна-

родоваће се у кратком изводу у службеним новинама Српске православне Цркве.

Члан 62

Верским службеницима који буду прелазили из државне у црквенојерархиску службу, и парохиским свештеницима који буду прелазили у коју другу црквенојерархиску службу, признају се све године државне односно парохиске службе за напредовање у црквенојерархиској служби, а црквенојерархиским службеницима који нису парохиски свештеници признају се све године проведене у црквенојерархиској служби за напредовање и пензију у парохиској служби, а при прелазу у државну службу признају им се те године за напредовање у служби и пензију према закону о државним чиновницима (чл. 273 У. с. п. ц.).

Члан 63

Пензије и доприноси за пензије регулисани су за црквенојерархиске службенике Уредбом о пензијама службеника Српске православне Цркве.

Путни и селидбени трошкови црквенојерархиских службеника регулишу се Уредбом о путним и селидбеним трошковима службеника и чланова самоуправних тела Српске православне Цркве.

Дисциплински поступак за црквенојерархиске службенике регулисаће се дисциплинским правилима која ће Свети архијерејски сабор прописати за поједине струке црквенојерархиских службеника.

Члан 64

Звања црквенојерархиских службеника расподељена су према овим групама и степенима:

Главни секретар Патријаршиске канцеларије, Светог архијерејског сабора и синода и члан Великог црквеног суда од IV_1-II_2 ;

Ректор богословије IV_1-III_1 ;

Професор богословије $VIII-III_2$;

Архијерејски заменик, члан Епархиског црквеног суда, секретар Великог црквеног суда, црквеносудски тужилац са факултетском спремом од $VI-III_2$, а са средњом школом $VII-IV_1$;

Секретар Св. архијерејског синода, секретар канцеларије Патријархове, секретар Епархиског црквеног суда, референт Св. архијерејског синода са факултетском спремом од VII до IV_1 а са средњом школом од $VIII-V$;

Писар Великог црквеног суда, писар Св. архијерејског синода, писар патријаршиске канцеларије и писар Епархиског црквеног суда са факултетском спремом $VIII-V$, а са средњом школом од $IX-VI$;

Управник монашке школе од $VIII-III_2$, а наставник од $VIII-IV_1$, ако имају спремну наставника Богословије, а ако су мањих квалификација према одредбама Главе III ове Уредбе;

Економ Богословије са средњошколском спремом од $IX-V$ а без те спреме од $X-VII$;

Званичници и служитељи распоређују се према квалификацијама и одређењима главе III ове Уредбе.

IV

ОЦЕЊИВАЊЕ

Члан 65

Црквенојерархиски службеници оцењују се сваке године. Чиновници од III групе на више не оцењују се.

Члан 66

За оцењивање црквенојерархиских службеника потребни су податци:

- 1) о стручној способности,
- 2) о владању у служби и ван ње;
- 3) о марљивости и поузданости у служби,
- 4) о врсти послова које је радио у времену за које се врши оцењивање и о показаном успеху.

Старешина надлештва: у Епархији епархиски Архијереј, за богословију Ректор, за Велики црквени суд Претседник Великог црквеног суда, за Патријаршиску односно канцеларију Светог архијерејског синода и сабора Главни секретар Светог архијерејског синода (чл. 61 У. с. п. ц.) дужан је у току године припремити и старешински извештај о сваком службенику посебно тиме што ће на крају месеца јуна и децембра уписивати у нарочите листове своја опажања о ономе што је за оцењивање потребно. У случају да пре истека напред предвиђених рокова, било старешина било службеник оду из свога дотадањег надлештва, старешина је дужан, пред одлазак

уписати своја опажања. Нови старешина наставиће уписивање од рока који је на реду.

На крају канцелариске године старешина надлештва завршиће свој старешински извештај тиме што ће на крају листа у који су уписивана опажања забележити своју оцену.

Члан 67

Оцене су: „одличан”, „врло добар”, „добар”, или „слаб”. Као „врло добар” може се оценити службеник који се стручном способношћу, марљивошћу и поузданошћу као и успехом у служби истиче изнад онога што мора показати сваки добар и уредан службеник. Као „одличан” може се оценити само онај службеник који се видно истиче изнад службеника који се оценио као врло добар.

Члан 68

Оцену по тачкама 1–4 из чл. 66 ове Уредбе, као и општу оцену, дужан је старешина саопштити писмено оцењеном службенику и Светом архијерејском синоду у току месеца јануара.

Члан 69

На оцену старешине службеник се може у року од 8 дана по саопштењу, жалити Светом архијерејском синоду. Жалба се предаје непосредном старешини, који је са својим образложењем шаље у року од 14 дана Светом архијерејском синоду.

Свети архијерејски синод може оцену старешине преиначити или наредити дослеђење

или жалбу одбацити. Одлука Светог архијерејског синода мора се доставити са свима актима дотичном старешини и овај ће је саопштити жалиоцу. Одлука Светог архијерејског синода је извршна и уноси се у Службенички лист оцењеног службеника.

V

ПРЕСТАНАК СЛУЖБЕ

Члан 70

Црквенојерархиском службенику престаје служба:

1) ако је судском пресудом осуђен на губитак службе или часних права;

2) ако је пресудом црквених власти осуђен на казну стављања у пензију или отпуштањем из службе;

3) ако постане телесно или душевно неспособан за службу;

4) ако и после дванаест месеци непрекидна боловања односно и после петнаест месеци укупна боловања у две узастопне године, не може да врши своју дужност;

5) ако падне под старатељство или стечај, или ако је над њим продужена очинска власт, у којим случајевима ће суд извести надлежног старешину о поведеном поступку;

6) ако наврши једну годину на расположењу;

7) ако буде три пута узастопце или шест пута у току службе оцењиван оценом слабо;

8) ако иступи из држављанства;

9) ако се, без знања и одобрења старешине, а по својој кривици, за десет дана не јави на дужност по одмору, отсуству, премештању, упућивању на рад ван места службе и по напуштању службе;

10) ако судском пресудом буде осуђен на затвор дужи од једне године за дело на које се односи тач. 1);

11) кад буде позван на отслужење редовног рока у кадру;

12) кад иступи из српскоправославне цркве или отпадне од православне вере;

13) кад наврши 70 година живота;

14) ако поднесе оставку;

15) ако се по своме захтеву мора ставити у пензију.

16) Ако надлежна власт одлучи, да му престане служба због неспособности или неподобности за службу.

Члан 71

У случајевима престанка службе по тачкама, 1, 8, 9 и 12 члана 70 Уредбе службеник се отпушта. Ако је већ испунио услове за личну пензију, губи право на пензију. Исто тако отпушта се и губи право на пензију службеник коме је служба престала по тачки 2), ако је пресудом црквеног суда осуђен на казну отпуштања из службе. У случају тачке 14), ако је службеник већ стекао право на пензију, губи то право.

У случајевима престанка службе из тачке 3, 4, 5, 6, 7, 13 и 16 службеник се отпушта, ако већ није задобио право на пензију, у противном пензионише се. У случају тачке 10) службеник се отпушта ако већ није стекао право на пензију, иначе се пензионише, осим ако је дисциплински суд нашао да има да изгуби и пензију. У случају тачке 11) службеник се отпушта са правом да се врати поново у службу. У случају пак тачке 15) службеник се пензионише.

Члан 72

У случајевима тачке 1, 2 и 10 члана 71 служба престаје од дана извршности пресуде. У случају тачке 8 и 12 служба престаје на дан иступа из држављанства односно из православне цркве и вере. У случају тачке 9) онога дана кад је напустио дужност, односно кад је требало да се јави на дужност. У случају тачке 14) служба престаје на дан разрешења.

О осталим случајевима престанка службе надлежна власт донеће одлуку о престанку службе најдаље у року од три месеца, и служба престаје на дан те одлуке. Ако надлежна власт пропусти да у том року донесе одлуку, као дан престанка службе сматра се последњи дан тромесечног рока.

Члан 73

Оставка се подноси писмено службеном старешини, и има се уважити најдаље у року од месец дана од дана кад је стигла на над-

лежно место. Оставка се не мора уважити, ако се службеник налази под дисциплинском истрагом или у новчаној обавези према Цркви из службеног односа. Ако се оставка уважи, може се дисциплински поступак обуставити.

Уз уважење оставке може се ставити као услов редовна предаја дужности. Уважењем оставке губи службеник сва права црквенојерархиског службеника. При доцнијем враћању у службу поступиће се с њиме као да је био пензионисан, али ће му се од година које је пре био провео у служби признати у рок за напредовање у пензију само половина.

У случајевима престанка службе по тачки 3, 4, 5 и 6 чл. 70 може се службеник вратити по молби у службу у којем му се случају године службе проведене у ранијој служби рачунају за напредовање у служби и за пензију.

Члан 74

Службеник који је навршио 35 година ефективно проведених у активној црквенојерархиској служби, или 40 година које се рачунају у пензију, или је навршио 65 година живота, мора се на молбу ставити у пензију (тач. 15 члана 70 Уредбе). Молба се има уважити у року од једног месеца од дана кад је стигла на надлежно место.

Члан 75

По престанку службе, службеник не може сам напустити дужност, него мора бити надлежно разрешен. То се, у случају отпуштања

по судској или дисциплинској пресуди мора извршити одмах чим стигне обавештење о извршности пресуде, по којој је служба престала, а у осталим случајевима члана 70 осим тачке 8, 9 и 12 најдаље у року од месец дана од дана кад је његовом непосредном старешини стигло обавештење о одлуци да је служба престала. Овај рок не може прећи последњи дан тромесечног рока из другог става члана 72 ове Уредбе. Ако службеник није на дужности, па нема могућности да се редовним путем разреши, дан кад његовом непосредном старешини стигне обавештење о одлуци да је служба престала узима се као дан разрешења. У случају тачака 8, 9 и 12 као дан разрешења сматра се дан иступа из држављанства, или губитка држављанства, односно дан кад је службеник напустио дужност или дан кад је требало да се јави на дужност, односно дан иступа из Српске православне Цркве и дан отпадништва од православља.

У случају другог става члана 72 ове Уредбе, ако надлежна власт у тако одређеном року од три месеца не донесе одлуку о престанку службе, као дан разрешења сматра се последњи дан тога тромесечног рока.

Члан 76

Право на припадности активног службеника има службеник до краја месеца у коме је разрешен, односно у случају смрти до краја месеца у ком је умро.

VI

КОНТРАКТУАЛНИ ЧИНОВНИЦИ И ДНЕВНИЧАРИ

Члан 77

Према потреби службе могу се у црквенојерархиску службу узимати на рад контрактуални чиновници и дневничари. Контрактуални чиновници узимају се на рад који врше чиновници, а дневничари на рад који врше званичници и служитељи. Ако је једно лице раније било црквенојерархиски или државни службеник, не може бити контрактуални чиновник ако му је ранија служба престала по тачки 1, 2, 7, 9 и 13 члана 70 ове Уредбе. За дневничара важе исти услови као и за контрактуалне чиновнике с тим да не могу бити примљени по навршетку осамнаесте године живота.

Члан 78

Контрактуални црквенојерархиски чиновници примају се на рад решењем Архијереја или решењем Светог архијерејског синода према томе под чију управу спада надлештво код кога ће радити тај чиновник. У оба случаја потребан је споразум са Патријаршиским управним одбором а у првом случају одобрење Св. архијерејског синода.

Дужности и права контрактуалних чиновника одређују се уговором, који важи по одобрењу Св. арх. синода. Решење о примању на рад контрактуалног чиновника објављује се

у службеним новинама Српске православне Цркве.

Дневничари се примају на рад одлуком надлежног Архијереја, односно Патријарха, који могу ово право пренети на своје подручне органе.

Члан 79

Оно што Црква плаћа контрактуалним чиновницима и дневничарима назива се наградом, за разлику од плате и осталих припадљности, које добијају редовни црквенојерархиски службеници и има се одредити у једној суми. Исто тако у решењу о пријему контрактуалних чиновника и дневничара не може бити одредбе да се та лица примају са припадљностима редовних службеника извесне групе, нити им се на тај начин може одређивати ранг.

Награде контрактуалних чиновника и дневничара рачунају се од дана ступања на дужност. Висина награде одређује се код контрактуалних чиновника уговором а код дневничара одлуком о пријему.

Члан 80

Накнаде путних трошкова и дневнице за случај службеног путовања, плаћају се контрактуалним чиновницима и дневничарима по прописима о накнади путних и селидбених трошкова црквенојерархиских службеника. То исто важи за путне и селидбене трошкове ако се контрактуални чиновник или дневничар преместе по потреби службе. Висина накнаде кон-

трактуалног чиновника и дневничара једнака је висини накнаде оних чиновника чије припадљности износе колико и награда контрактуалног чиновника и дневничара.

Члан 81

Контрактуални чиновници и дневничари имају се јавити на дужност најдаље у року од десет дана, и то контрактуални чиновници од дана одобрења уговора, а дневничари од дана саопштења одлуке о пријему; у противном сматраће се као да су се одрекли службе. У случају оправдана разлога орган који је донео решење о пријему, може овај рок продужити. У погледу контрактуалних чиновника, може се уговором предвидети и дужи рок, до ког се службеник најдаље мора јавити на дужност.

Члан 82

Ако контрактуални чиновник и дневничар неоправдано изостане од своје дужности дуже од три дана биће одмах отпуштен из службе. То му се може догодити и само због једног дана који неоправдано изостане од посла, ако се то три пута понови. За време неоправданог изостанка не припадају контрактуалном чиновнику и дневничару припадљности.

Отсуство по приватној потреби са правом на награду може се у једној години одобрити контрактуалним чиновницима и дневничарима највише до петнаест дана. У погледу контрактуалних чиновника може се уговором предвидети могућност дужег отсуства.

У надлештвима у којима је нарочитим законима регулисан годишњи одмор, контрактуални чиновници имају право на тај одмор под истим условима као и чиновници тих надлештава, а дневничари по нахођењу старешине и према потреби службе.

Члан 83

Контрактуални чиновници и дневничари у случају болести због које не могу да врше своју дужност, имају право на награду највише до шездесет дана у једној години, ако не би били осигурани по закону о осигурању радника. Ако су осигурани припада им помоћ у болести коју тај закон предвиђа. У погледу контрактуалних чиновника може се уговором предвидети и дужи рок, но ни у ком случају не може тај рок бити дужи од деведесет дана. У случају дуже болести престаје им рад у служби Цркве.

Члан 84

Контрактуалне чиновнике и дневничаре оцењују њихове непосредне старешине. Овима припада и право изрицања казни за неуредност. Казне су: опомена или умањење једномесечне награде, највише до 15%.

Дисциплинске казне контрактуалних чиновника и дневничара су ове: 1) укор, 2) умањење награде до 25% највише за три месеца 3) отпуштање (престанак службе без отказа).

Дисциплинске казне изричу контрактуалним чиновницима и дневничарима органи који

доносе решења о пријему и казне су одмах извршне.

Члан 85

Служба контрактуалног чиновника и дневничара престаје:

1) кад истече уговор односно отказни рок;

2) ако постане душевно или телесно неспособан за рад;

3) ако настане случај из члана 83 и 84 ове Уредбе;

4) ако падне под стечај;

5) ако буде осуђен на казну лишења слободе дуже од месец дана;

6) ако је навршио 21 годину живота а није отслужио обавезни рок у сталном кадру, осим ако није наш држављанин, или ако је по одредбама закона о устројству војске и морнарице, као стално или привремено неспособан, или као једини хранилац или због свештеничког чина, ослобођен службе у сталном кадру, односно ако подлежи плаћању војнице, па је није платио;

7) дисциплинском одлуком.

О престанку службе доноси одлуку онај орган који доноси решење о пријему.

Дневничару се може служба у свако доба административно отказати, у року од петнаест дана, рачунајући од дана саопштења. У истом року припада и њему право отказа у свако доба. Ово важи и за контрактуалне чиновнике, ако уговором није друкчије одређено.

Члан 86

У уговору о контрактуалној служби мора се:

1) утврдити да се уговор склапа на основу одредаба ове главе Уредбе;

2) изјавити да се уговор склапа у име Српске православне Цркве, и назначити који га орган склапа у њено име;

3) назначити име и презиме, стручну квалификацију, досадашње занимање, место боравка, држављанство, место и годину рођења и општинску надлежност лица које се прима на рад у службу Цркве као контрактуални чиновник;

4) одредити звање на које и надлештво за које се прима, у колико се ово последње не би оставило решењу о постављању на дужност;

5) одредити награда;

6) одредити трајање уговорног односа, начин његова престанка и рок отказа;

7) унети ова одредба: „Све одредбе гл. IV Уредбе о црквенојерархиским службеницима и њиховим припадностима важе за обе уговорне стране, уколико овим уговором нису промењене, ако ту промену поменуте одредбе допуштају”.

Члан 87

Одредбе ове главе не важе за хонорарне службенике односно надничаре. Таква лица имају се плаћати према хонорарима и надницама које се за такве радове обично плаћају у месту надлештва које их узима на рад.

VII

ПРЕЛАЗНА НАРЕЂЕЊА

Члан 88

Кад ова Уредба ступи на снагу преводе се сви црквенојерархиски службеници на групе и степене које им одговарају према овој Уредби и даће им се одговарајуће припадности. Ако се који црквенојерархиски службеник налази у звању вишем, које према овој Уредби не одговара његовим квалификацијама и годинама службе, даће му се онај степен и група тога звања који одговара висини његових затечених припадности и у томе степену и групи ће остати све дотле, док напредовањем у служби, према одређењима ове Уредбе не постигне виши степен или групу свога звања.

Црквенојерархиски службеници који буду имали веће припадности или боље разврстање него би им припало по овој Уредби задржаће те припадности, разврстање и време проведено у групи у којој су за идућу групу и пошто ова Уредба ступи на снагу, док напредовањем у служби не постигну те припадности, али ће за даље њихово напредовање у служби вредити одређења ове Уредбе те ће доћи најдаље до оне групе, која је прописана Уредбом.

Парохиске године службе рачунају се по одбитку три године на име приправничке службе за сваку групу по пет година почев од

најниже групе, а године административне службе по члану 44 ове Уредбе.

Привремени службеници ако су више од три године у служби превешће се на сталне, према њиховим квалитацијама. Године проведене у служби признаће им се према оцени рада, који су показали у служби за напредовање у служби и за пензију.

Црквенојерархиским службеницима који су ратом ометени те нису на време свршили студије и добили службу, него су је добили касније, а најдаље до краја 1925 године може Свети архијерејски синод у сагласности са Патријаршиским управним Одбором на образложену и документовану молбу, препоручену од надлежног Архијереја одобрити за напредовање у служби и пензији онолико времена, колико би им се уз одбитак времена проведеног у кадру рачунало да нису били ратом ометени него да су на време свршили студије и добили службу.

Протопрезвитери и срески намесници без парохије, које је Устав Српске православне Цркве затекао као такве те су разврстани као чиновници задржавају своја права како су разврстани на припадљености и на пензију, а за све друге њихове односе вреди Уредба о парохиском свештенству.

Ако је који црквенојерархиски службеник у звању за које се тражи већа спрема од његове, онда ће његово напредовање у служби ићи за једну групу мање од оне до које иде црквенојерархиски службеник са пуном спремом.

Члан 89

Ступањем на снагу ове Уредбе престају важити све одредбе и прописи, који се њој противе.

Члан 90

Ова Уредба ступа на снагу кад буде објављена у службеном листу Српске православне Цркве.

—
Из седнице Патријаршког савета Српске православне Цркве држане у Сремским Карловцима 6/19 јуна 1936 године.

УРЕДБА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ПАТРИЈАРШИСКЕ УПРАВНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ И ОСТАЛИХ КАНЦЕЛАРИЈА ЗА СПОЉНУ ЦРКВЕНУ УПРАВУ

Члан 1

За спољну црквену управу постоји Патријаршијска управна канцеларија при Патријаршиском управном одбору; Управна канцеларија Патријаршиских привредних предузећа или институција намењених општим потребама Цркве, затим Епархиска управна канцеларија при сваком Епархиском управном одбору и Управна канцеларија Српске православне црквене општине при сваком црквено-општинском управном одбору, који би имао толико послова да их без редовног чиновништва не би могао да свршава.

Члан 2

За вођење послова црквене самоуправе, што спадају у делокруг Патријаршиског управног одбора и Патријаршиског савета, оснива се при том одбору Патријаршијска управна канцеларија, која ће те послове водити по про-

писима Црквенога Устава и издатих Уредаба, а по упутствима и под надзором Патријаршиског управног одбора и под надзором Патријарха (члан 262 Устава Српске православне цркве).

Члан 3

Патријаршиска управна канцеларија има четири одељења:

- 1) опште одељење,
- 2) економско одељење,
- 3) финансијско одељење и
- 4) одељење за осигурање.

Том канцеларијом управља Директор управне канцеларије.

На челу одељења стоје начелници (шефови) одељења.

Члан 4

Опште одељење води ове послове:

- 1) стара се о објављивању и извршивању Уредаба и одлука Патријаршиског Савета;
- 2) води послове и преписку око контроле Епархиских управних одбора;
- 3) води послове око фондова и задужбина (заклада) намењених општим потребама Цркве и пословима који се тичу надзора и контроле над осталим фондовима и задужбинама (закладама);
- 4) стара се о пословима оснивања нових фондова и примања задужбина и изради њихових правила;
- 5) води „фондовски регистар” и „задужбински регистар”;

6) припрема и израђује извештаје и предлоге о стању свих црквених фондова и задужбина (заклада) и уопште о свему из области црквене самоуправе што спада у делокруг Патријаршиског управног одбора;

7) стара се о пословима и спрема предлоге око куповине, замене, задужења и отуђења непокретних црквених имања која су намењена општим потребама цркве и о одобрењу таквих одлука за епархиска, манастирска и црквено-општинска добра;

8) спрема извештаје и предлоге за решења по жалбама поднесеним Патријаршиском управном одбору;

9) води евиденцију о личним околностима, постављању, унапређењу, отпуштању, отсуствовању, бологању итд. службеника Патријаршиских управних канцеларија и чува Службеничке листове свих црквенојерархиских и црквено-самоуправних службеника;

10) води послове око издржавања и управљања просветним и добротворним загодима Цркве и њених школа који се издржавају на терет предрачуна расхода и прихода за опште потребе Цркве а спадају у заједнички делокруг Патријаршиског управног одбора и Светог архијерејског синода;

11) спрема и израђује предлоге, уредбе, наредбе и упуства административне природе за Патријаршиски савет и Патријаршиски управни одбор;

12) води евиденцију о стипендистима;

13) води опште административне послове;

14) води све правне послове;

15) ради све друге послове по наређењима Патријаршиског управног одбора.

Члан 5

На челу општег одељења стоји начелник (шеф) дипломирани правник са прописаним практичним испитом.

Члан 6

Економско одељење води ове послове:

1) стара се о пословима око управљања црквеним непокретним добрима која су намењена општим потребама Цркве и око вршења надзора и контроле над управљањем свих осталих црквених добара;

2) води послове око узимања и издавања под закуп добара која су намењена општим потребама Цркве, око одобравања одлука у том погледу за епархиска, манастирска и црквено-општинска имања;

3) стара се да цркве, манастири и друге установе имају законске доказе о својини имања;

4) води списак свих црквених добара;

5) стара се да некретнине буду увек осигуране против пожара и др.;

6) стара се о управљању црквеним привредним установама и заводима и води надзор над њима;

7) стара се о подизању цркава, парохиских домова, школа, санаториума, сиротишта и других зграда;

8) стара се о покретним стварима — инвентару Патријаршиске управне канцеларије;

9) води послове око одобравања сече манастирских и црквених шума и око старања за пошумљивање посечених комплекса;

10) води бригу о црквеним старинама, знаменитостима и музејима и

11) ради и све друге послове економске природе који му се стављају у дужност.

Члан 7

На челу економског одељења стоји академски образовани инжињер са прописаним практичним испитом.

Члан 8

Финансиско одељење ради ове послове:

1) води послове око спремања нацрта за доношење буџета Српске православне цркве;

2) отвара и затвара кредите предвиђене у буџету Српске православне цркве;

3) спрема завршни рачун Српске православне цркве који ће Патријаршиски управни одбор поднети Патријаршиском савету;

4) води централно рачуноводство и књиговодство;

5) стара се о правилном извршењу буџета и да се буџетски кредити не прекорачују нити троше на друге сврхе него само на оне, чему су намењени;

6) води послове око одобравања предрачуна расхода, прихода и завршних рачуна епархија и око одобравања епархиских приреза за непосредни порез;

7) стара се о уредном прикупљању прихода за опште потребе Цркве;

8) брине се о рационалној употреби готовине намењене општим потребама Цркве.

9) рукује Синодалним фондом Српске православне цркве и другим фондовима којима управља Свети архијерејски синод, а по овлаштењу и одлукама Светог архијерејског синода;

10) рукује свима фондовима и задужбинама које су под управом Патријаршиског управног одбора;

11) рукује главном благајником и врши примања и издавања по уредним документима;

12) спрема Правилнике и формуларе за једнообразан рачунски рад према упутствима издатим за рачуноводну и благајничку службу;

13) врши све радње финансиске природе;

14) стара се да се редовно прегледају кесе и благајничке књиге Патријаршиске управне канцеларије;

15) стара се да се сви рачунски изводи уредно и тачно подносе;

16) даје рачунске податке за састав извештаја о стању свију црквених фондова и задужбина које стоје под управом Патријаршиског управног одбора;

17) врши послове око надзора над буџетирањем и финансирањем патријаршиских црквених установа и органа црквеносамоуправне службе;

18) води послове око општих дуговања цркви и надзора над дуговима патријаршиских

црквених установа и органа црквеносамоуправне службе;

19) води послове око израде и продаје црквених таксених марака;

20) ради и све друге послове финансиске природе које му стави у дужност Патријаршиски управни одбор.

Члан 9

На челу Финансиског одељења стоји дипломирани правник или дипломирани апсолвент високе комерцијалне школе са прописаним практичним испитом.

Члан 10

Послове одељења за осигурање нормира Уредба о осигурању Српско православних црквених добара против штете од пожара и других непогода.

Вид. Уредбу о осигурању српско-православних црквених добара против штете од пожара и других непогода од 4/17 јуна 1936 год. — „Гласник службени орган Српске православне патријаршије” 1936 год., стр. 476.

Члан 11

На челу одељења за осигурање стоји дипломирани правник или дипломирани апсолвент високе комерцијалне школе са прописаним практичним испитом или са довољном стручном праксом.

Члан 12

Распоред послова по одељењима врше начелници (шефови) одељења у споразуму са Директором управне канцеларије.

Члан 13

Директор Патријаршиске управне канцеларије мора имати факултетску спрему и треба да добро познаје финансиске послове.

Он стоји под непосредним надзором Патријарха. Он је старешина Патријаршиске управне канцеларије и по његовим упутствима и наређењима и под његовом контролом врше се сви послови у Патријаршиској управној канцеларији. Он потписује пошту како то одређује Пословник Патријаршког управног одбора уколико није за поједину врсту аката овластио начелнике шефове одељења.

Директор Патријаршиске управне канцеларије је и наредбодавац за благајницу по овлашћењу претседника до суме од 20.000 динара (члан 234 Устава с. п. ц.).

Члан 14

Директор:

- а) распоређује особље на рад;
- б) даје отсуства и боловање до 10 дана;
- в) изриче дисциплинске казне до губитака десетодневне плате;
- г) ангажује издатке у границама буџета на материјалне потребе до 5.000 динара.

Члан 15

Осим директора и начелника (шефова) одељења постоје у Патријаршиској управној канцеларији још ова службеничка места: два инжењера, један шумарства а други агрономије, главни књиговођа који је уједно шеф књиговодства и благајнице, благајник, двојица књиговођа ликвидатора, пет помоћника књиговође, један секретар, један архивар и библиотекар патријаршиске библиотеке, два писара, три дактилографа, два практиканта и два служитеља. Службенике распоређује по разним одељењима према потреби директор управне канцеларије.

Када ова Уредба ступи на снагу, распоредиће се досадашњи службеници према овим системизованим местима и њиховим квалификацијама, при чему ће се и послови од два системизована места без посебне награде поверити једном службенику, ако то количина тих послова допушта.

Ако се догоди да је који од досадашњих службеника с успехом свршио неки посао за који се по овој Уредби тражи већа квалификација него што је он има, вршиће је и на даље и признаће му се плата и ранг као и да има ту квалификацију, ако има 14 или више година службе.

Непопуњена системизована места попуниће Патријаршиски управни одбор по потреби на предлог директора Патријаршиске управне канцеларије.

У случају потребе, због разгранатог посла, Патријаршиски управни одбор ће на предлог

Директора Патријаршиске управне канцеларије системизовати и нова службеничка места, предвиђајући за та места сваке године у буџету потребне своте.

Члан 16

Патријаршиска управна канцеларија служиће се саветима правног саветника Патријаршког управног одбора (члан 90 Устава с. п. ц.).

Правни саветник мора имати правни факултет и да испуњава услове потребне за судију или адвоката са положеним судиским или адвокатским испитом и праксом од најмање пет година.

Члан 17

Директора Патријаршиске управне канцеларије заступа начелник (шеф) Општег одељења, а начелнике (шефове) одељења најстарији чиновници који за то буду одређени.

Члан 18

Директора и све особље Патријаршиске управне канцеларије као и правног саветника бира Патријаршки управни одбор а поставља их и утврђује Патријарх (члан 94 тачка 14 Устава с. п. ц.).

Члан 19

Патријаршиска штампарија (бивша Манастирска) као и свако друго Патријаршко привредно предузеће намењено општим потребама Цркве има своју управну канцеларију са службеницима који се на исти начин постављају као и службеници Патријаршиске управне канцеларије.

Члан 20

Управна канцеларија Патријаршиске штампарије и њена радионица има свога управника, књиговођу, благајника, писара и служитеља, фактора, слагаче и остале раднике. Они се сви плаћају из прихода штампарије.

Члан 21

У свакој Епархији постоји Епархиска управна канцеларија која под надзором епархског Архијереја води све послове што спадају у делокруг Епархског савета (члан 136 Устава с. п. ц.) и Епархског управног одбора (члан 146 Устава с. п. ц.) и издржава се из епархиских средстава.

Члан 22

На челу Епархиске управне канцеларије стоји секретар (члан 140 Устава с. п. ц.) који мора имати факултетску или њој равну спрему. Првенство имају богослови и правници. Осим секретара свака Епархиска управна канцеларија има свога рачуновођу-благајника који води књиговодствене и благајничке послове и има квалификацију трговачке академије или које ниже средње или стручне школе са књиговодственом праксом. Уколико овај рачуновођа-благајник није у стању да води и свршава и све писарске послове, системизоваће се код Епархиске управне канцеларије и место писара-дактилографа.

Епархиска управна канцеларија има и свога служитеља.

Члан 23

Осим службеника свака Епархиска управна канцеларија има и правобраниоца са квалификацијама судије грађанског суда или адвоката, који ће заступати интересе Епархије пред властима у судским и уопште правним пословима и давати правна мишљења (члан 147 Устава с. п. ц.). Њега ће Епархиски управни одбор, у споразуму са Црквеним судом, узети из реда месних адвоката или пензионисаних судија који врше адвокатску праксу и плаћати одмереним годишњим хонораром (члан 146 тачка 13 Устава с. п. ц.).

На исти ће начин Епархиски управни одбор узимати уз умерен хонорар од случаја до случаја и стручњака инжињера, када му за то треба инжињерско стручно мишљење.

Члан 24

Секретара и остале службенике Епархиске управне канцеларије бира Епархиски управни одбор а поставља их својим декретом епархиски Архијереј.

Члан 25

Уз сваки црквеноопштински управни одбор постоји Управна канцеларија црквеноопштинског управног одбора. Ако би та канцеларија имала толико послова, да их без сталних службеника не би могла вршити постављаће се стални службеници црквеноопштинског управног одбора, који ће се издржавати из средстава те општине. На првом месту поставља се рачуновођа-благајник који врши све канцелариске послове. Ако он не може да врши

све послове, бира се и секретар који је старешина канцеларије и има за то потребну спремност. Ако изискује потреба могу се поставити и други службеници.

Секретара и све остале службенике бира и поставља црквеноопштински управни одбор.

Члан 26

Ранг као и активне и пензиске припадности службеника свих управних канцеларија за спољну управу одређују се посебним уредбама.

Члан 27

Рачуноводна и благајничка служба свих управних канцеларија врши се по одредбама Уредбе о рачуноводству.

Члан 28

Према потреби могу се из економских разлога испомагати службеници управних канцеларија паралелних тела унутрашње и спољне црквене управе, као: Патријаршијска управна канцеларија са управном канцеларијом Светог архијерејског синода, Епархиска управна канцеларија са управном канцеларијом Црквеног суда, Црквеноопштинска управна канцеларија са парохиском канцеларијом.

Члан 29

Ова Уредба ступа на снагу када буде објављена у службеном листу Српске православне Цркве.

Из седнице Патријаршијског савета Српске православне Цркве држане у Сремским Карловцима 6/19 јуна 1936 године.

С А Д Р Ж А Ј:

	Стр.
Закон о Српској православној Цркви	3
Устав Српске православне Цркве	17
Сprovedбена наредба Светог архијерејског синода	17
I Основне одредбе	20
II Устројство власти, тела и органа Српске православне цркве	59
1. Патријарх.	59
2. Свети архијерејски сабор и Свети архијерејски синод.	61
а) Опште и заједничке одредбе	61
б) Делокруг Светог архијерејског сабора	65
в) Делокруг Светог архијерејског синода	69
3. Велики црквени суд.	72
4. Патријаршијски савет	77
5. Патријаршијски управни одбор	81
6. Епархиски архијереј	86
7. Епархиски црквени суд	95
8. Епархиски савет.	109
9. Епархиски управни одбор	113
10. Архијерејски намесник.	120
10. Парох	127

Правилник о делокругу верскодобротворног Старатељства и управљања његовим фондом	137
12. Црквеноопштински збор	144
13. Црквеноопштински савет и управни одбор	144
а) Црквеноопштински савет	144
б) Црквеноопштински управни одбор	180
в) Заједничке одредбе за Црквеноопштински савет и Црквеноопштински управни одбор	187
14. Настојатељ и братство манастира	191
III Црквене кривице и казне	196
IV Црквена просвета	200
V Црквена имовина	202
Правила Синодалног фонда	214
VI Прелазна наређења и завршне одредбе.	223
Закон о избору Патријарха Српске православне Цркве	233
Уредба о Патријарху и Архијерејима и њиховим припадностима.	239
I Опште одредбе	239
II Права и дужности Патријарха и Архијереја	242
III Припадности	251
Уредба о парохиском свештенству Српске православне Цркве и његовим активним и пензионским припадностима	257
I Опште одредбе	257
II Права, дужности и казне због невршења дужности парохиског свештенства	264

III Принадлежности	278
IV Престанак службе.	325
V Пензије	327
VI Материјална средства.	357
VII Прелазне одредбе	362
Таблица доприноса за пензије пензионисаних свештеника Српске православне Цркве, њихових жена и деце	365

Уредба о црквенојерархиским службеницима Српске православне Цркве и њиховим припад- лежностима	367
I Опште одредбе	367
II Права и дужности црквенојерархиских службеника	377
III Принадлежности	388
IV Оцењивање	408
V Престанак службе.	410
VI Контрактуални чиновници и дневничари .	415
VII Прелазна наређења	421

Уредба о организацији Патријаршиске управне канцеларије и осталих канцеларија за спољну црквену управу	424
---	------------

